CRP – DUPĂ 20 DE ANI

Volum de evocări ale profesorilor, colaboratorilor și alumnilor specializării Comunicare și Relații publice

Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

CRP – DUPĂ 20 DE ANI

Volum de evocări ale profesorilor, colaboratorilor și alumnilor specializării Comunicare și Relații publice

Editori:
CRISTINA BOGDAN
ANA-MARIA TEODORESCU

editura universității din bucurești®
2013

Referenţi ştiinţifici: Prof. univ. dr. **ADELA ROGOJINARU**
Universitatea din Bucureşti
Conf. univ. dr. **CRISTINA POPESCU**
Universitatea din Bucureşti
Conf. univ. dr. **COSTIN POPESCU**
Universitatea din Bucureşti

Coperta după o fotografie din Arhiva promoţiei CRP 2010–2013

© *editura universității din bucureşti*®
Şos. Panduri, 90-92, Bucureşti – 050663, România
Telefon/Fax: (0040) 021.410.23.84
E-mail: editura.unibuc@gmail.com; editura@g.mail.ro
Librărie online: http://librarie-unibuc.ro
Centru de vânzare: Bd. Regina Elisabeta, nr. 4-12, Bucureşti,
Tel. (004) 021.314.35.08/2125
Web: www. editura.unibuc. ro

Tehnoredactare computerizată: *Victoria IACOB*
Coperta realizată: *Mihaela APOSTOL*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CRP – După 20 de ani: volum de evocări ale profesorilor, colaboratorilor şi alumnilor specializării Comunicare şi Relaţii publice / editori: Cristina Bogdan, Ana-Maria Teodorescu – Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2013
ISBN 978-606-16-0334-3

I. Bogdan, Cristina (ed.)
II. Teodorescu, Ana-Maria (ed.)

37(498):929
821.135.1-94

CUPRINS

Prof. univ. dr. Adela ROGOJINARU, *Cuvânt înainte* 9
Prof. univ. dr. Ioan PÂNZARU, *Primii ani* 11
Prof. univ. dr. Liviu PAPADIMA, *Două decenii care au lărgit orizontul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti* 13
Conf. univ. dr. Oana CHELARU-MURĂRUŞ, *Communicando* 15

In memoriam Cezar Tabarcea

Prof. univ. dr. Antoaneta TĂNĂSESCU, *Mai aproape, tot mai aproape* 19
Prof. univ. dr. Ion NEGREŢ-DOBRIDOR, *Un om infinit de vesel* 21
Prof. univ. dr. Paul MARINESCU, *Astăzi şi mâine pentru ieri* 23
Prof. univ. dr. Adina BERCIU, *În birou cu Profesorul Cezar Tabarcea* 25
Lector univ. dr. Olga BĂLĂNESCU, *Domnului Profesor Cezar Tabarcea, cu recunoştinţă* 29
Cadru didactic asociat Gabriela HAGIU, *Un om pe coperta unor vieţi* 31

Mărturii ale Profesorilor şi Colaboratorilor specializării Comunicare şi Relaţii publice

Prof. univ. dr. Mihai DINU, *Cugetările bătrânului dascăl* 35
Prof. univ. dr. Adela ROGOJINARU, *Ad augusta per angusta!* 41
Prof. univ. dr. Dennis L. WILCOX, *Best wishes for the next 20 years of excellence* 43
Prof. univ. dr. Arlette BOUZON, *Le privilège de fêter ensemble les 20 ans de la Chaire « Communication et Relations publiques » de la Faculté de Lettres* 45
Prof. univ. dr. Nicolas PÉLISSIER, *Une heureuse coïncidence* 47
Prof. univ. dr. Andra VASILESCU, *Între lumea veche şi lumea nouă* 49
Conf. univ. dr. Alexandru OFRIM, *Schiţă pentru un bilanţ aniversar* 51
Conf. univ. dr. Laura MESINA, *Despre întemeierea unei contra-utopii: programul şcolii umaniste româneşti în ştiinţe ale comunicării* 55
Conf. univ. dr. Alexandra CRĂCIUN, *Locul în care am învăţat „să alerg"* 63
Conf. univ. dr. Costin POPESCU, *Amintiri după amintiri* 67
CS II dr. Nicolae PERPELEA, *Comunicarea provocată: cum se poate învăţa sanscrita; *mei şi *meith* 71
Conf. univ. dr. Răduţ BÎLBÎIE, *Vivat, crescat, floreat!* 75
Lector univ. dr. Ana-Maria TEODORESCU, *Exerciţiu didactic după 10 ani* 77
Lector univ. dr. Silvia MARIN-BARUTCIEFF, *Cu aeronava CRP* 85
Lector univ. dr. Cristina BOGDAN, *Negustorul de cuvinte* 89
Lector univ. dr. Raluca MOISE, *Omagiu Profesorilor mei* 93

Asist. univ. dr. Valentin PERCIUN, *Audiovizualul îşi caută universitarii* 99
Asist. univ. dr. Adela TOPLEAN, *Feţele noastre. Ce se vede din unghiul meu? Tuşe, linii şi contururi ale Departamentului de Comunicare şi Relaţii publice* 109
Asist. univ. dr. Anca ANTON, *CRP-ului, cu drag* 115
Web Designer Alexandru Ştefan, *La aniversară* 119

Mărturii ale Alumnilor specializării Comunicare şi Relaţii publice

Anca AMARIEI (promoţia 2007–2010), *CRP şi Olimpiadele Comunicării 2009: despre trambulina către o comunicare de valoare* 123
Irina ANGELESCU (promoţia 2000–2004), *408 amintiri dragi* 125
Cătălina Irina BARBU (promoţia 2010–2013), *Irina Barbu a fost aici* 127
Anca BĂDESCU (promoţia 2007–2010), *Despre tradiţiile create în timpul studenţiei* 129
Alexandra BRÂNZAN (promoţia 2007–2010), *De la CRP n-am plecat niciodată* 131
Alina BUZATU (promoţia 2004–2008), *În ritm de CRP* 133
Teodora CĂLIN (promoţia 2006–2009), *Oameni şi locuri* 135
Mona CĂLINESCU (promoţia 2006–2009), *Şansa facultăţii* 137
Maria CERNĂTESCU (promoţia 2007–2010), *CRP – Tolba cu soluţii creative* 139
Florentina CHIRU (promoţia 2010–2013), *Oamenii buni la toate se formează la CRP* 141
Gabriela CHIŞCARI (promoţia 2006–2009), *Începuturi* 143
Silviu-Adrian CHIVEREANU (promoţia 2006–2009), *Întâlnire* 145
Corina CIONTU (promoţia 2007–2010), *Eşec este doar ceea ce lăsăm să ne doboare* 147
Bianca COMAN (promoţia 2007–2010), *Mulţumesc, CRP!* 149
Roxana Simona CONDRUŢ (promoţia 2007–2010), *CRP – între **atunci** şi **acum*** 151
Mihaela CORBEANU (promoţia 2010–2013), *În căutarea răspunsurilor potrivite* 153
Adriana COROIU (promoţia 2007–2010), *Cum am devenit CRP-istă* 155
Oana DUDA (promoţia 2008–2011), *Ceremonie pentru suflet* 157
Anca DUDĂU (promoţia 2008–2011), *Când timpul parcă stătea în loc* 159
Raluca DUŢĂ (promoţia 2007–2010), *Un profesor care schimbă vieţi* 161
Alexandra ENĂCHESCU (promoţia 2009–2012), *Un timid la Comunicare şi Relaţii publice* 163
Petra GHERASIM (promoţia 2008–2011), *Între fruntariile CRP-iste* 165
Loredana GHIMFUS (promoţia 2004–2008), *Numele mari se scriu cu Litere* 167
Alina IACOB (promoţia 2010–2013), *Scrisoare către mine cea de acum 3 ani* 169
Cristina-Oana ION (promoţia 2010–2013), *Eu scriu despre prieteni* 171
Daniela IVAN (promoţia 2009–2012), *Aici, la CRP* 173
Ancuţa LEBĂDĂ (promoţia 2006–2009), *Pagina de amintiri* 175
Anca MANOLESCU (promoţia 2000–2004), *Relaţii şi Comunicare* 177
Mihai MARC (promoţia 2000–2004), *Ringul, nu strapontina* 179
Alina MARCU (promoţia 2006–2009), *Când o să mă fac mare, o să fiu PR-istă* 181
Costin MARCU (promoţia 2007–2010), *Impresii din facultate* 183
Alexandra MUŞAT (promoţia 2007–2010), *Din scrinul cu memorii* 185
Dan-Andrei PANDREA (promoţia 2007–2010), *Kilometrul 0* 187
Bianca Maria PANŢURU (promoţia 2009–2012), *Recitind primul eseu din facultate* 189
Irina PARASCHIVOIU (promoţia 2006–2009), *De la biologie la enciclopedie: fragmente ale unei dezvoltări personale* 191
Cătălin-Mihai PECINGINE (promoţia 2008–2011), *Timpul bun al întâlnirii* 193
Raluca PETRE-ŞANDOR (promoţia 2008–2011, IDD), *Comunic, comunicare. CRP 2008–2011* 195
Rebeca POP (promoţia 2006–2009), *Platon, Kuhn, redundanţa şi Graham Bell. Bun venit în rândul CRP-iştilor!* 197

Bogdana POPA (promoţia 2007–2010), *Confesiunea unei foste studente CRP* 199
Clara POPA (promoţia 2008–2011), *Libertatea de a fi tu însuţi* 201
Cristina POŞIRCARU (promoţia 2007–2010), *Ce RePede au trecut anii în CRP* 203
Carmen RUSU (promoţia 2007–2010), *Cinci ani* 205
Mircea SAVA (promoţia 2005–2008), *Comunicarea, carieră profesională şi academică* 207
Oana SCĂRLĂTESCU (promoţia 2006–2009), *În amintirea profesorilor dragi* 209
Alexandra SILAV (promoţia 2008–2011), *CRP, îmi lipseşti!* 211
Alexandra SIMINIUC (promoţia 2009–2012), *Rândul trei de la fereastră* 213
Cristian SIMION (promoţia 2008–2011), *Pianist, nu PR-ist* 215
Georgiana STAN (promoţia 2010–2013), *Scrisoare adresată anilor mei de facultate* 217
Adina SURDU (promoţia 2006–2009), *Back to the roots* 219
Diana ŞERBAN (promoţia 2008–2011), *Eu îmi doream să devin diplomat. El nu* 221
Alice TEODORESCU (promoţia 2006–2009), *Cu mintea larg deschisă* 223
Laura TOMA (promoţia 2006–2009), *Călătoriile de 5 ani ale generaţiei Y* 225
Ioana TRAISTĂ (promoţia 2004–2008), *Dincolo de „îmi place”* 229
Adina-Florentina TUDOR (promoţia 2006–2009), *„Şiiii... câte pagini trebuie să aibă proiectul?”* 231
Renata TUDOR (promoţia 2010–2013), *Vârste, oameni şi locuri* 233
Alexandra TUDORAN (promoţia 2007–2010), *Oameni Frumoşi* 235
Mihaela VASILESCU (promoţia 2007–2010), *Amintiri care nu s-au scurs din nisiparniţă* 237
Cristina-Ruxandra VIŢĂLARU (promoţia 2005–2008), *PRofesia visată din copilărie* 239
Andra Larisa ZAHARIA (promoţia 2006–2009), *Anii de facultate ca lecţie de viaţă* 241
Adrian ZĂBAVĂ (promoţia 2007–2010), *Făuritori de drumuri* 243

Urme ale întâlnirii (chipuri, contexte, poveşti)

Ilustraţii 247
Lista ilustraţiilor 264
Profesori şi colaboratori (de ieri şi de azi) ai specializării Comunicare şi Relaţii publice 271

CUVÂNT ÎNAINTE

Prof. univ. dr. ADELA ROGOJINARU
Directorul Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării
Şef al Colectivului de Comunicare şi Relaţii Publice
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Lansarea unui volum omagial la sărbătorirea a douăzeci de ani de la fondarea specializării *Comunicare şi Relaţii publice* în Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti marchează o epocă de acumulări ştiinţifice şi de experienţă academică pe care le afişăm cu mândrie. La începuturi, eram un colectiv restrâns şi am fi putut parcurge comod aceşti ani, căci rutina mediului universitar ne-ar fi condus oricum aici. Dar am fost aleşi să avem un parcurs tumultuos, care ne-a obligat să luptăm singuri pentru destinul nostru profesional. Şi am izbândit. Aspiraţia către nou şi pasiunea fondatorului, Cezar Tabarcea, continuate de eforturile de peste ani ale celor care i-am susţinut vocaţia, au transformat un proiect într-o instituţie prestigioasă.

Am alcătuit acest volum prin strădania editorilor, prin prietenia colegilor şi colaboratorilor noştri, şi, mai ales, datorită devotamentului absolvenţilor noştri, cărora le este dedicat. Salutăm formula editorilor de a compune o carte-mărturie în locul unei colecţii de contribuţii tematice specializate. S-a născut astfel un amplu poem despre frumuseţea din noi înşine, despre frumosul din actul pedagogic, despre preţuirea înaintaşilor, despre datoria celor care le urmează, ca şi despre fărâma de sublim pe care o lăsăm, ca profesori, în *urmele trecerii noastre* prin viaţa tinerilor pe care îi educăm. Am reuşit să compunem un dialog de generaţie şi inter-generaţii.

Omagiul nostru special se îndreaptă către alumnii noştri. Este un gest poate mult prea modest de omagiere faţă de dăruirea cu care ne-au ajutat, peste ani, în numeroase ocazii, de la evenimente ştiinţifice la stagii de practică semestrială şi *internship*, şi, nu în ultimul rând, la campanii de Relaţii publice şi *fund raising*. Ceea ce ne-a impresionat întotdeauna a fost devotamentul acestora pentru profesie, ca şi standardele înalte pe care le-au urmat, ca răspuns la exigenţele noastre de calitate. Am spus-o şi în mesajul meu evocator, cel puţin primele două promoţii au crescut odată cu programul, primele corecţii de curriculum fiind realizate şi la sugestia studenţilor, mulţi dintre ei angajaţi pe o piaţă profesională tânără şi în mişcare.

Structura propusă de editori, lectorii universitari Cristina Bogdan şi Ana-Maria Teodorescu, ne-a permis o largă acoperire intergenerațională a mărturiilor

despre oameni şi program: a profesorilor titulari de-a lungul vremii, a colaboratorilor din mediul academic, cărora le mulţumim pentru continuitate, a specialiştilor din mediul profesional privat, pe care îi preţuim pentru dăruirea profesională cu care ni s-au alăturat. O galerie de fotografii completează evocările acestora, pentru a da culoare impresiilor de peste vreme.

Le mulţumim editorilor cărţii şi tuturor contributorilor pentru efortul de a fi creat această bijuterie jubiliară. Mulţumim, de asemenea, Editurii Universităţii din Bucureşti şi Directorului acesteia, domnul Alexandru Calmâcu, precum şi domnului Prorector Liviu Papadima, pentru a fi sprijinit apariţia acestui volum.

La Mulţi Ani, CRP-iştilor de pretutindeni!

PRIMII ANI

Prof. univ. dr. IOAN PÂNZARU
Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine
Ex-Rector al Universităţii din Bucureşti

Într-o zi, profesorul Dan-Horia Mazilu m-a întrebat dacă n-aş vrea să fac un curs de *Istoria culturii şi mentalităţilor* pentru noua secţie de *Comunicare şi Relaţii publice* a Facultăţii de Litere. Întrebarea a căzut peste un vechi vis al meu, anume acela de a vorbi studenţilor despre diferenţele dintre culturile protestante şi cele tradiţional-creştine. Nu numai că eram entuziasmat de Max Weber, care se tradusese după revoluţie, dar mă apropiam din ce în ce mai mult de studiul *Epistolei către Romani* şi de personalitatea siderantă a Sfântului Apostol Pavel. Probabil că întrebarea fusese pusă avându-i în minte pe Marc Bloch, Philippe Ariès şi şcoala de la *Annales. Économies, Sociétés, Civilisations*. Eu am răspuns la ea avându-i în minte pe Weber, pe Albert Schweitzer şi un ciudat produs al protestantismului, *Robert's Rules of Order*, un manual pentru adunări şi discuţii publice, care s-a născut în dezbaterile puritanilor. Profesorul Dan-Horia Mazilu avea un fler extraordinar din punct de vedere organizaţional; el a scris o mare parte din prima Cartă a Universităţii din Bucureşti, împreună cu Rectorul Ioan Mihăilescu. Eu mă uitam la ei cu admiraţie, fiindcă imaginaţia mi se bloca. De fapt, aceste lucruri nu se fac cu imaginaţia, ci cu experienţa, care atunci îmi lipsea. Dar domnul Mazilu şi cu mine ne-am înţeles, peste o neînţelegere aşternând o altă înţelegere mai mare, fiind amândoi convinşi că putem crea un nucleu de formare a iniţiativei şi creativităţii în Universitate.

Studenţii de la Comunicare şi Relaţii publice aveau prin secretariat reputaţia că sunt „obraznici", ceea ce mi se părea OK. România se smulgea cu greu din mlaştina conformismului, şi credeam că o minoritate hotărâtă, cum ar fi una educată în spirit european, pentru antreprenoriat şi creaţie instituţională, ar putea schimba decisiv societatea. Aşa că aceşti studenţi trebuiau să pună întrebări, să ceară explicaţii – şi chiar aşa şi făceau. Din nefericire, de atunci timpurile s-au sucit, după câţiva paşi mai sprinteni România a intrat în hăţişurile birocraţiei, şi am avut surpriza să constat că drumul nostru spre Uniunea Europeană nu ducea spre antreprenoriatul romantic al lui Schumpeter, ci către birocraţia feruginoasă de care se temea atât Weber. Din fericire, pe-atunci studenţii împărtăşeau ideile mele şi totul era minunat. Predam două semestre, unul în care ei ziceau că făceam „istorie" (cursul era nepopular), şi unul în care ei ziceau că făceam „teorie" (şi aici se arătau foarte interesaţi). Eu nu vedeam aceste deosebiri. Pentru mine, felul în care Henric al VIII-lea al Angliei a folosit ideile Reformei pentru a naţionaliza proprietăţile mănăstireşti şi a se proclama şeful Bisericii era cu totul fascinant. Bănuiesc că mă impresiona foarte mult metoda răbdătoare şi minuţioasă cu

care a fost făcută operaţiunea, nesfârşitele inventare şi vizite de evaluare instituţională la călugări şi călugăriţe – o birocraţie precum cea actuală. Pentru studenţi, semestrul de „teorie" în care vorbeam despre nevoia omului de justificare, despre zădărnicia ceremoniilor exterioare, şi despre felul în care, câştigând bani, dovedeşti că Dumnezeu te-a ales şi te iubeşte, trezea un ecou care-i făcea să abandoneze atât schemele stafidite ale comunismului, cât şi primitivismele anticomunismului: îi făcea, poate, să descopere romantismul capitalismului, aşa cum îl mai simţeau, probabil, Balzac şi Nietzsche.

Oricare ar fi fost diferenţa dintre intenţii şi rezultate, capitalismul românesc nu s-a făcut numai pe ruinele întreprinderilor comuniste, cu banii adunaţi din vânzarea etnicilor germani, sau prin falimentarea băncilor piramidale. S-a făcut şi cu munca cinstită, creativă, a unor profesionişti din domeniul publicităţii, din IT, din consultanţă, din proiecte. Unii absolvenţi ai CRP-ului au intrat în instituţiile publice, le-au determinat să fie mai flexibile, mai receptive, mai dinamice. Alţii au ajuns la Bruxelles în diferitele organisme ale Uniunii, fie ca reprezentanţi ai României, fie ca funcţionari ai Comisiei. Politicienii români mai tineri au învăţat multe, fiind formaţi în proiecte la care au lucrat şi absolvenţii noştri. Crearea secţiei de *Comunicare şi Relaţii publice* a fost, în perspectivă, o decizie bună.

DOUĂ DECENII CARE AU LĂRGIT ORIZONTUL FACULTĂȚII DE LITERE A UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

Prof. univ. dr. LIVIU PAPADIMA
Decan al Facultăţii de Litere (2004–2012)
Prorector al Universităţii din Bucureşti

Specializarea de licenţă în Comunicare şi Relaţii publice şi departamentul aferent acesteia au luat fiinţă, acum 20 de ani, la iniţiativa profesorului Paul Cornea, pe atunci Decan al Facultăţii de Litere, şi sub coordonarea directă a regretatului profesor Cezar Tabarcea, un coleg cu un spirit viu şi un la fel de viu entuziasm de întemeietor.

Îmi aduc aminte că, în 1992, pe când eram lector invitat la Institutul de Romanistică al Universităţii din Viena, am primit vizita profesorului Paul Cornea, pentru a ţine o conferinţă adresată romaniştilor vienezi. Profitând de vremea frumoasă şi de tihna capitalei austriece, ne-am oprit la un moment dat la o şuetă, la una dintre cafenelele în aer liber de pe Graben. Profesorul Paul Cornea mi-a povestit despre gândul de a deschide Literele către ştiinţele comunicării. Am fost extrem de flatat că o persoană cu experienţa domniei sale cerea părerea unui „boboc", aflat la început de drum în cariera academică. Am împărtăşit întru totul punctul de vedere al domnului Cornea. Ştiam deja că învăţământul filologic găzduia, în universităţile occidentale, noi domenii de explorare şi de formare, în comunicare, studii culturale şi studii zonale etc. Am fost convins că o astfel de deschidere către orizonturi mai largi ale cunoaşterii stă în însăşi natura formaţiei umaniste şi că va constitui un beneficiu substanţial pentru Facultatea de Litere. Evoluţia ulterioară a Facultăţii, cu o spectaculoasă diversificare a specializărilor de licenţă şi de masterat, mi-a confirmat aşteptările. Deşi, trebuie să recunosc, materializarea iniţiativelor fondatoare nu a fost întotdeauna simplă – nici nu avea cum să fie!

În anii în care am fost, la rândul meu, Decan la Litere, între 2004 şi 2012, am colaborat în permanenţă, cu interes şi căldură, cu profesorii de la Comunicare şi Relaţii publice. În primul rând, cum era firesc, cu şefa departamentului (o vreme „catedră", cu titulatura tradiţională), Adela Rogojinaru, căreia i-am preţuit enorm neobosita implicare şi dăruire, ca să nu mai vorbesc despre competenţa profesională. Am un mare respect, deopotrivă, pentru „greii" departamentului, profesorii Mihai Dinu şi Monica Spiridon, ca şi pentru generaţiile mai noi, Laura Mesina, Cristina Bogdan, Ana-Maria Teodorescu şi încă mulţi alţii.

Mi se pare totodată remarcabil, pentru o arie disciplinară relativ tânără în spaţiul academic românesc, faptul că CRP-ul de la Litere s-a impus nu numai prin exigenţa şi prin rigoarea didactică, atât la licenţă, cât şi în cadrul celor două programe de masterat pe care le gestionează, ci şi în arena internaţională a cercetării şi a predării în Ştiinţele Comunicării şi Relaţii publice.

Îi doresc departamentului înfiinţat acum 20 de ani să îşi continue şi să îşi amplifice tradiţia de excelenţă deja consolidată şi să îşi întărească şi mai mult reputaţia academică.

COMMUNICANDO

Conf. univ. dr. OANA CHELARU-MURĂRUŞ
Decan al Facultăţii de Litere
Universitatea din Bucureşti

După 1990, Facultatea de Litere a trecut printr-un amplu proces de redefinire a identităţii proprii şi a valorilor filologice tradiţionale, într-un climat liber, de autentic dialog intelectual. Oferta de studii s-a modificat în spirit modern şi s-a diversificat, prin înfiinţarea unor specializări noi, aliniate învăţământului superior internaţional şi corelate cu cerinţele de pe piaţa muncii din România. Înfiinţarea, în 1993, a secţiei de *Comunicare şi Relaţii publice,* constituie un moment important în acest proces. Iniţiativa s-a datorat profesorului Cezar Tabarcea, spirit mobil şi deschis la nou, care a intuit beneficiile pe termen lung ale unei astfel de direcţii de studiu, într-o vreme în care, în România, filologii priveau (încă!) cu reticenţă ieşirea din perimetrul foarte specializat al analizării limbii/literaturii în sine şi pentru sine. Este meritul, în egală măsură, al Decanului de atunci al facultăţii, profesorul Paul Cornea, de a-şi fi asumat cu clarviziune şi discernământ liniile înnoitoare de dezvoltare ale instituţiei.

În cei 20 de ani de intensă activitate care s-au scurs de la momentul fondării, specializarea *Comunicare şi Relaţii publice* a devenit unul dintre cele mai viguroase programe de studiu ale facultăţii, bucurându-se de apreciere din partea studenţilor şi de prestigiu pe plan naţional şi internaţional. Parte componentă astăzi a *Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării*, CRP derulează un program de licenţă construit după înalte standarde de profesionalism, precum şi două programe de masterat (*Consultanţă şi Expertiză în publicitate*; *Modele de Comunicare şi Relaţii publice*), care prezintă interes nu numai pentru absolvenţii proprii, ci şi pentru cei veniţi din alte facultăţi de profil. Li se adaugă, începând cu anul universitar 2010–2011, programe de masterat în cooperare internaţională, şi anume: *Mastère de Relations Publiques Européennes* – MARPE (proiectul internaţional al Asociaţiei EUPRERA) şi dubla certificare prin echivalare de studii, în colaborare cu *Chartered Institute of Public Relations* (CIPR).

Secţia *Comunicare şi Relaţii publice* desfăşoară contracte de colaborare în scop didactic sau pentru efectuarea practicii de specialitate cu numeroase departamente şi agenţii de profil, din care sunt invitaţi un număr important de colaboratori (cu agenţii precum *Rogalski-Grigoriu, Perfect, Prais Communication, DC Communication, McCann Ericskon*, cu departamente ale unor mari companii, precum *Dacia Group, JTI, Vodafone*), cu alte instituţii publice (de pildă, *Societatea Română de Radiodifuziune*) şi cu organizaţii neguvernamentale şi non-profit (spre exemplu, *Teamwork*, *Prime Students*, *Freedom House*, CIPE – *Center for International*

Private Enterprise). În ultimii ani, din pricina exigenţelor de experienţă impuse de piaţa profesională, se manifestă tendinţa de ocupare timpurie, aşa încât din anul al II-lea (studii de licenţă), marea majoritate a studenţilor de la această specializare se angajează cu normă parţială sau participă la proiecte instituţionale.

Toată această activitate complexă şi dinamică este susţinută de un colectiv didactic valoros, din care fac parte figuri prestigioase de cercetători recunoscuţi la nivel naţional şi internaţional, precum Mihai Dinu, Adela Rogojinaru, Monica Spiridon, dar şi profesori mai tineri cu contribuţii remarcabile la literatura de specialitate.

Un merit incontestabil în organizarea activităţilor colectivului, în dezvoltarea programului de studii, în relaţiile cu agenţii de pe piaţa muncii şi cu partenerii internaţionali, în configurarea programelor de cercetare îi revine doamnei profesoare Adela Rogojinaru, Directorul Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării, care, cu profesionalism, cu neobosită energie şi tenacitate, a pus în mişcare toate forţele creatoare ale colegilor.

Ca lingvist, nu pot să nu-mi amintesc etimologia latină a verbului cardinal care guvernează această direcţie de studiu: *communico* – „împart, împărtăşesc, comunic". Un verb, o deviză a unui colectiv tânăr şi dinamic, dedicat trup şi suflet activităţii pe care o desfăşoară cu succes în Facultatea de Litere.

Astăzi, la aniversare, îi adresez din toată inima tradiţionala urare a universitarilor apuseni: *Vivat, crescat, floreat!*

In memoriam Cezar Tabarcea

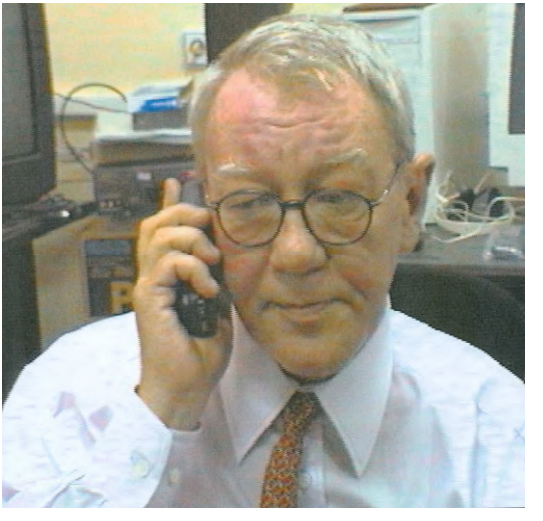

MAI APROAPE, TOT MAI APROAPE…

Prof. univ. dr. ANTOANETA TĂNĂSESCU
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Am primit cu multă bucurie, dar şi cu multă neliniște, îndatorirea de a evoca, în ansamblul volumului retrospectiv aici de faţă, figura lui Cezar Tabarcea, despre care, pe de o parte, părea că ştiu foarte multe, dar, pe de altă parte, s-a dovedit că nu este tocmai aşa.

Într-o primă etapă a vieţii lui (despre care pot să spun că a fost, în fond, şi a mea), l-am privit mai din depărtare: cu ochii unui coleg de facultate, aparţinând unui alt domeniu, deci nu cel al studiilor de limbă, pe care îl coordona expres. De atunci încă, am înregistrat constanta sa pledoarie pentru a da domeniului o altă menire/înfăţişare decât cele la care s-ar putea reduce, numai la aspectul pur gramatical înţeles doar descriptiv. Căuta soluţii noi, aducea spre lumea lingvisticii lumea limbii vorbite, a reclamei şi a filmului, credea că se poate descoperi/înţelege/valorifica un principiu formal abstract, pornind de la realitatea concretă a politicului, într-un cuvânt îşi iubea meseria cu modestie, fără mari vorbe, dar cu originalitate. Îmi amintesc felul în care revenea mereu, cu obstinaţie, la ideea supremaţiei retoricii pentru acţiunea/arta de a vorbi. Azi, o asemenea pledoarie pare de o banalitate absolută, atunci însă, la sfârşitul anilor ’70, ea devenea subversivă, primejdioasă şi de neacceptat pentru simplul fapt că a crede în supremaţia frumosului era o idee burgheză ce se cuvine a fi aruncată la coşul istoriei. Şi pentru a rămâne încă o clipa în preajma retoricii ca pivot al comunicării, îmi amintesc cum Cezar a reuşit să includă această disciplină în programa unei facultăţi de teatru şi film (atunci sub egida trustului ProTV), în condiţiile în care ea era absentă de la toate facultăţile de drept, filologie, jurnalism. A transmis înflăcărarea în susţinerea principiilor şi studenţilor săi. Poate prin asta a învins timpul.

Vorbeam de o clipă iniţială de neliniște. Ea a devenit deznădejde atunci când, dornică de a preciza o amintire vagă, am încercat să găsesc confirmarea sau măcar soluţia exactă prin consultarea unui text de referinţă. Internetul **nu** reţine, însă, nici la sfârşitul anului 2013, numele lui Cezar Tabarcea. Există informaţii colaterale, dar numele lui nu este asumat explicit nici de departamentul pe care l-a creat, nici de facultatea în care a funcţionat până a pierit în 2004.

Acesta este, poate, motivul pentru care volumul nostru are o semnificaţie importantă atât pentru cei care l-au cunoscut, cât şi pentru cei care nu l-au cunoscut.

La 40 de ani, în 1982, Cezar Tabarcea îşi publica teza de doctorat, *Poetica proverbului*, prilej, şi acesta, de a gândi cercetarea lingvistică în lumina unor noi procedee, precum cele cuprinse în programul Phare, dar şi de a medita asupra dinamicii

şi imprevizibilului comunicării, de a înţelege dinamica şi imprevizibilul comunicării. De altfel, sintagma *Comunicare şi Relaţii publice*, pe care colegul meu a propus-o încă din anii '90, a echivalat cu o nouă perspectivă, un accent diferit, menite să dea lingvisticului înfăţişări, oportunităţi şi sensuri noi, insuficient exploatate până atunci. Pe deplin însă valabile astăzi.

Avea 50 de ani şi părea că în faţa sa se întinde un drum neted pe care poate culege roadele căutărilor anterioare. Nu a fost să fie aşa. Deciziile impenetrabile ale vieţii au făcut ca în aceşti ani să-i fiu alături într-o relativă apropiere. A început foarte puternic, dar cadenţa paşilor săi a devenit tot mai insonoră.

Cred, sunt convinsă că ea îşi poate recăpăta vigoarea sub puterea cuvintelor lui Solon, cele pe care Sofocle înţelege a le pune în finalul evocării lui **Oedip**:

Cetăţeni ai ţării mele, Theba, iată-l pe Oedip / cel ce dezlega mari taine şi era atotputernic / cine dintre cetăţeni privea norocu-i fără pizmă / şi în ce val cumplit de nenoroc s-a prăbuşit acum? / Deci tu, muritor fiind, aşteaptă ziua din urmă / şi nu ferici pe nimeni, până ce omul acela / n-a trecut de pragul vieţii făr-a pătimi vreun rău.

Se vede că destinul lui Cezar Tabarcea nu a fost să păşească astfel peste pragul vieţii.

UN OM INFINIT DE VESEL

Prof. univ. dr. ION NEGREŢ-DOBRIDOR
Facultatea de Psihologie şi Ştiinţele Educaţiei
Universitatea din Bucureşti

Nu mă poate nimeni convinge că bunul meu prieten Cezar Tabarcea a murit. Nu doar pentru că era foarte inteligent şi erudit, ci pentru că era infinit de vesel. L-am crezut mereu ca fiind un om fericit şi, cum se ştie, oamenii fericiţi sunt de stirpe înaltă, asemenea olimpienilor, adică nemuritori.

Vineri seara am convenit cu el că ne vom întâlni luni dimineaţa pentru a perfecta modul în care studenţii de la departamentul de Comunicare şi Relaţii publice din Facultatea de Litere vor căpăta dreptul de a frecventa cursurile mele de pedagogie şi psihologie pentru a putea, mai apoi, să exercite profesiune didactică. Şi luni dimineaţa l-am aşteptat la Amfiteatrul *Odobescu*. Dar el… un a mai venit. În pauză, câţiva studenţi care plângeau pe holul facultăţii, mi-au arătat fotografia lui Cezar care continua să zâmbească lângă flacăra unei lumânări.

Mi-am amintit că avea acelaşi zâmbet cu mult timp în urmă, în ziua în care l-am cunoscut. Era la Ministerul Învăţământului unde urma să concepem o nouă programă şcolară pentru elevii de liceu. Se aflau acolo Doamna Zoe Dumitrescu-Buşulenga, academicianul Ion Coteanu şi mai mulţi profesori de liceu, chemaţi de Doamna Constanţa Bărboi, pentru a contribui la alcătuirea importantului document. Eu am intrat în echipă ca specialist în ştiinţe pedagogice şi design curricular.

M-a surprins atunci uşurinţa şi profunzimea cu care Cezar Tabarcea a înţeles principiile şi exigenţele proiectării curriculare centrate pe obiective. Ceilalţi erau fie reticenţi, fie nu înţelegeau avantajele pedagogice enorme pe care le ofereau practicii educaţionale taxonomia lui Benjamin Bloom, ierarhia mecanismelor de învăţare a lui Robert Gagné, scenariile de evenimente instrucţionale, paradigma *mastery learning*, metodele interactive, tehnicile de *classroom learning* ş.a. Dar Cezar Tabarcea s-a pasionat aproape instantaneu de cele prezentate de mine şi a solicitat detalii. Apoi mi-a cerut cărţi pentru aprofundare. Peste numai două zile stăpânea foarte bine domeniul cognitiv al taxonomiei obiectivelor realizat de Bloom şi era foarte interesat de complicatul domeniu al obiectivelor afective descris de David Krathwohl. Am continuat vreme de câteva zile să construim, împreună, modelul pedagogic al disciplinei, să elaborăm sistemul de obiective terminale pe capitole, itemii pentru evaluările sumative şi aşa mai departe. Muncea cu febrilitate, fără pauze, şi cu un entuziasm absolut debordant.

Seara, când plecam de la minister, Cezar nu părea deloc obosit şi ne opream să discutăm despre tot ce se află şi nu se află pe această Lume. După cum mi-am dat seama, pentru el, Lumea era un creaţia unui zeu maliţios, care se distra copios pe seama nimicniciei noastre. Iar acest zeu trebuia, cumva, contracarat şi pedepsit. Atunci, Cezar dezlega sacul propriu cu glume şi cu bancuri: sacul părea infinit, nu se golea niciodată. Bârfa politică era pe primul plan şi Cezar bârfea fenomenal! Dar mai ales glumea: glumea gigantic, glumea monstruos, glumea genial.

Uneori puniţiile sale se abăteau şi asupra noastră. Odată, am fost invitaţi de prietenul nostru comun Lucian Pavel – un minunat inspector şcolar – să ţinem câte un discurs profesorilor de limba şi literatura română din Călăraşi. După încheierea activităţii, unul dintre profesori ne-a invitat să luăm masa în casa sa frumoasă de la ţară. Pe atunci era foamete în România şi ne-am bucurat să zărim o masă plină cu bunătăţi rustice ademenitoare. Dar Cezar dezlegase sacul său cu bancuri, toţi invitaţii râdeau în hohote şi, pur şi simplu, nimeni n-a mâncat mai nimic.

Pe de altă parte, era înspăimântător de naiv. Ca Don Quijote, se lupta cu morile de vânt şi oferea cu generozitate împărăţii epistemice şi culturale tuturor nătăfleţilor de teapa lui Sancho Panza care roiau în jurul său. Se credea mare *businessman* şi avea vise măreţe de emir macedonskian. Am luat şi eu parte la câteva dintre imaginarele sale aventuri cavalereşti: am cumpărat Muntele Penteleu spre a înfiinţa un teren de golf pentru magnatul elveţian Kurt Ringenberg şi ciobanii buzoieni; am pus bazele unei ferme de struţi egipteni pe care o conduceau ei înşişi şi făceau multe ouă care ne îmbogăţeau enorm; am elaborat cele mai bune manuale şcolare din lume, pentru că ele nu s-au încheiat niciodată; am îmblânzit urşi carpatini pentru a îmbunătăţi turismul românesc; am înfiinţat o bancă profitabilă pe o insulă pustie; am construit o utopie prosperă în cătunul meu Dobridor, care este aşezat undeva între nori; am dedicat un nescris roman fluviu defunctului nostru prieten, Petrică Nicolau ş.a.

De fapt, Cezar era un copil. În mintea mea, el este şi acum un copil năzdrăvan şi frumos. Nu l-am mai văzut de multă vreme. Dar nu va mai trece multă vreme până când îl voi întâlni şi atunci vom pune iarăşi la cale multe fantezii şi vom înălţa cele mai frumoase castele de hârtie pe malurile râului Pison de pe valea Edenului.

ASTĂZI ȘI MÂINE PENTRU IERI

Prof. univ. dr. PAUL MARINESCU
Facultatea de Administraţie şi Afaceri
Universitatea din Bucureşti

Se împlinesc 20 de ani de când un mare vizionar care se numea Cezar Tabarcea a pus bazele Departamentului de Comunicare din cadrul Facultăţii de Litere. A apărut astfel prima specializare de Comunicare şi Relaţii publice din România. Era o dovadă de curaj, dar şi de încredere în colegii cu ajutorul cărora s-a construit acest sistem. Profesorul Tabarcea venise dintr-o călătorie din America, vizitase mari universităţi şi a avut puterea să creadă şi să afirme că putem crea şi în România o şcoală veritabilă de Comunicare şi Relaţii publice. Cultura sa impresionantă, rafinamentul intelectual, disponibilitatea de a credita oamenii, relaxarea şi un tip de boierie pe care l-am întâlnit la puţin intelectuali m-au făcut să mă apropii de Domnia Sa.

Sunt absolvent de Cibernetică, iar faptul că m-a încurajat să introduc cursuri economice în cadrul acestei specializări a reprezentat imens pentru mine. Îmi aduc aminte că în cadrul unor proiecte finanţate de Banca Mondială am creat câteva cursuri, care au devenit în anii următori puncte de interes pentru studenţi: *Management de Proiect*, *Managementul Resurselor Umane*, *Cibernetică*.

Aşteptam cu nerăbdare să mă întâlnesc cu domnul profesor, iar prânzurile la o omletă şi un pahar de vorbă cu dumnealui erau extraordinare; stăteam la masă într-un bar la intrarea în pasajul Victoria vis-à-vis de biserică şi discutam despre contexte, oameni, cultură, solidaritate, puterea de a ierta, bucuria de a trăi.

Modul dumnealui de a acţiona era dincolo de modelele tradiţionale, pentru că era în acelaşi timp un clasic, dar şi un modernist. Simţea că modelele şi obiceiurile vechi sunt insuficiente, iar vremurile care vin impun şi alte modalităţi de a gândi şi de a acţiona. Din perspectiva Domniei Sale scopurile şi valorile înalte trebuie ordonate în raport cu alte standarde. În acea perioadă în care reglementările purtau amprenta provizoratului a demonstrat cu prisosinţă că un decident ocupă o poziţie în ierarhie nu pentru orgolii, ci pentru a rezolva probleme reale.

Asumarea a reprezentat, de fapt, pentru dumnealui, o formă de rezistenţă, dar şi un imbold pentru ceilalţi de a fi responsabili. Celor prudenţi în politicile lor de grup, ca să nu le numesc de gaşcă, Profesorul le-a răspuns prin acţiune imediată. Din perspectiva fricoşilor, el s-a expus permanent, dar din perspectiva misionarilor a avut un comportament normal. Mă întreb câţi dintre tinerii care urmează astăzi o specializare de Comunicare şi Relaţii publice la Bucureşti, Cluj, Iaşi, Sibiu, Timişoara sau Craiova ştiu câte ceva despre omul şi profesionistul Cezar Tabarcea?

Am deschis din curiozitate Google şi am căutat pe Wikipedia. Cezar Tabarcea nu există. Este drept că există mii de *Oamenii zilei* inventaţi de mass media sau de grupurile de interese.

Amintiri

Acum vreo nouă ani… cred că într-o primăvară… oricum vremea nu era blândă, am primit vestea tristă că omul Cezar Tabarcea nu mai există. Am fost la înmormântare, era puţină lume, un gen de anonimat care vorbea încă o dată despre discreţia şi eleganţa cu care a trăit Profesorul. Poate că ar fi în ordinea firească a lucrurilor ca o sală sau un amfiteatru sau un eveniment să poarte numele lui Cezar Tabarcea. De prea multe ori, ca să nu spun aproape tot timpul, noi românii am avut obiceiul să negăm, iar dacă n-am negat, să uităm ceea ce câţiva (oricum prea puţini) au încercat să facă pentru a ne limpezi viitorul. Între strategii şi aranjamente, între găşti şi interese mărunte, Cezar Tabarcea a reprezentat una dintre luminile care au dorit să fie călăuze în întunericul din jur.

Sunt convins că viitorul va aşeza personalitatea acestuia în locul pe care îl merită, pentru că presupun că, la un moment dat, nu vom mai avea atâtea începuturi de reformă în sistemul educaţional.

În acest ceas aniversar nu trebuie uitat efortul celorlalţi profesori şi colaboratori ai Departamentului de Comunicare şi Relaţii publice, fără de care această specializare nu ar fi existat. În România de azi există, din păcate, o distanţă uneori prea mare între imagini şi realităţi. Cezar Tabarcea a reprezentat o personalitate la care imaginea era sincronă cu consistenţa umană şi intelectuală.

Fără IERI nu va exista MÂINE.

ÎN BIROU CU PROFESORUL CEZAR TABARCEA

Prof. univ. dr. ADINA BERCIU
Facultatea de Litere
Universitatea din Bucureşti

Deşi nu se poate spune ca m-am numărat printre colaboratorii săi apropiaţi, am împărţit vreme de 4 ani (2000–2004) acelaşi birou, din faţa Decanatului Facultăţii de Litere, dumnealui fiind directorul specializării recent înfiinţate de Comunicare şi Relaţii publice, iar eu, director al Colegiului de Biblioteconomie şi Arhivistică. Astfel că destinul meu profesional a făcut ca, în timp, să devin şi să mă simt mai apropiată, rămânând totuşi la o anumită distanţă. A fost, în bună măsură, genul de apropiere pe care o simţim faţă de personalităţile (poeţi, artişti, profesori) care, prin maniera lor de a fi, ating şi pătrund în spaţiul cel mai pur al intelectului şi al emoţiilor noastre.

Aşa s-au cristalizat, în timp, sentimentele mele de respect şi preţuire faţă de personalitatea profesorului Cezar Tabarcea.

Treptat, am putut remarca calităţile deosebite de iniţiator şi organizator al noii specializări introduse în Facultatea de Litere, iniţiativă de mare curaj pentru anii 1990, într-o facultate cu un astfel de profil şi marcată oarecum de un spirit tradiţionalist. Excepţionalele realizări ale specializării Comunicare şi Relaţii publice i se datorează în mare parte.

Urmărindu-l şi dialogând cu dumnealui timp de patru ani, i-am observat pasiunea şi răspunderea pe care şi-a asumat-o faţă de această nouă secţie. Şi-a asumat răspunderea faţă de propria conştiinţă şi faţă de anturajul academic, faţă de instituţia Facultăţii de Litere al cărei dascăl era, atunci, în anul 1993, de peste 25 de ani. Era răspunderea pentru lucrul bine făcut, cum vorbeam împreună nu de puţine ori, răspunderea faţă de datoria sacră pe care o avem de a face cât mai strălucitor talantul de la Dumnezeu, cu care venim în lume.

Este greu să fac o trecere în revistă a tuturor realizărilor sale din viaţa facultăţii, la care a luat parte intens, fiind prezent zilnic în facultate, de dimineaţă şi până la orele după amiezii. Dar ştiu, cu certitudine, că toate aceste realizări, la care s-a adăugat şi activitatea sa din planul ştiinţific, i-au conturat un portret distinct şi întru totul respectabil în peisajul universitar bucureştean, dar şi în cel internaţional. Puţine erau zilele în care nu era vizitat de vreun coleg de la una dintre facultăţile Universităţii din Bucureşti sau de la alte instituţii de învăţământ superior, mai ales de la cele particulare nou înfiinţate pe-atunci, care aveau nevoie de idei, de sugestii, de colaborări, lucruri pe care profesorul Cezar Tabarcea le oferea cu multă generozitate. Dar la el veneau şi cadrele didactice pe care le strânsese în jurul său. A fost asemenea unui magnet care îi

aduna pe toţi, acolo, în micuţa încăpere a prodecanatului. Era iubit de oameni şi, la rândul său, iubea oamenii. Era de un optimism debordant. Oricând cu un zâmbet pe buze, oricând gata să îţi spună un ultim banc.

Dar... multe, foarte multe lucruri, „maître"(aşa îi spuneam eu şi se amuza grozav) nu le-a făcut. Şi anume:

Deşi a pus bazele unei noi specializări în facultate, folosindu-se de toate relaţiile şi depunând un efort deosebit, nu s-a manifestat niciodată ca un conducător cu veleităţi de şef absolut.

Nu a cultivat, din această poziţie, spiritul arogant şi egoist, propriu celor care, într-o astfel de postură, nu sunt în stare să îşi depăşească limitele, în cea mai mare măsură meschine.

I-a fost străină apetenţa de a cultiva acel „spirit de gaşcă", care conduce la relaţii necolegiale, purtând pecetea intrigii, a invidiei, a egoismului, a favoritismului şi a lipsei de respect reciproc.

Nu a cultivat spiritul de bârfă şi nici plăcerea răutăţilor, fiindu-i total străine invidia şi delaţiunea.

A primit cu interes orice remarcă sau apreciere critică ce i se aducea, uneori chiar de către semnatara acestor rânduri. Nu vedea în acest lucru un motiv de supărare sau un afront personal.

Nu şi-a impus niciodată „filmul personal".

Nu i-a fost uşor să coordoneze toată această amplă secţie a facultăţii şi, nu de puţine ori, era epuizat de drumuri, de memorii peste memorii, de argumentări etc. Nu de puţine ori mi-a mărturisit că îi vine să lase totul baltă. Mai ales că nu stătea prea bine cu sănătatea.

Atunci când era trist sau când era prea obosit îl provocam să îmi mai spună un banc, un ultim banc pe care l-a auzit. Era o adevărată enciclopedie în materie. Putea să spună bancuri o zi întreagă. Şi chiar făcea acest lucru în biroul nostru.

Anii petrecuţi alături de profesorul Cezar Tabarcea, în mica încăpere de la parterul Facultăţii de Litere din Bucureşti, au fost deosebit de plăcuţi şi de folositori pentru moralul meu, care era destul de scăzut la acea vreme, în 2000.

A dispărut prea repede. Multă vreme nu m-am obişnuit cu absenţa sa. Dar colegii pe care i-a strâns în jurul lui cultivă şi îngrijesc mai departe ogorul semănat cu idei şi cu pasiune de Cezar Tabarcea şi iată că Departamentul a împlinit două decenii de activitate. Iar pasiunea şi ambiţia pentru lucrul bine făcut au fost preluate de doamna profesoară Adela Rogojinaru, actualul Director al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării.

AD MULTOS ANNOS!

DOMNULUI PROFESOR CEZAR TABARCEA, CU RECUNOȘTINȚĂ

Lector univ. dr. OLGA BĂLĂNESCU
Facultatea de Litere, Universitatea din București

Un moment aniversar, cum este acesta, aduce în sufletele oamenilor (atât ale participanţilor din afară, cât şi ale organizatorilor evenimentului propriu-zis) un sentiment de bucurie interioară, de împlinire, dat de recunoaşterea unanimă a eforturilor depuse în realizarea unui proiect.

În cazul nostru, „proiectul" îşi are istoria lui. Cu ani în urmă, profesorul Cezar Tabarcea a avut curajul să viseze cu ochii deschişi şi să se lupte pentru îndeplinirea visului său: înfiinţarea celei dintâi specializări de Comunicare şi Relaţii publice din ţară. La vremea aceea, proiectul era un vis îndrăzneț, deoarece trebuiau aduse şi acceptate atâtea schimbări în sistemul de gândire, încât numai simpla lor enunţare stârnea nedumerire.

Însă Cezar Tabarcea văzuse cu ochii lui o asemenea Facultate de Comunicare şi Relaţii publice cu ocazia deplasării în America în calitate de *visiting professor*. Spirit vizionar şi adevărat om de comunicare, profesorul Cezar Tabarcea a înţeles că acesta este viitorul spre care, inevitabil, trebuie să se îndrepte orice societate civilizată: comunicarea. Timpul a demonstrat că domeniul comunicării şi al relaţiilor publice a devenit absolut indispensabil desfăşurării activităţii în toate celelalte spaţii: culturale, economice, politice. Nimic nu se poate petrece în afara comunicării: relaţiile interumane, activităţile socio-economice, cercetarea ştiinţifică, tratativele politice, rezolvarea conflictelor (de orice natură) prin negociere, succesul firmelor producătoare pe piaţa internă sau internaţională, ameliorarea ori chiar înlăturarea necazurilor adânci ale oricărei comunităţi (violenţa în familie, consumul de droguri, traficul de persoane etc.), toate au nevoie de sprijinul unei eficiente comunicări bilaterale, cât şi de ingeniozitatea activităţilor de relaţii publice.

Profesorul Cezar Tabarcea a înţeles toate acestea acum douăzeci de ani, atunci când a pus bazele unei noi orientări universitare. Căci temerarul său demers de a înfiinţa o specializare însemna ceva mai mult decât iniţiativa care ne însoţeşte, în ultimii ani la tot pasul, de a deschide câte un nou program de studii (iniţiativă necesară şi ea, de altminteri). Profesorul Cezar Tabarcea a deschis un drum nestrăbătut până atunci, drum care presupunea elaborare de plan de învăţământ şi de curriculum universitar pentru întâia dată, introducerea unor discipline de studiu total diferite de tot ceea ce se studiase, până atunci, în Facultatea de Litere.

Mărturisesc că mă pasiona de ceva timp o disciplină lingvistică distinctă, despre care mă informasem din bibliografia anglo-saxonă: pragmatica. Profesorul Cezar Tabarcea a fost de-a dreptul încântat când, în timpul discuţiilor de specialitate din cadrul catedrei, i-am menţionat această preocupare. Şi întrucât Domnia Sa era un fervent susţinător al publicităţii, unul dintre aceia care urmărea cu pasiune spoturile publicitare TV (îndemnându-ne, de altminteri, şi pe noi, mai tinerii lui colegi, să o facem), savurând creaţiile reuşite şi întristându-se la vederea celor nefericit construite, a hotărât introducerea pragmaticii lingvistice în planul de învăţământ. Dar şi a unei discipline dedicate studiului discursului publicitar. De ce? Deoarece discursul publicitar oferă, poate, una dintre cele mai elocvente mostre de limbă vorbită, de comunicare directă, nemijlocită, între locutori. În acest caz, instrumentul de lucru pragmatic nu putea decât să se plieze perfect pe necesităţile de definire şi prezentare eficientă, proprii unui tip de comunicare neinvestigat încă: cel publicitar.

Conceptele fundamentale ale pragmaticii (actul pragmatic, contextul, contextul situaţional, implicatura conversaţională, tipul de interacţiune verbală, tipurile de acte verbale, elementele deictice) au fost descifrate studenţilor din perspectiva comunicării publicitare: analiza de reclame i-a interesat dintotdeauna pe studenţi. Iar faptul că puteau ei singuri hotărî dacă o reclamă este bună sau nu, dacă poate avea sau nu succes pe piaţă, în funcţie de nişte parametri teoretici oferiţi anterior şi aflaţi şi de ei, în urma studiului individual (pentru că publicitatea exercită o atracţie aproape magnetică, o fascinaţie de nedescris, trebuie să recunoaştem), acest fapt explică motivaţia studenţilor de a urma cursurile facultăţii noastre. Ceea ce nu înseamnă că am îngrădit creativitatea. Nici nu am fi putut, din moment ce însuşi David Ogilvy spunea că în publicitate nu există reţete şi că o reclamă este cu adevărat reuşită dacă ţi-ai dori să o fi creat chiar tu şi să o poţi arăta apoi familiei tale fără a te jena.

Introducerea pragmaticii, alături de celelalte discipline de studiu, în centrul atenţiei studenţilor, a fost o victorie a noului, a gândirii universitare moderne de natură să aducă un suflu revigorant. Exemplul ne-a fost urmat apoi, spre cinstea noastră, şi de alte centre universitare, iar pragmatica a devenit încet-încet, o disciplină la ordinea zilei în facultăţile umaniste.

Ne mândrim astăzi că suntem cel dintâi departament de Comunicare şi Relaţii publice din ţară, că am acumulat experienţă teoretică şi practică şi că reprezentăm o garanţie a calităţii în domeniu. Aş putea face o trimitere la conceptele de *tradiţie* şi *inovaţie* despre care le vorbesc studenţilor la cursul de *Structuri de text publicitar*. Sunt realităţi, în viaţa noastră socială, care pot fi promovate în modul cel mai eficient prin intermediul conceptului de *tradiţie.* Datorită eforturilor depuse de profesorul Cezar Tabarcea, specializarea noastră devine o asemenea realitate. Ceea ce cu douăzeci de ani în urmă era un vis frumos, a prins contur, a luat amploare şi a devenit o instituţie de prestigiu, un punct de referinţă în domeniul nou (pentru spaţiul nostru cultural) al publicităţii.

Orientarea spre publicitate a specializării noastre nu mai este un secret. Acest domeniu incitant a fost îmbrăţişat de profesorul Cezar Tabarcea cu elan, dintr-o suită de perspective distincte. Aspecte sociologice, culturale, antropologice, lingvistice sau pragmatice erau (şi sunt) pe rând vizate în sensul luminării acestui construct indispensabil vieţii noastre cotidiene: mesajul publicitar. Căci de publicitate avem nevoie, aceasta devenind un fapt de cultură, care nu se mai practică de mult artizanal,

deoarece s-a transformat într-o profesiune aflată la graniţa dintre ştiinţă şi artă. Doar ideea că ne-am putea trezi a doua zi într-un oraş fără reclame luminoase, fără bannere sau afişe publicitare pe stradă, ne pune pe gânduri. Eu personal am văzut aşa ceva. Într-un film, e drept, în *Inception* (unul dintre filmele de succes ale lui Leonardo di Caprio), unde lumea reală era dublată de un univers ireal, iar imaginea era de coşmar...

Fenomenului publicitar i s-a acordat, prin urmare, o atenţie deosebită. Dar înainte de a descifra mesajul din spatele textului (tocmai am numit *actul pragmatic*), receptorul (adică studentul nostru) are nevoie să descifreze mesajul discursiv-textual propriu-zis. Adică, înainte de a studia pragmatică, studentul are nevoie de serioase cunoştinţe de lingvistică, fără de care nu se va putea mişca în voie în demersul pătrunderii secretelor construcţiei mesajului publicitar.

De aceea, printre obiectele de studiu veterane, în cadrul facultăţii noastre, s-a numărat şi lingvistica tradiţională (cursul s-a numit mai întâi *Limbaje de specialitate*, apoi *Introducere în lingvistică*, apoi *Redactare de texte*), deoarece profesorul Cezar Tabarcea era un mare om de comunicare, fără îndoială, dar lingvistul din el şi-a spus cuvântul şi a acordat atenţia cuvenită exprimării.

Îmi amintesc ce cursuri captivante de stilistică ne ţinea, pe vremea studenţiei mele, sau ce seminare (tot de stilistică) interesante conducea. Fiecare student avea de prezentat particularităţile stilistice ale unui scriitor. Muncă de cercetare, de analiză amănunţită şi de sinteză, în acelaşi timp, pentru a putea concentra, pe parcursul unei ore, cele mai pertinente şi definitorii aspecte ale stilului artistic propriu scriitorului ales, astfel încât să-l convingă pe profesorul Tabarcea. Şi nu era deloc uşor să-l convingi pe exigentul profesor, atent la detaliu, dar şi la structura de ansamblu a prezentării, dornic să ne insufle pasiunea cercetării adevărate şi să cultive în noi migala aplecării asupra şlefuirii textului.

Nevoia de comunicare a început să se facă simţită la scară largă în societate. Tot mai multe companii producătoare, româneşti, mixte sau străine, şi-au înfiinţat departamente de relaţii publice, fiind interesate de modalitatea în care se construieşte interfaţa dintre ei şi exterior. Instituţiile publice de stat sau private, de asemenea, au simţit nevoia comunicării către societatea civilă a unui mesaj care să le identifice. A crescut nevoia de specialişti în domeniu.

Un departament de Comunicare şi Relaţii publice are nevoie de o cât mai largă deschidere către societatea în care fiinţează: către celelalte facultăţi, către instituţii publice, către companii producătoare, către societatea civilă, în ansamblu. Tocmai de aceea, profesorul Cezar Tabarcea a lansat, imediat după înfiinţarea secţiei noastre, seria conferinţelor intitulate generic *Integrare prin comunicare.*

A depus mult suflet în organizarea acestor evenimente la care participa un număr impresionant de invitaţi (români şi străini), aleşi din cele mai diverse domenii: ambasadori şi ataşaţi culturali, cadre universitare, practicieni în publicitate, diplomaţi, scriitori, reprezentanţi ai departamentului de Comunicare şi Relaţii publice din cele mai diverse companii (McDonalds, Toyota, Mercedes, pentru a aminti doar câteva) sau cluburi sportive. Un schimb de opinii din cele mai diverse domenii, comunicare în cel mai adevărat şi propriu sens, exerciţiu de informare şi formare profesională în spiritul timpului actual.

Am avut multe de învăţat de la profesorul Cezar Tabarcea. Temerar deschizător de drumuri, eminent profesor şi bun coleg, spirit nobil şi generos, mereu cu o vorbă

de duh la îndemână şi întotdeauna atras de noutate, dar cultivând cu veneraţie valorile tradiţiei noastre culturale, Cezar Tabarcea ne-a lăsat o moştenire spirituală pe care o cinstim prin munca noastră de zi cu zi. Am dus mai departe proiectul înfiinţat de Domnia Sa, împlinindu-l aşa cum şi-ar fi dorit.

Ca fostă studentă a Domniei Sale, iar apoi colegă de catedră, îi sunt îndatorată pentru destinul pe care mi l-a croit şi pentru oferirea şansei de a pătrunde în domeniul incitant al comunicării publicitare.

În acest moment aniversar, gândurile mele, ca şi ale colegilor mei, se îndreaptă cu recunoştinţă şi preţuire către profesorul Cezar Tabarcea, a cărui prezenţă este parcă mereu vie printre noi.

UN OM PE COPERTA UNOR VIEȚI

GABRIELA HAGIU
Director General, Delphis Management
Cadru didactic asociat
Departamentul de Ştiinţe ale Comunicării
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

S-ar putea spune că mi-a fost dascăl de când aveam 5 ani. Adică mult înainte de a-l cunoaşte. La început, a fost un nume desluşit pe o copertă de carte. Ce-zar Ta-bar-cea.

O auzeam pe sora mea, pe atunci studentă la Filologie, tot pomenindu-l cu drag printre cei care o învăţau complicatele reguli ale limbii române. Cum pe ea o vedeam ca pe un semizeu, fiindcă înţelegea cuvinte pe care eu nici nu puteam să le pronunţ şi ştia ce înseamnă *horum-harum-horum*, admiraţia ei pentru domnul profesor si colegii lui din Universitate îl făcea, în mintea mea, zeu de-a dreptul. Mi-am dorit să ajung şi eu să cunosc un om de pe o copertă de carte, când voi fi mare.

Am crescut şi, la vârsta la care alegeam drumul pentru care urma să mă pregătesc, puţin dezamăgită de inerţia educaţională a începutului anilor ’90, am descoperit o broşură a Universităţii din Bucureşti, anunţând înfiinţarea primei secţii de Comunicare şi Relaţii publice din România, la Facultatea de Litere, în 1993. Un act de curaj şi modernitate al unei instituţii cu o mare istorie. Şi, din nou, am desluşit numele lui printre iniţiatori, lângă alţi iniţiaţi.

Doi ani mai târziu, cu emoţiile suspendate undeva în tavanul înalt al sălii 120, discutam „problema economică a lui Moromete”, împreună cu nimeni altul decât profesorul Cezar Tabarcea, uitând că mă aflu într-un examen de admitere, absorbită într-o discuţie amicală, aşa cum ştia el să construiască, în stilul pe care şi-l amintesc cei care l-au cunoscut.

Am început cursurile. În prima zi, cu o figură bonomă şi ochii ageri, îşi privea novicii cu o curiozitate şi o speranţă mai aprinse chiar decât ale lor. Ne-a „contaminat” rapid. Şi, timp de 4 ani, i-am pus în faţă curiozităţile noastre, speranţele noastre, soluţiile noastre. În sala de curs, pe holuri, în micul birou de lângă decanat, la 10 dimineaţa sau la 8 seara, a avut mereu pentru noi timp, răspuns, sfat, îndrumare, zâmbet, plăcerea conversaţiei profesionale.

Din chiar prima lună, ne-a îndemnat să luăm pulsul realităţii, al profesiei. Ne-a trimis la Radio România: 30 de oameni din grupa de 40, în practică la Târgul Gaudeamus. Aşa a început cariera mea şi a multor colegi, cu un imbold discret care ne-a purtat noroc.

Apoi viaţa a rărit ocaziile în care ne-am văzut sau am vorbit. Într-o zi, am primit un apel. Mă întreba unde mai lucram, cum mă simt în postura de director, dacă rezist stresului, cu ce colegi mai ţin legatură. Îi plăcea să ştie de noi, să fie liniştit că avem succes ca specialişti. Ciudat a fost că de data aceasta sunase dumnealui, nu eu. Mi-a spus că îi e dor de noi.

Trei luni mai târziu, am primit un alt apel. Nu era profesorul Tabarcea. Nu *mai* era.

Că a fost unul dintre cei dintâi care au cunoscut, înţeles şi implementat profesia de practician PR în România, este cert şi incontestabil.

Că a avut un rol de seamă şi de suflet în devenirea noastră este, de asemenea, un dat.

În plus, în cazul meu, existenţa lui în Catedra CRP şi, mai ales, pierderea lui mi-au influenţat decizia de a pune umărul, chiar din acel an, la activitatea catedrei. Nu a fost singurul, dar cu siguranţă a contat. Mi-am dorit ca, din perspectiva mea de practician PR care le exemplifică studenţilor, prin experienţe proprii, concepte şi teorii pe care ei le preiau de la (aproape aceeaşi) echipă de dascăli care m-a format şi pe mine, să dau înapoi puţin din multul pe care l-am primit.

Mi se întâmplă adesea: atunci când invoc un principiu de bază al relaţiilor publice, evoc – cu stimă – o figură. Şi mi se face puţin dor de domnul profesor Tabarcea. *Domnul*.

Mărturii ale Profesorilor și Colaboratorilor specializării Comunicare și Relații publice Facultatea de Litere Universitatea din București

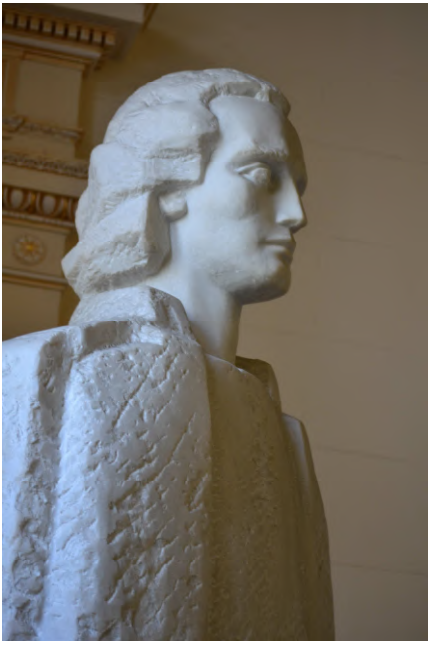

CUGETĂRILE BĂTRÂNULUI DASCĂL

Prof. univ. dr. MIHAI DINU
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Au mai spus-o şi alţii: există două feluri de timp, care ... nu există! Trecutul a trecut (nu degeaba se numeşte astfel!), iar viitorul („venitorele" lui Rică Venturiano[1]) nu a venit încă şi nici nu va veni vreodată. Trăim într-un *azi* perpetuu; *mâine* va rămâne veşnic o „frumoasă fără corp", o umbră evanescentă ce ne amăgeşte cu promisiuni şi pe care, oricât ne-am grăbi, nu o vom prinde din urmă niciodată.

Aparent, trecutul şi viitorul sunt două domenii temporale simetrice în raport cu acea cumpănă a apelor vieţii, pe care obişnuim să o numim *prezentul*. În realitate, însă, pe măsură ce biografia noastră glisează heraclitian către sorocul inexorabil[2], raporturile dintre trecut şi viitor se schimbă dramatic, primul sporind necontenit în detrimentul celui de-al doilea[3]. Rodul psihologic al acestui transfer implacabil dinspre viitor spre trecut e nostalgia, sentiment pe care îl trăim cu atât mai intens, cu cât avansăm mai mult în vârstă[4].

Dintre membrii Departamentului de Comunicare, autorul rândurilor de faţă este acela care a acumulat cea mai mare „zestre" de trecut şi are, în consecinţă, şi cele mai îndreptăţite motive de a fi nostalgic. A fost martorul naşterii unei specializări inexistente în tinereţea sa şi a călătorit, de-a lungul anilor, alături de aceia care au făcut din noua profesiune un reper inconturnabil al României de astăzi[5]. Acum, cu viitorul diminuat şi cu trecutul doldora de amintiri, are toate motivele să prefere proiectelor retrospectiva, revenind asupra momentelor frumoase petrecute, de-a lungul timpului, alături de colegi şi studenţi.

Dintre acestea, stăruie în mintea bătrânului dascăl trei momente festive care i-au prilejuit bucuria de a se adresa într-o manieră mai puţin obişnuită absolvenţilor departamentului. Ascunse sub masca înşelătoare a parodiei, alocuţiunile rostite atunci încercau să dea glas unor sentimente, a căror declarare explicită nu ar fi putut evita o notă patetică, cu totul improprie firii autorului:

---

[1] „Sfinte Andrei, geniu bun al venitorelui României, protege-mă!".

[2] Însemnând „patruzeci", cuvântul slav *sŭrocŭ* aminteşte, neliniştitor, de un anumit reper temporal din calendarul ritualurilor funebre.

[3] „Şi timpul creşte-n urma mea, mă-ntunec", Eminescu *dixit*.

[4] Paradoxal, spunem „am *n* ani", referindu-ne tocmai la anii pe care nu îi mai avem ...

[5] În calitatea, iniţial, de colaborator extern, a ţinut, la invitaţia inimosului fondator al secţiei, profesorul Cezar Tabarcea, cursuri de comunicare, începând chiar din anul înfiinţării acesteia.

I

De treci anii facultăţii, de departe-i vezi albind
Pe profesorii de care azi studenţii se desprind,
După ce le-au scos la fire de păr alb, ca de omăt,
Şi absolventu-i tot tămâie în văzduhul tămâiet.
Unde ni-s palo-altiştii ca să afle vestea tristă
Cum că non-comunicarea la examen chiar există;
Căci, odat-aflat subiectul, mai emiţi doar vagi semnale
Gestuale, faciale şi vocale nonverbale,
Cu privirea rugătoare, încercând în van să-nchegi
O transmisie cu feedback pozitiv către colegi.
Însă dacă simţi că profu-l e chitit să-ţi dea un 4
Ţi-aminteşti subit de Goffman şi mai joci un pic de teatru,
Căci te-ai prins că bietul dascăl este-o fire simţitoare
Şi se lasă dus cu niscai strategii publicitare.
Speculând astfel raportu-ntre discipol şi maestru,
Te strecori, pe „nesimţite", din semestru în semestru
Şi chiar dacă mai întâmpini, ici şi acolo, rezistenţă,
Tot ajungi, precum se vede, la momentul zis „licenţă".
Iar acum priveşti cu spaimă faţa noastră sceptic rece
Şi te-ntrebi fără-ncetare: „cine pică, cine trece?"
„Unde-oi mai găsi un suflet milostiv să te-nţeleagă?
M-o fi părăsit cu totul copiuţa mea cea dragă,
Şi-am s-ajung acum, la finiş, să nu mă mai pot opune
Regretabilei tendinţe de a învăţa *pe bune*?"
Dar lăsaţi aceste temeri pentru cei mai slabi de minte!
Azi e zi de sărbătoare: să privim tot înainte
La apropiata clipă când mai toţi veţi străluci
În mass-media, -n firme super, ONG-uri şi-agenţii,
Iar, din când în când, nostalgic, vă veţi aminti de toate
Câte le-aţi trăit de-a lungul anilor de facultate,
De succese şi eşecuri, de-ntâmplări hazlii sau triste,
Fără care studenţia nu există să existe,
Şi (de ce nu?) chiar de-aceia care, cu echidistanţă (?),
V-au vegheat marşul eroic din restanţă în restanţă,
Până-n vinerea aceasta de curată-apoteoză
Când, reconciliaţi, e vremea să ne tragem toţi în poză.

II

Trec anii, trec lunile, iată,
Şi Chronos în cartea-i de fum
Înscrie cu-o pană-nstelată
O nouă promoţie-acum.

Dar, fetelor, zău, nu fiţi triste
Că timpul i-atât de grăbit,
Fiindcă-aţi ajuns PR-iste
Aşa cum mereu v-aţi dorit.

Ţin minte momentul acela
Când luate-n primire aţi fost
De domnul Tabarcea şi-Adela,
Ce-avea să-i urmeze în post.

Pe-atunci eraţi numai boboace
Cam crude la minte şi trup,
Ce-n ore-aveau chef să se joace,
Dar astăzi învaţă de rup.

Nimbate de pura candoare
A celei dintâi tinereţi,
Lăsaţi gândul liber să zboare,
Visând la … băieţi de băieţi.

E drept, aţi avut şi-alte ţinte
Şi-n vreme ce vremea trecu
Treptat aţi păşit înainte
Pe clasicul drum *learn – like – do.*

Aşa s-au dus anii de şcoală
Şi astăzi, în cadru festiv,
Staţi drepte-n ţinută de gală
Ca notele pe portativ.

Căci graţie vouă îi creşte
Şi şcolii valoarea de brand.
De-aceea vă rog, părinteşte,
Să nu spuneţi încă: *The end*!

Ci-n anii ce vin s-avem parte
De-a fi la un loc cât mai des,
Şi nici cei ce pleacă departe
N-am vrea să ne uite. Succes!

III

Pe bănci de lemn gravate cu texte indecente
Din amfiteatrul unde vă copleşea plictisul,
Când reputaţi profesori şi tinere-asistente
Vă supuneau la cele mai rele tratamente,
V-aţi chinuit năprasnic să vă atingeţi visul.

Ah! Cât ţi-e dat să suferi ca să ajungi în fine,
Pe lumea asta plină de-amaruri şi de chin,
Să-nveţi comunicarea, cu lacrimi şi suspine,
Şi antropologie şi alte discipline
Pe care nu le ştie nici proful pe deplin!

Unii, plini de plăcere, petrec a lor viaţă,
Trec nopţile voioase la dans prin discoteci,
În vreme ce studentu-abătut şi tras la faţă
Se scoală-n zori şi pleacă la drum de dimineaţă
Ca să ajungă-n clasă la opt... şi douăzeci.

Semiotica – o vorbă de dânşii inventată
Ca prin a ei putere să vă aplece-n jug,
Căci după ce cu râvnă tociseşi ziua toată
Te pomeneşti la oră mai mut ca niciodată,
Căci nu s-a prins de tine cumplitul meşteşug.

Spuneţi-mi ce-i dreptatea? Cei mari s-au înţeles cu
Rogojinaru, Dinu, cu doamna Spiridon,
Bogdan, Crăciun, Fernanda, cu Olga Bălănescu
Şi nelipsita Ana-Maria Teodorescu
Ca să vă treacă zilnic prin ciur şi prin dârmon.

La curs i-un pic mai bine, căci, orişice s-ar spune,
Mai poţi să dormi pe tine şi vii doar când ai chef,
Dar seminaru-i naşpa: abia aştepţi să sune,
Căci nimeni nu te lasă să aţipeşti pe bune,
Nici Moise, nici Mesina, Perciun sau Barutcieff.

Cu toate-acestea astăzi când s-a sfârşit comédia
Simţi că te-ncearcă parcă o umbră de regret,
Aştepţi cu-nfrigurare să ţi se-ncheie media
Cu care speri să intri-n PR sau în mass-media
Şi-arunci priviri furişe, nostalgice-n carnet.

Mai ai un hop şi gata: licenţa, bat-o vina,
Îţi tulbură şi somnul şi traiul cotidian.
Atunci or să se-aleagă şi grâul şi neghina
Ştiinţa, neştiinţa şi umbra şi lumina
Ce ţi s-au strâns în minte şi-n suflet an de an.

De ce uitaţi că-n voi e şi număr şi putere?
Când vreţi, puteţi prea lesne pământul să-mpărţiţi.
Doar ştiţi publicitate, tehnici de negociere
Şi vă aşteaptă posturi bănoase-n ministere
Şi case de vacanţă la Cannes şi Biaritz.

Cât despre noi, bieţi dascăli îmbătrâniţi în rele,
Vom răspândi teroarea în noi şi noi promoţii
De fete cu alură şi mers de top-modele
Şi minte brici, sub cnutul despoticei Adele
Ce v-a produs atâtea teribile emoţii.

Azi însă-i sărbătoarea concordiei depline
Când tot ce-i rău se uită, iar vremea petrecută
Cu voi, băieţi de zahăr şi fete extrafine,
Ne-a înfrăţit. De-aceea nimic nu ne reţine
Să vă urăm din suflet: „Noroc şi Doamne-ajută!"

În Evul Mediu, *universitas* era corporaţia dascălilor şi a învăţăceilor, deopotrivă. Fie ca urarea din versul final să îi însoţească şi pe unii şi pe alţii de-a lungul deceniilor ce vin, spre folosul unei societăţi pe care am dori-o cu toţii aşezată, mai mult ca oricând în trecut, pe temeliile binelui, frumosului şi adevărului[6]!

[6] Iată că patetismul, dat afară pe uşă, s-a întors pe fereastră...!

AD AUGUSTA PER ANGUSTA!

Prof. univ. dr. ADELA ROGOJINARU
Director al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Pentru un filolog, cuprinderea *logosului* şi în alte forme decât cele înalt consacrate ale filosofiei, esteticii şi teoriei literare sau ale ştiinţelor limbajului părea, în urmă cu douăzeci de ani, un gest iconoclast. Nu ştiam atunci că voi avea privilegiul să fiu printre primii deschizători de şcoală în Comunicare şi Relaţii publice. Îmi amintesc şi acum primele discuţii cu regretatul Cezar Tabarcea, şeful catedrei, ele transmiteau entuziasmul şi pasiunea unui proiect de excepţie, istoric. Când m-a invitat să susţin în anul universitar 1995–1996 un curs opţional de comunicare interpersonală şi de grup, mi-a convenit de minune perspectiva unui domeniu novator. Eram cercetător în ştiinţele educaţiei şi dobândisem bazele metodologiei ştiinţelor sociale, aşa încât convertirea s-a produs de la sine. Am adorat Literele şi nu sunt lipsită de talent filologic, dar nu vedeam în ce măsură aş fi putut inova în filologie şi nu am regretat niciodată alegerea. Am intrat în echipă prin colaborare şi m-am titularizat ca lector în 1999. A fost ceea ce trebuia să fac şi *să fiu*. Cezar mi-a acordat încredere deplină, m-a consultat, ca şi pe alţii, în construcţia curriculum-ului, mi-a acceptat propunerile de noi cursuri în Relaţii publice, care au rămas până astăzi în portofoliul catedrei. După decesul profesorului, onoarea pe care mi-au făcut-o colegii mei de a-mi acorda primul mandat în conducerea catedrei m-a copleşit şi m-a obligat enorm. Nu era o sarcină de serviciu, trebuia să împlinesc un vis, să desăvârşesc o misiune. Trăiesc şi acum acelaşi spirit al *desăvârşirii*.

A fost desigur şi multă anecdotă în jurul creării specializării şi catedrei. Unii studenţi aveau impresia unei profesii bănoase, chiar de lux, era ca într-o goană după aur. Dar efortul şi calitatea muncii lor de atunci au fost excepţionale. Cu puţine cadre didactice, un plan de învăţământ iniţial compozit şi nespecific, sub presiunea catedrelor de tradiţie ale facultăţii, care au fost rezervate iniţial la introducerea noii specializări, şi într-o tensiune permanentă generată de o comunitate ştiinţifică mică şi neaşezată, începuturile nu au fost deloc uşoare. Studenţii din primele promoţii au suplinit toate aceste lipsuri prin inteligenţă, curiozitate, voinţa de a învăţa; ne-au susţinut moral şi profesional. Şi ne-au rămas alături peste ani. Le datorăm enorm pentru reuşita noastră.

Cât despre mine personal, nu ştiu când au trecut aceşti douăzeci de ani. Aveam atunci 30 şi trăiam efervescenţa reformelor. Mi se părea că am o şansă unică. Probabil că multora li se va fi părut la fel. Până în 2012, am trăit oarecum *deasupra* Timpului. Mi-am urmat calea cu obstinaţie, multora le voi fi deranjat tihna cu „eroismul" meu. Dar am

rămas *alături* de oameni, primind din toată inima prietenia lor, sprijinul lor, ajutând după puterile mele, preferând să nu răspund imediat la gesturile nepotrivite sau la reproşurile injuste. Căci, finalmente, ceea ce ne-a determinat o atât de frumoasă creştere împreună a fost *sufletul* nostru, al colegilor din catedră. Sigur că nu trăim ca într-un poem pastoral (idealişti putem fi, dar idilici, mai bine nu) şi că au fost destule momente cu negocieri, analize, soluţii uneori optime, alteori de conjunctură, dar, în ansamblu, spiritul de echipă, caracterul, determinarea de a ne înţelege şi respecta au primat. Cred că am dezvoltat o tradiţie, o conduită etică, un acord asupra valorilor noastre comune. Nu numai pentru următorii douăzeci de ani, ci pentru sutele de ani ce vor urma. *Ad augusta per angusta!*

BEST WISHES FOR THE NEXT 20 YEARS OF EXCELLENCE

DENNIS L. WILCOX, Ph.D., APR , Fellow PRSA
Emeritus Professor of Public Relations
San Jose State University, California

Congratulations and best wishes on the 20th anniversary of the Communications Department and the Public Relations Program at the University of Bucharest.

This is a major milestone in the Faculty of Letters and the country as the first full degree program in Communications and Public Relations in the country. In the past 20 years, the department has graduated a number of outstanding students who have made a major contribution to the professional development of the public relations industry in Romania.

The program's success and recognition throughout Europe is due to the dedicated efforts of Prof. Adela Rogojinaru and other members of the faculty who have worked very hard to instill professional competence in their students.

I have experienced that competence first-hand on several occasions. My first guest lecture at the University of Bucharest was in 2003 on "crisis communications

strategy." In 2009, I was fortunate to be in Bucharest for the launch of my major textbook, *Public Relations Strategies & Tactics*, in Romanian, and to also be honored by the University of Bucharest with a *Doctor Honoris Causa* for my contributions to Romanian and international public relations education.

This was also the time of the annual conference of the European Public Relations Research & Education Association (EUPRERA) that was hosted by Prof. Adela Rogojinaru and the University of Bucharest. This conference was outstanding because of the many outstanding students that served on the welcoming committee and made all the attendees from throughout Europe welcome to the city and the university. The photo of students and me (somewhere in the middle) is above.

Since that time, I've had the opportunity to be on Facebook and Skype with many of the students and alumni of the public relations program. I'm always impressed with their intellectual curiosity and their determination to make a difference in Romania.

So congratulations to 20 years of achievement, and best wishes for the next 20 years of excellence. I look forward to eventually returning to Bucharest and having a beer in the old town with the students.

LE PRIVILÈGE DE FÊTER ENSEMBLE LES 20 ANS DE LA CHAIRE « COMMUNICATION ET RELATIONS PUBLIQUES » DE LA FACULTÉ DE LETTRES

ARLETTE BOUZON
Professeur des Universités
Responsable de l'équipe Organicom LERASS
Université Paul Sabatier, Toulouse III

C'est un plaisir et un privilège pour moi que d'être ainsi conviée à fêter les 20 ans de la Chaire « Communication et Relations publiques » de la Faculté de Lettres, Université de Bucarest, par l'intermédiaire de cet ouvrage.

Les recherches menées en son sein par les étudiants et les enseignants-chercheurs roumains sont toujours convaincantes, bien structurées, théoriquement fondées, apportant des contributions significatives à la compréhension de la communication des organisations. Leur réflexion respective s'appuie sur un état de la question pluridisciplinaire qui inclut des auteurs contemporains tant en provenance des Sciences de l'information et de la communication que des disciplines connexes, associant des références roumaines, françaises et anglo-saxonnes. Leurs divers travaux permettent in fine la mise au jour des diverses dimensions de la réalité organisationnelle.

L'établissement de partenariats, tels que celui que nous avons mis en œuvre ces dernières années, a ainsi fortifié notre champ d'études commun par la confrontation de travaux innovants, en introduisant notamment une dimension culturelle féconde trop souvent oubliée.

A titre personnel, je voudrais ajouter que l'attachement que j'éprouve pour la Roumanie est principalement à mettre au compte de cette Faculté et de ses membres éminents qui, par leur engagement, ont su développer des échanges fructueux entre nos deux pays. Leur investissement relationnel constant, soutenu dans le temps long, s'est accompagné d'un accueil chaleureux qui ne s'est jamais démenti. Qu'ils soient ici vivement remerciés… et félicités.

UNE HEUREUSE COÏNCIDENCE

NICOLAS PÉLISSIER
Professeur à l'Université de Nice Sophia Antipolis
Directeur adjoint du département
des Sciences de la communication/Laboratoire I3M
Co-responsable de la commission scientifique
de la Société Française des Sciences de l'Information
et de la Communication

C'est une heureuse coïncidence car l'anniversaire des 20 ans du département de Communication et Relations Publiques de l'Université de Bucarest a lieu presque au même moment que le 20ème anniversaire des Colloques bilatéraux Franco-Roumains en Sciences de la Communication, que j'ai initié en 1993 avec le Professeur Ioan Drăgan (Faculté de Sociologie et Assistance Sociale, Université de Bucarest). C'est à l'occasion de ces colloques que j'ai découvert l'existence de ce département très dynamique de la Faculté des Lettres de l'Université de Bucarest, qui a toujours manifesté son attachement à la francophonie et à la recherche francophone, même si l'univers des relations publiques a souvent tendance à privilégier l'espace académique anglo-saxon. Dans un tel contexte, je tiens particulièrement à saluer les efforts constants déployés par la directrice-fondatrice de ce département, la professeure Adela Rogojinaru, avec laquelle j'ai eu l'occasion de travailler directement pour l'organisation de deux éditions du Colloque Franco-Roumain en Sciences de la Communication : l'édition de 2007, sous l'égide de l'ECREA, et surtout l'édition de 2013, soutenue par la Société Française des Sciences de l'Information et de la Communication dont je suis administrateur. Cette collaboration m'a permis de constater les grandes qualités humaines et professionnelles de la jeune équipe du département, qui travaille beaucoup, en peu de temps et avec peu de moyens humains et matériels. Mais elle m'a aussi permis de vous faire partager trois pistes de réflexion.

D'une part, ce département a été l'un des lieux essentiels (avec le SNSPA et la FJSC), au plan national en Roumanie, du développement académique des relations publiques et plus largement de la *communication organisationnelle* : séminaires, colloques et publication régulière de textes scientifiques. Mais ce sous-champ des sciences de la communication gagnerait à être encore davantage structuré par les universités roumaines : des formations existent dans tout le pays, notamment en province (Cluj, Iaşi, Braşov, Sibiu, Craiova), mais ne sont pas forcément bien identifiées et valorisées au plan national, notamment dans la recherche académique. J'ai d'ailleurs suggéré à Adela Rogojinaru de mettre en place au plan national un *Groupe de Recherche de société*

scientifique, sur le modèle par exemple de celui qui existe en France : *Org & Co*, groupe de recherche de la Société Française des Sciences de l'Information et de la Communication. Sa fondatrice, le professeur Françoise Bernard, et son actuelle animatrice, Sylvie Parrini-Alemanno, sont prêtes à collaborer en ce sens. Sachant qu'il existe aussi ce type de groupes dans le sociétés savantes internationales telles que l'ECREA ou l'IAMCR ou l'ICA.

D'autre part, Adela Rogojinaru et son équipe ont fait des choix qui en Roumanie peuvent être considérés comme pionniers dès les années '90 : formation à distance, travail en petit groupe, stages, recherche de partenariats et de sponsors, interventions de professionnels dans les cours académiques... Ces choix *en faveur de la professionnalisation* des étudiants de l'université sont d'autant plus remarquables qu'ils ont été mis en place par un collectif de travail de formations plutôt littéraire... et j'apprécie particulièrement que les formation professionnalisantes de ce département n'aient pas conduit à sacrifier, comme on le voit trop souvent en France ou ailleurs en Roumanie, la place des enseignements académiques plus réflexifs mettant en valeur des travaux plus critiques (je pense en particulier aux enseignements du chercheur Nicolae Perpelea que je salue).

Enfin, le département a choisi de centrer son développement stratégique sur la question des *relations publiques*, un domaine qui reste encore assez marginal dans la sphère académique française, mais aussi francophone. Cette décision me semble judicieuse, car elle lui permet d'être bien positionné sur ce domaine très porteur, dont le surinvestissement par les professionnels du secteur nécessite aussi une présence active des enseignants-chercheurs capables de penser, de façon pertinente et critique, le développement de ce secteur en relation avec d'autres domaines tels que le journalisme, la politique, mais aussi l'économie et la société.

ÎNTRE LUMEA VECHE ȘI LUMEA NOUĂ

Prof. univ. dr. ANDRA VASILESCU
Facultatea de Litere, Universitatea din București
Cercetător, Institutul de Lingvistică
„Al. Rosetti – Iorgu Iordan" al Academiei Române

Lumea veche s-a construit pe academism, acribie, reflecţie, cuvântul scris îndelung cizelat şi solitudinea orelor în bibliotecă sau la masa de scris. Lumea nouă e pragmatică, cu sclipirea clipei, spontană, preţuieşte discursul inteligent orientat spre public şi îşi trage vitalitatea din relaţionarea consecventă cu ceilalţi în lumina reflectoarelor. Introvertitul se simte mai bine în lumea veche, unde timpul curge în succesiunea acţiunilor şi uneori a scopurilor în sine şi pentru sine, în vreme ce extrovertitul îşi foloseşte energia în acţiuni simultane, care condensează timpul pentru eficienţă maximă. La 20 de ani, pe cel dintâi îl găseşti în amfiteatru, la cursul de literatură română, limbă română contemporană sau istoria limbii ori la practică pedagogică, iar apoi îl întâlneşti profesor, gazetar, prozator, poet, critic literar, cercetător; pe cel de al doilea îl găseşti în laboratorul multi-media la cursul de relaţii publice, comunicare mediatică, antropologie culturală, strategii publicitare, în *internship* la o multinaţională, iar apoi afli că face campanii de PR, creează spoturi publicitare, conduce campanii electorale, lucrează la HR. Cel dintâi are termene limită, sfârşituri de săptămână, şanse şi ţinte, cel de al doilea *deadline-uri*, *week-end*-uri, *oportunităţi şi targeturi*; cel dintâi are un program de calculator uşor de folosit, cel de al doilea are *instalat* pe *PC un soft user friendly downlodat* de pe *net* şi o *aplicaţie pe android* cu care *monitorizează* toate *joburile încărcate* recent pentru domeniul lui de *expertiză*.

Din 1993, lumea veche şi lumea nouă coexistă în clădirea din strada Edgar Quinet. Prima, direcţia filologică a Facultăţii de Litere, duce mai departe tradiţia şcolii bucureştene înfiinţate acum 150 de ani şi îşi trage forţa din numele unor intelectuali de elită. A doua, reprezentată de Departamentul de Comunicare şi Relaţii publice creat de către Cezar Tabarcea, a format, în doar 20 de ani, specialişti în domenii noi, puţin cunoscute înainte de 1990, deveniţi practicieni de top în sfere de activitate care controlează viaţa întregii societăţi. Experienţă acumulată în valoarea confirmată de timp *versus* inovaţie şi adaptare la ritmurile contemporane.

În spaţiul carierei didactice, eu pendulez între cele două lumi: îmi place confortul intelectual al Literelor, dar mă tentează nonconformismul Comunicării; apreciez puritatea judecăţilor raţionale, dar mă provoacă jocul persuasiunii. Nu vreau să aleg între carte şi tabletă, între conspectul de mână şi cel bricolat pe ecranul PC-ului. Mă

situez între. Predau şi limbă română contemporană, şi pragmatică, comunicare interpersonală sau interculturală. Sunt şi, şi. Orele pe care le ţin la Litere îmi dau sentimentul stabilităţii, cele pe care le ţin la Comunicare îmi dau energie. La colegii de la Litere m-am raportat multă vreme ca la foştii mei profesori, cu respect şi sentimentul recunoştinţei. La colegii de la Comunicare m-am raportat cu prietenie, ca la foştii mei colegi de generaţie: Adela – un gând bun pentru tine şi apreciere sinceră pentru ce ai construit!; Ana-Maria Teodorescu – poate colaborăm în viitor!; Olga Bălănescu – ne întâlnim pe aceleaşi domenii de cercetare!. Sau ca la foştii mei studenţi care au confirmat: Cristina, Silvia – vă aduceţi aminte?; Laura – şi rigoarea, şi creativitatea le-ai învăţat la Litere!. Sau ca la cercetătorul despre a cărui erudiţie şi vocaţie auzisem şi care, când l-am cunoscut îndeaproape, m-a surprins cu mobilitatea spiritului: omagiul meu profesorului Mihai Dinu, admiraţie şi amiciţie pentru Monica Spiridon!

În spaţiul academic românesc, Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti şi-a fixat locul distinct tocmai prin echilibrul pe care l-a instaurat între *tradiţie* şi *inovaţie*, valoare confirmată şi valorile lumii moderne. Profesorii şi studenţii specializării Comunicare şi Relaţii publice au demonstrat, prin toate activităţile lor, că ştiu să ţină în echilibru antitezele.

SCHIȚĂ PENTRU UN BILANȚ ANIVERSAR

Conf. univ. dr. ALEXANDRU OFRIM
Facultatea de Litere
Universitatea din București

În orice ritual aniversar se evocă momentul începuturilor şi orice bilanţ începe cu amintiri legate de momentul fondator. În ceea ce mă priveşte, m-am alăturat echipei iniţiale a Secţiei de Comunicare şi Relaţii publice din Facultatea de Litere în toamna anului 1998, mai întâi în calitate de cadru didactic asociat, iar din anul 2000 am ocupat, prin concurs, postul de lector titular, predând cursurile de *Istoria Culturii şi a Mentalităţilor* (*ICM*). La Curtea Literelor era nevoie şi de un istoric, dar nu de orice fel de istoric, ci de un specialist în istoria mentalităţilor. În luna mai 1998, tocmai îmi susţinusem teza de doctorat despre imaginarul cărţii şi al scrisului în cultura veche românească, sub îndrumarea marelui profesor, comparatistul Alexandru Duţu, promotorul studierii mentalităţilor în istoriografia noastră, singurul coordonator care obţinuse dreptul de a gira specialitatea menţionată şi pe diploma de doctor: *Istoria mentalităţilor*. Privind retrospectiv, îmi pare acum o adevărată predestinare faptul că întreaga comisie era alcătuită din filologi (Mihai Pop, Irina Nicolau şi Sabina Ispas). De altfel, profesorul Mihai Pop mă îndrumase încă de pe vremea studenţiei (1984–1988) în preocupările mele de antropologie culturală, formaţie indispensabilă unui istoric care încearcă să înţeleagă şi să explice structurile mentale. Cine s-ar fi gândit, la vremea aceea, că, peste ani, voi preda şi cursuri de antropologie culturală?

La puţin timp după obţinerea titlului de doctor, în septembrie 1998, am fost chemat de către profesorul Cezar Tabarcea să predau cursul de *ICM*, în semestrul I al anului al IV-lea. Trebuie sa reamintesc faptul că, la începuturile secţiei, *ICM* era o disciplină desfăşurată în toţi anii de studii, timp de opt semestre. Ponderea acordată acestei discipline a făcut ca, în anii 1999, 2000 şi 2001, să constituie una din probele examenului scris de licenţă. În semestrul al II-lea, regretatul profesor Dan-Horia Mazilu, decanul de atunci al Facultăţii de Litere, a renunţat să mai ţină cursul de *ICM* la anul I, rugându-mă să îl preiau eu. În anul universitar următor, profesoara de la Facultatea de Istorie care ţinea cursul din anul II a anunţat că trebuie să se retragă din motive medicale, iar profesorul Ioan Pânzaru, care preda la anul III, fiind ales prorector al Universităţii, având deja alte obligaţii, a renunţat la acest curs. În aceste condiţii, am ajuns să predau istoria mentalităţilor din anul I până în anul IV.

Aşadar, s-a conturat posibilitatea unei întregi norme didactice, ca lector titular. Nu am ezitat şi am părăsit comoditatea unui post de cercetător ştiinţific la Institutul de

Etnografie şi Folclor, pentru a mă dedica în întregime efortului didactic, cu totul special la secţia CRP. Insist asupra faptului că la această secţie, efortul didactic este special, datorită faptului că aici au fost dintotdeauna studenţi extrem de solicitanţi, avizi de cunoaştere, adevăraţi studenţi de elită. Mărturisesc că era o adevărată provocare pentru mine să le menţin atenţia trează timp de patru ani, opt semestre la rând. Ani de zile, întreaga mea energie a fost dirijată înspre pregătirea cursurilor. Însă efortul mi-a fost mereu răsplătit, amfiteatrele erau pline de studenţi receptivi, pe al căror chip vedeam bucuria că află lucruri cu totul şi cu totul noi. Îmi amintesc că, în 2001, propusesem şi un curs opţional, continuat şi în anii următori, cu o temă inedită în spaţiul universitar românesc de atunci: *Istoria şi antropologia corpului*, curs la care s-au înscris nu numai studenţii secţiei, ci şi studenţi de la Limbi Străine, Istorie, Sociologie şi Psihologie. Pe lângă cursurile de la zi, am predat mulţi ani şi la forma de învăţământ la distanţă a secţiei (IDD), în consecinţă, numărul studenţilor cărora le-am coordonat lucrările de licenţă a fost, uneori, copleşitor. La un moment dat, în 2007, am coordonat peste 170 de lucrări, astfel încât orele de consultaţii îmi depăşeau cu mult cele dedicate cursurilor. A fost greu, a fost frumos, a fost devorator.

Ca orice organism viu, şi secţia noastră a evoluat, suportând prefacerile impuse de trecerea la sistemul Bologna. Reorganizările presupuse de aderare au condus la redefinirea disciplinelor, a conţinuturilor. Nu mai era cu putinţă ca o disciplină să se întindă pe mai mult de un semestru. Am profitat de această conjunctură pentru a introduce discipline noi precum *Antropologia culturală* (la anul II) şi *Imagologia* (la anul III), păstrând *ICM* doar pentru anul I. În acelaşi timp, secţia noastră a organizat două programe masterale, unde am introdus două cursuri noi: *Antropologia comunicării* şi *Emoţii şi sensibilităţi în Publicitate*.

În timp, secţia şi-a diversificat oferta didactică şi s-a îndreptat către profesionalizare şi o specializare cât mai bine conturată. Trecuse vremea romantică a „oamenilor-orchestră". În cadrul echipei didactice au avut loc reorganizări interne. Există un timp al acumulărilor şi al extinderii, urmat, firesc, de un timp al transmiterii şi al focalizării. Prima mea colaboratoare, ca asistentă, a fost Laura Mesina. În momentul în care a devenit lector, am avut bucuria ca ea să preia cursul de *Imagologie*. Am urmărit apoi, cu plăcere, cum în jurul acestui nucleu, Laura a dezvoltat coerent, în cercuri concentrice, o întreagă arie de preocupări academice legate de studiul imaginii. Astăzi, conferenţiar şi prodecan responsabil cu cercetarea ştiinţifică, Laura Mesina ştie să creeze cadrul optim de afirmare a acestei direcţii importante de cercetare în interiorul Universităţii din Bucureşti.

Timpul trece şi nu pot decât să constat că unul din semnele îmbătrânirii este satisfacţia ca foştii studenţi să-ţi devină colegi. Este vorba despre Cristina Bogdan, Silvia Marin-Barutcieff şi Fernanda Osman. Şi acum îmi amintesc vizita pe care mi-au făcut-o Cristina şi Silvia, pe vremea când erau încă masterande, în 2000, pentru a-mi cere un sfat în legătură cu orientarea lor spre doctorat. Din nou mi-a făcut plăcere să transmit câte ceva din zestrea mea de fişe cu trimiteri bibliografice, ştiind că încap pe mâini bune şi devin seminţe pentru roade viitoare. Ceea ce s-a şi întâmplat, atât Cristina cât şi Silvia au realizat doctorate strălucite şi au devenit nume de referinţă în domeniile lor: imaginarul thanatologic şi, respectiv, cel teratologic. Mai mult decât atât, Cristina mi-a devenit asistentă la cursurile de *ICM* şi de *Antropologie culturală*. Ca şi în cazul Laurei Mesina, când Cristina a devenit lector, i-am predat ştafeta, cedându-i cursul de *Istoria Culturii şi a*

Mentalităţilor. Nu poate fi mulţumire mai mare pentru un profesor decât aceea de a constata că discipolii săi îi continuă efortul de a consolida o disciplină şi de a o impune în tensionatul câmp al ştiinţelor socio-umane. Cristina mi-a prilejuit prima bucurie, dintr-o serie pe care mi-o doresc cât mai lungă, şi anume şirul cărţilor scrise de foştii mei studenţi. Cartea Cristinei poartă titlul *Imago Mortis în cultura română veche* (2002), iar pe filele ei mi-a scris dedicaţia: „Domnului Profesor Alexandru Ofrim, recunoştinţa autoarei pentru atenţia cu care mi-a urmărit încercarea de a mă apropia de moarte."

Destinul unei discipline depinde de calitatea minţilor pe care reuşeşte să le atragă. De aceea, misiunea unui profesor este aceea de a-i descoperi pe cei mai buni studenţi ori masteranzi şi de a le orienta primul pas în carieră. În acest sens, mă gândesc la Raluca Moise, care, la rândul ei, mi-a fost masterandă (Masteratul de Antropologie Culturală al Facultăţii de Litere). În 2004, dorind să-şi continue studiile în cadrul Şcolii Doctorale Francofone din Bucureşti, mi-a cerut o idee în jurul căreia să-şi construiască proiectul de candidatură. Printre materialele pe care i le-am pus în braţe s-a numărat şi volumul coordonat de Daniel Fabre, *Par écrit. Ethnologie des écritures quotidiennes* (1997). Ea a elaborat un proiect de studiu al scrierilor cotidiene, iar apoi a deschis un nou şantier de cercetare, ocupându-se de studiul scrierilor generate de noile tehnologii comunicaţionale. Rezultatul a fost o teză de doctorat, publicată recent sub titlul *SMS-ul adolescentin: practici şi reprezentări culturale* (2013). Nu ascund satisfacţia cu care am primit volumul Ralucăi, cu următoarea dedicaţie: „Domnului Profesor Alexandru Ofrim, cu mulţumiri pentru încurajările şi îndrumarea de la început de drum pentru un învăţăcel într-ale cercetării antropologice." Şi Raluca Moise mi-a devenit colegă. Am invitat-o să facă primul ei pas în cariera universitară, propunându-i, pe vremea când era profesoară la un liceu bucureştean, să ţină seminariile la cursurile mele de la Învăţământul la Distanţă. Raluca a ştiut să valorifice această oportunitate, seriozitatea şi ambiţia ei au recomandat-o, apoi, să ocupe prin concurs, un post de asistent titular. Şi în cazul ei, am urmărit cu încântare felul în care i-a înflorit cariera universitară. Acum este lector, titulara unor cursuri importante ale Departamentului.

Nu pot să nu evoc şi semnalele constante pe care le primesc de la absolvenţi ai secţiei noastre, care au urmat masterate şi doctorate în străinătate. Cu toţii confirmă că studiile făcute la CRP i-au ajutat să se integreze perfect în lumea universitară occidentală, nivelul cunoştinţelor dobândite aici fiind sensibil egal cu cel de acolo. În acest sens, absolvenţii noştri amintesc şi de importanţa componentei culturale şi antropologice a pregătirii lor profesionale. Împreună cu Laura Mesina, Cristina Bogdan, Silvia Marin-Barutcieff, Fernanda Osman, Raluca Moise (am numit aici doar colegele cu care am colaborat îndeaproape) încercăm să dăm consistenţă dimensiunii umaniste a formării viitorilor profesionişti ai comunicării. Credem că este nevoie de mai mult decât de o abordare empirică, tehnică, instrumentală. Pe lângă disciplinele în care studenţii dobândesc informaţii, va fi întotdeauna necesar luxul materiilor formative, cu deschidere culturală.

Pentru un tablou complet, nu trebuie să uităm ceva: efortul nostru se sprijină pe contribuţia fundamentală a doi mari profesori: Monica Spiridon şi Mihai Dinu. Noi doar încercăm, alături de ei, să păstrăm principiul şi spiritul fondator al secţiei de Comunicare şi Relaţii publice din cadrul Facultăţii de Litere.

DESPRE ÎNTEMEIEREA UNEI CONTRA-UTOPII: PROGRAMUL ȘCOLII UMANISTE ROMÂNEȘTI ÎN ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

Conf. univ. dr. LAURA MESINA
Prodecan al Facultăţii de Litere
Universitatea din Bucureşti

Prietenilor mei

Motto
Deci cel cu adevărat iubitor de învăţătură trebuie, încă din copilărie, să tindă spre adevăr. (Platon, *Politeia*,[1] 485c-d)

Contextul întemeierii

În urmă cu 20 de ani, se înfiinţa la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti prima secţie din România cu specializarea Comunicare şi Relaţii publice. Un proiect cu doi autori şi doi constructori, unul din aceştia intrând, pe rând, în fiecare categorie: conferenţiarul Cezar Tabarcea şi profesorul universitar Paul Cornea – decan la acel moment –, ambii proaspăt reveniţi în ţară din Statele Unite, interesaţi fiind de această direcţie de studii descoperită în periplul lor nord-american, au înţeles cât de oportună şi de necesară, în fond, ar fi iniţierea ei în România; ca urmare, acelaşi Cezar Tabarcea şi prodecanul de atunci al facultăţii, profesorul Dan-Horia Mazilu, au definitivat proiectul şi au făcut posibilă deschiderea secţiei, la 1 octombrie 1993, cu 40 de locuri de la buget. Un număr suficient pentru un domeniu nou, insuficient însă pentru ceea ce va ajunge în câţiva ani cererea reală; ea va determina în mod firesc adaptarea ofertei universitare la evoluţia societăţii şi a spaţiului public românesc. De la ideea în sine până la instituţia de astăzi şi până la locul ocupat de această specializare în clasificările naţionale şi internaţionale, a avut loc o veritabilă „testare continuă" a proiectului iniţial, astăzi cu o istorie proprie şi legitimantă.

Cele 18 generaţii de alumni formate până acum în şcoala bucureşteană constituie, împreună cu profesorii lor, o comunitate în sine, cu valorile ei, unele generale, altele specifice domeniului, atât în teorie, cât şi în practicile sociale şi profesionale. O marcă simbolică, iată, pentru maturitatea la care a ajuns proiectul de altădată, devenit între timp program universitar; un prag de la înălţimea căruia se poate vedea mai bine, în perspectivă, sensul întemeierii.

[1] Titlul originar al Dialogului *Republica*.

Ce fel de proiect a fost, în definitiv, şi care este acum specificul şcolii create?

Un proiect topic

Într-un studiu care va da naştere volumului *De la Şcoala din Atena la Şcoala de la Păltiniş*, Andrei Cornea, cunoscutul cercetător, traducător de texte filosofice antice şi analist politic, comentează astfel relaţia dintre vizionar şi obiectul muncii sale:

„În fond, ceea ce pretindem de la un autor este o anumită responsabilitate pentru destinul gândirii sale: cum efectele gândirii asupra vieţii oamenilor sunt imense şi, potenţial, imprevizibile, nu putem cere raţional autorului să prevadă ce vor face, în numele său şi al sistemului său, succesorii lui. Ceea ce putem totuşi să-i pretindem este ca sistemul său – dacă are implicaţii practice, sociale, politice, culturale explicite – să fie topic, şi nu utopic: adică să nu evacueze din el propria persoană (şi poziţie) a autorului, luată într-un sens cuprinzător." (2000, p. 153).

„Testul auto-incluziunii" sau „utopistestul" propus de autor nu pune problema *realismului proiectului*, relativ oricum (pentru că, şi în cazul în care autorul se consideră pe sine exclus, proiectul poate avea oricum o componentă realistă; sau, invers, în cazul în care autorul se vede totuşi pe sine ca participant, proiectul poate fi greu de realizat în practică). În schimb, se iau în calcul modul şi gradul în care autorul îşi asumă *responsabilitatea proiectării* (aici, facem trimitere la Hans Jonas), ca etică implicită în configurarea fie a unui *plan pentru ceilalţi* (exclusiv aşadar pentru proiectant), fie a unui *plan pentru toţi* (inclusiv pentru el).

Cazul pe care îl integrez aici din cele discutate de autor este punctul de plecare pentru reflecţiile sale asupra utopiei, respectiv cel al relaţiei dintre dialogul *Politeia* (Platon) şi culegerea de fragmente *Politica* (Aristotel). Analiza specialiştilor ne conduce către încadrarea demersului platonician în convenţia „naturalismului raţionalist" (spre exemplu, oamenii, văzuţi precum metalele, se pot clasifica social, profesional etc., după calităţile, interesele şi rezultatele muncii lor, precum aurul, argintul, fierul sunt clasificate după valoarea lor), iar a celui aristotelic în convenţia „umanismului raţionalist".

Care linie de gândire ar fi mai util de urmat în cazul unui proiect ca al nostru? Dacă ţinem cont că practica aferentă teoriei de import aproape că nu exista la momentul respectiv în România, am putea spune că şcoala nou creată nu putea pleca de la ceva „natural", pe care să-l aşeze sub lupa conceptelor şi să-l reducă la abstract şi la „ştiinţificitate". Ce îi rămânea în schimb să facă şi ce avea ca model? Din păcate, despre istoria instituţională a Relaţiilor publice, cu mai puţin de un secol şi jumătate vechime, lucrările universitare nord-americane construiesc imaginea unui parcurs perfect coerent şi triumfalist – aşadar, într-un mod lipsit de perspectivă critică şi de relief interpretativ. Ajung astfel să impună necesitatea valorificării absolutiste şi mecanice în practica socială a ştiinţelor comunicării, după o teorie încadrată mai curând de rama naturalismului raţionalist, care ne spune *ce trebuie să fie* şi prea puţin *ce este* în realitate. Un fel de abordare prescriptivă a unei „realităţi esenţiale" (folosesc aici expresiile lui Andrei Cornea, desprinse însă de contextul lor), generalizate, şi nu una analitică şi critică, a „realităţii empirice", plurale şi autentice.

Atât cât îmi este cunoscut proiectul universitar despre care vorbim, din 1995 încoace, pot spune că într-adevăr el a fost puntea pe care au trecut-o înspre spaţiul

nostru teoriile acestui domeniu constituit instituţional în societăţile occidentale. Din fericire, necesitatea de a dezvolta aici practica profesională de Relaţii publice a impus discursului intelectual asumarea responsabilă a lucrurilor şi a faptelor importante pentru comunitatea românească, precum şi referirea la valorile ei morale şi la etica ei. Sub această presiune, teoria, care nu ne era proprie, a început să capete o consistenţă umanistă cu relevanţă locală, dată fiind întâlnirea ei cu problemele de fond, care ţin de istorie, de cultură şi de civilizaţie, dar şi de mentalitate şi de politică. Cu un vocabular interdisciplinar format la confluenţa mai multor bazine ştiinţifice, cu perspective teoretice proprii, integratoare (dar respectuoase faţă de specificul disciplinelor) şi cu metode aplicative adaptate unui corpus de probleme şi de studii de caz – abordate complex, în raport atât cu subiectul, cât şi cu obiectul –, şcoala de la Bucureşti a crescut într-un mod autentic şi organic. Ea a acordat fiecărui membru al ei posibilitatea de a-şi dezvolta viziunea în relaţie cu setul comun al valorilor umaniste şi cu trunchiul teoretic din domeniu; i-a acordat şansa de a se include în proiectul devenit program universitar şi la a cărui viaţă contribuie; în plus, într-un fel sau altul, fiecare participant are posibilitatea să devină un practician, în anumite circumstanţe.

Utopică ar fi fost aşadar încercarea de a aplica *tale quale* mecanica modelului de import. Programul actual despre care vorbim, constituit pe baza co-participării, a valorii, şi nu în mod exclusiv a necesităţii, pe baza cunoaşterii, şi nu a rudimentelor de informaţii, rămâne viabil atât timp cât şi în interiorul şcolii, şi în comunitatea beneficiară climatul este lipsit de contrângeri şi nu este atins de obsesiile supravieţuirii cu orice preţ şi de cele ale utilitarismului aberant. Abia aceste lucruri ar impune o specializare strict tehnică şi eventuale alterări etice, în detrimentul unei culturi profesionale temeinice şi a respectului cultivat pentru valorile generale.

Cu referire parţială la cea de-a doua direcţie de gândire, a umanismului raţionalist, voi căuta să discut câteva aspecte ale proiectului universitar al şcolii în ştiinţe ale comunicării, iniţiate în 1993 la Bucureşti.

Hermeneutica acţiunii

Demersul analitic al profesorului Andrei Cornea interesează în discuţia de faţă şi pentru una dintre constatările sale finale: în Cetatea proiectată de Aristotel, deşi există o contradicţie între, pe de o parte, viaţa contemplativă şi răgazul acordat formării de sine, şi, pe de altă parte, viaţa activă şi implicarea în facerea lucrurilor concrete, este recunoscută a fi pe deplin benefică (aşadar utilă) influenţa ideilor şi a valorilor despre care vorbesc filosofii şi oamenii de ştiinţă. Iată ce spune Stagiritul:

„Însă viaţa practică nu îi are în vedere în mod necesar pe ceilalţi, aşa cum cred unii, şi nici reflecţiile provenite din acţiunea ce urmăreşte nişte rezultate nu sunt singurele cu caracter practic. Ci, mult mai curând, *sunt practice reflecţiile şi teoriile care se iau pe sine drept scop şi există în vederea lor proprie* (subl.n.). Căci reuşita este un scop, iar astfel ea este şi o anumită acţiune, iar noi susţinem, chiar şi în cazul activităţilor exterioare, că *sensul cel mai riguros al acţiunii îi are în vedere pe autorii ei mentali*" (subl.n.).[2] (Aristotel, *Politica*, 1325b 21–23).

[2] Cf. Aristotel, *Politica*, ed. bilingvă (trad., comentarii şi index Alexander Baumgarten, studiu introductiv Vasile Muscă), IRI, Bucureşti, 2001 (preluat în Muscă şi Baumgarten 2001).

În consecinţă, un proiect comun, ca al nostru, serveşte construcţiei unui spaţiu propice dezbaterii ideilor, formării unui spirit nou, a unor noi atitudini şi habitudini intelectuale, corelate cu ceea ce un grup intelectual consideră că poate ajuta comunitatea (de) la un moment dat (încolo). Proiectul, când devine un program sistematic de studiu, de cercetare a unor fenomene specifice, ajunge implicit model pentru alte grupuri, capabile să îşi asume răspunderea educării tinerilor în orizontul unei noi ştiinţe. Acest tip de proiect ţine prin natura sa de teorie (chiar de una originală), prin filtrul căreia se priveşte către viaţa activă şi către „facerea" de „lucruri concrete", în mod cât mai corect („just", a ales Paul Ricœur să spună în volumul *Parcours de la reconnaissance*). Viziunea este co-participativă, cum spuneam mai devreme, deşi durata ei de clarificare este cea a „răgazului", moment definit drept „...situarea cea mai proprie şi mai autentică a omului [...] între trudă şi repaus ..." (Baumgarten 2001, p. 185), între activităţile propriu-zis productive şi odihna sau abstragerea din orice formă de muncă fizică. De aceea, „... poate că nu este întâmplătoare chiar provenienţa denumirii instituţiei şcolare (*schola*) din termenul grec al răgazului [*σχολα*], în care nota activă şi nota pasivă ale termenului se îmbină într-un proiect de depăşire a ceea ce este dat prin ceea ce spiritul poate produce prin sine însuşi" (Baumgarten 2001, p. 191).

Probabil că orice proiect se naşte în „pliul" dintre trudă şi repaus, printr-un efort vizionar săvârşit într-un moment de reflecţie, benefic pentru o gândire tensionată şi creativă; în cazul comunicării publice, atât timp cât cunoaşterea teoriei ei şi practicile aferente influenţează direct şi provoacă viaţa activă a comunităţii, momentul apariţiei unui proiect asemănător celui despre care vorbim (de acum două decenii) are o semnificaţie *antropologică*, atât pentru domeniu, cât şi pentru (toate) instituţiile sale. Cu atât mai mult cu cât, în societatea locală, practica profesională nu era un dat la acea oră, ci era mai curând o sumă redusă de tentative de comunicare publică primară a unor mesaje instituţionale. La rândul ei, şcoala reieşită din proiectul iniţial a avut menirea să contribuie la maturizarea şi la ordonarea practicilor sociale, într-un domeniu în care spiritul trebuie să rămână, prin definiţie, deschis şi inovator.

Pe firul unei arheologii a valorilor care au încadrat programul, iniţial şi pe parcurs, adevărata sărbătoare ne apare acum, privind în urmă, a fi fost mai curând momentul pregnant al proiecţiei acestei „construcţii arhitecturale" decât orice aniversare ulterioară. Apărută în cadrul unui *dialog intelectual*, pentru a provoca *dialogul pedagogic* şi orientată către *dialogul public*, viziunea fondatorilor a căpătat în timp o pronunţată *valenţă umanistă*, dată fiind platforma sa instituţională şi specificul discursului care a susţinut-o. De aceea, despre *identitate şi relaţia cu celălalt* – aspecte filosofice majore ale teoriei, dar şi ale practicii profesionale din domeniu – s-a vorbit în această şcoală în termenii eticii pe care îi studiază *ştiinţele interpretării hermeneutice*, fie că ele se referă la artele textului şi ale imaginii, fie că deschid şi sprijină direcţia analitică a gândirii sociale.

Demersul însuşi al proiectării poate fi aşezat sub semnul timpului propice şi al necesităţii socio-profesionale, dar şi sub cel al dialogului şi al căutării intelectuale; toate acestea au dus, în ani, la clădirea unei specializări universitare-pilot, mult testate, dar şi validate constant. Nu doar cercetările şi lucrările realizate aici o califică, ci şi *ordinea practică a lucrurilor cu relevanţă socială*, realizate în cadrul programului sau provocate la distanţă, în societate; aceste lucruri au reieşit atât din completarea corpusului teoretic cu cercetări aplicative, cât şi din adaptarea lui la realitatea locală (după cum poate fi ea cunoscută şi înţeleasă).

Politicile prieteniei

Programul de studii constituit, precum domeniul în ansamblul său, a ajuns în timp să fie pus în relaţie cu ceea ce am putea numi un soi de *înţelepciune practică*, dacă acceptăm să o înţelegem pe aceasta în continuare „drept un habitus al acţiunii însoţit de raţiune adevărată, având ca obiect [diferenţierea între, *n.n.*] ceea ce este bine şi ceea ce este rău pentru om" (Aristotel, *Etica nicomahică*, VI, 5, 1140b 4–5); inseparabil, aşadar, de *raţionalitatea morală* (Gadamer 2000, p. 200). Practica profesională din domeniul Relaţiilor publice, apărută în România după 1989, oarecum concomitent cu învăţământul universitar specializat, s-a dezvoltat treptat, pe fundamente etice majore; e drept, sub presiunea modelelor din societăţile democratice cu tradiţie, dar şi a modificărilor legislative şi economice implicite, a orizontului cultural şi a perspectivelor politice; firesc, putem considera, dacă luăm în calcul devenirea istorică locală şi diversele contexte internaţionale. Prin natura definiţiilor care o încadrează, specializarea universitară Comunicare şi Relaţii publice, implicit corpusurile ei teoretice, vizează corelarea intereselor actorilor instituţionali – de orice natură ar fi şi unele, şi alţii – cu necesităţile reale ale beneficiarilor de mesaje şi de sisteme de obiecte sau de valori, respectiv cu ansamblul societal. În mod analog, am spune, cu domeniile care reglementează viaţa în comun – printre ele: justiţia, politicile publice, educaţionale, de sănătate, ale muncii (din nou, îl amintim pe Hans Jonas). La rândul ei, practica profesională, prin respectarea codurilor deontologice, a declaraţiilor de misiune şi a politicilor instituţionale, caută să urmeze orizonturile cunoaşterii şi direcţiile axiologice ale timpului, deşi într-un ritm mai lent şi inconsecvent faţă de ce şi-ar dori teoreticienii.

Proiectul universitar a fost realizat de o „comunitate de prieteni" (cu sensul acordat de Stagirit), ce s-a impus cu timpul drept o şcoală cu vocaţie umanistă în ştiinţe ale comunicării, asemănătoare unei micro-cetăţi, probate de istorie în anumite circumstanţe şi din anumite puncte de vedere (o perioadă, a fost singulară în România; ulterior, a devenit prototip pentru o concurenţă ambiţioasă). O considerăm o micro-cetate, pentru că ea corespunde cerinţei teoriei conform căreia, ca o comunitate să fie bine şi atent condusă, „trebuie să poată fi cuprinsă cu privirea" (Aristotel, *Politica*, VII, 5, 1327b 2–3), adică să fie măsurabilă, deci temeinic cunoscută, şi liberă. O şcoală universitară permite acest lucru, mai ales când ea îşi afirmă dreptul de a avea o atitudine *politică*, dacă ţinem cont că:

„... a gândi şi a-i educa pe ceilalţi să gândească şi să exercite o judecată liberă şi să-i determine şi pe alţii să o facă reprezintă ca atare un act politic eminent. În acest sens, cred că şi puterea mea de judecată îşi află mereu limita în judecata celuilalt şi în capacitatea lui de a judeca şi este îmbogăţită de el. Acesta e sufletul hermeneuticii." (Gadamer 2000, p. 209).

În programul şi în viziunea acestei şcoli, demersul hermeneutic este o constantă a discursului, o etapă obligatorie în dialogul pedagogic, precum şi, în mod natural, o ţintă a practicii către care se îndreaptă privirile celor ce studiază împreună – profesori şi studenţi. Gândirea strategică, viziunea integratoare, atenţia acordată detaliului care poate schimba o linie de acţiune sau de argumentare, acţiunea comunicativă în sine, ajustarea critică a propriei viziuni în funcţie de înţelegerea venită din partea celuilalt sunt, prin natura lucrurilor, încărcate de responsabilitate şi de grija pentru „recunoaştere": a angajamentului, a valorii, a interesului şi a dreptului fiecărui actor

social. Tocmai în acest sens, doar într-o şcoală cu un astfel de spirit este posibilă supunerea exerciţiului de *a proiecta un construct identitar* unei interpretări umaniste, critice şi pragmatice; de asemenea, de a proba eficient prin confruntarea discursivă o teză şi suita argumentelor sale; de a aplica metode analitice în studiul reprezentărilor imagologice; de a interpreta resorturile care fac posibilă culisarea „formaţiunilor discursive" (Michel Foucault ne asigură o parte din corpusul teoretic de referinţă) de la imaginarul colectiv către acţiunea sau practica socio-culturală şi economică (şi invers).

Cum *prietenia* este singura relaţie ce acordă posibilitatea cunoaşterii celuilalt, ca şi cum acesta ar fi „un al doilea eu" (Aristotel, *Etica nicomahică*, IX, 9, 1170b 7), precum şi ceea ce el „reprezintă în esenţa sa" (VIII, 3, 1156A 15–16), devine firească dorinţa de a cerceta modurile în care sinele se revelă prin raportarea la un altul şi îşi reprezintă identitatea prin imagini construite deliberat; sau, de ce nu?, prin imaginarul care îi reţine spectral „chipurile", precum şi prin soluţiile de supravieţuire în timp sau prin răspunsurile pe care le formulează, cu apel la memoria „arhivată" pentru ceilalţi. Totodată, interesează aici cum anume contribuie sinele la construcţia sau la destrămarea alterităţii sale, personal sau ca actor comunitar, în sens politic sau antropologic, prin fapte sau prin discurs.

Dinamica relaţiilor dintre cei ce propun o cunoaştere şi cei ce învaţă redă spiritul alert al acestei micro-comunităţi capabile să genereze idei, proiecte, să dezvolte programe de cercetare, individuale sau de grup – iată, pe baza principiilor identificate cândva în tipologia atât de profund politică a prieteniei. Practic, pentru înţelegerea acestui tip de relaţie inter-personală, dar şi inter-grupală, construită atât în interiorul şcolii, cât şi cu alte comunităţi afine ştiinţific sau de interes profesional, s-ar putea investiga un spectru larg de motivaţii ale dialogului intelectual – de la respectarea interesului reciproc avantajos, la dăruire (pedagogică) şi fidelitate (faţă de valori). În acelaşi fel precum şcoala, practica Relaţiilor publice face ca indivizii şi grupurile să se raporteze la ceilalţi din societate prin asumarea unei game variate de atitudini – exemple care merg de la preceptele prieteniei „contractuale", la altruism în donaţia publică anonimă –, şi nu doar în moduri conforme cu contextele şi cu condiţia de necesitate. În toate acţiunile însă, liantul, ceea ce Aristotel numea „prietenie" (pe care, în societatea românească, nu o conştientizăm şi nici nu o valorificăm îndeajuns), întâlneşte înţelepciunea practică şi raţionalitatea morală. Gradul de (de)reglare a relaţiei dă seama de maturitatea unei comunităţi. Şcoala cu vocaţie umanistă despre care vorbim aici joacă rolul major în spectacolul social în măsura în care reuşeşte să-şi educe discipolii în spiritul *politicilor prieteniei*.

„Omul capabil"

Dacă reuşeşte să transfere, prin alumnii săi, către societate, valorile pe care şi le asumă integral, programul actual al şcolii în ştiinţe ale comunicării nu are cum să contravină la ceea ce clama Peter Drucker, anume ca „persoana educată" din societatea contemporană „bazată pe cunoştinţe" să fie capabilă atât să aprecieze şi să servească diverse culturi şi tradiţii, cât şi să acţioneze în interesul comun al oamenilor. Aceste două direcţii de formare sunt reflectate atât de discursul pedagogic al şcolii, cât şi de planul său de cercetare şi de activitate universitară. Precum două pedale ale unui instrument armonic, „conştiinţa morală" – pregătită şi susţinută de abordările teoretice – şi „acţiunea comunicativă" (după Jürgen Habermas) – asigurată nu doar de dialogul

instituţional şi de cel educativ, dar şi prin exerciţiile pregătitoare –, conferă amploare şi coerenţă „textului" care este, în fapt, curriculumul interdisciplinar. El este reglat intern în mod critic, printr-o raportare, în ansamblu, dar şi punctual, atât la standarde bine definite, cât şi la conţinuturi adaptate, chiar corectate de evoluţia cercetării şi a practicilor de comunicare.

Exercitarea propriu-zisă a profesiei asigură la rândul ei probarea conştiinţei morale în procesele acţiunii comunicative, precum şi valorificarea reprezentărilor colective în practicile sociale (Paul Ricœur). Dar cel puţin la fel de grăitor pentru vocaţia de a construi a domeniului este faptul că el permite manifestarea capacităţilor individuale (bazate pe cunoaştere), în combinaţie cu competenţa de a stimula şi a utiliza potenţialul din societate. Vorbim de un soi de *creativitate umanistă în tehnică*, de gândire flexibilă, în stare să adapteze contextul la obiect, iar acestuia să îi creeze „scena" în care să se insereze firesc, dar şi de o gândire aptă să evalueze acţiunea, în acelaşi timp, în termeni de utilitate şi de valoare.

O şcoală de etică şi de hermeneutică a acţiunii, dedicată Relaţiilor publice, poate ajuta nu doar în formarea unor capacităţi profesionale benefice pentru comunitate şi pentru spaţiul public, ci şi a „omului capabil" (cum îl numeşte Paul Ricœur), adică a celui care poate tinde către excelenţă în acţiune sau care o poate provoca – dacă asimilăm „excelenţa" cu vechea noţiune *aretē* (virtute), cu dublul său înţeles aristotelic: moral şi intelectual.

Contra-utopia

Această viziune mai poate ajuta ea astăzi la întemeierea unui proiect ştiinţific şi instituţional, la fondarea unei Şcoli? În ce măsură umanismul raţionalist, conceptul aristotelic „răgaz", substanţa etică a noţiunii complexe de „prietenie" sau a mai vechii *paideia* îşi mai află astăzi cutia de rezonanţă în cultura şi în societatea contemporană, mai ales pentru un domeniu cu o tectonică atât de dinamică şi de o asemenea amploare socială – aşadar, insurgentă în manifestare –, precum Relaţiile publice?

S-ar putea răspunde negativ, dacă scepticismul ar da complet câştig de cauză cinismului, iar raţionalismul doar unui individualism asociat cu ignorarea completă a beneficiilor pe care le putem avea din construcţia şi menţinerea relaţiei cu celălalt, pentru un bine comun.

Proiectul universitar românesc din urmă cu 20 de ani nu doar că s-a dovedit a fi departe de orice utopie – dat fiind că autorii şi constructorii săi l-au conceput astfel încât s-au auto-inclus în edificarea unei noi direcţii de cercetare şi de studiu –, dar chiar a primit un conţinut teoretic nuanţat şi adaptabil la contextele locale şi la acţiunile părţilor implicate în comunicarea instituţională sau socială. Ei şi-au reconfigurat pe parcurs schiţele şi au intervenit în eşafodajul şantierului lor, deschis pentru un număr de ani, în mod firesc, şi adus până la forma stabilă şi recunoscută a şcolii de astăzi.

În al doilea rând, proiectul nu a fost sortit a urma calea vocaţională şi nici nu a fost nevoie să-şi ajusteze „în pierdere" ambiţia teoretică, în ciuda fluctuaţiilor din domeniu sau a repoziţionării diverşilor factori relevanţi pentru el (uneori, de putere). Pe un bazin interdisciplinar de sorginte umanistă, date fiind auspiciile sub care a stat, dar şi substanţa ideilor care l-au compus, nu în ultimul rând, contextul în care a apărut, proiectul iniţial, astăzi un program universitar amplu, s-a împlinit prin relaţia şcolii cu

„viaţa practică" şi cu mediile profesionale, prin relevanţa discursului său intelectual, bazat pe ştiinţe umaniste, arte şi ştiinţe sociale, pentru societatea contemporană locală.

Şcoala născută din acest proiect reprezintă, în actualul peisaj universitar românesc, după 20 de ani, o adevărată contra-utopie intelectuală – tocmai de aceea, mai fericită decât ea însăşi înţelege că merită să fie.

Bibliografie

Aristotel, *Etica nicomahică* (trad., studiu introd., comentarii şi index Stella Petecel), Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1998.

Fragmente de referinţă ale Politicii (trad. Alexander Baumgarten), în Muscă şi Baumgarten 2001, pp. 17–41.

Baumgarten, Alexander, 2002. *Conceptul răgazului (σχολή) şi unitatea tematică a* Politicii *lui Aristotel*, în Muscă şi Baumgarten 2002, pp. 161–92.

Cornea, Andrei, 2002. *Şcoala din Atena*, în Muscă şi Baumgarten 2002, pp. 129–61.

*** 2004. *De la Şcoala din Atena la Şcoala din Păltiniş*, Humanitas, Bucureşti.

Foucault, Michel, 1999. *Arheologia cunoaşterii* (trad., note şi postfaţă Bogdan Ghiu), Univers, Bucureşti (orig. *L'archéologie du savoir*, Gallimard, Paris, 1969).

Gadamer, Hans-Georg, 1999. *Elogiul teoriei. Moştenirea Europei*, Polirom, Iaşi (orig. *Lob der Theorie*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt-am-Main, 1983 şi *Das Erbe Europas*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt-am-Main, 1989).

Habermas, Jürgen, 2000. *Conştiinţă morală şi acţiune comunicativă*, ALL, Bucureşti (orig. *Moralbewußtsein und kommunikatives Handeln*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt-am-Main, 1983).

*** 2008. *Etica discursului şi problema adevărului*, ART, Bucureşti (orig. *L'Éthique de la discussion et la question de la vérité*, Grasset & Fasquelle, Paris, 2003).

Jonas, Hans, 1990. *Le principe responsabilité. Une éthique pour la civilisation technologique*, Les Éditions du Cerf, Paris (orig. *Das Prinzip Verantwortung*, Insel Verlag, Frankfurt-am-Main, 1979).

Muscă, Vasile şi Baumgarten, Alexander (coord.), 2002. *Filosofia politică a lui Aristotel*, Polirom, Iaşi.

Ricœur, Paul, 2004. *Parcours de la reconnaissance*, Gallimard, Paris.

LOCUL ÎN CARE AM ÎNVĂȚAT „SĂ ALERG”

Conf. univ. dr. ALEXANDRA CRĂCIUN
Facultatea de Litere, Universitatea din București

Alice privi în jurul său cu surprindere: „De ce îmi vine să cred că ne-am aflat sub pomul acesta tot timpul! Totul este exact așa cum a fost!”

„Desigur”, spuse Regina, „Și ce ai vrea acum?”

„Ei bine, în țara mea”, spuse Alice, încă trăgându-și sufletul, „ajungi în general în altă parte dacă alergi foarte repede pentru un timp îndelungat, așa cum am făcut noi.”

„O țară lentă.” spuse Regina. „Acum, aici, vezi bine, trebuie să alergi cât poți de tare pentru a rămâne în același loc. Dacă, însă, vrei să ajungi în altă parte, trebuie să fugi cel puțin de două ori mai repede.”[1] (trad.n.)

Am refuzat cu încăpățânare să intru în Facultatea de Litere, să văd spațiile sale înainte de examenul de admitere, pentru că știam că îi aparțin. Am știut asta și atunci când, în Amfiteatrul Bălcescu, peste cuvintele scrijelite cu cerneală ale băncii îmi așezam foaia de examen pentru a scrie despre *Sărmanul Dionis*, ca și cum subiectul acesta fusese făcut special pentru mine.

Știam că acolo au stat Călinescu, Vianu, Nichita, părinții mei și acum venisem și eu. Venisem să îi caut: adolescenți, frumoși, îndragostiți. Pe ei, pe Blaga, pe Barbu. I-am găsit. Dar fără să știu și fără să vreau am mai găsit ceva. I-am găsit pe Mazilu, pe Cornea și pe Tabarcea. Și totul s-a întâmplat ca în *Grădina cu flori vii* din *Țara Oglinzii*. M-au luat de mână și m-au învățat „să alerg”.

Profesorul Cornea era decanul, stăpânul magistral al sensurilor, patron al cursului de teoria interpretării, cel care a început prin a mă certa pentru risipa de idei așa cum certi vara pentru risipa de fluturi. Profesorul Mazilu, pe atunci prodecan, alchimistul istoriei mentalităților, cel care putea să transforme sulful în aur… și cred că pe mine m-a transformat, trimițându-mă ca pe un arcaș pe propriile mele drumuri. Și „Cezar” – profesorul Tabarcea – temerar, sclipitor, năvalnic, cel care a fost, de fapt, întemeietorul.

---

[1] Lewis Carroll, *The Complete Illustrated Lewis Carroll*, London, Wordsworth Editions, 1996, p. 147, în vesiune engleză: “Alice looked round her in great surprise. ‘Why, I do believe we’ve been under this tree the whole time! Everything’s just as it was!’ ‘Of course it is,’ said the Queen, ‘what would you have it?’ ‘Well, in *our* country,’ said Alice, still panting a little, ‘you’d generally get to somewhere else – if you ran very fast for a long time, as we’ve been doing.’ ‘A slow sort of country!’ said the Queen. ‘Now, *here,* you see, it takes all the running *you* can do, to keep in the same place. If you want to get some – where else, you must run at least twice as fast as that!’

Toţi trei făceau parte din acelaşi complot. Înfiinţarea primei şcoli de Comunicare din România. Şi, printr-o fericită conjunctură, pot spune, asemenea celui care în 1434 picta portretul Soţilor Arnolfini – „*Johannes de Eyck fuit hic 1434*": am fost aici.

Într-adevăr, întâmplător sau nu, în momentul în care profesorul Tabarcea revenea de la Syracuse University aducând cu sine proiectul primului program academic dedicat studiului Comunicării şi Relaţiilor publice din România, mă aflam acolo, exersându-mi condeiul în articole pentru revista *Caiete Critice*, patronată de profesorul Eugen Simion. Mai mult, într-o nostalgică utopie, cu aer interbelic, încercam să refac traseul combinat al literelor cu artele pentru că, între timp, devenisem şi studentă a Academiei de Artă din Bucureşti. Şi, pentru că BV McCann Erickson îşi dechisese birourile chiar în vecinătatea facultăţii mele de arte frumoase, nu am am putut rezita să nu „intru" puţin şi în publicitate, în calitate de copywriter, avându-l ca director de creaţie pe minunatul Dorin Deşidan.

Ei bine, după atâtea cauzalităţi parcă încep să gândesc cartezian. Nu cred însă că numai raţionamentul m-a făcut să încep „să alerg" prin lumea imaginilor, prin lumea comunicării, construită de cei trei maeştri despre care tocmai am vorbit, fix la Universitatea de Bucureşti, precum Alice ţinându-se de mâna Reginei.

Şi ceea ce mi se pare bizar este că, mai nou, mi se spune că lucrul acesta s-a întâmplat acum 20 de ani, chiar dacă, precum Alice, privesc în jur remarcând cu surprindere: „*De ce îmi vine să cred că ne-am aflat sub pomul acesta tot timpul! Totul este exact aşa cum a fost!*"[2]

Nu este cu siguranţă o „*ţară lentă*" – cum ar spune Regina. „*Acum, aici, vezi bine, trebuie să alergi cât poţi de tare pentru a rămâne în acelaşi loc. Dacă, însă, vrei să ajungi în altă parte, trebuie să fugi cel puţin de două ori mai repede.*"[3]

Cam asta mi-a spus şi profesorul Tabarcea atunci când îmi propunea să ţin primele seminarii de PR şi istoria civilizaţiei şi a mentalităţilor (ca asistentă, pe atunci, a domnului profesor Ioan Pânzaru), în noul „departament", cu nume bizar şi de avangardă, dintr-o facultate care se diviza încă în secţii.

Spre deosebire de ceea ce se întâmpla la catedrele istorice, elaborate, aici era clar că trebuia „să alergăm" cât puteam de repede, pentru a rămâne pe loc.

Aveam de recuperat decenii de PR, o istorie care, în altă parte, mersese fără noi înainte. Aveam entuziasmul lui Sancho Panza fiind permanent gata să atacăm, alături de Profesor, armatele de mori de vânt ale comunicării, e adevărat, încă într-o fomaţie restrânsă, pentru că, la început în departament nu eram decât 2 titulari sub numele aproape comic de „preparatori", suplinind prin entuziasm resursele acestui război aproape quixotic.

Pe scurt, aveam de reinventat: trecutul, prezentul şi viitorul. De aceea, nu exista altă alternativă decât „să fugim" cât se poate de repede. Suficient de repede pentru ca totul să rămână pe loc, prea repede… pentru a ajunge departe.

Şi cred că în cursul celor 20 de ani, cei mai mulţi dintre noi am… „fugit".

---

[2] *Ibidem*.
[3] *Ibidem.*

În ceea ce mă privește, recunosc faptul că am încercat „să alerg” de două ori mai repede și am ajuns până la Regensburg, o universitate frumoasă și dragă, unde am văzut primul iepure țopăind prin fața Facultății de Matematică, un iepure care, din păcate, nu purta lornion, precum iepurele lui Alice.

Am „fugit” cât am putut de repede, astfel încât toți profesorii pe care i-am iubit au rămas aici.

Și, tocmai de aceea, de câte ori intru pe ușa din dreapta decanatului, mă aștept să îi regăsesc acolo pe profesorul Dan-Horia Mazilu și pe profesorul Cezar Tabarcea așa cum i-am cunoscut, când spuneau că ar putea să parieze că: „Alexandra nu va plânge niciodată”.

AMINTIRI DUPĂ AMINTIRI

Conf. univ. dr. COSTIN POPESCU
Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării
Universitatea din Bucureşti

Câteodată încerc să-mi amintesc când am început colaborarea cu Departamentul de Comunicare şi Relaţii publice al Facultăţii de Litere. Nu ţine mult. La ce bun? Am cunoscut oameni care ţineau minte ziua în care au luat bacalaureatul, în care au început serviciul, în care şi-au invitat viitoarea soţie la prima prăjitură etc., etc., etc. Frumoase pietre de hotar! Dar cred că e mai bine ca lucrurile frumoase să alcătuiască un fel de ceaţă însorită în care te scalzi continuu; important e să fii mereu în mijlocul ei, plutind printre prezenturi.

De fapt, nu plutești printre prezenturi, plutești printre trecuturi mereu vii. Cred că primele cursuri pe care le-am ţinut în Departament au fost cursuri de publicitate, la Învăţământul la Distanţă. Se desfăşurau în amfiteatrul Odobescu sau amfiteatrul Bălcescu sau… Am avut oarece emoţii: intrasem în sălile cu pricina cu sute de ani în urmă, ca student. (Am mai avut asemenea emoţii la Facultatea de Teologie. Domnul profesor Mihai Dinu m-a întrebat cândva dacă nu vreau să ţin nişte cursuri – sau seminare? – de limbă franceză la Facultatea de Teologie Ortodoxă. Am mers la ore în clădirea în care bunicul meu se pregătea să devină învăţător.)

Erau prea mulţi studenţi. La şcoală, orice număr de studenţi mai mare de cincizeci e prea mare. La un moment dat, secţia de Relaţii publice şi publicitate de la Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării avea douăzeci şi cinci de studenţi. Încă ştiu cum îl cheamă pe vreunul pe care îl văd pe stradă. Acum lucrurile sunt mai complicate: „da, da, dumneavoastră, domnişoara cu puloverul albastru!"

Cea mai pregnantă amintire din epocă vine de la un examen, din sesiunea de vară. Studenţii din bănci, eu de la catedră încă discutam chestiuni administrative. Deodată apare în sală Greta Garbo rediviva, într-un verde care, după unduiri, trecea când spre galben, când spre cyan: 1,80 m (cel puţin), talie de viespe, rochie fără mâneci din texturile acelea moi şi… pălărie. O pălărie care amintea de uriaşe petale de mac încă necoapte, uşor adiate de vânt. Imposibil să mai poţi reţine atenţia cuiva. O mare de gură cască urma drumul redivivei spre un scaun liber. A început în sfârşit examenul. Studentele din preajmă nu aveau loc de magnifica pălărie. Dar n-a ţinut mult; după câteva minute, Garbo s-a ridicat şi cu acelaşi pas felin a coborât treptele şi a părăsit sala. Am căzut cu toţii pe pământ.

A doua amintire din epocă vine de la un plagiat. Nota de trecut în catalog era o medie între nota la examenul scris şi nota pentru analiză de reclamă. Analizele se predau înainte şi le comentam la examen cu iluzia că cineva voia să tragă învăţăminte de pe urma comentariilor. Ei bine, o studentă îşi copiase analiza de pe internet: analiza ei era un text scris de mine, pentru o revistă. (De atunci am început să aduc reclame la examen, pentru analiză „pe picior".) – Ai copiat analiza, îi spun. – Mi-a plăcut articolul, îmi răspunde. – Şi mie îmi place *Educaţie sentimentală* şi nu l-am publicat sub numele meu, îi spun. – E cu totul altceva, îmi răspunde. – Este un procedeu pe cât de neruşinat, pe atât de ruşinos, îi spun. – Buna ziua!, îmi răspunde şi iese (pe parcursul dialogului se tot apropiase de uşă).

Am renunţat la cursurile de la Învăţământul la Distanţă. Erau prea multe şi mare aglomeraţie la fiecare dintre ele. Am continuat cu unele cursuri la programele de master. La un moment dat făceam un atelier de publicitate. Studenţii scriau titluri de reclame, texte de reclame, sloganuri de reclame, creau nume de produse, discutau despre posibilele utilizări publicitare pentru diverse fotografii culese de pe te miri unde şi, în final, făceau o reclamă întreagă: titlu, text, imagine, logo, slogan. Impresionantă era suferinţa lor când le recomandam să taie câte ceva din ce scriseseră. Se zice că I. L. Caragiale tăiase destule din replicile unei piese pe care i-o adusese un debutant. – Aşa de multe, maestre? – Lasă, tinere, ce se taie nu se fluieră, ar fi răspuns maestrul. Orice cuvânt în care crezi ţi-e ca un copil; îţi dai seama de asta de-abia când ţi-l taie altul.

Am devenit, încetul cu încetul, un mic jolly jocker (scuzată-mi fie îngâmfarea, deşi vă asigur, nu este îngâmfare): am făcut cutare sau cutare curs de publicitate al cărui titular trebuia să îndeplinească alte misiuni academice (să mai zică cineva că rezervele nu sunt importante la o echipă de fotbal). Recunosc, îmi place foarte mult situaţia în cauză; ai mult mai multă libertate, poţi face şi lucruri care, de obicei, rămân pe planul doi: contextele largi ale unei problematici. Am constatat, de pildă, că destui studenţi aveau probleme cu recunoaşterea tipurilor de texte; am încercat să plasăm textele publicitare în diverse categorii textuale şi să le comparăm cu texte din alte câmpuri. A fost instructiv să descoperim că un text de reclamă şi un (practic) necrolog aveau aceeaşi structură argumentativă. Până să se inventeze lego, s-a inventat limba; te poţi juca în mii de feluri cu cuvintele ei, poţi construi o grămadă de minunăţii.

La fel au stat lucrurile şi cu imaginile. Organizarea câmpurilor vizuale în publicitate seamănă bine cu organizarea câmpurilor vizuale în pictura ortodoxă. Pare o blasfemie, dar… Am ajuns la *programe iconografice*. Spre surpriza mea, publicul nici n-a plecat, nici n-a fluierat.

Buni-răi (ştiţi cum e, nici studenţii nu mai sunt cum erau pe vremea noastră), studenţii de la Litere au aer de studenţi. Prin alte şcoli, ajungi în clasă şi nu e nimeni; oamenii apar unul câte unul, cu paharele de cafea, cu nostalgia bine înscrisă pe faţă a discuţiilor de pe culoar. Mi-amintesc că odată am fost invitat la o facultate de artă; profesorul făcea un curs de publicitate cu invitaţi şi trebuia să vorbesc despre ceva şi să verific împreună cu el tema pentru acasă. Oamenii stăteau pe mese, pe scaune, pe jos. Rareori terminam o frază cu aceiaşi oameni în sală cu care o începusem: era un du-te-vino permanent. La un moment dat a intrat Maria. Fericire! Nu, nu, nu stau, a spus Maria, am venit să cer un sfat: mi-a comandat unul o lucrare şi nu ştiu cât să-i cer. Ne-am oprit din deliberări asupra reclamelor şi am început deliberări asupra costurilor. Ei, mulţumesc, vă pup, pa! a spus Maria şi a plecat. Cât despre temă… toţi se gândiseră la ea,

fiecare avea câte o idee etc., etc., etc., dar numai o persoană o şi făcuse: adusese o reclamă pe care ne-a arătat-o pe calculator. La plecare, jenat, profesorul mi-a dat un braţ de *Luerzer's Archive*. (N-aş vrea să speraţi că, după mine, studenţii de la Litere ar califica Universitatea din Bucureşti printre primele cinci sute de universităţi ale lumii. În linii mari, din cauza excesului de democratizare, studenţii sunt cam aceiaşi peste tot.)

Aş spune ceva despre profesori. Fiică-mea a plecat la Viena ştiind de la bun început că n-o să-i placă (avea motivele ei). Nu i-a plăcut. Toţi care mai fuseseră la Viena se mirau, lor le plăcuse foarte mult. Ei, eu am venit la Litere hotărât să-mi placă. Pe cale de consecinţă, mi-a plăcut. Am reîntâlnit vechi colegi pe care i-am preţuit întotdeauna şi cu care m-am bucurat mereu să stau de vorbă: Mihai Dinu, Carmen Diaconescu, Ana-Maria Teodorescu, Mihaela Constantinescu.

Întâlnesc destul de des oameni de la alte departamente pe care îi cunosc de mult. Cu Ion Bogdan Lefter mă ştiu de când ne întâlneam pe treptele de la Union, la Cinematecă, să ne tocim pantalonii. Cu Rodica Zane am fost coleg de clasă în şcoala generală. Dar cel mai mult mă bucur să-l întâlnesc pe profesorul Eugen Negrici. Să mă ierte dacă dezvălui o parte din lucrurile care mă împing la aşa o declaraţie. Căci este important, pentru ceaţa aceea însorită de care vorbeam la început, să descoperi în viaţa ta o anumită ordine, ba chiar un anumit plan.

Când am terminat facultatea, o mătuşă profesoară la Râmnicu-Vâlcea mi-a promis că îmi obţine negaţie dacă aleg o localitate din judeţ. (Se făceau repartiţii, timp de trei ani erai stagiar. Dar şcoala la care alegeai să mergi putea declara că nu are nevoie de tine; primeai negaţie şi îţi căutai un loc de muncă.). Am ales un sat din judeţul Vâlcea. M-am dus în capitala de judeţ să stau cât pentru o semnătură pe negaţie şi am rămas patru ani, cea mai frumoasă perioadă din viaţa mea. În sat, părintele Gheorghe Popescu. Ne-am împrietenit şi prietenia asta va dura veşnic. Îmi amintesc că într-o vară am stat două săptămâni în casa părintelui, mâncând pâine cu lapte dimineaţa şi seara, pâine cu brânză (făcută de părinte) la prânz şi bând cafea după somnul de după-amiază al părintelui. Discuţii şi câte o partidă de table pe prispă, plimbări la râu. Nu mergeam singuri, venea cu noi Bobi. Prietenia mea cu Bobi, nu vă fie cu supărare, va dura şi ea veşnic. Îmi aduc aminte că, într-o plimbare peste Tărâie, urcam Măgura; părintele şi Bobi erau în faţă, eu rămăsesem în urmă. Se detaşau amândoi pe linia dealului. Părintele s-a aplecat uşor şi i-a frământat urechea lui Bobi. Erau unul lângă altul, unul. N-am să uit scena niciodată. (Părintele iubea natura. Îşi concepea predicile pe Tărâie, la pescuit.)

Ei bine, părintele Gicu e unchiul lui Eugen Negrici.

Şi asta nu-i nimic. Să nu-mi spuneţi dacă nu e o mână în toate astea. În casa părintelui, mergeam adesea în salon să iau câte o carte (e mai plăcut să le citeşti pe ale altora). Descopăr *Imago mortis*, de Cristina Bogdan. Cu o dedicaţie pentru Tudor, nepot de fiică al părintelui (am aflat mai apoi că au fost colegi de master). Pentru unul care bate la porţile tuturor mănăstirilor ca să creeze o arhivă de artă medievală românească, bucuria a fost mare. (A propos, la un moment dat mă sună una dintre fiicele părintelui să-mi spună că a fost la Hurezi. – Grozav, răspund eu. – Am văzut toată lumea cunoscută. A întrebat de tine maica Ecaterina, spune ea. – Ei, exclam eu. Terminăm. – Ce-a fost exclamaţia aia?, întreabă soţia mea. – A întrebat de mine maica Ecaterina, răspund eu. – Altădată întrebau de tine studentele, spune ea.). Am descoperit că nu numai Cristina Bogdan hrăneşte pasiunea cu pricina, ci şi Silvia Marin-Barutcieff. Am să încerc probabil mereu să-i arăt un Sfânt Hristofor pe care să nu-l ştie; sper să nu mă uite

norocul. Cele două doamne au făcut fotografii la biserici din satul în care eu însumi, acum sute de ani, am fost profesor. Până la ele, auzisem de cătunele în care erau bisericile, dar de biserici nu. Aşa am ajuns la Lespedea şi la Pâlşeşti, condus de părintele Ilie Turcescu, fostul meu elev. Ei, n-am dreptate, nu-i o mână în toate astea?

Trebuie să fie cineva care să ajute mâna să-şi facă vrăjile. O ajută doamna profesoară Adela Rogojinaru; un om care poate răsturna un munte (sper să nu-şi pună în gând să schimbe relieful României, e o ţară frumoasă). Ce spirit tonic! Mi-a spus odată marele meu prieten, profesorul Cezar Radu, că în viaţă e uneori bine să foloseşti judecăţi simple, radicale (tot de la el ştiu că de nimic nu-şi bate mai aprig joc viaţa decât de viaţă); cred că, în esenţă, sunt două categorii de oameni: cei care primesc de la viaţă mai mult decât îi dau şi cei care dau vieţii mai mult decât primesc de la ea. Doamna Rogojinaru este norocoasă: a ştiut să facă parte din a doua categorie. Într-un semestru, graţie orarului, plecam de la şcoală la aceeaşi oră. Îmi place să cred că regreta şi dumneaei drumul prea scurt al autobuzului 336; n-am rezolvat, aşa, decât o mică parte din problemele lumii.

Prea multe amintiri strică. Ce-i mult nu-i bun. Sunt tare mirat să văd că oamenii de astăzi se frământă pentru alternative de tipul viaţă profesională/viaţă personală. Câte argumente pro, câte argumente contra! Ce prostii! Toate vieţile ar trebui să fie numai una, o ceaţă însorită. În ceaţa mea însorită, departamentul sărbătorit are partea lui.

COMUNICAREA PROVOCATĂ: CUM SE POATE ÎNVĂȚA SANSCRITA; **MEI* ȘI **MEITH*

CS II dr. NICOLAE PERPELEA
Institutul de Sociologie al Academiei Române

Primele mele incursiuni în sanscrită se leagă de o fascinaţie care s-a ivit îndată ce mi s-a propus să ţin la secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere nişte cursuri de genul *Teorii ale comunicării*, *Sociologia comunicării*. Să fi trecut de-atunci vreo 15 ani, nu mai ştiu precis. Încă din acea perioadă, conceptul de *comunicare* părea sa fie pus în scenă într-o manieră mai degrabă vulgară. Un bun prieten al meu, căruia i-am vorbit despre aceasta, mi-a spus că această scenă pe care se tot bat câmpii despre comunicare te poate face să te gândeşti la o uriaşă pasăre urâtă, care şuieră neîncetat, si pe care nimeni n-ar vrea s-o mai audă. Cu totul invers de cum ne sugerează minunatele versuri ale lui Brodsky: … *And the endless sky over the tiles grows bluer as swelling birdsong fills. And the clearer the* song *is heard, the smaller the bird*.

Pe lângă această nemulţumire, mă ajuta totuşi la speteala de a vedea ce e cu etimologia termenului „comunicare" un soi de orgoliu pricinuit de onoarea de a preda la o astfel de facultate. Mă gândeam că e o ocazie unică să evit monotonia cursurilor despre ce se înţelege prin comunicare; mai precis că am întrunite condiţiile de posibilitate ale unui elogiu. Aşa că am început cu E. Benveniste şi cu trimiterile la… sanscrită[1].

Ce mai rămâne oare din „comunicare" dacă am putea să descoperim că, prin însăşi natura sa, ea are această caracteristică a dedublării sistematice, jucăuşe şi duplicitare? Ce înseamnă acest *prin însăşi natura sa*? Adesea astfel de expresii ne irită. Mă văd nevoit să fac două scurte clarificări.

Mai întâi una sub forma unui exemplu (deşi nu e prea „corect epistemologic"), apoi discutând unele probleme legate de etimologia termenului „comunicare".

---

[1] Ulterior am publicat câteva rezultate ale acestei cercetări în cartea *Corpul comunicării provocat. Modele sociologice ale pragmaticii expresiviste*, în anul 2001. Văd acum pe site-ul http://www.piticipecreier.ro/carte/52000-Corpul-comunicarii-provocat.html că editura a reeditat cartea în 2009 şi se vinde cu 16 lei noi. Cu semnificaţia „la subsol fiind scris", pot să spun de ce mă amuză numele acestui site: am pierdut vreo 3 zile în Paris ca să verific în tot soiul de dicţionare ciudate aceasta ipotetică etimologie a lui „munus", până acolo că o bibliotecară mi-a sugerat ceva de genul „a avea pitici pe creier": „enfourcher son dada". Mărturisesc că nu aş mai face asta!

Prima reflecţie vizează problema condiţiilor de posibilitate ale unei metode adecvate cercetării modelului „comunicării nereuşite” şi, veţi vedea, are legătură cu datul cu furca prin sanscrită.

Deşi este o *operaţiune risca(n)tă* – comunicarea umană se deosebeşte de cea din lumea animalelor prin faptul că este un „sistem de răspândire a adevărului”. Peste un exemplu bun pentru această susţinere am dat oarecum întâmplător într-o carte în care R. Trivers povesteşte cum nişte antropologi au găsit un caz care falsifică ipoteza universalităţii maximelor conversaţionale ale lui Grice. Aceştia au a constatat că există mari diferenţe în ceea ce priveşte *cultura adevărului*. Este vorba despre un vechi cântec din „subcultura” contrabandiştilor care oferă sfatul: „Acela care nu pune nici o întrebare nu va fi minţit”. Astfel, în societatea malgaşă, „aşteptările conversaţionale” (de tip Grice) par a nu avea nevoie de maxima „Fii informativ”. De exemplu, dacă A îl întreabă pe B: „Unde este mama ta?” şi dacă B ştie, atunci un răspuns ca „Este fie acasă, fie la cumpărături” este automat calificat ca mincinos. La malgaşi însă, oamenii *se aşteaptă* ca răspunsul care li se dă să nu fie pe deplin satisfăcător. Dar tot aşa, uneori ne invităm unii pe alţii acasă, dar este nevoie să o facem de mai multe ori pentru ca invitaţia să fie luată în serios. Şi de ce oare adulţii îi descurajează pe copii să spună adevărul gol-goluţ…

Acum să vedem ce legătură are asta cu înţelesul semantic al comunicării: **mei* şi **meith*.

După cum se va vedea din scurta expunere ce va urma, acest înţeles ar presupune ca ambiguităţile, onorurile şi ultragierile aduse „comunicării” să nu fie bănuite a proveni exclusiv din graţiile şi dizgraţiile superficiale rezervate unor concepte la modă. Scrutarea semantică ne propune să regăsim problema oscilaţiei comunicării (echilibru şi încredere *versus* neîncredere şi dezechilibru dinamic) ca pe o constituantă originară a *rădăcinii termenului*. Bizară demonstraţie, dar ea este confirmată de unele dintre etimologiile contemporane. Să îndrăznim să acordăm credit comunităţii ştiinţifice a lingviştilor pentru a vedea dacă există o astfel de teleologie ezitantă a termenului „comunicare”.

Cercetările actuale încearcă să arate că rădăcinile indo-europene **mei* şi **meith* s-au orientat spre două dimensiuni semantice: mutualitate în alternanţă / divergent, eronat, fals. În proto-ariană, *mitra* vine de la *mei* şi *tra* („instrument”, „mijloc de a face”) şi înseamnă „amiciţie contractuală”.

Avem o astfel de dezvoltare semantică în sanscritul *methati*, *myth,* care semnifică în acelaşi timp „a întâlni un amic sau un adversar”.

În latină întâlnim *mutare* („a schimba locul”), *meare* („a trece”, „a circula”), *migrare* („a pleca dintr-un loc”), *sēmitārius* („cărare”, „potecă”), iar în greacă *ameiben, amoibaios* (ἀμοιβαῖος) înseamnă „a schimba”.

Această bivalenţă fondatoare s-a încarnat şi în spaţiul semantic modern al „comunicării”. Astfel, proto-slavicul **misti* trimite la ideea de „răzbunare”, iar slavonicul *mite* înseamnă „alternare”. Dar vâna semantică corespunzând „eşecului comunicării” este exploatată îndeosebi în spaţiul lingvistic germanic. Goticul *missi* este folosit ca

prefix negativ şi peiorativ în mai multe limbi: to miss, mistake, missgeschick, méprise, mésalliance, mésaventure etc.

Indo-europeanul **ko-moin-i-* ar însemna „a ţine împreună", iar versiunea modernă de comunicare provine din *munia*, *munus* („datorie, sarcină oficială"). Astfel, E. Benveniste vede în *munus* sensul *comunicării irenice*, dar nu continuă pe înţelesul de comunicare interpersonală, ci propune o viziune instituţională: aceasta este un cadou pe care poporul îl face unui „ales": numirea cuiva ca magistrat îi dă avantaje şi onoruri, dar şi obligaţia unui sistem de compensaţii şi de contra-prestaţii.

« On désigne par *munus*, dans les charges du magistrat, les spectacles et les jeux. La notion d'échange est impliquée par là. En nommant quelqu'un magistrat, on lui donne avantages et honneurs. Cela l'oblige en retour à des contre-prestations, sous forme de dépenses en particulier pour les spectacles, justifiant ainsi cette 'charge officielle' comme 'échange' (...) Si *munus* est un don qui oblige à un échange, immunis est celui qui ne remplit pas cette obligation de restituer (...). Quand ce système de compensation joue à l'intérieur d'un même cercle, il détermine une 'communauté', un ensemble d'hommes unis par ce lien de réciprocité. » *(Problèmes de linguistique générale*).

Paul Veyne continuă această analiză într-un mod mai puţin graţios şi accentuează ideea de comunicare strategică: „omul public" cadoriseşte poporul pentru a-şi cumpăra viitoarea alegere. Spectacolele de gladiatori („a da poporului gladiatori"), jocurile de circ oferite plebei, banii şi festinele care ţineau loc de cadou, de *munus*, denotă un *evergetism* brutal, un soi de păcălitoare pentru a nu se vedea raporturile de forţă (în *Le Pain et le Cirque*, P. Veyne analizează un „decret" al lui Augustus: pentru a se evita şmecheriile între colegi, un pretor nu avea voie să cheltuiască mai mulţi bani decât altul).

Comunicarea politică de astăzi pare să confirme ipoteza lui P. Veyne: dacă patricienii („personalul politic" modern) aşteaptă în retur voturile cetăţenilor, în această economie simbolică *contra-darul* variază nu numai în mărime, ci şi ca natură şi ca secvenţă temporală. Dar poate că asta este însăşi esenţa „darului": scopul unui cadou nu este de a-l anula („egala") pe primul, ci doar de a confirma că … *lucrurile circulă*.

Şi totuşi, am impresia că din analiza semantică se poate observa cum monotonia informaţiei şi a dorinţei se asortează cu o familie de operatori deontici şi emoţii care încarnează condiţiile de posibilitate ale unui elogiu. Prin comunicare exprimăm acele sentimente normative care ne onorează corpul emoţional.

Comunicarea durerii, a mâniei, indignării, ruşinii, tristeţii, bucuriei şi fericirii afectează felul în care lumea *ca întreg* îi apare agentului moral. Cam în acest fel „suprainterpretez" aici următoarele susţineri ale lui L. Wittgenstein: „Nu *cum* sunt lucrurile în lume reprezintă ceea ce este mistic, ci *faptul că* ea există. […] Sentimentul lumii ca totalitate limitată – aceasta reprezintă ceea ce e mistic […] Viaţa noastră este astfel nesfârşită, după cum câmpul nostru vizual nu are limite" (*Tractatus*, 6.44, 6.45, 6.4311).

De ce a comunica despre durerea cuiva, cea personală sau „îndurerarea lumii", este un act valoric? Pentru că, în acest caz, „lumea durerii" îi apare agentului binevoitor într-un mod cu totul diferit de lumea agentului răuvoitor. Iată aici un punct

de reflecţie comun filosofului şi sociologului: prin aceste acte bune (sau rele) nu se schimbă faptele privitoare la cum sunt lucrurile în acest fel de lume, ci, mai degrabă, se modifică „limitele lumii".

Putem oare să propunem meşteşugul facerii de „obiecte expresive" ca analogie pentru interpretarea corpului comunicării? Posedă oare toate expresiile întâlnirii umane acelaşi înţeles precum acela din cuvintele lui Paul Eluard (*Phoenix*)?

„*Eu sunt un animal straniu / Urechile mele îţi vorbesc / Vocea mea te-ascultă şi te-nţelege*".

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

Conf. univ. dr. RĂDUŢ BÎLBÎIE
Cadru didactic asociat
Departamentul de Ştiinţe ale Comunicării
Facultatea de Litere
Universitatea din Bucureşti

Am ajuns la CRP, la Litere, cum se spunea, pe scurt, pe atunci, prin ’97–’98. Fostul meu profesor de *Stilistică*, regretatul Cezar Tabarcea, un om cu o inimă uriaşă, întâlnindu-mă pe holul secretariatului după susţinerea unui referat la doctorat, mi-a oferit un curs *facultativ* de *Birou de presă şi relaţii cu presa*, pe care l-am ţinut cu drag vreo doi ani, fără să figurez prin nicio scriptă a şcolii. Era o epocă romantică, orele erau seara, cu vreo douăzeci de studenţi, mai precis studente, dintre care mi le amintesc pe Romana Baia şi, mai apoi, pe Sorana Slăbescu, cu care am şi colaborat, absolvente fiind, la ARRP.

Lucram pe atunci în secţia de presă a Ministerului Apărării Naţionale, predam la FJSC, trăgeam de cercetarea pentru doctorat, scriam cu Cristi Popescu la *Micul Dicţionar de Jurnalism* şi prins în atâtea, colaborarea mea cu CRP-ul de la Litere s-a întrerupt pâna prin 2004, când am revenit, mai întâi cu un curs de *Etică*, mai apoi cu un altul de *Agenţii de RP*.

Cea care mi-a oferit cursurile, de această dată, Adela Rogojinaru, preluase rosturile şcolii, adunase un grup de dascăli desprinşi de la Facultatea de Jurnalism alături de profesorii Facultăţii de Litere şi de un număr mare de absolvenţi talentaţi şi aplecaţi spre învăţământ, în dorinţa unei deschideri spre parteneriate cu instituţii de prestigiu din străinătate, cu mediul de afaceri şi cel instituţional.

Sunt mai bine de zece ani de când dau bună ziua săptămânal în amfiteatrele şcolii pe care am absolvit-o, Facultatea de Litere, ce include astăzi Departamentul de Ştiinţele Comunicării, secţia de Comunicare şi Relaţii publice, sunt mai bine de douăzeci de ani de când lucrez neîntrerupt în domeniul comunicării, de la expert în Biroul de presă la Şef de direcţie informare şi relaţii publice, de la redactor la redactor-şef sau director de trust de presă. Mă bucur că am ocazia să dăruiesc viitorilor specialişti ceva din ceea ce şcoala, lecturile ulterioare, experienţa practică mi-au oferit şi sunt onorat că, alături de un colectiv excepţional, pot fi parte a acestei frumoase familii a Şcolii noastre.

Spun cu drag, la ceas de sărbătoare: *Vivat academia! Vivant professores!*

EXERCIȚIU DIDACTIC DUPĂ 10 ANI[1]

Lector univ. dr. ANA-MARIA TEODORESCU
Facultatea de Litere, Universitatea din București

Motto
Un om la 20 de ani trebuie să fie admirat, la 30 apreciat, la 40 invidiat și la 60 stimat. (Grigore Moisil)

ÎN LOC DE ARGUMENT

Acest articol este o încercare de a explica rolul şi locul unor discipline ca *Relaţii publice, comunicare şi mass-media – curs practic*, *Strategii interacţionale discursive în Relaţiile publice – curs practic*, *Construirea imaginii personale prin mass-media – curs practic*, *Mediatizarea evenimentului public*, *Relaţii publice politice*, ultimele două cu statutul de curs opţional, într-un plan de formare universitară a viitorului comunicator sub auspicii academice. Numitorii comuni ai conceptelor operaţionale sunt Relaţiile publice şi mass-media, mai exact, comunicarea de masă ca proces social, domeniu conex al Relaţiilor publice, ştiinţă hibrid.

Demersul construit după experienţa teoretică, dar şi practică a Relaţiilor publice în spaţiul românesc va urmări identificarea în ştiinţa Relaţiilor publice a modelului contractual, fiind asociată semnificativ la nivelul recunoaşterii în şi prin discursul instituţional, apoi analizarea fenomenului de mediere în societatea contemporană, unde există o criză a reprezentării, dar şi o mulţime de formule determinate de coexistenţa mediilor tradiţionale cu noile media în evaluarea unei metafore esenţiale „Relaţiile publice – o artă ?"(Rogojinaru, 2005: 114).

Modelele de practici în Relaţiile publice nu există în stare genuină. Deci, dacă apreciem modelul politic ca artă a seducţiei, cel corporatist ca artă a succesului şi cel civic ca artă a negocierii, discursul instituţional concretizat în modelul desemnat al Relaţiilor publice pentru organizaţia, a cărei misiune şi ale cărei valori pot fi evaluate celor amintite, nu poate fi caracterizat într-o paradigmă funcţională. Totuşi elementul novator ar fi modul în care sunt folosite ca instrumente mijloacele de comunicare în masă în strategiile de

[1] Ana-Maria Teodorescu este lector universitar doctor la Departamentul de Ştiinţe ale Comunicării (specializarea Comunicare şi Relaţii publice), de zece ani titular, adică din februarie 2004, dar activitatea didactică poate fi măsurată în calitate de cadru didactic asociat din 1993. De aceea, demonstraţia aceasta poate fi înţeleasă ca un posibil punct de vedere asupra rolului şi locului unor discipline în planul de învăţământ al unui departament, al cărui scop este formarea unor comunicatori profesionişti în domeniul relaţiilor publice.

comunicare. În acest sens, câmpurile de aplicaţie ale comunicării de masă includ toate domeniile sociale: politicul, mediul economic, societatea civilă, sfera publică, cu dimensiunea implicită de creare de imagine sau promovare prin publicitate.

DESPRE RELAŢIILE PUBLICE ŞI MASS-MEDIA

Relaţiile publice presupun existenţa unui acord recunoscut public de trei instanţe: o sursă de putere, o organizaţie care iniţiază, susţine, menţine şi încheie o relaţie cu publicul/publicurile, devenit/devenite audienţă pentru o organizaţie care doreşte să fie credibilă, să stabilească o relaţie de încredere potrivit unor interese comune şi asumându-şi un anume rol, dar şi un grup de terţi, care garantează sursa. Acest al treilea element poate fi presa sau un alt grup de persoane influente, care trebuie să confirme relaţia dintre sursa de putere şi public. Un aspect devine semnificativ: cultivarea încrederii trebuie separată de construirea imaginii. Şi într-un caz şi în celălalt, relaţiile publice ar trebui să creeze un construct al realităţii sociale şi prin mass-media.

Relaţiile publice sunt acea activitate despre care poţi vorbi uşor, dar pe care este greu să o realizezi. Profesorul Cezar Tabarcea, creatorul declarat al Catedrei de Comunicare şi Relaţii publice din Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, într-un articol publicat în „Dilema" (1996), accentua ideea tipurilor de funcţii în acest domeniu. Profesiunea are rădăcini adânci. De exemplu, practica echipelor de pregătire a turneelor unui demnitar sau politician nu a fost inventată de Harry Truman sau Richard Nixon. Strămoşii lor politici din Babilon, Grecia sau Roma făceau la fel. „Cardinalul Richelieu recomanda regelui în alegerea consilierilor să le creeze condiţiile pentru a munci pentru măreţia şi fericirea Regatului Vostru". În acest scop, erau necesare patru lucruri importante:

- „Primul este ca Majestatea Voastră să aibă încredere în ei, iar ei să o ştie.
- Al doilea este ca Voi să le ordonaţi să Vă vorbească liber şi să îi asiguraţi că pot s-o facă fără teamă.
- Al treilea este ca Voi să-i trataţi un pic mai liber, iar ei să fie siguri că serviciile lor nu vor rămâne fără recompensă.
- Al patrulea este ca Voi să le daţi autoritate şi să-i susţineţi atât de deschis, încât să fie siguri că n-au a se teme nici de bârfeli şi nici de forţa celor care ar voi să-i piardă."

Cuvintele cheie ale puterii în intenţia sa de comunicare sunt ***încredere, acord, consens, putere, relaţie*** bazată pe interese comune.

Totuşi, practicile Relaţiilor publice înainte de epoca pre-industrială sunt apreciate de specialişti ca instrumente de comunicare accidentale, dar care chiar evaluate ca opţiuni aleatorii aduc definirii istorice a Relaţiilor Publice un punct de vedere în care contextul apariţiilor relaţiilor industriale configurează acel germene experimental într-o lume fără tehnologii, dar bine reprezentate ca instanţe ale puterii publice.

Un alt specialist, într-un timp al maturizării practicilor şi al devenirii Relaţiilor publice ca ştiinţă hibrid, profesoara Adela Rogojinaru, susţinea că „Relaţiile publice sunt... o activitate instituţională de construire a credibilităţii unui grup sau a unei organizaţii aflate într-un raport de interese comune cu alte grupuri sau organizaţii şi care apelează la strategii de comunicare pentru a obţine validarea publică a acestor interese." (Rogojinaru, 2005: 18). De ce am ales această definiţie? Unii ar putea aprecia patriotismul, alţii ar putea lua în considerare definirea pertinentă la nivelul genului proxim şi al diferenţei specifice. Totuşi, trebuie să luăm în considerare faptul că această

definiţie este relevantă şi acestei demonstraţii. Deci, Relaţiile publice sunt un complex de activităţi de comunicare, pe care o organizaţie, instituţie sau chiar persoană şi-o asumă cu scopul de a construi o imagine credibilă acesteia în faţa unui grup sau altor organizaţii devenit/devenite public ţintă sau acele grupuri de interese care pot fi validate public drept adevărate în faţa opiniei publice.

Determinarea Relaţiilor publice drept set de activităţi de comunicare ale unei colectivităţi, organism – a se citi instituţie socială, organizaţie, corporaţie, persoană, pentru a construi o reprezentare socială şi, implicit, instituţională credibilă, cu scopul evident de a-şi crea o imagine singulară ca însumare a unui întreg fără a fi sumă a părţilor, deci implicit vectorială, validată de public potrivit tendinţei de integrare, dar şi a celei autonome, conduce la crearea imaginii organizaţiei, în sens larg, dar şi a imaginii unei persoane, în sens restrâns.

Pentru susţinerea ipotezei de lucru potrivit căreia domeniile sociale sunt susţinute, dar şi integrează comunicarea de masă, acest demers va exemplifica în spaţiul mediatic românesc rolul relaţiilor publice, prin relaţia cu mass-media în organizaţii. Este important să interpretăm corect această relaţie cu mass-media: „Privilegierea relaţiei cu mass-media, în sensul informării unilaterale şi exclusive a jurnaliştilor despre caracterul pozitiv al acţiunilor unei organizaţii, absolutizarea ştirii ca fapt de comunicare, fetişizarea imaginii publice, bazată eminamente pe ştirea din mass-media, în special cea audio-vizuală, produc înţelegeri parţiale ale relaţiilor publice.” (Rogojinaru, 2005: 9).

Dezvoltarea comunicării de masă nu a influenţat doar modul de viaţă al indivizilor, munca şi timpul liber, ci şi mari instituţii, întreprinderi, administraţii, implicându-se în viaţa politică, economică, culturală, sportivă, religioasă etc. Acelaşi proces al comunicării de masă duce la înglobarea întregii activităţi sociale dintr-o comunitate, stat, continent, etc., ceea ce conduce la circulaţia informaţiilor ca purtătoare de cunoştinţe, fiind o grilă de lectură a practicilor sociale. Ea a devenit un imperativ pentru toţi factorii de decizie din societate care urmăresc favorizarea dialogului, a transparenţei, a participării şi rezolvarea problemelor care apar într-o societate care se vrea performantă. Din această perspectivă trebuie analizate strategiile de comunicare eficientă, astfel că din ce în ce mai mulţi factori de răspundere fac apel la profesioniştii comunicării.

CÂMPURILE DE APLICAŢIE ALE COMUNICĂRII DE MASĂ

Claude-Jean Bertrand evidenţia existenţa în deceniile 8–9 ale secolului trecut a unor domenii de utilizare ale comunicării de masă: comunicarea politică, comunicarea de întreprindere, comunicarea publică, comunicarea publicitară şi comunicarea educativă, identificată prin contribuţia organizaţiilor societăţii civile. Pornind de la aceste domenii se impune să nuanţăm în comentarii pertinente modul în care protagoniştii fiecărui tip comunică şi „se comunică” organizaţional cu ajutorul mass-media. Este necesar să explicăm un aspect esenţial, toate tipurile de comunicare au nevoie mai mult sau mai puţin de mass-media, dar unele sunt indisolubil legate de mass-media.

Una din acestea este ***COMUNICAREA PUBLICITARĂ*** care este doar un ansamblu de mesaje, al cărei suport este susţinut de mass-media. Ea a avut în ultimele două decenii un efect mai puternic asupra spaţiului public, prin consumerism. Publicul larg a intuit că economia de piaţă nu poate funcţiona fără reclamă. Aceasta este o componentă a culturii de masă, ca efect al comunicării de acelaşi tip. Există în publicitate componente de mare diversitate: economică, psihică, socială, estetică etc. Fiecare este supusă

controverselor. Următoarele aserţiuni fac referiri la o estetică aplicată. În lucrarea lui François Brune, *Fericirea ca obligaţie – psihologia şi sociologia publicităţii* (Editura Trei, 1996), există câteva dimensiuni ale publicităţii. Ea este considerată o industrie capabilă să producă bunuri dintre cele mai diverse, în măsură să satisfacă nevoi induse indivizilor, controlându-le îndeaproape; ceea ce conduce la dezvoltarea unui narcisism reparatoriu şi mediat, deoarece oferă individului anonim o imagine mai bună a lui însuşi, invitându-l să se identifice cu modele prestigioase, fie persoane reale, fie tipuri umane valorizate. De asemenea, denaturarea rolului comunicării prin publicitate se reflectă prin folosirea procedeelor lingvistice şi retorice, lingvistice şi vizuale, încât mesajul îşi pierde orice urmă de reflectare logico-critică a realităţii; uniformizarea, standardizarea sau normalizarea, toate acestea oferă publicităţii posibilitatea de a crea un comportament de imitat. Graţie reclamelor descoperim confortul numărului şi, dincolo de el, forţa acestuia.

COMUNICAREA POLITICĂ. În democraţiile liberale, instituţiile de presă au nu numai un rol de răspândire a informaţiei politice pentru publicul larg, ci şi acela de a interpreta, analiza sau comenta această informaţie pentru a-i conferi produsului mediatic credibilitate şi accesibilitate. Jurnaliştii contribuie la dezbaterile politice atât pentru a prezenta platformele politicienilor în campanii, cât şi pentru a evalua punctele de vedere diferite prin judecarea perspectivelor variate ale acestora, aflate în circulaţie, la un moment dat. Bob Franklin, în lucrarea sa, *Packaging politics*, spune că mijloacele de comunicare în masă nu sunt independente din punct de vedere politic şi economic (Franklin, 1994:13–22). Politicienii au o deosebită influenţă asupra presei. Ei controlează fondurile sectorului public audio-vizual, influenţează direct sau indirect consiliile de conducere ale acestor posturi publice, ei pot interveni direct atunci când programele se referă la probleme de securitate naţională. Istoria presei scoate în evidenţă realitatea unor astfel de momente de control politic. Autorul aduce în discuţie necesitatea recunoaşterii faptului că, în timp ce relaţiile dintre media şi politicieni pot fi caracterizate drept opuse, aflate într-o stare de conflict, totuşi aceste relaţii sunt mai mult de ordin consensual şi de cooperare.

Roland Cayrol vede Noua Comunicare Politică ca fruct al unei noi sfinte treimi: televiziunea, sondajele, publicitatea (*apud* Thoveron, 1996:11). Noile conduite politice, atât ale alegătorilor, cât şi ale politicienilor, corespund unor noi relaţii de comunicare între alegători şi candidaţi. Oamenii politici au înţeles repede că, graţie eforturilor specialiştilor în marketing politic, puteau să-şi îmbunătăţească imaginea în ochii opiniei publice prin publicitate şi din sondaje. Se va dezvolta astfel o strategie bazată mai mult pe formă decât pe fond.

Din aceste exemple ar trebui să tragem o concluzie simplă: politicienii nu trebuie să genereze autoritate şi respect, ci ei ar trebui să distreze, să amuze sau să genereze o stare care să scoată populaţia din plictis sau obişnuinţă. Totul vine din necesitatea politicienilor de a se vinde bine alegătorilor, „consumatori" de o realitate de necontestat. Jack Trout a găsit formula magică, declarată într-un interviu: totul este o problemă de branding, trebuie să creezi o imagine în mintea consumatorului şi să făureşti un brand în jurul acestei imagini. Presa este de la începuturile sale asociată cu publicitatea, ea este o întreprindere furnizoare de influenţă economică şi politică, şi nicidecum de filantropie sau dragoste de a dezbate problemele cotidiene. Trebuie să

asociem această aserţiune doar unui posibil punct de vedere în sublinierea rolului mass-media în comunicarea politică. Cât este jurnalism, cât este marketing politic?

COMUNICAREA DE ÎNTREPRINDERE. Acest concept trebuie asociat unei duble terminologii, dacă în literatura franceză de specialitate vorbim de comunicarea de întreprindere, în literatura americană şi anglo-saxonă apreciem asocierea aceluiaşi termen cu ceea ce numim comunicarea corporatistă. În societatea contemporană aflată permanent sub semnul competiţiei, întreprinderile simt nevoia să-şi mărească segmentul de piaţă. Astfel, ele îşi creează noi produse/servicii şi doresc să-şi îmbunătăţească imaginea atât în lumea angajaţilor, cât şi în cea a clienţilor. Aceste instituţii au creat servicii de comunicare internă şi externă. Departamentul de Comunicare şi Relaţii publice al întreprinderii are ca obiect de activitate aceste două tipuri de comunicare: de la conducătorii instituţiei la angajaţi – *comunicarea internă* – şi de la instituţie la clienţii acesteia, şi prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă – *comunicarea externă*. Modalităţile utilizate sunt diferite, dar ele fac obiectul unei strategii a departamentului amintit.

Corelarea între cele două perspective comunicaţionale trebuie să se facă în vederea unui mesaj coerent şi eficient, printr-o strategie de comunicare integrată unei campanii, în care Relaţiile publice au un rol definitoriu în managementul strategic. Unul dintre specialiştii în domeniul Relaţiilor publice, James Grunig, susţine că practicienii definesc Relaţiile publice strategice ca acele tipuri de comunicare, care susţin aplicarea obiectivelor organizaţionale, pe când participarea la realizarea deciziilor organizaţionale ar reveni doar factorilor de decizie, cu referire directă la managementul organizaţiilor corporatiste (*apud* Rogojinaru, 2005: 64–65). Perspectivele propuse în studiul amintit sunt: (i) perspectiva interpretativă şi (ii) perspectiva strategică. Prima perspectivă propune o abordare cognitivă, unde conceptele definitorii sunt cele de imagine, reputaţie, percepţii, identitate, pe când cea de a doua cere imperativ situarea comunicatorilor pe poziţii executive, astfel încât să participe şi să se implice în luarea deciziilor, deci să fie integraţi strategiei de management instituţional. De aceea, rolul mass-media într-o astfel de situaţie de comunicare este fie de grup interesat, fie de garant.

COMUNICAREA PUBLICĂ. Administraţiile, marile organisme ale statului şi întreprinderile publice alocă sume mari pentru ameliorarea structurilor lor de relaţii cu publicul şi modernizării politicii de comunicare. De aceea, ele lansează acţiuni de publicitate şi de Relaţii publice, dar caută nu numai să acţioneze asupra reprezentărilor, dar şi asupra comportamentelor noastre; este cazul unor campanii de interes public în jurul unor teme precum sănătatea, siguranţa, mediul ambiant, etc. În acest caz se vorbeşte de comunicare socială sau comportamentală. O subcategorie a comunicării publice este comunicarea locală. Publicul ţintă al acestei comunicări este colectivitatea teritorială – oraş, regiune etc. Municipalităţile, consiliul de conducere au nevoie să-şi promoveze, pentru cei care le-au ales iniţiativele, realizările şi proiectele, căutând să creeze un sentiment de identitate sau de apartenenţă la o anume structură. Existenţa comunicării educative este corelată cu accesul la educaţie – la ştiinţă şi la cunoaştere – cu ajutorul mass-media. De asemenea, comunicarea organizaţiilor „societăţii civile" acoperă un ansamblu de sectoare, organizaţii culturale sau confesionale, sindicate sau biserici, asociaţii de caritate sau umanitare. Comunicarea mediatizată atrage aproape toate domeniile vieţii sociale şi îşi extinde influenţa la nivel local, naţional şi internaţional.

Dacă în primele două domenii de aplicaţie a comunicării de masă apreciam Relaţiile publice ca „artă a seducţiei", în următoarele două, putem evalua Relaţiile publice fie ca „artă a succesului", fie ca „artă a negocierii".

Toate aceste tipuri de comunicare au rolul de a acţiona în spaţiul public cu scopul evident de a forma opinia publică. Conceptul de spaţiu public a fost creat de J. Habermas pentru a justifica apariţia în secolul al XVIII-lea, în Franţa şi în Anglia, a unei sfere intermediare între viaţa privată şi statul monarhic întemeiat pe secret. În acest spaţiu, oamenii instruiţi citeau ziarele, schimbau cărţi între ei, discutau pe marginea experienţelor din aceste mesaje, ceea ce genera dezbaterea unor idei, păreri sau opinii oferind o modalitate de bună guvernare şi de lege, în opoziţie cu arbitrariul puterii exercitate tiranic. În acelaşi timp, acest spaţiu public aplicat raţiunii, la început, aparţinea culturii scrise, apoi a evoluat către cultura audio şi cea vizuală, apoi la hibridul audio-vizual din cinema sau televiziune la multimedia, fiind idealizat. Acest ultim aspect a condus la tema crizei de reprezentare. Câteva din aspectele determinate de aceasta devin repere de cercetat:

1. *privatizarea personajelor publice* sau asocierea lor în spaţiul public cu zona privatului, a vieţii personale – definită de Richard Sennett drept „tirania intimităţii" (lucrarea sa, apărută în 1979, are ca titlu *The Fall of Public Man*). Pătrunderea mijloacelor de comunicare în masă şi a noilor tehnologii în cotidian face să busculeze graniţele între sfera intimă/privată şi cea publică. Aducerea sferei intime în domeniul public permite afirmarea şi dezbaterea unor probleme de real interes, la un moment dat sau doar o goană după senzaţional?
2. *criza întrebuinţării mass-media* prin instrumentarea unor modalităţi de creare a opiniei publice şi prin utilizarea noilor instrumente, a noilor tehnologii de informare. Acest fapt se exprimă prin crearea opiniei publice printr-o multitudine de sondaje şi prin agravarea echilibrului din axa comunicării dintre instituţia de presă şi consumatorul de mesaj, potrivit marketingului comercial. În grafosferă, emiţătorul şi receptorul dispun de mesajul tipărit pentru a-şi vorbi şi a se asculta, la apariţia televiziunii, fiecare individ, chiar analfabet, poate primi mesaje, pe care le înţelege, a se citi le decodează, dar individul nu are acces la acel canal în egală măsură. Temerea subliniată de unii sociologi se referă la dualismul întrebuinţărilor în cazul noilor tehnologii, unde există utilizatori alfabetizaţi şi analfabeţi, care pot fi excluşi.
3. *fragmentarea publicului.* Instituţiile media direcţionate de piaţă şi publicitate au ca media alternative serviciile publice. Totuşi, mesajul mediatic are o închidere ideologică, pe care spaţiul public o marchează prin fărâmiţarea democratică a culturilor. Termenul spaţiu public devine locul de întâlnire al unei iluzii generatoare de micro-spaţiu public – micile patrii – comunităţile şi macro-spaţiu public – marea lume globală. În acest punct intervin şi noile tehnologii, care determină interactivitatea şi hipertextualitatea ca trăsături ale unei paradigme funcţionale intitulată revoluţia inteligenţei conectate.

ÎN LOC DE CONCLUZII

Comunicarea de masă în epoca actuală unde co-există media tradiţionale cu noile media, dintr-o anume perspectivă, nu trebuie să considerăm că noile media-multimedia şi reţelele de socializare schimbă teoria Relaţiilor publice şi nici principiile generice de realizare a triunghiului sursă-audienţă-garant. Mai degrabă, noile media facilitează aplicarea acestor principii şi, în viitor, vor face în aşa fel încât practicienilor să le fie greu să nu aplice principiile. Vorbim acum de ceea ce reactiv şi proactiv se impune pe piaţa bunelor practici cu şi prin mass-media.

REPERE BIBLIOGRAFICE

BERTRAND, Claude-Jean, 2001, *O introducere în presa scrisă şi vorbită*, Iaşi, Editura Polirom.

BRUNE, François, 1996, *Fericirea ca obligaţie – psihologia şi sociologia publicităţii*, Bucureşti, Editura Trei.

FRANKLIN, Bob, 1994, *Packaging politics. Political Communication in Britain's Media Democracy*, London, Edward Arnold.

LOCHARD, Guy; BOYER, Henri, 1998, *Comunicarea mediatică*, Iaşi, Editura Institutul European.

ROGOJINARU, Adela, 2005, *Relaţii publice – fundamente interdisciplinare*, Bucureşti, Editura Tritonic.

THOVERON, Gabriel, 1996, *Comunicarea politică, azi*, Bucureşti, Editura Antet.

CU AERONAVA CRP

Lector univ. dr. SILVIA MARIN-BARUTCIEFF
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Doamnelor şi domnilor, în numele Companiei Facultatea de Litere şi al partenerilor Universităţii din Bucureşti, vă spunem bun venit la bordul Aeronavei Comunicare şi Relaţii publice, având ca destinaţie CUNOAŞTEREA. În scurt timp vom decola, de aceea vă rugăm să vă cuplaţi centurile de siguranţă, să îndreptaţi spătarul scaunelor şi să ridicaţi parasolarele.

Îmi încep evocarea cu un anunţ similar celui pe care m-am obişnuit să-l aud „la înălţime", mărturisind că îmbarcarea mea alături de studenţi şi colegi în aeronava CRP datează cam din aceeaşi perioadă cu începutul călătoriilor în afara graniţelor ţării. Deplasările de-a lungul şi de-a latul unei geografii când reale, când imaginare, mi-au potenţat elanurile, ajutându-mă în fiecare secvenţă de întâlnire din timpul cursurilor predate la această facultate. Am fost şi eu aidoma protagoniştilor filmului *Planes, trains, automobiles*, regizat de John Hughes în 1987, un pelerin către mai multe destinaţii. Şi dacă Steve Martin şi John Cage, actorii care interpretează rolurile principale ale peliculei, se mişcă între New York şi Chicago, cu opriri-surpriză în Wichita şi Kansas, deplasările mele au presupus scurte staţionări printre subiecte de Relaţii publice sau mai lungi prin teme de Istoria şi teoriile comunicării.

Bagajul meu de cală sunt seminarele şi cursurile ţinute de-a lungul a aproape paisprezece ani, din anul 2000, când am început să predau la această specializare. Experienţa profesională, al cărei debut s-a produs simultan cu activitatea de cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu", numără întâlniri cu mai multe domenii, dar şi mai multe discipline, dintre care voi aminti numai câteva. Ele pornesc, cronologic, cu seminarul de *Comunicare nonverbală*, în cadrul căruia am învăţat alături de studenţi că plasticitatea chipului şi expresivitatea corporală sunt nelimitate şi că necuvintele pot susţine, submina, accentua, contrazice, completa discursul, seminar care m-a făcut probabil să mă simt cel mai aproape de profesia actoriei. Alături de studenţi am explorat tăcerea cu valoare comunicaţională, gustându-i nuanţele şi apreciindu-i virtuţile. Vine apoi primul meu curs, de care mă leagă amintiri preţioase, un curs opţional de *Istorie culturală* dedicat reprezentărilor monstruosului şi celor ale monstruozităţii. Acest curs mi-a oferit ocazia de a explora, alături de unii dintre studenţii departamentului, suprafeţele netede sau rugoase ale unor noţiuni plasate în sfera negativului, dar din a căror frumuseţe conceptuală ne-am hrănit pe parcursul întâlnirilor noastre. El ne-a revelat realitatea cuvintelor lui André Gide: „sunt cu adevărat puţini monştri care merită frica pe care o avem de ei".

Nu pot omite cu nici un chip cursul de *Comunicare interculturală*, pe care l-am înscris în planul de învăţământ prin 2003, după vizite repetate în Statele Unite ale Americii. Acolo, în prestigioasa Bibliotecă Joseph Regenstein a Universităţii din Chicago, am descoperit această disciplină, care îşi propune să dezvolte competenţe de comunicare între membrii diferitelor culturi. Eram „mică" pe-atunci şi nu aveam dreptul de a ţine prelegeri, aşa că profesorul Mihai Dinu a acceptat cu afabilitate să predea disciplina până când „voi creşte mare". Nu ştiu dacă am crescut, ştiu însă că gratitudinea pentru acest gest nu are margini. N-am scris nicăieri, dar o fac acum, acest curs pe care îl predau şi astăzi este închinat experienţelor interculturale în general, dar mai ales celor trăite alături de chinezii Tong şi Bo, pe care i-am cunoscut în 2003 la Chicago.

Nu în ultimul rând, cursul de *Valenţe estetice ale publicităţii* din cadrul masteratului de Consultanţă şi Expertiză în Publicitate mă întoarce la una dintre pasiunile mele, istoria artei, dându-mi prilejul de a mă exprima în acest sens când vorbesc despre artiştii moderni şi contemporani care au cochetat cu afişul publicitar. Astfel, călătorim într-un spaţiu dilatat în care cromatica luminoasă a lui Jules Chèret împrumutată de la Turner şi mişcarea pe verticală inspirată de Tiepolo coexistă cu apetitul pentru expresie al lui Henri de Toulouse-Lautrec, delicateţea feminităţii construite de Alfons Mucha se alătură imaginarului exotic al lui Aubrey Beardsley şi simplitatea stilistică art deco a lui A. M. Cassandre îşi află ecou în cubismul de tip sintetic.

Nu uit să adaug aici şi cursurile din vis, cele la care aspir şi pe care mă văd ţinându-le într-un viitor mai mult sau mai puţin apropiat. Aşa este cursul de Istorie culturală având ca temă călătoria, care dă posibilitatea de a investiga avatarurile acestei noţiuni, cu subiecţii şi obiectele sale într-un periplu prin lumea modernă şi contemporană, cu limite, dar şi deschideri către alte domenii.

Cât despre bagajul meu de mână, în el încap toate amintirile umanului care s-au aşezat în mine ca într-un caleidoscop, jucăuşe, colorate, radiind de fiecare dată când le răsfoiesc. Îi văd în primul rând pe cei cărora le datorez venirea în acest departament. Pe regretatul profesor Dan-Horia Maziu, care m-a însoţit în cercetările mele de la licenţă până la doctorat, un extraordinar dascăl, un profesor-părinte, cald şi generos, care a ştiut să creeze „şcoală" în jurul lui, neîncorsetându-i nicio clipă pe tineri, dându-le posibilitatea mereu să se exprime liber. De demersurile acestui profesor, decan ani de-a rândul al Facultăţii de Litere, ca şi de cele ale altui regretat dascăl, Cezar Tabarcea, a depins apariţia pe harta disciplinelor umaniste a specializării Comunicare şi Relaţii publice. Profesorului Tabarcea îi păstrez, de asemenea, o vie amintire, născută din rememorarea examinărilor orale ale studenţilor pe care le făceam împreună, dar şi din întâlnirile cordiale din afara activităţilor didactice, pe care domnul Tabarcea le pigmenta cu anecdote şi evocări savuroase. Recunoştinţa mea se îndreaptă totodată spre un alt om drag dispărut prematur dintre noi, Aurelia Marinescu, vreme îndelungată secretar-şef al Facultăţii de Litere, pentru consilierea plină de generozitate şi pentru dragostea arătată nu de puţine ori acestei instituţii.

Aproape un deceniu i-am fost asistentă profesorului Mihai Dinu la seminarele de *Istoria şi teoria comunicării*, *Comunicare interculturală* şi *Comunicare interpersonală*. De Domnia Sa mă leagă nu doar o frumoasă colaborare, ci şi o afecţiune pe care nu mă sfiesc să o mărturisesc. Dincolo de tematicile derivate din programa de învăţământ, discuţiile noastre ne-au purtat adesea spre pasiuni comune, precum arta europeană şi

sonorităţile barocului. Între pictura romanică şi muzica lui Georg Philipp Telemann, François Couperin, Marin Marais, gusturile noastre s-au acordat constant aidoma uneia dintre axiomele Şcolii de la Palo Alto.

Printre prezenţele din facultate, cea mai dragă îmi rămâne, fără doar şi poate, cea a Cristinei Bogdan. Întâlnirea noastră înseamnă descoperirea prieteniei veritabile, explorate în lung şi în lat, cu răbdare şi dedicaţie. Mi-ar lua mult timp să înşir aici intersecţiile noastre culturale, care merg de la iconografie bizantină până la antropologia obiectului, de la admiraţia pentru autentic până la dispreţul faţă de tot ce alcătuieşte ipocrizia şi impostura. Cristinei îi sunt recunoscătoare că am simţit-o alături ceas de ceas, chiar şi atunci când nu s-a aflat fizic lângă mine. Prin ea, cuvintele lui Honoré de Balzac rezonează profund, căci, scrie autorul francez, „ceea ce face prieteniile indisolubile şi le dublează farmecul este un sentiment care îi lipseşte amorului: certitudinea". Alături de Cristina, călătoria culturală pe care o presupune profesia noastră, a avut, fără sincope şi cu certitudine, o dimensiune umană.

Mai rămâne de evocat o călătorie, cea cu publicul din sălile de curs, de multe ori inteligent, sensibil, gata să afle şi să înţeleagă, cel care m-a însoţit constant în excursiile mele mentale. Studenţii sunt cei care m-au obligat să gândesc de mai multe ori înainte de a rosti şi tot ei mi-au adus înaintea ochilor imaginea afişului lui Paul Bruno, cu a sa fântână din apele căreia oamenii ies tineri şi înnoiţi. Şi pentru că am amintit mai devreme necuvintele, închei acest scurt zbor, cu un adagio din Nichita Stănescu, închinat aceloraşi studenţi, în speranţa că se vor regăsi în versurile de mai jos: „*Eu am trecut prin ei / Ei au trecut prin mine / Eu n-am rămas un pom singur / Ei nu oameni singuri*".

NEGUSTORUL DE CUVINTE

Lector univ. dr. CRISTINA BOGDAN
Facultatea de Litere
Universitatea din Bucureşti

Motto
A exista înseamnă a desfiinţa pe alţii, sau, dimpotrivă, a face ca ei să existe. A exista laolaltă cu ei, prin ei.
(Constantin Noica, *Jurnal de idei*)

Înainte de cele mai timpurii amintiri ale mele, silueta copilului care am fost răsare din poveştile familiei, repetate şi nuanţate cu diverse ocazii, ca pentru a mă ajuta să reconstitui fragmentele de fiinţă la care nu am acces direct, prin spirala memoriei. Se pare că pe la 4 ani, scotoceam cu febrilitate prin biblioteca bunicilor şi, înarmată cu câte o carte (culmea, fără poze!), mă ascundeam în podul casei lor de la Comana şi „citeam". Nu ştiu ce fel de lectură era aceea, dat fiind că încă nu deprinsesem meşteşugul cititului, însă le strigam de fiecare dată bunicilor (spre marele lor amuzament) că nu pot coborî la masă până nu „termin capitolul". Această fascinaţie a textului nu m-a părăsit atunci când am lepădat pielea analfabetului şi am început urcuşul către poveşti, romane, eseuri sau poeme. „Adevărata noastră călătorie sunt Ceilalţi" (J. Attali), iar pentru mine chipurile acestora s-au multiplicat într-o horă a autorilor şi personajelor desprinse din cărţile citite, care îmi erau adesea mai familiari şi mai bine situaţi pe harta afectivă decât fiinţele în carne şi oase care mă înconjurau.

Cu o asemenea desagă în spinare, nu puteam călători decât spre tărâmul Literelor, acolo unde uşile tainice se deschideau numai dinaintea *cuvintelor potrivite*. Condeiul meu le-a aşternut febril pe hârtie şi toată dragostea pentru text a răzbătut în pagină, convingând ochii care, de cealaltă parte a foii, au parcurs rândurile mele. Dovada faptului că atunci când *scrii cu tine însuţi* nu poţi da greş am avut-o la afişarea rezultatelor, căci am parcurs de trei ori lista admişilor ca să înţeleg adevărul: intrasem prima din generaţia mea.

Aveam 18 ani când am păşit în Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, am absolvit-o şi am prelungit-o printr-un masterat de *Studii medievale*, în timpul căruia m-am întors aici (de unde, în fapt, nu plecasem niciodată) şi într-o altă ipostază, la invitaţia regretatului profesor Dan-Horia Mazilu, îndrumătorul meu de doctorat: cea de preparator universitar. La cei 37 de ani pe care îi am în prezent, conştientizez că mi-am petrecut mai mult de jumătate din viaţa de până acum între zidurile acestei instituţii de învăţământ superior. „Orele pot fi egale pentru un ceasornic, dar nu pentru un om", scria Marcel Proust. Orele vieţii mele au fost ritmate de bătăile de inimă ale acestei şcoli,

rodul lor s-a copt din întâlnirea cu dascălii mei şi cu cei cărora, la rându-mi, le-am devenit profesoară. Întâlnirea presupune reunirea destinalului cu hazardul, ea irumpe în existenţa noastră, dar, de la distanţa necesară înţelegerii, deslușim că nu se putea altfel, că era orânduit să se întâmple exact aşa cum s-au aşternut lucrurile. Întâlnirile mele cu oameni şi cărţi m-au deturnat aparent de la drumurile gândite sau imaginate, întorcându-mă către ceea ce îmi era sortit să devin. Îmi dorisem dintotdeauna să predau la liceu, crezând că vârsta adolescenţei este cea mai ofertantă treaptă a întâlnirii, căci minţile şi sufletele înmugurite ale elevilor se pot deschide astfel încât oamenii să-şi fie apropiaţi unul altuia printr-un *liant*, nu doar printr-un conectiv (C. Noica). Am descins aşadar, direct de pe băncile facultăţii, în sălile liceului care îmi găzduise adolescenţa (Colegiul Naţional „Mihai Viteazul" din Bucureşti) şi am fost ceea ce visasem încă din copilărie: profesor de limba şi literatura română. Am trăit anul acela ca un *magister ludi* al cuvintelor, m-am cufundat alături de elevii mei în ţesătura protectoare a vocabulelor, am înotat în sonorităţile textelor, am coborât în peşterile lor umbroase sau am colindat pe cărăruile abrupte ale câte unui munte de sub condeiul vreunui scriitor. Iar la sfârşitul acestui ireal periplu, când mi-am luat rămas bun pentru a reveni în facultate, am ştiut că una dintre Cristine a rămas de bună voie acolo, în întâlnirea cu adolescenţii din clasa a IX-a, ca o piatră de hotar a creşterii mele.

Întoarsă în facultate, îmi închipuiam că o să înconjur lin textele culturii române medievale, invitându-le, alături de studenţi, să se aşeze pe rafturile genurilor şi speciilor, încercând să decodăm *vocaţii* ale scrierilor marcate de *expresivitatea involuntară* (Eugen Negrici) şi bucurându-ne de savoarea uitată a unei lumi care mai respiră doar prin cuvintele-martor. Îmi imaginam deja peregrinările culturale pe urmele boierilor, voievozilor şi ierarhilor autohtoni sau ale diplomaţilor şi misionarilor străini, ale căror chipuri erau găzduite în paginile letopiseţelor. Zâmbeam la gândul că îmi voi aduna ceata de învăţăcei şi vom zăbovi în pridvoarele bisericilor din Bucureşti – la Kretzulescu, Colţea sau la Mântuleasa – pentru a reface istorii vechi, capabile să ne vorbească despre ctitori, ispravnici şi zugravi de subţire, lecturi publice ale cărţilor populare şi secvenţe decupate din ele pentru a fi transpuse pe zidurile exterioare ale locaşurilor de cult sau nenumăratele catastrofe naturale, adunate în scrisul tremurat din *însemnările de demult* (Ilie Corfus) ale manuscriselor.

Mi se pregătise însă un alt scenariu pentru care trebuia să învăţ replicile şi să intru în rol. E drept că mă invitase să ţin seminare profesorul meu de *Literatură medievală* (Dan-Horia Mazilu), aşa încât orizontul de aşteptare era pe deplin justificat, însă chemarea fusese făcută nu pentru Catedra de Literatură Română, cum aveam să aflu ulterior, ci pentru Departamentul de Comunicare şi Relaţii publice, despre care nu ştiam, la vremea respectivă, mare lucru. Întemeietorul noii specializări, profesorul Cezar Tabarcea, părea convins că un bun „vechist", cu răbdarea îndelung exersată pe texte al căror limbaj era ieşit din uz şi privirea atentă la eşafodajul frazelor lungi, cantemiriene, va face faţă cu succes în teritoriile fluide ale unor discipline până atunci necunoscute în spaţiul academic românesc. De parcă ar fi vrut să unească trecutul îndepărtat cu postmodernitatea, mi-a încredinţat două ateliere – de *Relaţii publice în domeniul turistic* şi, respectiv, *bancar* – şi m-a aruncat senin în groapa cu lei (a se citi studenţi). M-au salvat, ca de fiecare dată, cărţile. Şi autorii despre care am aflat, curând, că făceau parte dintr-o anumită orientare a istoriei: cea a mentalităţilor. Citind studii despre utilizările banilor în diverse civilizaţii, despre fluctuaţiile preţurilor şi

evenimentele socio-politice care le determinau, despre negustori, bancheri, cămătari şi imaginile lor reflectate în imaginarul colectiv; încercând să reconstitui, după puteri, povestea ideilor economice sau a felului în care a fost înţeles *loisir*-ul şi practicat turismul în ultimele două sute de ani, am sfârşit prin a deschide din ce în ce mai larg ferestrele către *noua istorie*, cea coagulată în jurul *Şcolii de la Annales*. Şi, ca într-un joc în care cuvântul cheamă realitatea ascunsă în spatele lui şi ţi-o livrează abia după ce îl înţelegi, cărţile au împins poarta spre tărâmul la care privisem cu jind încă din timpul masteratului, când avusesem prilejul să audiez prelegerile de *Istoria Culturii şi a Mentalităţilor*, susţinute de profesorul Alexandru Ofrim. Probabil că pătrunderea în orice paradis presupune străbaterea anterioară a unui spaţiu expiator: aşa am resimţit primul meu an de predare în învăţământul universitar. Treptat, lucrurile s-au aşezat pe făgaşul dorit, chiar dacă nu am ajuns să analizez în timpul orelor de seminar şi, mai târziu, de curs, *Oglinzile principilor* sau însemnările călătorilor străini despre Ţările Române, ci doar le-am invocat ca posibile surse ale unei cercetări mentaliste. Uitându-mă peste umăr la ceea ce-a fost, nu regret că am străbătut o parte dintre potecile întortocheate ale Relaţiilor publice, căci, aflându-mă pe un teren iniţial necunoscut, demersul meu s-a însoţit de o *hipertrofiere a privirii* (G. Simmel). I-am citit pe J. Habermas, Th. Kuhn, G. Vattimo şi-atâţia alţii, care străjuiau întâlnirile mele cu studenţii la seminarele de *Fundamente interdisciplinare ale Relaţiilor publice*, ca pe figuri ale Celuilalt de departe, atât de necesar pentru consolidarea Celuilalt de aproape. Mentaliştii (L. Febvre, M. Bloch, F. Braudel, J. Le Goff, Ph. Ariès, M. Vovelle, J. Delumeau, G. Duby, R. Chartier, A. Corbin) şi antropologii *mei* (M. Mead, R. Benedict, R. Linton, Cl. Lévi-Strauss, Cl. Geertz, V. Turner, M. Douglas, M. Augé, F. Laplantine) – pentru a-i aminti doar pe câţiva dintre cei pe care îi invoc frecvent în amfiteatrele facultăţii – căpătau astfel relief, ieşeau în faţă, alcătuind linia întâi a „adjuvanţilor de hârtie". Studiile lor îmi întăreau convingerea că înţelegerea universului este mediată, filtrată prin cuvânt. Ideea lui L. Febvre, potrivit căreia limbajul este „un utilaj mental fundamental"; ipoteza Sapir-Whorf şi toate dezbaterile şi controversele pe care le-a iscat; teoria lui L. Wittgenstein, referitoare la suprapunerea teritoriilor limbajului şi ale realului pe care îl putem cuprinde mental, sau metaforica „demonstraţie" a Irinei Petraş privitoare la feminitatea limbii române – îmi ofereau, fiecare în parte, câte un punct de sprijin cu ajutorul căruia să pot învârti constelaţiile disciplinelor predate (*Istoria mentalităţilor*, *Antropologie culturală*, *Studii de gen*).

Cred în eficacitatea simbolică a cuvintelor, de aceea am pariat adesea pe efectul pe care îl putea crea, la începutul unui seminar sau al unui curs, fragmentul de text, povestea care te introduce în tema discuţiei. Micul ritual al cortinei de vocabule, care se deschide peste o realitate ce urmează a fi supusă dezbaterii, era şi o formă de a capta atenţia, de a crea o atmosferă care să izoleze sala de clasă de lumea dezlănţuită din afara ei. Insula de cuvinte dăruită studenţilor reuşea să mascheze emoţia intrării în scenă, tatonările regăsirii după o săptămână de absenţă.

Reciprocitatea dialogului mi s-a dovedit, neaşteptat, înaintea momentului mirabil în care urma să port Torţa Olimpică, pe 19 iulie 2012, în Broadstairs. „Expediată" în Anglia de dragostea studenţilor mei, înconjurată, până în ultimul moment, de mesajele lor de încurajare, resimţeam o emoţie copleşitoare la gândul că îi reprezint, că sunt purtătoarea *lor* de flacără olimpică. Mă întrebam neliniştită cum voi reuşi să-mi gestionez tremurul interior, cum voi face faţă situaţiei ieşite din comun

pentru un dascăl. Răspunsul l-am primit firesc, chiar de la unul dintre studenţi: îmi propunea să refacem, *împreună*, exerciţiul de intrare în rol. Înainte de a începe să parcurg cei 300 de metri în numele CRP-iştilor, aş fi rostit în gând un text îndrăgit. Iar ei, de-acasă, ar fi deschis atunci o carte şi m-ar fi însoţit, navigând pe albia nesecată a istoriilor turnate-n scriitură. Ideea năstruşnică m-a făcut să-nţeleg limpede că micul meu „comerţ" cu vocabule fusese mai mult decât avantajos; negustorul îşi trimisese marfa în lume, dar desaga îi rămăsese chiar mai plină decât la începutul peregrinărilor.

Până la urmă, a fi profesor înseamnă a trăi mereu în condiţia schimbului – de gânduri, de sentimente, de generaţii. Întâlnirea cu dascălii şi cu studenţii mei poate fi rezumată în sintagma sugestivă folosită de André Scrima: *ce-ţi trece cel care trece*. Am primit şi am încercat să trimit mai departe credinţa că lumea se întemeiază şi se susţine pe cuvânt şi că-n el se-nchide *partea noastră de Cer* (C. Noica), absolut intraductibilă, ca un abur al solidarităţii de grup.

*

Privind în răstimpuri către toate Cristinele mai mici sau mai mari pe care le găzduiesc sub ţeastă sau în cufărul inimii, îmi dau seama că din toate ungherele fiinţei răsare acelaşi personaj. E unul de hârtie, pe care literele se adună mărunt, se cheamă unele pe altele, ca pentru a nu irosi vreo fărâmă de spaţiu. Sunt un soi de palimpsest, mă scriu, mă şterg şi mă aştern din nou în plămada vocabulelor, în funcţie de aşteptările studenţilor mei. În ochii lor caut întrebarea care mă provoacă să mă reinventez. Curiozităţile şi interpretările lor fragmentează jocul de puzzle din care mă compun, construind, de fiecare dată, un alt chip din trăsăturile celui vechi. Sunt literă lângă literă şi cuvânt lângă cuvânt, dar nu devin discurs, rostire cu rod şi sens, decât în faţa lor. Sunt cartea ce se scrie din mers, din pasul între băncile sălilor de curs, între gândurile noastre risipite în volutele poveştilor de seminar, între mirările discuţiilor din pauze sau exclamaţiile adunate în coşul preumblărilor pe la muzee şi în rucsacul excursiilor de cercetare antropologică. Sunt cartea în care ei se pot oglindi atunci când încearcă – straniu exerciţiu propus de Nichita Stănescu – *să deschidă nu ochii, ci privirea*.

OMAGIU PROFESORILOR MEI

Lector univ. dr. RALUCA MOISE
Facultatea de Litere
Universitatea din Bucureşti

Traseul meu profesional poate fi, în primul rând, definit ca un drum al aparentelor răzgândiri şi schimbări ale disciplinelor. La liceul „Mihai Viteazul" din Slobozia, judeţul Ialomiţa, urmam secţia Chimie-Biologie şi, până în clasa a X-a, al treilea trimestru (cum era în acel moment structurat calendarul şcolar preuniversitar), eram convinsă că vreau să urmez şi o facultate de profil; în clasa a IX-a şi a X-a am fost la olimpiade de chimie şi toate vacanţele mele au fost pline de culegeri de chimie şi rezolvări de probleme. Visam formule chimice, tabelul lui Mendeleev şi eram pasionată de chimia organică. În trimestrul al treilea al clasei a X-a, prima ruptură din acest traseu visat/dorit a fost reprezentată de profesorul de literatură română, Alecsandru Ştiucă, căruia i s-a dat această clasă spre a preda literatura română. De la început, domnul profesor ne-a pus întrebări asupra convingerilor pe care ni le formasem până în acel moment; ne-a determinat să gândim şi, în mod evident, să nu trăim aproape decât pentru următoarea oră de literatură română. Nu ştiam atunci că datorită domnului profesor am învăţat conceptele de bază ale lingvisticii, ale teoriei literare şi ale criticii literare. Predarea literaturii române era o descoperire progresivă, non-intruzivă, astfel încât, când ajungeam acasă, nu puteam să le povestesc, cu multe detalii şi aproape reproducând din memorie întreaga oră de literatură, decât despre orele cu domnul profesor Alecsandru Ştiucă. Părinţii mei, cărora le datorez enorm, văzând că sunt atât de pasionată şi, probabil, şi pentru că nu mai scăpau de poveştile mele, au fost de acord să mă pregătesc pentru examenul de admitere la Facultatea de Litere. Şi aşa a început drumul meu spre Litere; un drum plin de pasiune, de aşteptări enorme, anticipând momentul când biblioteca de la liceu va fi înlocuită în viaţa mea de marea bibliotecă a Facultăţii de Litere şi aşteptând să îi am profesori pe acei oameni pe care îi citeam şi despre care scriam în comentariile noastre şcolare.

Examenul de admitere la Litere a fost plin de emoţii; timp de 4 ore, a trebuit să analizăm poemul eminescian *Scrisoarea I* şi drama *Jocul ielelor* a lui Camil Petrescu, dar şi să deslușim din punct de vedere morfologic, sintactic, stilistic şi lexical un text literar. Am simţit că toate cunoştinţele mele sunt evaluate, că în acele 4 ore stă întreg viitorul meu; nu am putut fi atentă decât la modul în care îmi drămuiam atent timpul, astfel încât să spun tot ce aş fi dorit să spun în doar 4 ore. Am fost admisă a 8-a la programul de studii *Limbă şi Literatură Română – Limbă şi Literatură Franceză*. Ca orice student din generaţia mea, mergeam la absolut toate cursurile, încercând să înţelegem tot,

să învăţăm tot, să ne bucurăm de marile minţi ale profesorilor de la catedră. Recunosc cu o oarecare umilinţă că am fost mult mai apropiată de literatura română; din primul semestru, domnul profesor Dan-Horia Mazilu ne-a predat cursul de *Literatură română veche*. Cursurile aveau loc, în mod tradiţional, în amfiteatrul Odobescu al Facultăţii de Litere. Cu o naturaleţe extraordinară, domnul profesor se aşeza pe scaunul de la catedră şi începea să vorbească încet, calm, însă închegând şi dezvoltând de-a lungul unui curs firul epic al perioadei, al autorului, al vremii. Era un povestitor incredibil; fascinaţia şi pasiunea dumnealui pentru o vreme de mult apusă aducea în scenă domnitori, cronicari, idei filosofice şi concepte abstracte, totul printr-un discurs umanist şi enciclopedic, care nu ne lăsa nici să respirăm în amfiteatru. Nu ştiam pe atunci că, de fapt, ni s-a oferit prima mostră de curs de istorie a ideilor.

Prezenţa domnului profesor Dan-Horia Mazilu m-a acompaniat pe tot parcursul facultăţii, a celor patru ani de licenţă şi a anului de masterat. Atât în calitatea dumnealui de decan, cât şi de coordonator al (probabil) singurei tabere, la acel moment, de transliterare de texte bisericeşti de la mănăstirea Cozia. Domnul profesor întotdeauna a creat discipoli în jurul dumnealui şi i-a încurajat prin încrederea infinită în condiţia umană. Astfel, în fiecare vară, dumnealui constituia un grup de studenţi de la nivel de licenţă şi masterat care alcătuiau, aşa cum spuneam noi informal, *grupul de la Cozia*. Mănăstirea Cozia deţinea cărţi bisericeşti vechi, pe care domnul profesor Mazilu, cu susţinerea Arhiepiscopiei Râmnicului şi a stareţului de la Mănăstirea Cozia, dorea a le face cunoscute, în urma procesului de transliterare. Astfel, noi, studenţii, ne alegeam textele vechi scrise în limba română, dar cu alfabet chirilic, şi le transliteram în vederea, ulterior, a publicării lor în volume colective. În afară de aceste tabere, în care domnul Mazilu era o autentică figură paternală pentru noi, am avut bucuria de a-mi coordona lucrarea de licenţă. Astfel, oricând ne întâlneam pentru a discuta despre lucrarea de licenţă, dumnealui era la biroul din decanat, înconjurat de cărţi şi fişe de lectură, scriind tot timpul, de dimineaţă până seara, fiind ca într-o continuă luptă împotriva timpului. Calitatea de coordonator a domnului profesor păstra aceleaşi trăsături pe care le-am descris anterior: răbdare, toleranţă şi multă încredere. Această încredere pe care o arăta studenţilor m-a determinat să nu îl dezamăgesc şi să muncesc cât mai mult.

În anul al III-lea de facultate, am avut un curs obligatoriu, de semestru, de *Introducere în Antropologie Culturală*, susţinut de doamna profesoară Lucia Ofrim. Noutatea disciplinei, a demersului şi abordării specifice antropologiei culturale m-au determinat ca, pentru a doua oară în traseul meu, să îmi schimb drumul. Literatura nu era uitată, ci doar reconfigurată. Astfel că, ulterior acestui curs, nevoia de a continua studiile de licenţă cu o formaţie în antropologie culturală s-a concretizat prin a mă înscrie şi urma examenul de admitere la primul program masteral în Antropologie Culturală din Facultatea de Litere, coordonat tot de regretatul profesor Dan-Horia Mazilu. Ţin minte că în vara anului 2002, după ce susţinusem examenul de licenţă, îl vizitam pe domnul profesor în fiecare săptămână pentru a-l întreba dacă vom avea acest program de masterat în toamnă. Nu ştiam pe atunci nimic despre procedurile de acreditare. Iar domnul profesor, cu multă răbdare şi un iz de ironie la adresa nerăbdării mele, mă privea pe dedesubtul ochelarilor mari şi îmi spunea: „Raluca, multă răbdare, căci vom avea şi antropologia noastră în toamnă.” Şi a fost, într-adevăr, *a noastră* antropologia, eu făcând parte din prima generaţie de studenţi ai acestui program de masterat.

Dacă domnul profesor Dan-Horia Mazilu a fost figura paternă a programului nostru de masterat, domnul profesor Alexandru Ofrim a fost „dirigintele" nostru. Cu dumnealui aveam cele mai multe cursuri: *Antropologie literară*, *Istoria mentalităţilor*, *Antropologie culturală (curente şi şcoli)* etc. De la domnul profesor Alexandru Ofrim am învăţat consistenţa şi rigoarea ştiinţifică; tot dumnealui mi-a făcut cunoscută existenţa programului de masterat al Şcolii Doctorale Francofone a Europei de Sud-Est şi Centrale.

Astfel că, după ce am finalizat programul masteral de la Facultatea de Litere, m-am înscris şi am dat examenul de admitere la această structură creată în parteneriat între Agenţia Universitară a Francofoniei şi Universitatea din Bucureşti. Examenul de admitere se baza pe un proiect de cercetare, cu componentă teoretică şi metodologică, proiect ce urma a fi susţinut, în cadrul unui interviu, în faţa unei comisii din care au făcut parte Dolores Toma (director al Şcolii Doctorale Francofone la acea dată), Zoe Petre (membru în Consiliul Director al Şcolii Doctorale Francofone), Pierre Bidart (profesor, la acea dată, la Universitatea Bordeaux 2, director al Şcolii Doctorale a Universităţii Bordeaux 2), Bogumil Koss (istoric, profesor la Universitatea Laval), Jean-Michel de Waele (profesor în ştiinţe politice, Universitatea Liberă din Bruxelles). Îi datorez domnului profesor Alexandru Ofrim tot sprijinul ştiinţific în ceea ce priveşte documentaţia pe baza căreia am realizat proiectul de cercetare; astfel, proiectul meu viza investigarea tuturor practicilor moderne de scriitură, în continuarea paradigmei istoriei reprezentărilor colective, în special a lui Roger Chartier. Concurenţa a fost una acerbă; fiind o şcoală francofonă care susţinea pregătirea studenţilor din spaţiul sud-estic şi central european în vederea continuării stagiului de cercetare cu un doctorat în co-tutelă, candidaţii au fost din toate ţările acestui spaţiu. Astfel, au fost 7 candidaţi pe un loc, numărul de locuri fiind de 25. Am fost admisă la acest program şi, aşa cum era structurat sistemul de pregătire masterală, a trebuit să aleg două ştiinţe sociale, în care să mă specializez şi să fiu evaluată, din cele patru susţinute prin cursuri: sociologie, ştiinţe politice, istorie şi antropologie culturală. Alegerea mea a fost una normală: antropologie culturală şi sociologie. Astfel, cursurile erau susţinute de profesori aparţinând universităţilor partenere ale Şcolii Doctorale Francofone şi erau organizate prin rotaţie; pe durata unei săptămâni, un profesor susţinea un curs în ştiinţe politice, pentru ca săptămâna următoare să fie un curs în istorie, ulterior sociologie şi, în a patra săptămână, un curs în antropologie culturală. În cadrul acestui stagiu, mi s-a oferit posibilitatea de a urma cursuri realizate de către profesori universitari din diverse facultăţi străine, facultăţi ce fac parte din reţeaua culturală şi academică a francofoniei – École des Hautes Études en Sciences Sociales, Université Bordeaux 2 şi Université Bordeaux 4 (Franţa), Université Libre de Bruxelles (Belgia), Université de Neuchâtel (Elveţia), Université Laval (Canada). Sistemul de evaluare era, de asemenea, interesant; pentru fiecare disciplină, am avut un tutore care, în afara unui sistem de mentorat bine conceput, ne evalua prin acordarea unei teme finale de semestru. Astfel, pentru antropologie culturală, mentorul şi tutorele nostru a fost profesorul Pierre Bidart, persoană a cărei contribuţie la formarea mea o voi evoca în cele ce urmează.

Aş putea spune că principalele *acquis*-uri pe care le-am acumulat în urma acestui masterat sunt aprofundarea paradigmelor disciplinelor contemporane, dezvoltarea spiritului interdisciplinar, dar şi familiarizarea şi aprofundarea modului de tratare francofon al subiectelor sociale. Disertaţia realizată la finalul stagiului s-a

intitulat *SMS-ul: practică de scriitură contemporană şi cultura juvenilă* (sub coordonarea profesorului Mihai Dinu). Masteratul prezent a fost finalizat cu obţinerea unei burse în co-tutelă în antropologie culturală. Departajarea celor 25 de candidaţi a fost realizată în funcţie de evaluările semestriale la cele două discipline de specializare (antropologie culturală şi sociologie) şi de nota obţinută la susţinerea dizertaţiei. Conform mediei, am finalizat prima acest program de masterat.

Domnul profesor Pierre Bidart era un spirit înalt, atât uman, cât şi ştiinţific. Oferea imens studenţilor săi şi îi făcea o mare bucurie să îi vadă evoluând. Fiind tutorele nostru, a avut întâlniri cu fiecare dintre studenţii care îşi aleseseră drept specializare antropologia culturală; astfel, această primă întâlnire a fost pentru mine un moment al perceperii diferenţelor culturale, ba chiar al perceperii gândirii occidental-europene. În primul rând, modul în care domnul profesor punea întrebările; erau întrebări ce vizau descoperirea celuilalt şi a modului său de a vedea şi de a gândi un subiect ştiinţific. Pentru prima dată în formarea mea, am trecut de la stadiul de student (care gândeşte, în general, în termeni de sinteză a bibliografiei de profil) la cel de cercetător, adresându-mi-se întrebări de construcţie a subiectului ştiinţific, asupra modului de abordare, de interpretare critică a conceptelor şi a teoriilor. Un al doilea aspect relevant era modul de socializare şi de relaţionare profesor – student; nu eram obişnuită cu modalitatea relaxată de relaţionare, ci cu cea reverenţioasă. Relaxarea în relaţionare era, însă, aşa cum am observat, o formă comportamentală a profesorilor occidentali, susţinută de o abordare punctual ştiinţifică, neimpunând în niciun caz lipsa respectului. Astfel, în urma acestui prim context interactiv, profesorul Bidart m-a susţinut în absolut tot ce am realizat, chiar şi prin transmiterea prin poştă a articolelor sau a cărţilor necesare dezvoltării subiectului meu ştiinţific.

Programul de masterat în Ştiinţe Sociale al Şcolii Doctorale Francofone se finaliza cu 10 burse de doctorat în co-tutelă; aceste 10 burse erau acordate primilor 10 studenţi ce finalizau programul. Însă trebuia să fim acceptaţi, în principiu, de profesori din universităţi aparţinând spaţiului francofon. Astfel, am trimis proiectul meu tuturor centrelor de cercetare din universităţile francofone în care cercetarea mea s-ar fi încadrat, conform programului de cercetare al acestor structuri. Primul răspuns pozitiv l-am primit din partea Centrului de Antropologie Culturală al Universităţii Libere din Bruxelles, al doilea a venit din partea École des Hautes Études en Sciences Sociales. Fiind mult mai important pentru mine, la acel moment, să beneficiez de o coordonare fructuoasă a proiectului de cercetare doctoral, am ales să urmez doctoratul în co-tutelă cu Universitatea Liberă din Bruxelles. Profesorul coordonator al tezei de doctorat din partea Universităţii din Bucureşti a fost Mihai Dinu, iar din partea Universităţii Libere din Bruxelles, Olivier Gosselain.

Stagiul doctoral a reprezentat, până la acest moment, poate cel mai relevant context ştiinţific din punctul de vedere al acumulării şi formării ştiinţifice. În primul rând, deschiderea colegilor din Centrul de Antropologie Culturală al Universităţii Libere din Bruxelles s-a manifestat prin discuţii multiple şi interacţiuni valorizante, prin a-mi oferi, de câte ori aveau ocazia, articole ştiinţifice care m-ar fi putut ajuta, prin invitarea mea la a participa la diferite contexte de comunicări ştiinţifice. Poate cel mai util context a fost pentru mine Laboratorul de Cercetare organizat de Centrul de Antropologie Culturală, în parteneriat cu alţi profesori, specialişti în sociologie,

geografie urbană sau socio-lingvistică. În acest cadru, aflat la frontiera dintre formal şi informal, am audiat comunicări, reprezentând stadii diverse ale cercetărilor, în lexicul clandestin (Laurence Rosier) sau socializarea copiilor în spaţiul şcolar. În al doilea rând, sprijinul lui Olivier Gosselain a fost inestimabil; chiar dacă am avut cel mult trei discuţii pe tot parcursul cercetării mele doctorale, aceste trei discuţii au fost cele mai dure şi interesante examene orale din parcursul meu. Consistenţa discuţiilor, calitatea întrebărilor, excursul teoretic şi conceptual incredibil au făcut ca cele câteva ore cât dura fiecare discuţie să îmi ofere siguranţa necesară pentru a continua cercetarea.

În al doilea an de doctorat la Universitatea din Bucureşti, comisia de evaluare a parcursului meu doctoral s-a constituit din următorii profesori: Mihai Dinu, Mihaela Constantinescu şi Adela Rogojinaru. Aşa am cunoscut-o eu, pentru prima dată, pe cea căreia i se spunea, cu frică şi admiraţie, de către studenţii dumneaei, aşa cum urma să aflu, *Rogo*.

Aşa că, pentru a treia oară până la acest moment, mi-am schimbat, la nivel de predare, domeniul. Doamna profesoară Adela Rogojinaru mi-a propus să devin colaborator al catedrei de Comunicare şi Relaţii publice, prin susţinerea orelor de seminar la disciplina *Comunicare internă şi Cultură organizaţională*. Ulterior susţinerii examenului de asistent la aceeaşi catedră, am început să susţin orele de seminar şi la disciplinele aplicative de Relaţii publice: *Metode şi Strategii în Relaţii publice*, *Domenii de Aplicaţie a Relaţiilor publice*. Am continuat să predau *Antropologie culturală*, la învăţământ cu frecvenţă redusă. Pentru o persoană externă, aparent nu ar exista relaţii evidente între antropologia culturală şi disciplinele anterior menţionate. În schimb, modul în care doamna profesoară Adela Rogojinaru a conceput, la nivel teoretic, predarea acestora face ca relaţiile să fie evidente; teoriile grupului (din sociologie sau psihologie socială), teoriile comunităţilor (din antropologie culturală), modul de funcţionare a organizaţiilor (din sociologia organizaţiilor) şi diferenţele existente între acestea, determinate de factorii culturali (antropologia culturală) nu sunt decât câteva exemple. De asemenea, disciplinele aplicative ale Relaţiilor publice dezvoltă dimensiuni ce nu pot fi înţelese decât dacă există cunoştinţe de antropologie culturală; de la profilul audienţelor programelor de Relaţii publice până la profilul şi caracterizarea domeniilor în care Relaţiile publice şi-au dezvoltat utilitatea (turismul este, poate, cel mai evident apropiat de problematica antropologiei culturale).

Doamna profesoară Adela Rogojinaru este, pentru mine, persoana care încorporează cel mai bine disciplina Relaţiilor publice ca ştiinţă socială. A găsi în viaţa cotidiană exemple, situaţii şi contexte pe care dumneaei le analizează ulterior din punctul de vedere al Relaţiilor publice este o preocupare pe care numai un specialist şi un teoretician al acestei discipline o poate avea. A construi şi a particulariza o şcoală strategică a Relaţiilor publice, poate singura din spaţiul universitar românesc, este o altă realitate care atestă acest proces de încorporare a Relaţiilor publice. Recunoaşterea internaţională de care doamna profesoară se bucură este un alt exemplu pentru acest proces. În afară de această imagine a unui formator de şcoală şi specialist reputat, doamna profesoară Adela Rogojinaru este una dintre puţinele persoane corecte, vertebral şi structural etice, pe care le cunosc. Ceea ce unii ar putea considera ca fiind intransigenţă sau lipsă de flexibilitate, eu consider că este corectitudine, etică relaţională şi profesională, transparenţă decizională, diplomaţie strategică. Cred că doamna profesoară Adela Rogojinaru este persoana care a înţeles principiul şi l-a încorporat ca *modus vivendi* al omului deasupra vremurilor.

Dovada acestei echităţi relaţionale, colegiale şi instituţionale, pe care eu o interpretez ca fiind comportament specific omului deasupra vremurilor, este revenirea aproape miraculoasă a dumneaei, după ce în luna august 2012, a fost diagnosticată cu o boală necruţătoare, cancer de piele. Altcineva în locul dumneaei s-ar fi îndepărtat de oameni, de facultate, de studenţi, în general de ceea ce este considerat a fi lumesc. Însă eu cred cu tărie că doamna profesoară Adela Rogojinaru este deasupra vremurilor şi că şi-a învins neputinţa fizică considerând că este moral să dea şi mai mult înapoi oamenilor şi instituţiei care au ajutat-o financiar şi simbolic să se recupereze.

Datorită doamnei profesoare Adela Rogojinaru fac parte, la momentul prezent, din colectivul de Comunicare şi Relaţii publice şi din familia colegială a Facultăţii de Litere. Sunt onorată să predau la această facultate care, aşa cum am precizat, a fost, începând din liceu, spaţiul în care doream cu ardoare să ajung, în care doream să citesc şi să studiez, urmând să cunosc oameni, mari profesori, a căror încredere şi răbdare m-au ajutat. Aş vrea să închei acest excurs al amintirilor prin a spune că traseul meu (personal şi profesional) este marcat de întâlnirile frumoase cu oamenii care m-au format, întâlniri ce s-au transformat, ulterior, în direcţii de viaţă. Schimbările disciplinare care structurează formal această prezentare m-au îmbogăţit enorm, fiind total conştientă, în acest moment, de toate urmele lăsate de aceste contexte. Nu am uitat contribuţia unor persoane extraordinare care m-au format sau/şi sprijinit (de pildă, profesorii Vintilă Mihăilescu şi Ioan Pânzaru), însă am ales să mă limitez la spaţiul (extins) al Facultăţii de Litere.

AUDIOVIZUALUL ÎȘI CAUTĂ UNIVERSITARII

Asistent univ. dr. VALENTIN PERCIUN
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti
Regizor artistic, realizator TV

Când, acum 20 de ani, profesorul Cezar Tabarcea configura Departamentul de *Comunicare şi Relaţii publice* – din cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti –, în realitatea momentului se pregătea nu doar puntea de trecere dintre două secole şi milenii, ci şi o adevărată „schimbare la faţă a României" (preluând titlul controversatei scrieri de tinereţe a lui Emil Cioran).

Mă reîntâlneam cu profesorul, după (tot) 20 de ani de la tumultoasa vârstă a studenţiei, de data aceasta într-un ambient „revăzut şi adăugit" de evenimentele din '89, la un talk-show sui-generis găzduit de *Radio 21*: o incitantă discuţie în relaţie directă cu ascultătorii, ce se desfăşura pe parcursul a 5–6 ore de noapte. Într-una din „pauzele publicitare", profesorul îmi spune, aproape şugubăţ: „Valentin, *am pus* de-o facultate. Nouă. Cum n-ai mai văzut." Şi, citind pe chipul meu un vag interes, continuă acaparant: „E de Comunicare şi Relaţii publice. Un alt fel de hol de trecere către lume, dar perfect încadrabil celor de la Litere." Şi, pentru că deja începea „să mă piardă pe holuri", mă atacă frontal: „Ştii că audiovizualul poate pătrunde în molcoma întunecime a slovelor rânduite în minunata noastră bibliotecă?" Dar, pentru că simţea că nu-mi stârneşte suficient interesul, mă prinde la cotitură: „Ştiai că majoritatea măiestritelor dulapuri cu cărţi ale Bibliotecii de la Litere sunt făcute din bârnele fostului *Pod al Mogoşoaiei*, actuala *Cale a Victoriei*?"

Nu, nu ştiam. Şi aşa, încet, încet am aflat multe… Străduindu-ne să „nu-i stricăm" bietului moderator de la *Radio 21* rating-ul de noapte, discuţiile au virat pe „holul" audiovizualului, ce a devenit emblematic pentru o arteră, apoi pentru un inedit „bulevard comunicaţional". Până la finele emisiunii, la 5 dimineaţa, am reuşit să (re)lansăm în eter câteva „idei etalon" ale unui trepidant ţesut de interrelaţii umane ce semăna, văzut de sus, cu fascinanta imagine de noapte a unei mari metropole.

Reprezentările audiovizuale domină astăzi sursele noastre de informaţie şi îşi fac loc în gândirea noastră prin modalităţi care ar fi părut aproape de neconceput cu numai un secol în urmă. Ştim cu toţii câte probleme ne creează gestionarea informaţiilor; ne dăm seama cu durere de imposibilitatea „aducerii la zi" a tuturor cunoştinţelor noastre şi de faptul că înlocuirea modalităţilor de comunicare tradiţionale cu alternative electronice multi- şi super-performante ne obligă la o reconsiderare totală a mecanismelor (auto)educaţionale. Speranţele de comunicare şi relaţionare de ieri par dintr-odată naive, aproape puerile: ne întrebăm dacă nu am fost

prea neastâmpăraţi în ultimele decenii, inventând mijloace care, înainte de a le înstăpâni noi pe ele, au ajuns să ne domine ele pe noi. Este oare adevărat că am acordat insuficientă atenţie problemelor *reale* ale impactului audiovizual în civilizaţia contemporană? Dar, de fapt, care sunt aceste probleme? Sunt ele de natură socială, culturală, economică, politică, sau doar produse contextuale ale percepţiei raţionale? Este necesar ca noi să fim atât de dependenţi de televiziune, de ştirile de la ora 19, de filmul de la 21, de talk-show-ul de la ora 23? Este aceasta o dependenţă caracteristică pentru toate categoriile de cetăţeni, pentru unii dintre ei, sau doar câţiva? De ce a căpătat această problemă o atât de mare importanţă în societatea actuală? Putem spune, oare, că o prea mare parte a gândirii noastre privind lumea în care trăim este captată, stimulată, orientată într-o prea mare măsură de reprezentările audiovizuale? Ce face audiovizualul pentru noi şi care sunt efectele lui asupra noastră? Este oare adevărat că ceea ce facem noi este a ridica întrebări vizând tehnici specifice de manipulare, în vreme ce ar trebui să ne punem întrebări mai generale privind natura civilizaţiei moderne, puternic acaparate de audiovizual?

Există astăzi o enormă divergenţă de opinii în această privinţă. Sunt cei care, la fel ca mine şi profesorul Tabarcea, gândesc că audiovizualul este absolut esenţial pentru omul contemporan şi există alţii care nutresc o părere aproape diametral opusă în acest sens.

Care sunt efectele audiovizualului asupra libertăţii de alegere, asupra potenţialului uman (inclusiv potenţialul de muncă al omului) şi asupra libertăţii noastre ca naţiune? Glumind, am putea spune că marea calitate a multelor organisme de radioteleviziune care au apărut în doar două decenii la noi este faptul că asigură de lucru multor persoane care... nu ştiu să facă nimic altceva. Oferta locurilor de muncă ale posturilor naţionale sau regionale, publice sau private de radioteleviziune, este un câmp de luptă, pe care se dă o adevărată „bătălie pentru audiovizual".

M-am reîntâlnit cu profesorul Tabarcea, la insistenţele sale, după câteva zile, neascunzându-şi intenţia de a mă atrage în ineditul lui construct „CRP-ist". Şi aceasta pentru că, demonstrându-mi că ştie bine multe dintre zonele mele de interes – muzică, teatru, radio, televiziune – aş fi putut să acopăr şi o altă zonă, poate mai delicată, pornind de la o observaţie foarte importantă în privinţa educaţiei: nu o dată, se demonstrează cât de neadecvată se dovedeşte a fi prezentarea aspectelor complexe ale problemelor audiovizualului. Prea puţin se ţine cont de importanta revoluţie ce a avut loc în ultimul secol prin apariţia multiplelor mijloace audiovizuale şi crearea instituţiilor menite să producă audiovizual, aproape în acelaşi fel în care, în secolul al XIX-lea, au fost create instituţii menite să producă bunuri. Acest fenomen are cu siguranţă un efect asupra modului în care mass media, în general, audiovizualul în special, exercită o serie de influenţe considerabile asupra societăţii.

La o asemenea ofertă-ispită, răspunsul meu iniţial a fost tranşant: „Nu! Nu am timp… de fapt, nu am răbdare cu *de*-generaţia tânără." Şi, trebuie să recunosc, un asemenea refuz cu motivaţia aferentă, nu s-a transformat radical nici în ziua de astăzi.

Dar, mult prea experimentatul şi talentatul dascăl Cezar Tabarcea nu s-a descumpănit şi, privindu-mă câteva momente în ochi, mi-a replicat, la fel de scurt: „Bine… Hai la o bere!"

Şi, uite aşa, într-un mic bufet uitat de lume (lângă Pasajul Englez), loc pe care l-am denumit, pentru deruta adversarilor, *La Studii Aprofundate*, am stat timp

îndelungat în faţa unei unice sticle de bere şi a unui pahar gol, să încercăm… să-l umplem. Şi, parcă-mi amintesc…

Noi am fixat ca obiectiv al ştiinţelor morale descoperirea legilor produselor conştiente sau inconştiente ale activităţii umane. Dar, definindu-le, nu s-a declarat că sunt imposibile? Orice lege este întotdeauna un raport constant şi invariabil între fapte? Pot exista astfel de raporturi între fenomenele interne ale actului creator? Astfel de raporturi nu implică, de fapt, necesitatea, iar una din trăsăturile caracteristicile ale activităţii creatoare umane nu este chiar libertatea? Că ar exista între anumite fenomene interioare legături constante de succesiune, nu negam asta. Această dificultate o vedem în uşurinţa cu care (mult prea) multe reprezentări audiovizuale ţin în suspans majoritatea demersurilor morale. Cu certitudine, ca o reprezentare audiovizuală să fie o întruchipare a realităţii, va exista mereu o logică, căci ideile se înlănţuie, urmând raporturi necesare; va exista mereu o psihologie cel puţin parţială; căci printre fenomenele psihice se numără, de exemplu, senzaţiile în care nu s-ar şti contesta dependenţa de antecedentele determinate; va exista totdeauna o morală, căci esenţa moralei este de a presupune libertatea umană şi de a prescrie regula că această libertate, reglată de raţiune, trebuie să se impună ei înseşi; va exista chiar o jurisprudenţă, căci jurisprudenţa trage concluzii din regulile puse de oameni; dar ce va deveni istoria care, cum deja vedem că se întâmplă, se amestecă cu toate aceste „viziuni" asupra realităţii lumii în care trăim?

La finalul discuţiei, am încuviinţat, spăşit: „Bine… şi eu ce trebuie să fac, profesore?"

„Nu ştiu, dar…", zâmbi complice vrăjitorul, „lasă că…ştii tu!"

Ajuns acasă, i-am povestit mamei totul, inclusiv episodul cu *La Studii Aprofundate*. Mama s-a amuzat teribil şi, extraordinar, cu un zâmbet aproape identic cu cel al profesorului, mi-a zis: „Ştii, în Adâncata (satul în care s-a născut, la vreo 20 de km de Suceava), cârciuma din mijlocul satului se chema *La Formarea ideilor*. Hi, hi!" – şi râsu-i scurt m-a ţintuit în… speranţă.

Cu o zi înainte de a mă întâlni, prima dată, cu primii mei studenţi, l-am mai întrebat o dată pe profesor, cu o stângăcie dezarmantă: „Bine… şi eu ce trebuie să fac?"

Răspuns invariabil: „Lasă că ştii tu!"

A urmat o noapte albă (şi, de atunci, nopţile ce preced fiecare întâlnire cu studenţii sunt albe, în căutare de răspunsuri…).

A doua zi, m-am îmbrăcat frumos şi cu o voce de tenor în faţa prigoanei nedesluşite, am incantat:

Mijloacele audiovizuale, televiziunea în special, implică astăzi o reformă totală a sistemului de relaţionare cu un număr imens de (tele)spectatori.

- *Acţiunea în profunzime a imaginilor şi sunetelor asociate*

Informaţia primită prin televiziune nu se adresează numai inteligenţei şi poate să nu se mai adreseze deloc inteligenţei. Se pun în mişcare procese inconştiente de sugestie directă sau alte feluri de influenţă asupra determinanţilor iraţionali ai conduitei. (Nu e vorba numai de relaţia dintre creşterea agresiunilor şi promovarea violenţei în programele TV, ci – mai ales – de puterea de modificare a opiniilor prin manipulare, selecţii tendenţioase de informaţii ş.a.)

Ne aflăm deci, în acest caz, în faţa unui tip special de informaţie care constituie un adevărat spectacol pentru conştiinţă, dar care cultivă sentimentele sau modurile indirecte de a le percepe. Aceste mijloace exercită astfel o acţiune asupra unei anumite categorii de motivaţii latente şi pot să dea loc la altele.

- *Audiovizualul reînnoieşte procesul de conceptualizare*

Pe de o parte, accelerează considerabil formarea unui concept prin avalanşa de imagini receptate independent de voinţa lui şi prin impactul comunicării acestor date; pe de altă parte, impune o formă de conceptualizare neobişnuită şi nouă, în măsura în care cuvintele şi inteligenţa conceptuală obişnuite sunt abandonate.

Adevărul este că, prin televiziune, se cere o nouă decodare, adică un alt limbaj şi o altă organizare internă a limbajului.

Mai ales prin acele programe „de sensibilizare" se produce implicarea emoţională şi, conform unor determinări psihologice, se declanşează o nouă putere de selectare a atenţiei cotidiene şi o altfel de motivaţie. Pentru amplificarea acestor stări se utilizează efecte artistico-tehnice (optice şi multiple modificări ale dimensiunii imaginii, flash-uri luminoase, încadraturi şi montaje şocante, fond muzical şi efecte audio cu repercusiuni asupra inconştientului ş.a.m.d.), precum şi alte modalităţi şi procedee de condiţionare.

- *Audiovizualul asaltează simultan conştiinţa din toate direcţiile*

Televiziunea poate să-l facă pe telespectator „să trăiască", într-un interval de timp scurt – de 20 de minute, o oră, dar zilnic – într-un univers construit cu scopul de a exercita o presiune asupra schimbărilor dorite. Toate simţurile sale sunt solicitate pentru aceasta (evident, cu preponderenţa celui vizual şi a celui auditiv).

Astfel, se prevede nu numai o accelerare şi o extindere a informaţiei asimilate (spre a fi utilizată), ci şi apariţia unor noi maniere de a vorbi şi a gândi.

Dacă e să pornim de la o definiţie a audiovizualului, este necesar a ne întreba dacă ne referim exclusiv la partea de surprindere şi transmisie a unor realităţi sau la creaţii subiective, de ficţiune, ce devin, prin ele însele, „fapt de realitate". Eu cred că astăzi este din ce în ce mai dificil a face asemenea diferenţieri, întrucât distincţia dintre obiectivitate şi subiectivitate devine din ce în ce mai vagă. Dar nu numai atât: un fel de a defini audiovizualul este acela de a-l privi drept o modalitate reproductibilă şi transmisibilă a unor componente vizibile şi audibile din realitatea permisibilă şi de interes pentru condiţia umană. Aceasta include deci dimensiunea socială, dar exclude, în bună măsură, ceea ce constituie, probabil, căi intuitive de abordare a problemelor sociale. Este dificil a face distincţie precisă între ceea ce este reproductibil şi transmisibil şi ceea ce este mai degrabă intuitiv, deoarece însăşi comunicarea necesită în mare măsură un cadru, un cod comun. Devine din ce în ce mai clar că, unele dintre dificultăţile pe care le întâmpinăm atunci când discutăm despre transmiterea şi difuzarea de compoziţii audiovizuale vizează în realitate *codul* în care are loc comunicarea audiovizuală. Cel ce recepţionează trebuie pur şi simplu să posede o anumită structură intelectuală înainte ca tu să poţi comunica cu el în mod adecvat.

Trebuie să continuăm în a ne pune întrebări: în ce măsură este dezvoltarea expresiei (limbajului audiovizual) autonomă? În ce măsură audiovizualul este creat de o anumită structură de dominaţie servind interese bine delimitate? În ce măsură

audiovizualul conceput, realizat şi reprezentat public răspunde deziderateloor unei populaţii „de aici şi de acum”?

Acestor întrebări le pot fi date răspunsuri numai într-un context cultural, ele nu pot fi luate în consideraţie independent de o anumită societate sau cultură, independent de viziunea asupra lumii, de sistemul economic, de religie şi obiceiuri, de conduite şi comportamente în situaţii de criză şi *multe altele*, implicând chiar şi securitatea naţională.

Părerea mea este că audiovizualul nu a fost niciodată integrat cum se cuvine în aceste *multe alte* domenii de manifestare. De exemplu, mulţi cred că o creştere a audienţei duce la prestigiul organismului x sau y de televiziune (şi, implicit, la beneficii prin cumul de reclamă). Justificarea investiţiilor pentru audiovizual se bazează, într-o mai mică măsură, pe a da posibilitatea publicului de a dovedi că diversele reprezentări sunt mai bune sau mai puţin bune decât altele, ci pe faptul că aceşti investitori ştiu că orice reuşită le sporeşte *previzibilitatea* şi *controlul*.

Este interesant de observat aici că latitudinea de alegere este maximă în momentul apariţiei unei „noi emisiuni”, că în acel moment gradele de libertate sunt mai numeroase decât în oricare alt stadiu, şi că limitările apar doar mai târziu. În acest sens, ne putem întreba dacă „emisiunile noi” apar ca răspuns la mecanismul pieţei audiovizuale. În realitate, piaţa nu cere nimic ce nu există. În consecinţă, piaţa este cea care (numai) răspunde la apariţia unei „noi emisiuni”. Chiar şi cele mai multe dintre emisiunile „noi”, ce au însemnat invenţii radicale, au apărut iniţial drept îmbunătăţiri marginale ale unor lucruri deja existente. La urma urmelor, un talk-show este un fel de pledoarie în faţa unei instanţe care permite tuturor părţilor implicate o prezentare imparţială, egală. Comentariile şi punctele de vedere ale diverşilor „analişti” nu pot fi altceva decât celebrele întâlniri ale protipendadei de la „Capşa”, telenovelele nu sunt altceva decât „exemple de conduită” date ca argument pentru diversele degringolade ale vieţii, suportate de majoritatea dintre noi.

Dar piaţa audiovizuală oferă un cadru în care oamenii încearcă să creeze lucruri noi. Dacă emisiunile de televiziune sunt scumpe, acest fapt devine un element al mecanismului pieţei care atrage un mare număr de oameni în anumite direcţii de opţiune. Acest fapt generează un efect selectiv într-un anumit mediu cultural, proces care nu există într-un alt mediu cultural, unde gusturile, necesităţile de informare, formare şi loisir sunt limitate.

În permanenţă, publicul, creatorii de audiovizual, alţi factori de decizie au fost interesaţi de problema necesităţii unui grad „rezonabil” de libertate – de expresie, a propriilor opinii, a accesului şi cunoaşterii tuturor punctelor de vedere. Dar, de cea mai mare importanţă este a şti *câtă* libertate este necesară. O reprezentare publică audiovizuală trebuie abordată cu o *libertate totală* sau este necesară prezenţa unor *constrângeri* cu funcţie de control? Există anumite „direcţii centrale” în acest sens? Care este relaţia dintre libertate şi autoritate în stabilirea rolului reprezentărilor audiovizuale în spaţiul public? Ce indice de periculozitate pot avea reprezentările audiovizuale în spaţiul public?

Evaluarea impactului audiovizual şi controlul exercitat asupra reprezentărilor publice erau, cred, mai uşoare în trecut decât astăzi. În primul rând, sub aura de nemaivăzut, inedit, „pentru prima dată în faţa dumneavoastră”, o întreagă generaţie era dispusă să perceapă orice fel de reprezentare audiovizuală – altfel spus, ea era dispusă

să joace rolul unui cobai în folosul generaţiilor următoare. Aşa au apărut fascinantele detalii supradimensionate de imagine, combinaţiile cu sunet real sau efecte sonore abstracte, montajele spectaculare de trecere de la un ambient la altul, total diferit, de surprindere a unor acte violente „pe viu", de „incursiune în intimitate" până la cele mai obscene compoziţii, de călătorii pe lună şi alte trucaje paradoxale. Oamenii nu erau, în general, conştienţi de acest fapt; surpriza era atât de mare, încât ei se arătau dispuşi să accepte riscuri emoţionale, dar şi contorsii logic raţionale, fiind totodată siguri că riscurile respective puteau fi ulterior eliminate sau cel puţin diminuate după terminarea vizionării. Uneori, trucurile nici nu erau percepute ca atare. Astăzi însă, după ce am realizat impactul percepţiei subliminale, persistenţa unor *imago*-uri (pe orice nivel evolutiv), asocieri şi recompuneri aparent arbitrare, dar cu surse intenţionale bine delimitate, cantitatea şi calitatea unor reprezentări ce poate genera dependenţe, recompuneri degenerante şi mutaţii cu impact asupra discernământului în situaţii limită, avem convingerea că trebuie să manifestăm *vigilenţă* de la bun început.

O altă dificultate nouă priveşte difuzarea rapidă a informaţiei. Înainte, evoluţia tehnologică de domeniu era compartimentată. De fapt, atunci când o anumită tehnologie creată şi aplicată într-un anumit mediu cultural, într-o anumită ţară, sau pe un anumit continent chiar, dădea rezultate foarte proaste, acea ţară sau regiune avea de suferit, alte ţări profitau de această slăbiciune, iar consecinţa era o dislocare de putere. Astfel, ca o rezultantă imediată, se punea acut problema *libertăţii*. De regulă, într-o asemenea situaţie, structurile politice devin vulnerabile (dacă nu chiar perdante), în timp ce mass media câştigă un considerabil teren. Extrem de avid de libertate, mass media au o adevărată obsesie a *libertăţii de acţiune* (a propriei acţiuni!).

Pe de altă parte însă, nu poţi avea libertate deplină de-a lungul întregului proces de concepţie, realizare şi reprezentare la public; dar, dacă nu există un grad înalt de libertate la începutul procesului, apare o situaţie care ar exista în evoluţia biologică, de exemplu, dacă ar lipsi variaţiile genetice şi combinaţiile întâmplătoare de gene. Aşadar, în primele faze ale generării de compuneri destinate reprezentării publice, trebuie să existe o situaţie similară cu diversitatea combinatoriilor posibile în existenţa naturală. Dar aceasta nu poate exista la nesfârşit, fie numai pentru faptul că nu poţi aplica toate ideile, toate formulele şi modalităţile de reprezentare pentru a te face înţeles. În momentul în care începi să recurgi la *selectivitate*, trebuie să aplici *constrângeri*, iar atunci se ridică întrebări privind natura acestor constrângeri şi modul în care societatea va reacţiona faţă de utilizarea lor. Vom permite ca aceste constrângeri să fie stabilite în exclusivitate de piaţa audiovizuală sau printr-un proces politic de un fel sau altul? Iar dacă cel de-al doilea caz este cel de dorit, ce fel de *proces politic*, cine trebuie să participe la acest proces şi ce anume face ca acea participare să fie legitimă? Iar apoi, dacă se exercită controlul asupra audiovizualului, care ar fi în mod ideal *valorile principale* pe baza cărora să fie permisibile reprezentările audiovizuale publice? Şi aici îşi fac loc cele mai variate linii directoare: drepturile omului, accesul la libera informaţie, transparenţa guvernării, controlul asupra naturii de pe o poziţie de respect (ecosisteme, vreme, catastrofe); o alta ar fi spiritul de aventură în descoperirea şi înţelegerea universului; tot o valoare principală este considerat şi respectul demnităţii umane, al necesităţilor de recreere şi distracţie ş.a.m.d.

Însă, dacă ne îndreptăm atenţia către acele societăţi ale trecutului care posedau sisteme bine dezvoltate de valori principale, observăm că, în multe cazuri, aceste valori

aveau o anumită coerenţă pentru anumite segmente ale societăţii respective, dar nu erau viabile într-un context social mai larg; aceste sisteme generau adesea un raport de opoziţie cu alte segmente ale societăţii. Va trebui, pe viitor, să găsim un sistem de valori care să unească într-un fel întreaga omenire, iar aceasta constituie o sarcină mult mai dificilă. Şi aceasta numai dacă luăm în calcul efectele adversative care sunt legate de *amploarea şi dinamica fenomenului*.

Timpul – scurs între introducerea în practică a unei noi tehnologii, noile modalităţi de exploatare a mijloacelor audiovizuale şi difuzarea pe o scară foarte largă – devine tot mai scurt. Până la un anumit punct poate avea loc un „proces democratic" de adaptare, testare, experimentare, evaluare „neoficială" a noii tehnologii, cu plusurile şi minusurile inerente. Dar odată ce perioada de care vorbim devine atât de scurtă, încât procesul de evaluare „neoficială" nu mai poate funcţiona, acest mijloc democratic de control este pierdut. Ne putem lesne imagina cazuri în care, în decurs de numai câţiva ani, videotelefonul, camerele de supraveghere, self-media, cip-urile de identificare a persoanei pot schimba obiceiurile şi comportamentul uman pe o scară foarte largă. Iar odată ajunşi aici, nu mai putem modifica elementele mai puţin fericite ale inovaţiei. Pentru a ilustra acest lucru, să amintim un film american din serialul „Nova" difuzat în anii '80, un film despre computere intitulat *The Mind Machines*. La sfârşitul acestui film a fost prezentată o instalaţie electroencefalografică, în care computerul îndeplinea funcţia de „filtru electronic". Prezentatorul emisiunii a afirmat că, „dacă avem noroc, aceste computere ne vor ţine ca pe nişte animale de casă" şi conchidea că, dacă aşa se vor petrece lucrurile, „noi ne vom merita soarta".

Dar cine sunt aceşti „noi"? Trebuie făcută observaţia că există o mână de oameni în câteva centre de cercetare supersofisticate din lume, care lucrează la nişte lucruri ce ar putea avea consecinţe enorm de dăunătoare. Putem presupune că nimeni nu doreşte ca aceste dezastre, pe care ni le putem lesne imagina, să se petreacă. Dar, dacă ele se vor petrece totuşi, „noi ne vom merita soarta"?. Oamenii în general, oamenii obişnuiţi care au văzut acest film, au dreptul de a se întreba: „De ce îmi voi merita soarta? Ce am făcut *eu*?". Asemenea întrebări trebuie să ne dea serios de gândit. Când un *el* oarecare formulează asemenea întrebări, ne spune de fapt: „Eu vă avertizez acum că aceste lucruri sunt periculoase. Iar dacă nu luăm măsuri în acest sens acum, s-ar putea să regretăm mai târziu". Dacă nu acordăm importanţa cuvenită unor asemenea atenţionări, consecinţele vor fi, într-o zi viitoare, nefaste. Simplu spus, se cere o elucidare a noţiunii exprimată în cuvintele *responsabilitate publică*. În ingineria practică, expertul este chemat să construiască o clădire care să fie… „atât de înaltă". El se întreabă dacă proiectul este realizabil – dacă resursele financiare sunt suficiente, dacă terenul pe care urmează să fie construită clădirea este destul de stabil, dacă durata prevăzută pentru lucrările de construcţie este adecvată, dacă proiectul se conformează regulamentelor locale şi nu afectează sit-ul şi interesele localnicilor. Dacă toate aceste condiţii sunt satisfăcute, răspunsul va fi: „Totul este în regulă, vă construiesc această clădire". În audiovizual, nimeni nu se întreabă dacă proiectul emisiunii în cauză (de pildă „Big Brother") este folositor societăţii, care anume este problema ce trebuie rezolvată pe această cale sau de ce anume este necesar ca această emisiune să fie difuzată.

De aceea, aspectul principal nu este modul în care evoluţia audiovizualului poate fi *îngrădită*, ci modul în care ea poate fi *orientată*, canalizată în direcţiile cele mai constructive. Există oare un mecanism cu ajutorul căruia putem ajunge la un consens

judicios de opinie în această privinţă, iar odată creat acest consens, cum poate fi el pus în practică? Este păcat că audiovizualul a ajuns să fie tratat – şi nu numai la noi – drept „o problemă". Părerea noastră este că el oferă astăzi promisiuni mult mai interesante decât oricând în trecut, dar totul depinde de capacitatea noastră de a-l administra în mod înţelept.

De fapt, în vreme ce această făgăduinţă este mai mare ca oricând, sarcinile pe care audiovizualul le implică sunt la fel de mari, iar dimensiunea lui socială este foarte importantă. Aceasta este principala sursă de dificultate.

Administrarea *utilizărilor reprezentărilor audiovizuale* este un aspect, în vreme ce un altul, anume administrarea procesului de *producere a audiovizualului,* sugerează, cel puţin în acest moment, unele temeri. Una dintre problemele perioadei actuale este faptul că societatea – prin ceea ce generic numim *public receptor* sau *audienţa* şi preferinţele sale – încearcă să impună (deci, implicit, să preia) administrarea amănunţită a audiovizualului. Întrebarea este aici în ce mod poate participa societatea la administrarea audiovizualului fără a-l ruina?

Audiovizualul în general, dar în special televiziunea, pare a fi unul dintre marile experimente întreprinse de omenire: ea exercită un fel de influenţă asupra modului în care evoluează omenirea, o influenţă pe care puţine dintre celelalte variabile „naturale" au avut-o sau o au. Culturi diferite, subculturi diverse, ideologii multiplicate la infinit folosesc televiziunea într-un anumit context; toate devin „televizualizate", dar, adesea, în feluri destul de atipice (ca să nu spunem, improprii). Noi nu înţelegem destul de bine care sunt efectele actuale ale informatizării profesiilor şi nici dependenţa de „am văzut la TV, pe video sau pe internet".

În anumite privinţe, universitatea este cel mai strâns legată de acest proces educativ puternic „adus la zi" de reprezentările audiovizuale; şi aceasta cu atât mai mult în cazul disciplinelor ce delimitează *Comunicarea şi Relaţiile publice*. Dar, în ciuda acestui fapt, această instituţie înţelege într-o măsură mult prea mică efectele concrete ale audiovizualizării – nu numai ca fel de *nouă diviziune a cunoaşterii*, dar şi ca nouă ierarhizare a valorilor impuse pe această cale. Dacă analizăm cu atenţie aceste aspecte, descoperim că ceea ce constituie „sistem" pentru o anumită profesie în domeniul Comunicării şi Relaţiilor publice, poate fi doar „componentă" pentru o altă profesie. Astfel, rolul jucat de elementele audiovizuale diferite pentru profesii diferite nu este invariabil. Putem delimita destul de vag fişa postului pentru un specialist în Comunicare şi Relaţii publice prin audiovizual, dacă lucrează la departamentul de ştiri al unei televiziuni particulare, la cabinetul primului ministru, la o firmă de publicitate, la o instituţie de protecţia consumatorilor sau ca membru al CNA-ului. Pentru marele public, pentru nespecialişti, acesta este un lucru mai dificil de înţeles. Majoritatea oamenilor atribuie specialistului de domeniu un număr restrâns de apartenenţe la audiovizual: ori eşti „boss în domeniu", ori „apari pe sticlă", ori „faci şi vinzi casete şi CD-uri" (în sfârşit s-au diferenţiat de cei care… repară aparate de radio sau televizoare). Întrebat la un sondaj stradal „în ce domeniu lucrează", un individ pe care-l văd aproape zilnic vânzând CD-uri piratate la Universitate, a răspuns senin: „În domeniul audiovizualului".

Şi, încheind cu această glumiţă, am recunoscut în faţa primilor mei studenţi faptul că există noi întrebări privind audiovizualul, care trebuie să fie enunţate,

rezultatul fiind deschiderea unor domenii de investigaţie cu totul noi. Şi nimeni nu poate subestima dificultatea acestei dimensiuni, mediul universitar fiind cel mai propice pentru un asemenea demers.

Am terminat primul curs, recunosc, năduşit. Ieşind în stradă, alături de mai tinerii mei, deja, prieteni, nu mică mi-a fost mirarea când mă aud strigat pe nume: „Valentin!" şi, în atmosfera înserată desluşesc silueta unei doamne cam de vârsta mea: „Sunt eu, Nicoleta…" Şi, într-adevăr, o recunosc pe fosta mea colegă, redactor muzical de excepţie, cu care am lucrat ani de-a rândul în televiziune. Venise să-şi aştepte fiica ieşind de la cursuri.

Iar fiica ei… era acum studenta mea.

Pe profesorul Tabarcea l-am mai întrebat, în fel şi chip (fără nicio asemănare cu „Cetăţeanul turmentat"): „Bine, bine, dar eu ce trebuie să fac?"

Între timp, ne-a părăsit, lăsându-mă fără răspuns.

După fiecare curs, vin la mama, acum de 95 de ani, mereu „îngrijată" să fiu „bun şi făr' de reproş", beau o bere şi-i confirm: „Da… a fost bine".

Mi-o confirmă şi câteva zeci de absolvenţi care lucrează acum în audiovizual. Oricum, după 20 de ani, audiovizualul îşi caută, în continuare, universitarii.

P.S.: Şi, pentru că la primele cursuri, în întreaga facultate nu era nici măcar un tranzistor, ţinându-mi cursurile, despre audiovizual, cu creta, pe tablă, astăzi putem alătura înscrisurilor pe hârtie… un QR, inedită modalitate de lecturare audiovizuală.

FEȚELE NOASTRE.
Ce se vede din unghiul meu?
Tușe, linii și contururi
ale Departamentului de Comunicare și Relații publice

Asistent univ. dr. ADELA TOPLEAN
Facultatea de Litere, Universitatea din București

Faţă în faţă

În toamna anului 2005, am văzut pentru prima oară „la faţă" studenţii departamentului de Comunicare şi Relaţii publice. Eram, pe atunci, cadru didactic colaborator şi, la îndemnul profesorului meu de suflet, Mihai Dinu, am preluat seminarele corespunzătoare cursului de *Comunicare interpersonală*.

Primele întâlniri m-au descumpănit: studenţii în an terminal erau cu puţin mai tineri decât mine, iar principiile interacţiunii interpersonale, disecate la 8 dimineaţa, nu promiteau nimănui nimic. Ne priveam unii pe alţii, toropiţi de somn, ei – perfect indiferenţi la acele „banale" reguli de bună-purtare cu semenii care, pesemne, în ochii lor semănau mai mult cu un ghid de bune maniere decât cu o materie serioasă, „de licenţă", eu – având conştiinţa dureroasă a faptului că teoria, ruptă de practică, părea deopotrivă flască şi apodictică.

Îmi revenea sarcina anevoioasă de a-i convinge că lumea întreagă – în complexitatea, nedesăvârşirea şi versatilitatea sa – depinde în chip direct, nemijlocit, de calitatea relaţiei cu Celălalt. Dar cum să faci din infernul sartrian un paradis interpersonal şi cum să redai relevanţă (şi demnitate!) întrebării lui Nietzche „cine vorbeşte atunci când eu vorbesc?". Îmi stătea, oare, în putere să conving nişte tineri de 20 de ani că *totul* în această lume – de la o banală conversaţie pe holul facultăţii până la sofisticate conflagraţii mondiale – poate fi „redus" cu succes la „o problemă de relaţie"?

Practica de cercetare, propriile-mi reflexe şi angajamente profesionale mă obişnuiseră cu abordări teoretice mai degrabă abstracte, la care nu-mi venea uşor să renunţ. Aveam, deci, toate motivele să mă îndoiesc de capacitatea mea de a face dreptate une materii atât de „vii" cum se dovedea a fi *Comunicarea interpersonală*. Nu ascund că, în ciuda marelui privilegiu pe care l-am avut – acela de a urma toate cursurile de comunicare ale domnului profesor Mihai Dinu – în realitate, comunicarea interpersonală îmi părea a fi un amestec „imposibil" de teorie şi practică. O abordare şchioapă, la o oră matinală, părea reţeta perfectă pentru un eşec pedagogic şi, firește, interpersonal.

Am luat atunci o decizie pe cât de riscantă, pe atât de stimulantă: problematizarea „la clasă" a propriei mele lipse de iscusinţă interpersonală; mi-am propus explicit să privesc interacţiunea cu studenţii ca fiind ea însăşi „o problemă de relaţie" care trebuia soluţionată şi care, ca orice altă relaţie, cerea timp, răbdare, curaj şi meşteşug.

O relaţie promite şi inhibă, stimulează şi descurajează deopotrivă; ea nu exclude eşecul ori „dezastrul" interpersonal, însă, pe măsură ce evoluează, pune la dispoziţia celor implicaţi tot mai multe pârghii de control al situaţiilor defavorabile. Urmând exemplul unui teoretician drag mie, Carl Rogers, am hotărât să deschid eu însămi canale prin care studenţii să poată ajunge la mine, mai degrabă decât să fiu eu cea care să solicite deschiderea. Aceasta îmi pare a fi singura cale de a onora o relaţie şi de a-i asigura indicele potrivit de fluiditate.

Din acel moment, realitatea întreagă – realitatea relaţiei *noastre* – s-a pus în mişcare: ochii studenţilor se deschideau tot mai larg, iar somnul se alunga din ce în ce mai uşor. Am redescoperit atunci că ceea ce contează într-o relaţie este însuşi parcursul acesteia, nu „rezultatul" său. Dând curs întrebărilor şi nedumeririlor care încolţeau în mintea noastră, formulam, de fapt, nişte adevăruri despre noi înşine, mai degrabă decât nişte principii interpersonale desprinse din manual. Am început, deci, să exersăm împreună „arta întrebărilor bune", şi am aflat în curând că o întrebare bine-pusă este adesea mai valoroasă decât un răspuns modest, iar dincolo de litera principiilor interpersonale din programa de curs se află duhul lor, viaţa însăşi, aşa cum fiecare dintre noi, indiferent de vârstă şi de educaţie, se pricepe s-o asume.

Faţă către faţă

În virtutea acestui exerciţiu al deschiderii reciproce, am găsit de cuviinţă să inaugurez un ritual drag mie: la începutul fiecărui curs ori seminar, vreme de patru-cinci minute, prezentam, pe scurt, o carte. Un roman important, un volum teoretic, o culegere de eseuri, un jurnal sau o lucrare colectivă – orice text semnificativ sau autor proeminent care nu se regăseşte pe listele bibliografice obligatorii, dar care prezenta, totuşi, o legătură (evidenţiabilă) cu tema noastră, se califica drept „pretext" pentru o asemenea prezentare. Nu l-am gândit ca pe un act pedagogic orientat, ci ca pe o (altă) încercare personală de deschidere. În timp, am remarcat că gestul nu a fost lipsit de eficienţă didactică.

Peste ani, păstrând legătura cu mulţi dintre foştii studenţi, am constatat, cu o bucurie uimită, că recomandările mele de lectură au format gusturi, au orientat interese profesionale şi au generat întrebări existenţiale pe care nu le anticipasem. Mizam pe un aspect care scăpa majorităţii studenţilor începători: o carte nu se citeşte pur şi simplu, o carte se înţelege. Cum niciun efort nu mi se părea prea mare pentru atingerea acestui obiectiv, m-am străduit să le trezesc interesul pentru înţelegerea naturii intime a lucrurilor, să le redau gustul şi respectul pentru Idee în general, pentru raţionamentele clare, pentru procesele şi mecanismele propuse de text.

Se pare că un mic impuls de lectură, reluat săptămânal, adesea în pofida lipsei de dispoziţie (şi disponibilitate) a auditoriului, a consolidat, subtil, un oarecare orizont de aşteptări intelectuale şi umane, care i-a însoţit pe mulţi dintre ei chiar şi după absolvirea facultăţii. Scopul seminarelor, de pildă, era întotdeauna acela de a-i ajuta să înţeleagă că tema propusă discuţiei nu începe şi nu se termină cu cele câteva capitole obligatorii pe care trebuie să le parcurgă pentru promovarea examenului; tema propusă (şi lumea, în

ansamblul ei) „începe" şi „se termină" cu poziţionarea *lor* adecvată atât faţă de nişte informaţii specifice, cât şi faţă de cultură şi viaţă în general. Aşa că tot acum 8 ani îmi dădeam pentru prima dată seama că un demers pedagogic în care nu se ţine cont de nevoile intelectuale şi de interesele punctuale ale persoanelor cărora se adresează, este o contradicţie în termeni.

Obligându-mă să nu subestimez interesele studenţilor, indiferent de natura lor, îi obligam şi pe ei să-şi trateze propriile preocupări cu acelaşi respect. Teoria era – încă o data – subiacentă practicii; o justifica, îi oferea perspectivă.

Un demers didactic nespecific nu va asista un student în orientarea lui spontană prin hăţişul culturii/culturilor disponibile astăzi online, în biblioteci ori aiurea. Tocmai din acest motiv mi s-a părut întotdeauna important ca măcar structura seminarului de *Comunicare interpersonală* să vină în întâmpinarea *datelor concrete* ale studenţilor aflaţi în sală. Firește, nu s-a pus niciodată problema unui demers „detectivistico-psihologic" de anvergură, însă mi s-a părut întotdeauna că succesul unui seminar depinde de gradul în care reuşesc să creez contexte deopotrivă relaxate şi motivante, care să determine studenţii să pună aceste date la dispoziţia mea, din proprie iniţiativă.

Vă întrebaţi, probabil, ce am aflat despre studenţii noştri în urma acestor exerciţii de sinceritate?

Faţa sau reversul?

Mi s-a părut adesea că perspectiva angajării într-o „multinaţională" reprezintă cea mai puternică (şi uneori unica) motivaţie care însoţeşte studentul la CRP, din prima zi a anului I până în ziua festivităţii de absolvire. Studenţilor noştri le place, spun ei, să deţină controlul, să ia decizii, să fie creativi şi să fie bine plătiţi. Ce aşteaptă, deci, de la noi, dascălii? Informaţii precise, utile la locul de muncă, scrisori de recomandare şi, din când în când, satisfacerea câtorva curiozităţi intelectuale conjuncturale.

M-am întrebat – şi pesemne vă întrebaţi – dacă aşa arată „normalitatea studenţească". Mi-am pus, de asemenea, întrebarea dacă se cuvine să dau curs impulsului de a descuraja motivaţiile pragmatice ale studenţilor. Stimularea laturii „contemplative" este într-adevăr ceea ce ne-ar recomanda drept „dascăli buni"? Cel mai probabil, nu. Resuscitarea unui model socratic de educaţie nu reprezintă întotdeauna cheia spre un învăţământ de elită; riscul ar fi acela de a impune studentului false criterii de selecţie şi inactuale valori culturale şi de cercetare aflate, în mod evident, în răspăr cu contextul socio-cultural în care el trăieşte şi, deci, cu propriile-i aşteptări.

S-ar putea, în schimb, miza pe orientarea nevoilor tânărului astfel ca, până în anul al III-lea, acesta să fi reuşit să-şi urmărească din proprie iniţiativă câteva interese intelectuale, şi să-şi fi lămurit pe cont propriu câteva neclarităţi profesionale care să-i înlesnească dar şi *să-i justifice* opţiunile de carieră.

Nu cred să existe achiziţii pe termen lung (fie ele strict-profesionale, intelectuale ori existenţiale) care să nu vină în întâmpinarea unei nevoi reale; or această nevoie se cere mai întâi dibuită şi circumscrisă cu grijă pentru a putea fi ulterior corectată şi valorificată. Seminarul, iar mai târziu cursul de *Comunicare interpersonală*, mi-a oferit în mod natural acest imens privilegiu de a veni în contact direct, neforţat, cu o mare parte din paleta de „nevoi", aşteptări şi idealuri profesionale şi existenţiale ale tinerilor în an terminal. Din fericire, principiile comunicării interpersonale se află într-o legătură

firească şi absolut plauzibilă atât cu standardele existenţiale ale studenţilor, cât şi cu aşteptările lor de carieră.

Am remarcat de multe ori că atât interesul cât şi înţelegerea a ceea ce studentul aude/vede/discută în sala de curs ori pe hol sunt date de gradul de plauzibilitate a informaţiilor prin raport cu ceea ce acesta cunoaşte deja din viaţa cotidiană.

Cum un dascăl responsabil nu poate miza exclusiv pe această recunoaştere spontană de către student a plauzibilităţii informaţiei primite, efortul de punere în lumină şi de valorificare a tuturor relaţiilor plauzibile dintre ceea ce se predă şi contextul vieţii studentului reprezintă, cred, o sarcină didactică însemnată. De la discuţii purtate în pauze, pe hol, până la schimburi de e-mail-uri şi sugestii bibliografice personalizate, totul poate constitui un prilej/pretext de stimulare a unei relaţii specifice cu studenţii care să ţină cont de preocupările, priorităţile şi aspiraţiile lor.

Nu m-am născut cu o vocaţie specială pentru dăscălit, însă acest tip de dialog angajant m-a motivat enorm, devenind, de-a lungul anilor, o emblemă a raportării mele la studenţi şi la viaţa academică în general. Se poate spune că eu şi studenţii mei am exersat împreună comunicarea interpersonală. Ne-am aflat mereu într-o relaţie de *win-win*.

În chip de context

Programele de învăţământ care valorifică ştiinţele sociale caută, probabil pe bună dreptate, să oglindească fidel contextul socio-cultural în care trăim. Sunt de părere că tocmai din cauza (ori graţie) acestei fidelităţi excesive, facultăţile şi departamentele de ştiinţe sociale/umane pe care le cunosc (în România, Olanda ori Suedia) propun, adesea, programe esenţialmente incoerente.

Cum proaspeţii studenţi nu au întotdeauna deprinderea „lucrului cu ideile", nu au exerciţiul judecăţii pe cont propriu şi nici capacitatea de a integra adecvat nişte cunoştinţe deja dobândite, sistemele de învăţământ actuale sfârşesc adesea prin a-i bulversa fie printr-o ofertă eterogenă şi neintegrată, fie prin impunerea unor ideologii şi trenduri ideologice agreate – din întâmplare sau din convingere – de profesorii facultăţii.

În cel mai bun caz, obiectele de studiu nu le vor trezi interesul; în cel mai rău caz, vor produce generaţii de absolvenţi nedumeriţi, submotivaţi intelectual şi supramotivaţi de ofertele de muncă, care – în opinia lor – nu sunt condiţionate de coerenţa pregătirii lor academice ori de discernământul deprins prin exerciţiu intelectual, ci de numărul diplomelor achiziţionate (prea adesea în silă!).

Firește, niciun sistem de învăţământ democratic nu-şi propune (explicit) să-şi îndoctrineze, alieneze ori nedumerească studenţii. Din nefericire, însă, efectul este adesea chiar cel pe care îl evităm. De ce? Fiindcă atât evidenţierea apăsată a dezacordului între lumea în care trăim şi o lume academică perfect articulată ideologic, cât şi expunerea haotică, neintegrată, a unor valori culturale, metode de cercetare, informaţii, autori, texte şi principii incompatibile, vor duce în aceeaşi măsură la nedumerirea, submotivarea studentului; şi, în ultimă instanţă, la pierderea totală a interesului pentru *esenţa* însăşi a ştiinţelor sociale, care este aceea de a ajuta studentul să înţeleagă lumea în care trăieşte. Lucrurile sunt cu atât mai urgente în cazul comunicării interpersonale; aici înţelegerea dinamicii interpersonale reale, posibilitatea de a gândi schimbarea (modificările termenilor interacţiunii) şi de a reacţiona eficient la ea, interpretarea corectă şi reacţia corectă la spontanul interacţiunii cotidiene pornind

de la principiile interpersonale cunoscute, ţin, toate, de un *savoir faire* (şi chiar de un *savoir vivre*) a cărui subestimare poate avea consecinţe dintre cele mai dezagreabile asupra conduitei cotidiene.

Nu este, deci, un secret pentru nimeni că Relaţiile publice, comunicarea în general şi comunicarea interpersonală în particular – atât în aspectele lor teoretice cât şi în concretul cotidian – sunt barometri invincibili ai societăţii în care trăim şi, în ultimă instanţă, ai calităţii vieţii fiecăruia dintre noi (relaţia noastră cu ceilalţi, cu propriile nevoi, cu obiectele din jurul nostru etc). Ruperea nefirească a practicii de un (serios şi extrem de consistent) context teoretic în care acestea au prins contur conduce la o nedumerire generalizată (cu privire la sarcinile profesionale, interacţiunile cotidiene şi ceea ce numim existenţă în general).

Dacă studentul este familiarizat cu o parte din dificultăţile cu care se confruntă astăzi toate ştiinţele sociale (ca prime-victime ale pretenţiilor contradictorii ale societăţii contemporane): la nivel de metodă, la nivel de tematică de cercetare, la nivel ideologic şi, în fine, în aspectele lor normative, va înţelege mai repede maniera în care aceste ştiinţe influenţează şi se lasă la rându-le influenţate de practicile sociale concrete, atitudinile şi comportamentele omului contemporan.

Înţelegerea unor „vicii de configurare" teoretică şi practică ale vieţii sociale moderne este de un real ajutor în înţelegerea resorturilor de funcţionare a practicilor RP şi a comunicării în general. Or acesta, mi se pare, nu este puţin lucru.

Discuţiile pe marginea unor probleme sociale specifice modernităţii dimpreună cu „măsurile sociologice" care s-au luat în vederea circumscrierii acestora este, într-un departament CRP, întotdeauna oportună: uzurile şi abuzurile metodelor de cercetare în ştiinţele sociale, meritele şi riscurile globalizării, gradul fluctuant de plauzibilitate a valorilor democratice postmoderne, consecinţele de-tradiţionalizării societăţii – toate aceste aspecte, discutate la cursuri şi seminare, pot fi valorificate cu succes de viitorii specialişti în Comunicare şi Relaţii publice. Atunci când studentul va înţelege că eficacitatea sa ca profesionist este condiţionată *şi* de înţelegerea scurt-circuitelor din societatea contemporană, dorinţa lui de a cunoaşte şi de a înţelege contextul în care/cu care lucrează, se va manifesta cu mai multă vigoare.

Chipul departamentului nostru

Deşi cunosc destule exemple de supralicitare (atât la nivel de ideologie, cât şi la nivel de programă) a ştiinţelor sociale în universităţile europene, remarc, nu fără satisfacţie, că departamentul nostru oferă o paletă mulţumitor de vastă şi relativ echilibrată de cursuri care permit studenţilor o înţelegere corectă atât a mecanismelor sociale implicate direct şi indirect în comunicarea publică, cât şi a caracteristicilor psiho-sociale specifice dinamicii interpersonale. Contextele culturale şi premisele istorice care le-au generat, justificat şi întreţinut reprezintă, de asemenea, obiecte de studiu pentru studenţii noştri.

Pe scurt, departamentul din care fac parte se ocupă cu succes de clarificarea tuturor aspectelor teoretice şi practice care i-ar putea privi pe tinerii studioşi, reuşind să ofere o perspectivă asupra lumii moderne care să le fie de folos în înţelegerea semnificaţiilor reale ale domeniilor studiate, atât pe parcursul celor trei ani de învăţământ universitar, cât şi în cele două programe masterale.

Atuul zdrobitor al departamentului nostru a fost şi va rămâne asumarea firească a interdisciplinarităţii. „Firescul" unei asemenea asumări nu se obţine, de regulă, peste noapte; în cazul nostru, însă, el a fost mereu justificat de profilurile umane şi intelectuale ale cadrelor didactice. Pe un teren filologic fertil[1] au crescut şi s-au dezvoltat interese de cercetare diverse: iconografie, imagologie, mentalităţi, postmodernism, sociologie, istorie, semiotică, antropologie şi studii media. Pe scurt, corpul didactic în ansamblul său este de o convingătoare versatilitate ştiinţifică şi, graţie acestei extraordinare dezinvolturi intelectuale, un cercetător în domeniul tanatologiei, sosit în urmă cu doi ani în sânul departamentului, nu s-a simţit niciodată stânjenit.

În siajul deopotrivă covârşitor şi motivant al profesorului Mihai Dinu (care a restaurat, prin puterea exemplului, importanţa deschiderii intelectuale, a acurateţii ştiinţifice şi a rafinamentului ideii), noi, cei tineri, ne străduim să consolidăm punţile de interpretare care ajută studentul să înţeleagă trecutul, prezentul şi viitorul ştiinţelor comunicării.

Chipul meu, crezul meu

În ceea ce mă priveşte, a face parte din acest departament este şi va rămâne un privilegiu şi o provocare. Cred cu tărie că doar un mediu de cercetare stimulant poate justifica şi nutri programe pedagogice eficiente; motivaţiile pedagogice decurg, firesc, din cele ştiinţifice. Actul de a preda nu poate fi justificat exclusiv prin vocaţie pedagogică şi nici nu poate opera în „vidul" rutinei academice; el este, în primul rând, susţinut de o motivaţie intelectuală reală. Aceasta, la rândul său, nu poate fi justificată decât de un angajament existenţial. Cred, de asemenea, că cele două se suprapun până la confuzie.

În cei opt ani de colaborare cu Universitatea din Bucureşti, şi, mai apoi, în cei doi ani de când fac parte din departamentul CRP al Facultăţii de Litere, nu mi s-a întâmplat să ţin două cursuri ori seminare identice.

Cred în relaţii pedagogice reuşite în măsura în care cred în existenţa unui interes uman real pentru cei prezenţi în sală, şi în existenţa unui angajament intelectual genuin faţă de proiectele de cercetare proprii. Ambele ingrediente pot fi valorificate cu succes în scopuri didactice, iar lipsa lor face orice efort didactic să pară nu doar inutil, ci, adesea, de-a dreptul ridicol.

Chiar dacă relaţia pedagogică în ansamblul său poate suferi fluctuaţii şi este, prin aceasta, supusă erorii (ca, de altfel, orice alt tip de relaţie), nu cred în bune intenţii pedagogice rămase fără răsplată.

O bună intenţie pedagogică se traduce, în ultimă instanţă, printr-o bună intenţie umană, printr-un exerciţiu de deschidere care este întotdeauna resimţit şi apreciat ca atare de către studenţi. Cred că tinerii răspund în primul rând la acest tip de interpelare. Impactul informaţiilor depinde, mi se pare, mai mult de disponibilitatea profundă a dascălului şi mai puţin de motivaţiile şcolăreşti şi strategiile didactice punctuale. Mi-am asumat întotdeauna riscul de a miza pe primele mai degrabă decât pe cele din urmă.

[1] A se înţelege aici prezenţa unei sensibilităţi filologice pe care am remarcat-o la toţi colegii mei. Aceasta a întreţinut o binevenită predispoziţie spre înţelegerea şi valorificarea nuanţelor şi coerenţei profunde a textelor şi ideilor. Pe scurt, există în departamentul nostru un anumit „tonus exegetic" şi un respect pentru natura intimă a ideilor – calităţi greu atribuibile altor departamente de profil din România ori de aiurea.

CRP-ului, CU DRAG

Asistent univ. dr. ANCA ANTON
Promoţia CRP 2002–2006
Facultatea de Litere
Universitatea din Bucureşti

E un moment de satisfacţie, mândrie şi relaxare acela în care te uiţi în spate şi vezi ce ai construit, iar când se termină intri în următorul moment, cel de curiozitate, anxietate şi nerăbdare de a merge mai departe. Aceste mici frânturi de timp dau savoare activităţii şi gândurilor şi ne ajută să punctăm acel desen, pe care ulterior îl vom arăta altora, ni-l vom arăta poate chiar nouă şi vom spune: „Asta am făcut eu!". Unele dintre punctele acestui desen sunt puncte de intersecţie, poate chiar majoritatea lor, iar noi suntem o colecţie de astfel de intersecţii. Şi, spre bucuria şi norocul meu, am colecţionat până acum foarte multe puncte comune cu Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti şi numeroase intersecţii cu ceea ce numim, cu drag, CRP. Vă voi povesti intersecţiile mele şi, după ce toţi vom citi despre aceste nenumărate întâlniri pe care cu toţii le-am avut, cred că vom cunoaşte experienţa bogată a CRP-ului. Mă bucur că prin acest volum avem ocazia de a ne cunoaşte şi recunoaşte, dragi CRP-işti!

Înainte de CRP

Primul meu punct de intersecţie a fost la finalul clasei a XI-a, când am venit în Bucureşti să merg pe la facultăţi să studiez oferta educaţională. Acum aş intra online şi m-aş documenta, dar în 2001 internetul era pe punctul de a lua amploare în România, iar eu eram pe punctul de a-mi cumpăra calculator... peste 2 ani. Atunci eram convinsă că vreau să dau la Drept, dar am avut norocul că la acea vârstă convingerile se schimbă repede, iar când am descoperit oportunităţile pe care le puteam avea prin specializarea Comunicare şi Relaţii publice, a fost un moment în care lucrurile au început să se clarifice în ceea ce priveşte scopul meu profesional.

La CRP

În octombrie 2002 am intrat la facultate şi îmi aduc aminte foarte bine de acele zile, pentru că au fost ultimele din viaţa mea în care am avut timp liber, fără grija lucrurilor pe care trebuie să le fac după aceea.

A început facultatea şi am avut primul curs de *Relaţii publice – Istorie şi Context*, unde regretatul profesor Cezar Tabarcea ne povestea că se poate face PR şi pentru rulmenţi, o remarcă ce mi-a rămas în minte până azi, când susţin seminarul acestui curs. Viaţa şi intersecţiile sale ...

Apoi am făcut cunoştinţă cu doamna profesoară Adela Rogojinaru, la cursul de *Fundamente Ştiinţifice ale Relaţiilor publice*, unul dintre cursurile mele preferate pentru că mi-a explicat, ca nici un alt curs, „de ce"-ul deciziilor strategice specifice domeniului meu profesional şi m-a ajutat să nu execut ca un roboţel planuri de comunicare şi să nu aplic şabloane strategice şi tactice de Relaţii publice, ci să înţeleg, să analizez şi să cuprind întreg contextul provocărilor pe care urma să le întâlnesc. De asemenea, limbajul folosit de doamna profesoară m-a forţat să îmi recalibrez propriul discurs, să înţeleg că există un nivel conceptual superior şi că a veni la facultate nu înseamnă doar să schimbi formatul cursurilor faţă de liceu, ci să explorezi o lume a cunoaşterii în jurul fiecărui nou concept pe care îl auzi. Îmi aduc aminte şocul şi bucuria în faţa unui discurs semi-ermetic, pe care aveam să îl reîntâlnesc la ceilalţi profesori şi a cărui descifrare a reprezentat provocarea primului meu an de facultate. Pe ultima pagină a caietului de curs îmi notam toate cuvintele pe care nu le înţelegeam şi când ajungeam la bibliotecă sau acasă porneam de la DEX şi continuam către lucrări specializate. Trecusem printr-un proces similar în clasa a X-a, când descoperisem proza lui Eminescu şi limbajul puternic conceptualizat al profesorului meu de limba şi literatura română. Şi atunci, şi în primul an de facultate, mă bucur că am avut prezenţa de spirit şi încăpăţânarea de a nu trece mai departe până când nu înţelegeam un concept. Iar dacă acest lucru însemna că aveam să stau o zi să învăţ o pagină de la cursurile domnului profesor Mihai Dinu, cred că am avut de câştigat.

Poate par prea multe detalii legate de primul an şi de începuturi, dar cred că acea rigoare iniţială m-a ajutat să îmi văd domeniul de activitate şi facultatea într-o paletă mult mai bogată de culori în anii ce au urmat. Iar dacă acest text va fi citit şi de studenţi din anul întâi, sper să le fie de folos această relatare; având în prezent ore la acest an am înţeles şi din altă postură cât de importante sunt aceste prime experienţe.

Au trecut 4 ani de facultate. Şi atunci, şi acum, pot spune că sunt un om norocos: am studiat ceea ce am aplicat şi ceea ce am avut ocazia de a face apoi în contexte profesionale. Pentru mine facultatea s-a îmbinat perfect cu practica, iar acest lucru a fost posibil şi prin prisma activităţii mele extra-curiculare. Am făcut voluntariat încă din primele luni de studenţie şi acum, peste 10 de atunci, a face parte dintr-un ONG a devenit un stil de viaţă. În acei 4 ani am luat cât am putut de multe cunoştinţe de la facultate şi le-am aplicat la nivel tehnic şi strategic în contextele de comunicare în care m-am aflat, iar a baza acţiunile pe un substrat ştiinţific oferă un avantaj enorm şi o siguranţă pe care nu aş fi bănuit-o. Desigur, a însemnat mult studiu, dar lucrurile de calitate se fac în timp şi cu o investiţie superioară de timp şi de efort.

După CRP

După CRP ... tot (M)CRP. Masteratul de *Modele de Comunicare şi Relaţii publice* (2006–2007) a fost următorul pas şi punct de intersecţie cu facultatea; fără să îmi dau seama, acesta a reprezentat începutul unui tipar de reîntoarcere către CRP imediat ce m-am depărtat. Deşi a trecut foarte repede, perioada masteratului a însemnat aprofundarea unor zone din Relaţii publice ne-explorate până la momentul respectiv, precum şi descoperirea altora, pe care aveam să le explorez după aceea printr-un doctorat în Ştiinţele Comunicării – Studii Culturale.

Înapoi la CRP

În prezent, sunt asistent universitar în cadrul Universităţii din Bucureşti, Facultatea de Litere, Departamentul de Ştiinţe ale Comunicării, care cuprinde şi specializarea Comunicare şi Relaţii publice. Sunt în situaţia minunată de a fi şi alumn, şi cadru didactic, de a mă adresa absolvenţilor alături de foştii mei profesori şi a mă fâstâci uneori, de a merge la clasă şi a mă recunoaşte în studenţii din bănci pe mine cea de acum câţiva ani. Este o experienţă frumoasă aceea de a vedea şi, mai ales, de a contribui la **CR**eşterea **P**rofesioniştilor în Relaţii publice; nu ştiu alţii cum sunt, dar eu mă bucur să pot da înapoi din multul pe care eu l-am primit de la profesorii mei în facultate, să îi pot sprijini pe studenţi în găsirea răspunsurilor privind domeniul nostru de activitate şi a direcţiei lor profesionale.

Acum CRP-ul sărbătoreşte 20 de ani, iar eu sărbătoresc 10 ani alături de această specializare, atât ca student, cât şi în calitate de cadru didactic. Mă bucur că am putut contribui şi eu şi le mulţumesc celor care m-au ajutat să fiu în acest context. Iar celor care vor contribui la următorii 10, 20 de ani sau chiar mai mulţi, studenţilor de azi şi de mâine, le transmit câteva dintre gândurile mele de student, alumn şi cadru didactic, o triplă perspectivă pe care sunt mândră şi recunoscătoare să o am:

1. Există viaţă după licenţă… vă asigur.
2. Există viaţă şi în offline.
3. Less Face, more Book.
4. Fiţi curioşi faţă de ceea ce este în jurul vostru… curiozitatea a omorât doar pisica, nu şi studenţii.
5. Dacă ajungeţi într-un ONP, faceţi cât mai mult bine.
6. Dacă ajungeţi într-o companie, faceţi tot posibilul să îndreptaţi fonduri către ONP-uri.
7. Nu vă uitaţi colegii, formaţi o reţea profesională, chiar dacă nu veţi lucra în acelaşi domeniu.
8. Fiţi profesionişti în tot ceea ce faceţi.
9. Aveţi răbdare să construiţi pe termen lung.
10. Construiţi poduri, nu vă limitaţi doar la a deschide uşi.

LA ANIVERSARĂ

ALEXANDRU ŞTEFAN
Web Designer, Coordonator Cursuri Online IFR
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Colaborarea mea cu Catedra de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere, Universitatea din Bucureşti, a debutat fără să îmi dau seama în cadrul cursului de Semiotică, susţinut de doamna profesoară Monica Spiridon, la Masteratul de Teorie Literară şi Literatură Comparată, în anul universitar 1997-1998. Cursul, năucitor prin noutate, rigoare şi prospeţime mi-a revelat înaltul etalon uman, ştiintific şi didactic al reprezentantului unei Catedre pe care o ignorasem până atunci.

La îndemnul şi sprijinul aceluiaşi tutore de excepţie, am ajuns să lucrez în cercetare timp de 5 ani, la Institutul de Istorie si Teorie Literară „G. Călinescu", în paralel susţinând ca preparator seminarii de *Teoria Literaturii*, la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti.

Colaborarea oficială în cadrul departamentului de Comunicare şi Relaţii publice a început în anul 2000, în cursul unui grant european. Bicefalitatea educaţiei, filologice şi tehnice, mi-a permis să pot gestiona dezvoltarea unei prime aplicaţii electronice, baza de date a Bibliotecii Catedrei, precum şi achiziţionarea unor titluri importante de carte pentru Catedră. Totodată am cunoscut şi am fost sprijinit de o echipă de excepţie.

Treptat, am devenit parte activă în proiectele Catedrei de Comunicare şi Relaţii publice şi ale membrilor acesteia. Un moment decisiv a fost inaugurarea Centrului de Învăţământ la Distanţă, condus, dezvoltat şi impecabil gestionat, cu infinită energie, de către doamna profesoară Adela Rogojinaru. Am avut ocazia astfel să mă ocup de proiectarea şi punerea în practică a imaginii online a Centrului, site-ul www.litereidd.ro. Treptat, am integrat şi o platformă de E-learning, un adevărat Campus Virtual, o unealtă mai mult decat utilă pentru toţi participanţii la această formă de învăţământ: studenţi, profesori, angajaţi ai Centrului.

Beneficiind de suportul şi încurajările ferme ale doamnei profesoare Adela Rogojinaru, am reuşit să susţin un curs propriu, de *Relaţii publice online*, în cadrul Centrului de Învăţământ la Distanţă, să particip la traininguri de Distance şi E-learning, să cunosc şi să am colegi minunaţi. În paralel, am avut onoarea să iau parte la numeroasele proiecte ale catedrei de Comunicare şi Relaţii publice: site-ul www.comunicare-relatiipublice.ro, participarea cu suportul online la conferinţele, colocviile şi evenimentele ştiinţifice de prestigiu ale acestei specializări (Colocviile din 2005 şi 2006; Conferinţa din 2007 – *Fundamentele Comunicării Organizaţionale*; 2008 – *Structuri de Comunicare şi Relaţii publice în instituţiile publice din România*;

2009 – *EUPRERA – Congress of the European Public Relations and Education Association*; site-ul www.euprera2009.com; Colocviul din 2011 – *Comunicarea publică: cultură, mentalitate şi moralitate*; Colocviul din 2012 – *Ştiinte ale Informării şi Documentării*; Colocviul Franco-Român în Ştiinţele Comunicării din 2013 – *Actualité Scientifique en Communication des Organisations : questionner les nouveaux enjeux, problématiques et pratiques*).

Anii aceştia au devenit astfel pentru mine privilegiu, onoare şi integrare într-un mediu universitar, într-un departament de prestigiu. M-am putut hrăni dintr-o consubstanţialitate umană şi spirituală, ce ţine la porţile Universităţii hidoşenia schimonosită a realităţii sociale şi politice de zi cu zi.

Mărturii ale Alumnilor
specializării Comunicare și Relații publice
Facultatea de Litere
Universitatea din București

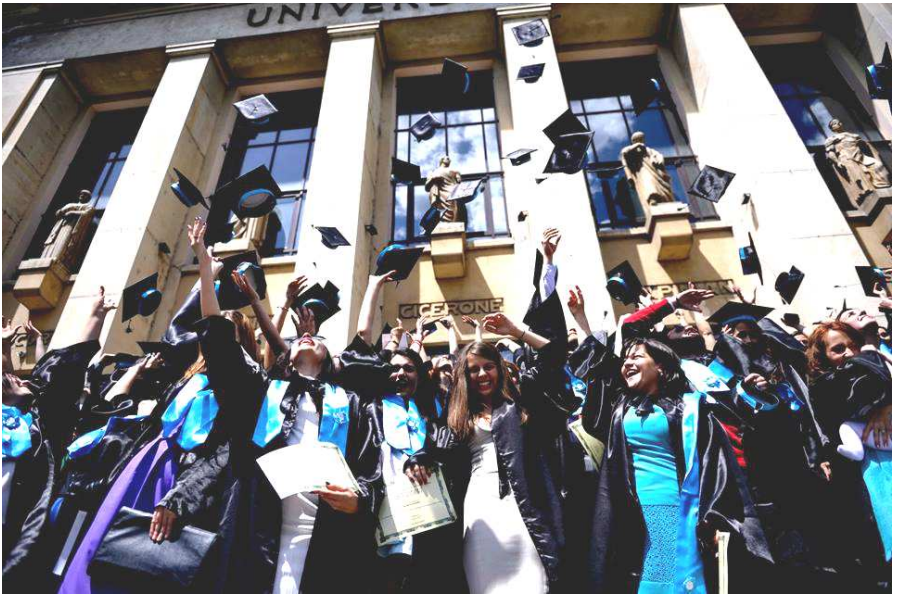

CRP şi Olimpiadele Comunicării 2009: despre trambulina către o comunicare de valoare

ANCA ELENA AMARIEI
Promoţia 2007–2010
Senior Media Relations
and External Communications Coordinator
Cosmote România

Scriu textul despre CRP într-un moment de euforie totală. Când vine vorba despre trecutul tumultuos din facultate, am o energie care îmi dă încrederea că aş putea muta munţii din loc. Pentru că întâmplător sau nu, vin după o seară în care am participat la o gală de premiere a valorilor autentice româneşti. Ceea ce mi-a amintit de acest principiu sănătos al valorii umane, pe care, de-a lungul acestor 25 de ani de existenţă, am avut şansa să îl regăsesc în cei de care m-am înconjurat.

Nu e lucru uşor să alegi o amintire CRP-istă din cufărul plin de experienţe care s-au ţesut de-a lungul celor trei ani de facultate şi, în continuare, în următorii doi ani de masterat. Mă gândesc că întregul meu parcurs are acum un sens pentru că am făcut alegeri potrivite şi am avut şansa de a fi încurajată să mă înrolez în cauzele care aveau să dea sens viitorului meu, personal şi profesional.

Şi în acest peisaj stăpânit de facultatea cea dragă, una dintre experienţele de neuitat se numeşte Olimpiadele Comunicării – cel mai important loc de întâlnire al tinerilor care îşi doresc o carieră în unul dintre domeniile comunicării profesioniste – advertising, Relaţii publice, comunicare instituţională sau marketing politic. Olimpiadele au debutat în 2001 şi cea mai recentă ediţie a lor a avut loc în 2009.

Acesta din urmă este şi intervalul în care traversam cel de-al doilea an de facultate, cu multe nedumeriri în cap, dar şi cu mult entuziasm. O energie ne-a împins către a ne uni forţele şi a forma o echipă dibace, de 5 studente (Dana Anton, Roxana Condruţ, Bianca Coman, Carmen Rusu şi cu mine), care avea să se numească *5 O'Clock TeaM*, rulând sub sloganul „Perfect timing".

La început a fost curiozitatea, apoi, odată cu calificarea după preselecţii, proiectul a devenit îngrijorător de serios. Îndrumătorii noştri ştiau deja că reprezentam Universitatea şi CRP-ul şi primele speranţe şi presiuni începuseră să se contureze. Pălăria micuţă de la început devenise o umbrelă imensă care avea nevoie de sprijin şi perseverenţă. Intraserăm peste noapte în lumina reflectoarelor şi vâltoarea campaniei de Relaţii publice pe care o aveam de pregătit se înteţea.

Sorţii ni i-au adus drept clienţi pe cei de la Kaspersky Lab România – companie de securitate IT pentru care trebuia să realizăm o campanie de awareness, care avea în

subsidiar obiective de vânzări. Mizele erau foarte mari: pe de-o parte, şansa de a dovedi că tot ce ne învăţase CRP-ul s-a cristalizat într-o formă concretă, care ne recomanda în viitoarele noastre cariere, pe de alta, ni se deschidea în faţa ochilor o lume pe care abia începeam să o cunoaştem: cea a practicienilor cu care urma să interacţionăm şi de la care primeam sfaturi. Dar dincolo de toate acestea, cel mai important era că ne reprezentam cu mândrie profesorii şi Facultatea, ne aşezam cumva pe o hartă a valorilor pe care ei au construit-o pentru noi de-a lungul studiilor.

Au urmat multe episoade: emoţii, întâlniri după cursuri, evadări pe coridoarele Universităţii la ceasuri târzii în noapte, când trăiam cu convingerea că vom rămâne în captivitatea holurilor imense, dar primitoare, care nu ne dădeau niciodată vreun semn cum că şi-ar dori să le părăsim. Nenumărate căutări, povara laptopurilor care ne însoţeau zilnic umerii pentru a ne sprijini în redactarea documentelor, minute preţioase furate din timpul cursurilor de Relaţii publice, pentru a ne sfătui cu doamna profesoară Raluca Moise sau cu doamna profesoară Adela Rogojinaru. O oboseală straşnică, dar plină de voie bună, pusă sub pecetea gândului că facem lucrurile cum trebuie şi că ne bucurăm de tot sprijinul de care aveam nevoie. Priviri care ne urmăreau răbdător şi totodată încrezător. O ocrotire părintească îmbinată cu exigenţa academică a lucrului bine făcut.

Şi, în final, în ziua decisivă, o sală a Palatului Parlamentului plină ochi de oameni în faţa cărora noi, cele 5 graţii, trebuia să pledăm pentru cauza campaniei noastre. Cele 10–15 minute de prezentare au scos la iveală toată minuţiozitatea care ne fusese insuflată atunci când trebuia să facem lucrurile bine. Nu aş vrea să prelungesc aşteptarea şi o să spun deschis că am câştigat medalia de aur la proba de Relaţii publice, devenind pentru prima oară conştientă de puterile noastre. Şi primul lucru pe care l-am făcut după aflarea veştii a fost să o sunăm pe doamna profesoară Rogojinaru, pentru a-i împărtăşi rezultatul. Următoarele luni au fost de poveste, încununate de glorie, de îmbrăţişări şi de recompense morale.

Vii la Olimpiade pentru că astfel construieşti temelia profesiei de comunicator. Pentru că înveţi, greşeşti, eşti corectat, reconstruieşti, iar greşeşti, te redresezi până găseşti formula potrivită. E drept, timpul efectiv de rezolvare a briefului este destul de scurt, dar e esenţial să înţelegem că, indiferent de rezultat, experienţa nu se opreşte aici, ci ne motivează să mergem mai departe. Confruntarea reală cu clientul, îndrumarea făcută de un specialist în domeniu, eforturile de gândire şi de coeziune ale echipei, emoţiile prezentării, bucuria victoriei sau tristeţea înfrângerii, toate se cristalizează în noi şi ne rafinează fără să ne dăm seama.

[Confesiunile proprii pe blogul echipei, 28 aprilie 2009]

Aşa gândeam pe atunci, în mijlocul evenimentelor. Privind acum retrospectiv, după aproape patru ani, aş spune că imboldul de a ne înscrie la Olimpiadele Comunicării a pus de fapt bazele devenirii noastre profesionale, care se află azi în plină desfăşurare. Şi pentru că discuţia a pornit de la valori, aş vrea să mulţumesc Facultăţii de Litere şi Profesorilor ei, pentru că ne-au învăţat să construim şi să apreciem acele bunuri intangibile care fac deliciul existenţei noastre. În contextul CRP-ist, Olimpiadele şi toată mobilizarea pe care au generat-o din partea noastră şi a oamenilor dragi care ne-au susţinut au însemnat o trambulină către o lume plină de necunoscute fascinante.

408 AMINTIRI DRAGI

IRINA ANGELESCU
Promoţia 2000–2004
Account Manager
GMP Advertising

Prima mea amintire din facultate este legată chiar de prima zi. Am plecat de acasă cu un bileţel pe care scria „sala 408". Acolo avea să aibă loc cursul introductiv. Am intrat în holul impunător al Facultăţii de Litere (care şi azi mă face să mă simt mică) şi am pornit cu avânt în sus pe scări. Cu răsuflarea tăiată, am ajuns la etajul patru sau cel puţin aşa credeam eu. În capul scărilor am întâlnit-o pe Laura, care avea să-mi fie colegă şi prietenă bună în cei patru ani de studiu ce au urmat. Şi Laura căuta tot 408-ul. Cu speranţă în glas m-a întrebat atunci dacă suntem la etajul patru, iar eu i-am răspuns că trebuie să fie patru, căci urcasem deja prea multe scări. Mai că nu ne venea să credem când am descoperit că eram doar la etajul trei. Ne-am încurajat una pe cealaltă preţ de încă un etaj dublu. Iar când am ajuns sus, Raluca, cealaltă treime a trioului nostru viitor, ne-a întâmpinat astfel: „Spuneţi-mi, vă rog, că acesta e etajul patru. Caut 408. Nici nu mai ştiu câte etaje am urcat. Nu mai pot...". A fost suficient cât să rămânem prietene până în ziua de astăzi.

Doi ani mai târziu, în aceeaşi sală 408, avea să intre la un început de curs însuşi Mircea Cărtărescu. Ce-i drept, din greşeală. Domnul profesor confundase sălile, trebuia probabil să ajungă la un curs al colegilor de la Litere. Nici unul dintre noi nu a zis nimic însă. Ne-am aşezat cuminţi la mese, am făcut linişte şi l-am ascultat. Probabil ni se citea pe faţă uimirea şi posibil să ne fi dat de gol şi faptul că în loc să ne luăm notiţe, stăteam toţi înlemniţi şi îl ascultam. Domnul profesor şi-a dat seama că nu vorbeşte în faţa audienţei corecte, a râs, ne-a întrebat ce departament şi ce an suntem, ne-a urat mult succes în studiile noastre şi a plecat să-şi caute studenţii. Noi l-am mai fi ascultat.

Trei etaje mai jos, în laboratorul media, aveam să descopăr cursurile care ne introduceau în studiul iconografic. După acel semestru am plecat în Italia, în vacanţă. La întoarcere, bagajul meu şi al partenerei de drum cântăreau împreună 40.8 kg, am reţinut exact. Din care 30 de kg ale mele. Plecasem de acasă cu numai 11 kg şi reuşisem să burdusesc valiza cu 19 kg (da, 19 kg!) de cărţi despre istoria artei, arhitectură, iconografie, istorie, căci îmi doream foarte mult să iau înapoi acasă cu mine o parte din acea Italie fascinantă pe care o cunoscusem la cursuri.

Acum, acele cărţi sunt o parte impresionantă a bibliotecii mele care numără... 408 volume. Da, le-am numărat. Pe lângă ele, rafturile s-au curbat deja de scrieri de Relaţii publice, publicitate şi marketing, design şi branding, sociologie, antropologie,

istoria mentalităţilor, lingvistică sau istoria artei. Dragostea pentru carte am moştenit-o de la bunica şi de la mama mea, dar facultatea mi-a cultivat-o. Şi mă bucur să observ cum ea se transmite mai departe către băiatul meu de doi ani, care aproape în fiecare zi îşi aranjează cărţile lui cu poveşti, le sărută şi le mângâie.

Când va veni vremea, va putea şi el să citească, dacă va vrea, Wilcox, Kotler, Naomi Klein, Toffler, Bernays, Tom Peters, Le Goff, Georges Duby, Tatiana Lebedeva, Umberto Eco şi pe toţi cei pe care am avut plăcerea să-i descopăr în anii de facultate.

Tot în sala 408 aveam să predau şi dosarul cu primul meu proiect. La cursul de publicitate se întâmpla, chiar în primul an. Trebuia să prezentăm un plan de comunicare pentru un produs sau serviciu, la alegere. Profesionistul cu zece ani de experienţă de agenţie de publicitate din mine ar râde mult şi pe săturate acum, probabil, de acel proiect. Avea de toate, strategie, insight, USP, execuţii de ATL şi BTL, chiar şi ceva DM şi digital. Doar că pe atunci eu nu prea ştiam ce reprezintă toate aceste denumiri şi prescurtări şi nu ştiam că asta aşternusem eu pe hârtie. Alesesem să construiesc planul de comunicare pentru un parc de distracţii, am prezentat edit-uri video, planşe care ar putea trece drept story-board-uri sau machete de presă incipiente şi chiar şi un Gant al proiectului.

A fost primul meu proiect. Au urmat multe altele, după aceeaşi reţetă, în viaţa de agenţie.

Cu un pix în mână, cred ca aş putea aşterne pe hârtie 408 amintiri dragi din facultate, dar spaţiul nu-mi permite. Am să mai pomenesc cursurile de Relaţii publice, cele care ne-au speriat cumplit în primul semestru al anului de boboci şi la care nu credeam că vom reuşi să trecem examenul, dar care acum fac cu adevărat diferenţa între noi, absolvenţii de Comunicare şi Relaţii publice de la Facultatea de Litere, şi alţi comunicatori. Îmi mai amintesc de cursurile de *Antropologie culturală* şi *Istoria mentalităţilor*, de cursurile de *Lingvistică* şi de cele de *Statistică*. De seminarele cu profesori la fel de tineri şi entuziaşti ca noi. De asociaţia studenţească care mi-a ocupat zile şi nopţi şi care a avut şi ea o mare contribuţie în devenirea mea ca specialist în comunicare. Îmi aduc aminte de cursurile de COMUNICARE în care profesorul Mihai Dinu ne fascina până într-acolo încât uitam să luăm notiţe. De altfel, primul examen de Comunicare a fost un şoc pentru noi toţi. Îl ascultam cu atâta plăcere pe domnul profesor povestind despre tot şi toate, încât nu ne-am imaginat vreodată că noi chiar trebuie să ne notăm ceva. Era ca şi cum am fi stat de vorbă cu un prieten care ne impresiona cu marea de informaţii pe care o stăpânea. Nu mică ne-a fost mirarea când la examen am fost întrebaţi despre arhitectura catedralelor din Franţa, de exemplu. Reţinuserăm detalii pentru că ne uimiseră descrierile şi poveştile, nicidecum pentru că ne-am fi notat ceva. Din semestrul următor ne-am antrenat cu toţii braţele şi încheieturile mâinilor în încercarea de a nota cât mai multe din cele descrise de domnul profesor.

Nu, nu mi-ar fi deloc greu să pun pe hârtie 408 amintiri dragi din facultate.

IRINA BARBU A FOST AICI

IRINA CĂTĂLINA BARBU
Promoţia 2010–2013
Junior Account Executive
BMP advertising

E amuzant cât de repede trece timpul. Trist de amuzant, dacă stau să mă gândesc. Sau amuzant de trist, încă nu m-am hotărât. Şi pare clişeic, şi chiar patetic (în sensul autohton al cuvântului), dar e greu să nu te gândeşti la asta atunci când stai undeva, pe muchia dintre ceea ce a fost viaţa ta şi ceea ce va fi de acum încolo, între capitolul trecut şi capitolul ce abia se deschide. Pentru că ai avut mereu impresia că acest moment e atât de îndepărtat, că mai ai o viaţă până să ajungi acolo, să trebuiască să te aşezi la masă, tu cu tine, şi să decizi nu doar ce vrei să fii, ci şi cine vrei să fii. Dar momentul a venit şi te-a prins total nepregătit, nehotărât, fără să ştii cum să pui următorul pas. Cam aşa simţi atunci când termini facultatea.

Sau poate sunt eu mai sensibilă (îmi place să cred), mai naivă, mai necoaptă, mai slabă de înger (zic alţii), dar pentru mine sfârşitul facultăţii a venit ca un duş rece. Să nu fiu înţeleasă greşit – nu am trăit trup şi suflet pentru CRP, nu am fost implicată în toate activităţile sale, ba, dacă e să fiu sinceră, nici la toate cursurile nu am fost mereu. Am fost un student normal, care-i dădea *snooze* de 10 ori alarmei dimineaţa, pentru ca, într-un final, să o oprească de tot, să se întoarcă pe partea cealaltă şi să spună „lasă că ajung la curs data viitoare". Am urât cu îndârjire sesiunile şi am iubit facultatea de fiecare dată când s-a amânat un curs sau un seminar. Am scris proiecte în nopţile de dinaintea predării, am învăţat cu 3–4 ore înainte de examen, m-am plâns oricui m-a ascultat că e greu, că nu mai vreau, că să fii student e cumplit, că nimeni nu îmi înţelege frământările. Uneori, m-am întrebat dacă am făcut alegerea corectă, dacă mi se potriveşte lumea asta nebună a Relaţiilor publice (pentru că da, e o lume nebună, iar acesta nu e neapărat un lucru rău) sau dacă eu sunt potrivită pentru ea, dacă nu cumva destinul meu era altul, însă eu am greşit ieşirea de pe autostradă, iar acum sunt forţată să merg înainte pe un drum care nu e pentru mine. Şi, totuşi, când s-a terminat, m-am simţit pierdută.

Când am ales să vin la Comunicare şi Relaţii publice, am făcut-o dintr-un moft: după patru ani de liceu cu profil real, voiam ceva care să sune diferit, ceva fără matematică, fizică, informatică sau chimie. Voiam ca dintr-o clasă de liceeni care se îndreaptă spre Politehnică, Medicină sau ASE, eu să fiu diferită. Şi am fost. Profesorii s-au supărat, pentru că aşteptau altceva de la mine. Părinţii, săracii, au fost complet luaţi prin surprindere – dar m-au lăsat să decid singură ce vreau să fac, să fiu, continuând să mă susţină, indiferent de hotărâre.

Aşa că am ajuns la CRP. Şi de la cifre, ecuaţii, integrale, derivate, logaritmi şi programare, am trecut la litere, la cuvinte. Şi a fost şocant. După patru ani de liceu în care am învăţat că nu îţi trebuie multe cuvinte ca să exprimi o idee, ci doar să ştii să le foloseşti eficient, am ajuns aici, unde a trebuit să învăţ să dezvolt în trei pagini ceea ce aş fi putut spune în trei fraze, unde niciodată nu e de ajuns să scrii „cu liniuţă" ideile, unde fiecare lucru trebuie analizat din cel puţin trei perspective, unde cifrele sunt utilizate doar pentru a numerota paginile din bibliografie şi unde am realizat cât de dor îmi era să rezolv o problemă de informatică sau de matematică.

Nu a fost chiar uşor. Dar m-am acomodat, în cele din urmă. Ar fi fost imposibil să nu – oricât de mult ai crede că nu îţi place un loc, o să se găsească mereu cineva sau ceva care să îţi arate că nu te-ai vedea în nicio altă parte. Pentru mine, acest rol miraculos l-au jucat orele de *Antropologie* şi o mână de colegi pe care nu i-aş fi schimbat pe cinci cariere în IT, cu salariile aferente, desigur. Când ai lângă tine oameni care ştiu să îţi pună zâmbetul pe buze în orice moment, nu te mai sperie nimic – nici *Semiotica*, nici *Comunicarea interpersonală*, nici măcar *Relaţiile publice*. Care, să fiu sinceră, nu sunt nici ele prea odioase. Ba, acum chiar îmi lipsesc uneori. Dar doar uneori. Poate-s eu mai nostalgică din fire, dar, de la distanţă, toate-mi par frumuşele.

Când îţi dai seama că ai crescut şi că acum nu mai ai unde să te ascunzi, ci trebuie să devii om serios şi responsabil, parcă şi nopţile nedormite din sesiune sunt atrăgătoare. Şi băncile vechi, rupte pe alocuri şi mâzgălite de sute de mâini care s-au sprijinit pe ele înaintea ta, şi cursurile târzii, de la 18 la 20, când ai fi pus capul pe bancă şi-ai fi dormit mult, mult... şi examenele, şi proiectele...

Ca să fiu sinceră până la capăt, nu pot să îmi imaginez cum ar fi fost viaţa mea dacă n-ar fi fost CRP. Mă întreb adesea, dar nu reuşesc să îmi răspund. Încă nu sunt sigură că a fost alegerea cea mai bună, dar sigur nu aş fi fost eu cea de azi dacă nu aş fi trecut prin CRP. Şi nu aş vrea să fiu cu nimic diferită.

Iar Facultatea de Litere sigur ar fi mai puţin bogată, dacă pe una din băncile vechi şi mâzgălite, într-un colţ, ferit de ochii lumii, n-ar sta scris mărunt *Irina Barbu a fost aici*.

DESPRE TRADIȚIILE CREATE ÎN TIMPUL STUDENȚIEI

ANCA BĂDESCU
Promoția 2007–2010
Junior Project Manager
BORȚUN●OLTEANU

Timpul petrecut la Facultatea de Litere, specializarea Comunicare și Relații publice, nu a zburat. Nu prea am avut momente în care să mă întreb unde s-au dus anii, orele, cursurile. Timpul se comprima și se lățea, așa cum e și normal, dar era clar marcat de un curs pentru care mă bucuram că nu l-am pierdut, o confluență frumoasă sau nefericită de întâmplări ori un examen pe care mi-aș fi dorit să-l uit. Unele dintre marcajele astea, însă, se reluau cu religiozitate, așa că am avut ceva asemănător *tradițiilor* în parcursul meu prin facultate.

După primele cursuri ale domnului profesor Mihai Dinu am pornit o tradiție ce ne-a ținut, pe mine și pe colega mea de apartament (și de facultate), un an întreg: mesele noastre de seară au devenit ocazie de repovestit istoria și teoriile comunicării, special pentru cealaltă colegă de apartament (nu și de facultate). Da, știu cum sună asta, dar trebuie să recunoaștem cu toții că era păcat ca informația respectivă să se oprească doar la studenții din sală. Nouă ni s-a părut esențial să circule și-așa am început să ne petrecem fiecare seară de marți vorbind despre comunicare – la insecte, animale și oameni. Am început un circuit ce încă funcționează, deși mai puțin ciclic decât în urmă cu câțiva ani. Între noi circulă cărțile, citatele, articolele sau discursurile recomandate, pentru că ne-am făcut, cumva, responsabile pentru dezvoltarea personală și profesională a celorlalte. Iar informația trebuie să circule.

Examenele doamnei profesoare Adela Rogojinaru au stabilit o altă tradiție pentru mine, una pe care o recunosc mai greu. Toate examenele dumneaei începeau pentru mine cu cititul în fugă al cerințelor, recititul cu maximă atenție și apoi cu reluarea mentală a întregii materii parcurse doar pentru a confirma – da, așa este, cu siguranță – că nu mai știam absolut nimic-despre-nimeni-despre-nimic. În anul al II-lea, semestrul 2, îmi amintesc că mi-a surprins o colegă privirea asta de vid cumulat cu panică absolută și mi-a zis într-o șoaptă apăsată, aproape țipat: „Gândește-te! Ia-le pe rând și gândește-te, că sigur știi subiectul ăsta!”. S-au întâmplat două lucruri la examenul respectiv: m-am simțit norocoasă că nu am fost scoasă din sală și a fost prima oară când am fost mulțumită de ce-am scris la un examen marca Adela Rogojinaru. Ca notă suplimentară, tot atunci a fost și dumneaei mulțumită de mine. Încă mai am momentele astea de

panică (justificată), dar trec imediat la punctul următor, de rezolvare. Rulez instant placa asta înregistrată cu „Gândeşte-te! Ştii cum se rezolvă treaba asta!" – spusă în şoaptă apăsată, aproape ţipat.

Cea de-a treia tradiţie e despre raportarea la oameni, colegi, străini. A început în anul I, semestrul 2, la cursul doamnei profesoare Cristina Bogdan. Ni se povestea despre lutheranism şi o colegă a pus o întrebare despre Martin Luther King, dintr-o confuzie ce mi s-a părut delicios de amuzantă. Delicios la modul acela în care copiii de la grădiniţă râd unii de alţii şi se împing pentru că cineva s-a împiedicat ori, nu ştiu, poartă o bluză de-un albastru neaprobat de ei. Sau cel puţin aşa m-am simţit când doamna profesoară a explicat rapid şi natural diferenţa între cele două personalităţi – fără pufniturile ironice şi privirea cu subînţeles pe care le-aş fi folosit eu în răspuns. A fost prima dintr-o serie lungă de lecţii despre oameni diferiţi, experienţe şi cunoştinţe diferite, tipuri de inteligenţă diferite. La finalul cărora am convenit să depăşesc etapa de grădiniţă şi să profit şi eu de facultate. Am prins o grămadă de poveşti despre o grămadă de lucruri pe care nu le-am înţeles şi-am apreciat o grămadă de inteligenţe, de tot felul. Şi încă fac lucrul acesta.

Timpul de la masterat parcă a trecut mai repede. Cumva, între cursuri, birou, profesori, colegi, prieteni (şi ce-oi mai fi făcut) parcă n-am mai putut marca aşa de clar trecerea celor doi ani. Dar facultatea a rămas acolo, cu cele 3 tradiţii care sper să se continue mult timp de acum înainte.

DE LA CRP N-AM PLECAT NICIODATĂ

ALEXANDRA BRÂNZAN
Promoţia 2007–2010
Masterand Industrii Creative
King's College London

Acasă, la Petroşani, în camera mea, păstrez o cutie mare şi plină. Cutia mea, de care nimeni nu are voie să se atingă. Pentru că ocupă mult spaţiu, mama a încercat de multe ori să mă convingă să renunţ, cumva, la ea. Încercările ei vorbeau, eufemistic, despre triere, despre sortare. De fapt, despre cum casa (şi lumea, toată) ar fi un loc mai bun dacă am arunca toate hârtiile şi hârtiuţele, biletele de tren şi alte bileţele, ciornele şi variantele adnotate ale ciornelor, toate cartoanele, flyerele şi broşurile care sălăşluiesc acolo.

Îndepărtez întotdeauna astfel de propuneri decretând ferm: *sunt toate cursurile mele acolo*. De parcă n-am şti cu toţii că mi-am pus la păstrare, în loc sigur, toate cursurile, cărţile xeroxate, agendele, proiectele, bibliorafturile-monstru cu bibliografia examenului de licenţă, ca o mărturie a *tot ce a trebuit să învăţ* în trei ani de facultate.

Păstrez lucruri care cu siguranţă nu îmi sunt vitale, cu o manie de om bătrân, hotărât să-şi arhiveze, cronologic, amintirile. Din când în când îmi testez memoria deschizând cutiile, ridicând ceva la suprafaţă şi derulând în minte evenimentul de care îmi aminteşte. S-au întâmplat atâtea în viaţa mea de studentă, lucruri mici şi lucruri mari, dar dacă o să uit ceva? Dacă o să vreau să îmi amintesc şi n-o să fie *nimic care să-mi amintească*? Păstrez, de fapt, nişte ancore, în locuri unde ştiu că o să vreau să mă mai întorc, din când în când.

Iar eu la facultate m-aş tot întoarce. Aş mai sta şi-acum la cursurile de *Istoria Comunicării* ale domnului Mihai Dinu, într-un amfiteatru gălăgios, adus la tăcere de un claxon de bicicletă. Un amfiteatru plin cu studenţi care au realizat treptat, printre lecţii de etologie, demonstraţii matematice şi cuvinte rostite în Esperanto, că sunt într-un loc ca niciun altul, că domnul Dinu e un Profesor ca nimeni altul. Nişte studenţi pe care claxonul i-a adus la tăcere, dar pe care *poveştile i-au învăţat să asculte*.

Şi slavă Domnului, poveştile n-au lipsit niciodată! La Ana-Maria Teodorescu, de exemplu, nu exista teorie media care să nu poată fi ilustrată printr-o poveste de pe vremea stagiului la BBC sau din perioada în care a lucrat în televiziune. Iar la antropologie, atunci când mă simţeam prea mică pentru Oraşul cel Mare, seminariile Cristinei Bogdan mă transportau înapoi în satul bunicilor, acolo unde încă trăiau sfinţii, obiceiurile şi superstiţiile de care Oraşul cel Mare râdea.

M-aş mai întoarce la cursurile de *Relaţii publice*, la studiile de caz în care disecam campanii cunoscute, ale agenţiilor mari, visând că într-o zi astfel de campanii

vor ieşi din minţile noastre. Îmi amintesc atelierul de RP din anul I, prima campanie pe care am făcut-o, iluzia că obiectivele noastre chiar erau SMART şi naivitatea cu care credeam în ele. Aş nedormi şi-acum nopţile acelea din sesiune când, lucrând la proiectele pentru *Semiotică* şi *Imagologie*, analizam postere publicitare şi ne simţeam copleşiţi de lumea pe care o reconstruiam. De-ar fi ştiut ei, creatorii reclamelor, de câtă filosofie i-am făcut vinovaţi…

Nu a fost uşor la CRP. De la examenul de admitere până la examenul final de licenţă s-au scurs *trei ani grei*. Profesorii noştri se încăpăţânau, parcă, să nu facă nici cursurile, nici examenele, nici posibilitatea de a le trece mai uşoare. Îmi amintesc primele cursuri ale Adelei Rogojinaru şi disperarea care creştea în mine la gândul examenului. Nu înţelegeam mai nimic, la început. Din ultimele bănci ale amfiteatrului am venit, treptat, în rândurile din faţă, sperând că dacă o văd mai de aproape, dacă o aud mai bine o să îi şi înţeleg mai deplin cursurile.

Ştiu sigur că n-am reuşit să cuprind tot ce ne-a învăţat, dar am înţeles ce-a încercat să construiască din noi: oameni care îşi ridică singuri standardele, care aleg *the hard way to go* şi nu *the easy way out*. Pentru că nu ne-a făcut niciodată traiul uşor, ci ne-a dat întotdeauna mai mult decât am putut duce, ne-a învăţat că fiecare obstacol depăşit ne face mai puternici, mai capabili, mai buni. Fără să-mi fi spus asta vreodată, fără s-o fi scris într-o carte, Adela Rogojinaru m-a învăţat *să aleg calea cea grea*.

Dacă mă uit înapoi, CRP-ul de la Litere m-a învăţat atâtea lucruri, dincolo de ce a trebuit să mă înveţe. Prin oamenii pe care mi i-a adus în viaţă, fie ei colegi sau profesori, mi-a dat încredere că pot să păşesc, de acum înainte, pe orice cale grea.

*

Mă despart 2300 de kilometri de cutia mea, dar dacă aş putea, aş scoate un bileţel pe care Anca îmi scrisese, în colţ: *Când am trecut la albine?*. Mi-aş aminti imediat cursul domnului Dinu şi una din nenumăratele paranteze, în care ne-a explicat sistemul sofisticat de navigare al albinelor. Aş găsi bucăţi din macheta Teatrului Bazilescu pe care am folosit-o în ziua prezentării şi mi-aş aminti că am prezentat cu un membru al echipei în minus, pentru că Laura s-a tăiat zdravăn la deget în timp ce lucra la machetă şi a ajuns la Urgenţe. Aş găsi nota de plată de la un restaurant din Braşov unde ne-am oprit într-una din excursiile antropologice cu Cristina Bogdan. Mape de presă pentru evenimente imaginate şi neîntâmplate, bilete de tren către casă, după sesiunea de iarnă, bilete de tren către mare, după sesiunea de vară, toate mi-ar aminti de clipe din facultate pe care le-aş retrăi oricând.

Dar, pentru că nu am cutia aici, le scriu fetelor, fostelor mele colege de facultate. *Prietenelor mele din facultate*. Pentru noi, acel împreună sudat în trei ani de CRP nu s-a sfârşit când am aruncat în aer tocile de absolvente. Îmi răspund imediat şi, timp de câteva zile, depănăm amintiri care ar umple, singure, un volum aniversar.

Stând de poveşti, cu ele, simt că aş putea să renunţ la nimicurile de prin cutii, simt că nu am nevoie de atâtea indicatoare ca să gasesc drumul înapoi către facultate. N-am niciun motiv să mă tem că n-o să mă mai ştiu întoarce. Pentru că eu de la CRP n-am plecat, de fapt, niciodată.

ÎN RITM DE CRP

Alina BUZATU
Promoţia 2004–2008
Head of Strategy, Geometry Global

Opţiunea pentru un anumit tip de educaţie universitară implică alegerea nu doar a unei specializări, ci şi a unei metode care să formeze armonios, să rotunjească evoluţia studentului. *Despre tăcere*, savurosul eseu al lui David Le Breton, a fost primul text analizat în semestrul 1 din anul I, în cadrul seminarului de luni de la 8 dimineaţa (al doilea seminar cronologic – pe primul l-am ratat din cauza unui weekend prelungit în Regie). Neiniţiaţi şi sperând la mari dezvăluiri legate de dedesubturile PR-ului încă din primele săptămâni, mai toţi am catalogat textul drept unul periferic disciplinei pe care doream s-o aprofundăm. Conţinutul era seducător, însă ceea ce ne speria era presiunea industriei de comunicare (presiune falsă, urma să descopăr mai târziu), unde fundamentul ar fi stat în top 5 lucruri pe care trebuie să le ştii când scrii un comunicat de presă, reţete pentru o reclamă perfectă sau kit-ul indispensabil pentru un PR de corporaţie.

Au urmat alte cursuri despre subiecte aparent fără nicio legătură cu obiectul de studiu sau între ele: antropologia simţurilor, cultură organizaţională şi modelele lui Hofstede, notiţe despre feromoni şi comunicarea între specii de animale de care nu auzisem până atunci, analiza dinamicii de grup sau teme care puneau în discuţie iconografia medievală. Iniţial, le-am apropriat datorită profesorilor care fie prin şarm, fie prin pasiunea faţă de tematica propusă, impuneau o anumită rigoare în studiul cursului sau al seminarului. Ulterior, fiecare bucată de puzzle şi-a regăsit locul în formarea mea ca viitor practician în publicitate şi ca om cu bune deprinderi în domeniul comunicării. La baza strategiei de comunicare internă pe care am propus-o unui client a stat clasificarea lui Hofstede, antropologia lingvistică a devenit pretextul sub care m-am apropiat de unul din cei mai deştepţi colegi din facultate, iar lucrurile cu care am rămas în urma discuţiilor despre dinamica de grup au fondat brief-ul pentru o campanie de imagine care urma să obţină premii de eficienţă în advertising.

Secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere nu livrează informaţii, nu dă un reţetar, nu oferă liste pe care să le bifezi şi să mergi la departe. Nu e pentru cei care-şi doresc imediat un job pompos care să-i facă vizibili la evenimente mondene, nici pentru cei care n-au răbdare să descopere marea poveste a comunicării.

CRP formează bune deprinderi în comunicare prin faptul că-ţi oferă dinamică şi coerenţă. Dinamică pentru că logica fiecărui curs te obligă să-ţi pui întrebări, să vrei să treci pe la BCU, să afli de ce-urile care definesc şi re-definesc dezvoltarea fiecăruia.

Coerenţă pentru că la finalul facultăţii, în haosul comunicaţional contemporan, te bucuri de luxul unui fundament solid şi de diversitatea argumentelor care te pot ajuta în discuţii despre lansarea unui nou brand de telecom, viziunea unei companii sau alegerea unei metodologii de cercetare a consumatorului. Nu poţi rezona cu toţi profesorii (un lucru, de altfel, foarte sănătos), însă cei cu care ajungi să discuţi mai mult decât ora la care e programat examenul te vor ajuta să-ţi descoperi înclinaţia nativă spre un anumit domeniu al comunicării (şi dacă relaţionarea nu ajută, notele de la examen pot fi mai mult decât revelatoare).

Pe mine m-au cucerit de ce-urile pe care le-au adus cu ele cursurile de comunicare, publicitate şi antropologie. Întrebările, cărţile, studiile de caz, dezbaterile din facultate au condus la obţinerea unui stagiu de studiu în străinătate (bursă Erasmus în cadrul London College of Communication, BA Marketing and Advertising). Au urmat teza de licenţă care m-a apropiat şi mai mult de tainele antropologiei (aplicabilitatea teoriei darului şi a contradarului) şi o disertaţie de masterat în care am încercat să disting *pattern*-uri de comunicare eficientă în publicitatea contemporană (sub coordonarea conferenţiarilor Alexandru Ofrim şi, respectiv, Alexandra Crăciun).

Indiferent dacă sunt jurnalişti, publicitari, specialişti în PR şi comunicare, scriitori sau purtători de cuvânt, despre colegii mei am auzit rareori că au intrat în derapaje de exprimare sau de conţinut. Dimpotrivă, pe cei care şi-au armonizat ritmul personal cu cel al învăţămintelor de la cursuri i-am văzut fie premiaţi în cadrul unor festivaluri de comunicare, fie apreciaţi de nume puternice din industrie, fie semnând texte savuroase în publicaţii deloc de neglijat. Atunci când ne întâlnim întâmplător, există un soi de complicitate între noi, foşti absolvenţi de CRP, o recunoaştere şi o rememorare a tuturor lucrurilor pe care le-am învăţat pe băncile facultăţii, un soi de tăcere plină de semnificaţii. Dincolo de cadrul academic, examenele luate cu notă mare duc invariabil la binemeritate petreceri studenţeşti, amintiri cu vin şi poveşti.

OAMENI ȘI LOCURI

TEODORA CĂLIN
Promoţia 2006–2009
Competitions Manager, The Institute

CRP a însemnat un bufet cu multe râsete, două amfiteatre, un rând din dreapta sus ocupat la curs pentru toată gașca, cu un loc pentru mine, o tablă plină mereu cu informaţii, bănci lungi care au susţinut atâtea foi de examene scrise, un hol neîncăpător pentru toate emoţiile examenelor orale, o sală de curs de la etajul trei, martora proiectului de licenţă, de la prima idee până la ultimul punct, și o curte cu poveşti, care a aşteptat alături de noi rezultatele de la final.

CRP înseamnă și acum zeci de colegi pe care îi întâlnesc în agenţii de publicitate și PR și cu care colaborez bine, profesori dragi despre care povestesc des și care mă fac mândră pentru că le-am fost studentă, un profesor în special care m-a învăţat cum să scriu și să prezint cu pasiune un subiect frumos și o mână de oameni care îmi sunt acum prieteni.

Într-un cuvânt, CRP reprezintă baza formării mele pe plan profesional și uman.

ȘANSA FACULTĂȚII

MONA CĂLINESCU
Promoţia 2006–2009
PR & Marketing Online Coordinator
Librăriile Cărtureşti

Facultatea, ca proiecţie mentală universală, pleacă de la premisa că are repere fixe şi riguroase, dar generatoare de traiectorii de o flexibilitate şi o largheţe ideatică covârşitoare. Ideea primei fraze, în traducere personală, ar suna aşa: facultatea, prin natura sa, îţi deschide uşi interne şi externe la care nu ai avea altfel acces.

Cele două fraze exprimă, cu riscul redundanţei asumat, aceeaşi idee în spatele căreia coexistă două percepţii generale asupra universităţii: mediul academic serios care disciplinează gândirea şi experienţa personală care derivă de aici şi se transformă într-un bagaj mental extrem de valoros.

Acest preambul înţesat de cuvinte pompoase şi exprimări simandicoase este un prim exemplu de cum poate fi comunicarea inutilă. Încerci să epatezi, să impresionezi interlocutorul cu artificii lingvistice şi, de fapt, nu zici nimic în afară de adevăruri evidente, la îndemâna oricui.

Dacă nu te-am pierdut deja, îl folosesc drept contraexemplu la ce înseamnă pentru mine experienţa de student la Facultatea de Litere, specializarea Comunicare şi Relaţii publice.

Ştiam că aici vreau să studiez încă din clasa a XI-a, oarecum intuitiv. După pregătiri asidue am reuşit să intru a patra la secţia mult râvnită. Din păcate şi din motive obiective de ordin personal, a trebuit să întrerup studiile pentru doi ani la doar două luni de la începerea anului universitar. Pe primul an l-am îngheţat, dar al doilea a dus la exmatriculare.

Cu sprijinul domnului Decan Liviu Papadima şi cu o voinţă dusă la stadiul de încăpăţânare, am reuşit să mă reînmatriculez în 2006. Anul a debutat cu emoţiile intrinseci fiecărui început, dar târam după mine eşecul primului început din 2004, ca pe o umbră în care se regăseau, în cele mai întunecate nuanţe, temeri de ridiculizare şi prejudecăţi din partea colegilor şi profesorilor.

La ele se adăugau stânjeneala şi angoasa necunoscutului. Era ca şi cum *Tabula rasa* personală avea impregnată în ea o pată trasată de marker-ul unei dezamăgiri permanente.

Din fericire, stigmatul pe care mi-l atribuisem singură a fost spulberat într-un timp foarte scurt: relaţionarea cu profesorii şi colegii (unii dintre ei mi-au devenit, în timp, prieteni foarte dragi) s-a dovedit a fi extraordinară.

Încetul cu încetul, din zborul uimitor al fluturelui *Bombyx Mori*, prezent în primul curs al domnului Mihai Dinu, din popasurile prin Istoria Mării, Vinului, Zahărului și Râsului domnului Alexandru Ofrim, din pașii de MBO ai doamnei Laura Mesina, paradigmele doamnei Adela Rogojinaru, comunicarea tribului *kwakiutl* și incursiunile antropologice ale doamnei Cristina Bogdan, din semiozele infinite și detaliile imagologice captivante am ajuns la un SWOT personal în care reverberează experiența unei studenții extraordinare.

Mărturie a ei stă faptul că, pentru mine, această facultate subsumează o a doua șansă în posibilitatea de a interacționa cu oameni frumoși și de a purta în interior amprenta lor.

CRP – TOLBA CU SOLUȚII CREATIVE

MARIA CERNĂTESCU
Promoţia 2007–2010
PR Specialist and Event Organizer, Freelancer

Dincolo de experienţele obişnuite ale facultăţii (amintiri frumoase, prieteni dragi, nopţi albe, întârzieri la cursuri, examene, emoţii etc.), pentru mine CRP-ul a căpătat, de la distanţă, o formă aparte, aceea a unei tolbe pline cu soluţii creative, menite să mă ajute să străbat senin, cu încredere, timpul şi provocările vârstei adulte.

Este perioada spre care mă întorc mereu cu voie bună, pentru că aici am descoperit că multe dintre curiozităţile mele poartă un nume, sunt chiar felii ale unor discipline în sine şi că sunt mulţi alţi oameni care îmi împărtăşesc gândurile şi care ne-au încurajat pe noi, studenţii, să fim mai flexibili în modul de a privi lumea.

A fost locul unde unii dintre profesori, chiar după ani buni de predare, păstrau vie pasiunea pentru munca lor şi, cu abilitate de magicieni, ne deschideau uşi tainice către coridoarele nesfârşite ale cunoaşterii. Aceeaşi profesori ştiau să micşoreze distanţa dintre catedră şi restul amfiteatrului şi îmi captau atât de mult interesul încât nu-mi dădeam seama că pauza a început.

Îmi amintesc cum la cursurile domnului profesor Mihai Dinu am devenit persoana pe care de obicei o criticam, atunci când, pentru a nu pierde nici măcar un cuvânt, mi-am rugat insistent colegii să facă linişte, şi cum acelaşi domn mi-a oferit o lecţie de modestie şi profesionalism, când în cadrul unui curs, explicându-ne despre evoluţia şi istoria scrisului, a revenit pentru a corecta pe tablă cu 2 ani, perioada în care fuseseră descoperite nişte tăbliţe cu scriere cuneiformă, ce explică un sistem de abrevieri folosit în Summer, în sudul Mesopotamiei, în urmă cu mai bine de 5000 de ani.

Nu puţine au fost momentele când după un astfel de curs sau după cele susţinute de Cristina Bogdan, Silvia Marin-Barutcieff, Alexandru Ofrim şi mulţi alţii, fie îl sunam pe tata (care îmi împărtăşeşte preocuparea pentru ştiinţele socio-umane) să-i spun ce învăţasem, fie mergeam acasă şi încercam împreună să găsim punctele slabe ale campaniilor sau ale evenimentelor la care participam sau care erau prezentate în media.

Experienţa în cadrul CRP-ului a fost pentru mine reconfirmarea zicalei – „Toată viaţa înveţi!", procesul de învăţare neîncheindu-se cu adevărat niciodată, mai ales în acest domeniu care cere multe sacrificii, dar oferă satisfacţii pe măsură, şi în care

cunoaşterea şi informaţia pot fi deopotrivă, în funcţie de modul în care sunt folosite, instrumente pentru a construi sau pentru a distruge.

Îmi este cumva dificil să exprim în scris ce anume a însemnat şi înseamnă pentru mine existenţa de student în cadrul specializării Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere, dar, dat fiind că aici mi-am hrănit pasiunea pentru comunicarea paraverbală şi nonverbală, dacă ne vom întâlni, veţi înţelege cu uşurinţă gândurile şi emoţiile mele, dintr-un alt fel de discurs, mai sugestiv decât toate cuvintele.

OAMENII BUNI LA TOATE SE FORMEAZĂ LA CRP

FLORENTINA CHIRU
Promoţia 2010–2013
Product Manager, Rentrop & Straton

Mă consider unul dintre oamenii norocoşi ai generaţiei mele. Printre replici precum „pe vremea mea se făcea carte, nu ca astăzi" şi „sistemul de învăţământ din România e la pământ", eu sunt mândră să spun că am absolvit Facultatea de Litere, specializarea Comunicare şi Relaţii publice, în cadrul Universităţii din Bucureşti.

Am fost copleşită când am intrat în holul de marmură care fusese străbătut, de-a lungul timpului, de oameni pe care îi admiram şi pe care îi descopeream în cărţile citite. Cu gândurile pesimiste ale părinţilor şi ale prietenilor, care mă întrebau dacă mă voi face librar sau profesor, am păşit în domeniul numit Comunicare şi Relaţii publice.

Ce ştiam până atunci? Ştiam doar că Relaţiile publice nu înseamnă Relaţii cu publicul şi că intru pe un teren necunoscut, dinamic, în care voi avea foarte multe de învăţat. Astăzi ştiu că trebuie să învăţ continuu şi că această specializare formează oameni buni la toate. Această facultate m-a format ca specialist în domeniu, dar şi ca om. De aici am învăţat că domeniul în care voi lucra are nevoie de oameni cu picioarele pe pământ, integri şi responsabili. Aici am descoperit că imagologia, comunicarea interculturală şi antropologia, deşi verişoare îndepărtate ale domeniului, stau în spatele unei imagini puternice. Tot aici am descoperit că în spatele campaniilor fascinante de PR stă cercetarea.

În timpul facultăţii am luat totul ca pe o provocare. Păşeam într-un nou domeniu, care aştepta să fie explorat şi îmbunătăţit. Venind de la un liceu cu profil real, matematică-informatică, în mintea mea, orice campanie de comunicare se asemăna cu un puzzle, iar eu trebuia să pun piesele în ordinea firească. Deşi îmi era dor de simplitatea matematicii, am descoperit, de la domnul profesor Mihai Dinu, că umanul cu realul se pot îmbina, iar eu încercam să găsesc acest amestec perfect în orice proiect pe care trebuia să-l duc la un bun sfârşit. Aşa am descoperit că o campanie de PR nu e numai poveste şi că orice idee, oricât de bună ar fi, nu poate funcţiona fără o planificare riguroasă.

Această facultate nu este una din care poţi ieşi uşor, doar pentru diploma de final. Vrând-nevrând, îţi captează atenţia şi te provoacă să devii mai bun. Deşi ne-am plâns, în timpul studenţiei, de sesiunile prea grele, de materiile care uneori păreau a nu-şi afla rostul în mintea noastră, abia după ce am absolvit facultatea, ne-am dat seama că nu am apreciat totul la momentul potrivit. Şi astăzi, mulţi dintre noi ne-am dori să ne reîntoarcem în Amfiteatrul Bălcescu, să dezbatem, să găsim şi să implementăm soluţii.

Astăzi lucrez ca manager de produs în cadrul unei companii editoriale, Rentrop&Straton, şi am aflat cu mândrie că Directorul General al acestei companii este *alumnus* al Facultăţii de Litere. Astăzi sunt, aşa cum am învăţat în timpul facultăţii, omul bun la toate. Organizez evenimente, realizez materiale de promovare, stabilesc strategii pentru campanii integrate, lansez produse şi sunt în permanentă legătură cu noi autori, pentru a descoperi posibilităţi de dezvoltare a activităţii pe care o desfăşor. Şi pot realiza toate aceste lucruri, datorită unui lucru extrem de important, învăţat în cadrul acestei facultăţi: să fii mereu ancorat în realitate.

Voi fi recunoscătoare acestui departament pentru două lucruri esenţiale: oportunităţile şi oamenii. Toate oportunităţile de dezvoltare profesională oferite de această facultate m-au ajutat să cresc ca om şi ca specialist, să descopăr provocări şi să ştiu mereu că pot mai mult, că nu mi-am atins potenţialul maxim. Pentru oamenii pe care i-am întâlnit aici nu ştiu dacă voi avea suficiente cuvinte de mulţumire. Mă refer atât la profesori, cât şi la colegi. Profesorii de la CRP au un dar aparte de a insufla pasiune viitorilor specialişti, de a explica rolul fiecărei bucăţi din puzzle. Iar colegii, pe lângă darul unui simţ critic extrem de bine folosit, au şi capacitatea de a rămâne prieteni.

Recunoştinţa şi bucuria pe care mi-o oferă statutul de absolvent al acestei specializări nu pot fi aşternute în doar câteva rânduri, însă gândurile mele se vor întoarce întotdeauna înspre trei mari cuvinte: curaj, responsabilitate, potenţial.

ÎNCEPUTURI

GABRIELA CHIŞCARI
Promoţia 2006–2009
Analist servicii client, HP România

Întotdeauna mi-au plăcut începuturile. Deşi mă inhibă şi-mi rod scuturile de protecţie cu fiecare pas, îmi încâlcesc răspunsurile şi-mi denaturează convingerile. Comoditatea statornică de-a nu creşte, de a rămâne fidelă unui fel de-a fi, mi-a fost suficientă cândva, demult, când nu ştiam să trăiesc altfel decât în cercul meu stabil, cunoscut, fără surpriza întrebării şi a răspunsului. Şi asta era pe când nu învăţasem că fiecare câştig îşi cere plata necunoscutului, a pasului făcut afară din cerc.

Prima zi de facultate. O sală incomodă, decorată-n lemn tare şi pix scrijelit în desene, şi oameni: într-o parte noi, copii cu accente diferite, strângându-şi degetele sub bancă în aşteptare, de cealaltă parte, ei: staturi elegante, zâmbete-n reacţii şi multe cuvinte, îmbinate-n fraze academice care ne sperie prin coerenţă şi semnificaţie, prin noutate.

Primul curs. De ce suntem aici? Ce sunt Relaţiile publice? Capu-n pământ, mâinile pe genunchi, rugăciunea-n gând: „Nu pe mine, Doamne, nu pe mine!" Confundăm Relaţiile publice cu munca de ghişeu şi ne strângem în carapace, ruşinaţi de îndrăzneală. Iar cuvintele astea multe care izvorăsc dintr-un singur om, pasionat şi cald, ne trezesc simţurile adormite în cutia liceului. „Cum să ajungem şi noi aşa? Cum să credem în ce spunem cu atâta ardoare, încât să transmitem mai mult decât o privire ruşinată în pământ? Cum?..."

Comunicare. Îmi adun gândurile comode la un loc şi-mi spun că n-o să învăţ prea multe. „Cine, oare, nu ştie să vorbească? Cine nu ştie să scrie, să lege cuvintele într-o frază, să gândească?" Azi, mai mult decât atunci, aş spune sigur că... eu. Intră domnul profesor Mihai Dinu pe uşă. Priveşte calm auditoriul expansiv şi tace. Ne molipsim de tăcerea lui semnificativă şi ascultăm. Iar eu, hipnotizată de puterea informaţiei, de frumuseţea limbajului şi de vocea caldă, uit să notez: un om enciclopedic se împarte cu noi, divaghează, exprimă generos şi amplu istorii, curiozităţi, frumuseţi din lumea-n care „nu există non-comunicare".

Într-un stil neconcordant liniştii domnului Dinu, un om cu zâmbet sincer şi gesturi largi îşi prezintă crezul cu patos: Relaţiile publice devin plastilină în mâinile doamnei profesoare Adela Rogojinaru. O femeie extraordinară mişcă prin cuvinte, de un înalt nivel academic, prin noutatea informaţiei şi spiritul etic prin care îşi face loc printre campanii şi exemple. Mă retrag cu ochii-n foaie şi notez. Mă depăşeşte locul ăsta sobru, cu bănci de lemn incomode, şi mă bucur: începutul meu îşi cere schimbarea, ieşirea din cerc şi curajul – spre bine.

De la antropologie până la comunicare media, de la comunicare animală până la interculturalitate, absorb voluntar şi involuntar istorii şi noutăţi, campanii şi exemple – modele de gândire, şi învăţ, pentru prima dată, să citesc altfel, fără intenţia deloc necesară de a reţine cuvântul şi nu contextul, definiţia şi nu exemplul. Examenele-mi sunt, în primul rând, provocări personale: de a-mi demonstra că pot gândi complex sau concentrat, de a crea pe baza unui model, de a creşte. Şi greutatea ideii de a învăţa în obligativitatea unui examen se pierde în dorinţa de a găsi în mine un mod de a gândi deschis, personal, pentru că mi se permite examenul practic mai mult decât cel restrâns teoretic.

Întotdeauna mi-au plăcut începuturile. Pe cât de mult mi-au erodat scutul de protecţie în faţa unui nou mod de a gândi şi de a fi, pe atât de mult mi-au oferit o şansă: aceea de a cunoaşte oameni extraordinari, dedicaţi şi pasionaţi de ceea ce împart. Iar acum, la sfârşit, aş mai avea nevoie de o şansă, după cinci ani de viaţă universitară: „Ce sunt Relaţiile publice?" – „Eu ştiu! Alege-mă pe mine!"

ÎNTÂLNIRE

SILVIU-ADRIAN CHIVEREANU
Promoţia 2006–2009
Head of Marketing Communications
Bucureşti Mall

Aveam aproape 20 de ani când ne-am întâlnit oficial. Eram amândoi tineri şi căutam tot felul de ipostaze ale comunicării dintre noi. În primul an, ne-am dat silinţa să fim ascultători unul cu celălalt, nu ştiam exact ce presupune o ipostază de comunicare. Boboci fiind, ne-am agitat, am zis ca toţi colegii noştri că puţină răbdare ne va ajuta să trecem marea. Ei, aici ne-am împotmolit, marea era uneori agitată, alteori părea calmă, de nu mai ştiai încotro s-o apuci. Cu toate astea am dat dreptate studenţilor mai mari, începutul e întotdeauna mai greu. Treptat, am învăţat despre Comunicare, despre Relaţii publice şi aşa am continuat cinci ani frumoşi (trei de licenţă şi doi de masterat) într-o relaţie de durată. La o amintire distanţă şi câţiva ani de la absolvirea secţiei de Comunicare şi Relaţii publice din cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti sunt şi acum bucuros de cunoştinţă.

Îţi doresc să fii la fel de tânără şi să inspiri viitori comunicatori ca atunci, la cei 20 de ani ai mei. La mulţi ani şi să ne revedem cu bine peste 20 de ani!

EȘEC ESTE DOAR CEEA CE LĂSĂM SĂ NE DOBOARE

CORINA CIONTU
Promoția 2007–2010
Manager, Gema Fitness
Membră a Companiei de Teatru Passe Partout DP

La Facultatea de Litere am ajuns printr-o pură întâmplare. Proaspătă absolventă a unui liceu cu profil real, tot ce știam sigur la 18 ani era că nu vreau să studiez un domeniu care să aibă vreo legătură cu matematica, fizica sau informatica. Simțindu-mă indecisă, părinții mi-au sărit în ajutor prezentându-mi diferite posibilități, printre care și specializarea Comunicare și Relații publice a Facultății de Litere, pentru care am optat, întrucât acoperea un număr divers de discipline și-mi oferea multiple posibilități de angajare. Cu excepția faptului că am fost la buget, nu am strălucit cu nimic ca student în acești 3 ani de facultate. Inconșient, încercam să-mi ascund timiditatea și sensibilitatea în spatele unei măști care mă făcea să par (credeam eu) dezinhibată, foarte sociabilă și mereu bine dispusă. Îmi doream, teoretic, să mă orientez către publicitate, pentru că „suna bine" și pentru că-mi oferea posibilitatea de a-mi pune în valoare spiritul creativ.

Subiectul de licență mi l-am ales din domeniul publicității și se numea „Kitsch-ul în printurile publicitare", o lucrare de 60 de pagini la care am tras de mine pentru fiecare rând scris. Pe măsură ce aprofundam tema și înaintam în cercetarea subiectului în mintea mea începea să se nască sâmburele neîncrederii, al nesiguranței, simțeam că direcția pe care am pornit este una greșită, că mă forțez să fac un lucru care nu numai că nu mă împlinește, ci mă face nefericită, neîncrezătoare în forțele proprii, în aptitudinile mele.

După luni de încercări, după zeci de ore petrecute la Biblioteca Centrală Universitară, în care îmi făceam veacul zilnic, am ajuns, în cele din urmă, și în punctul în care a trebuit să susțin produsul final. A fost apogeul întregului proces, culmea unei lupte zadarnice pe care am avut-o cu mine în tot acest timp, între ceea ce credeam eu că sunt și ceea ce eram cu adevărat. Susținerea tezei de licență a fost o descărcare neașteptată de frustrări acumulate de-a lungul acestei perioade critice din viața unui om aflat în plină schimbare. Pe scurt: nu am fost în stare să-mi argumentez subiectul, m-am blocat și nu am luat licența din cauza examenului oral.

Ceea ce am considerat în acea zi ca fiind cel mai mare eșec din viața mea de până atunci s-a dovedit momentul care m-a trezit la realitate, m-a determinat să iau atitudine, m-a responsabilizat. M-am eliberat și am început să caut răspunsuri, să mă împrietenesc cu mine și să învăț să mă cunosc, să vreau să mă cunosc, să mă descopăr și să nu mai fug de adevăr. Am învățat să-mi recunosc greșelile și să le iau ca experiențe care mă pot ajuta să evoluez ca om. Încrederea o căpătăm odată cu conștientizarea de sine, cu

sesizarea propriilor limite, sperând de fiecare dată la îmbunătăţiri. De-abia după ce ne acceptăm aşa cum suntem putem începe să ne corectăm.

Pot spune că neluarea licenţei în primă fază este momentul care mi-a schimbat radical viaţa. Din dorinţa de a-mi întrece limitele, m-am orientat către actorie, care m-a ajutat să-mi depăşesc timiditatea, frica de a vorbi în public şi de a fi în centrul atenţiei.

Am susţinut din nou licenţa, examenul oral, în iarna anului imediat următor, de data aceasta în domeniul antropologiei, o disciplină care mi-a rămas în suflet. Zâmbesc şi acum cand îmi amintesc de momentul în care am rugat-o pe doamna profesoară Cristina Bogdan să-mi coordoneze lucrarea. Ştiam că are deja foarte mulţi studenţi înscrişi pe listă şi că nu mai acceptă alte propuneri, din lipsă de timp. Era într-o zi de toamnă, la început de an universitar, iar eu o aşteptam emoţionată să iasă de la curs pe holul Facultăţii de Litere. Îmi tot repetam în gând mini-discursul pe care îl pregătisem în prealabil şi pe care bineînţeles că l-am uitat când am dat cu ochii, în cele din urmă, de doamna profesoară. Şi chiar şi aşa, a mers! Mă simţeam salvată şi, într-un fel, eram salvată. Îmi recăpătasem speranţa şi dorinţa, pofta de a lucra. În Cristina Bogdan am descoperit omul din spatele profesorului, omul sensibil, discret, un exemplu de profesionalism şi de corectitudine. Scriu aceste rânduri cu gândul că nu am îndrăznit niciodată să-i mărturisesc cât de mult a însemnat pentru mine toată această experienţă, nu doar ca student, ci şi ca suflet. M-a reparat.

Este de prisos să spun că am lucrat cu deosebită plăcere la noul meu subiect de licenţă, că am impresionat comisia şi că am luat zece... Anul acesta am terminat un masterat în cadrul Centrului de Excelenţă în Studiul Imaginii, modulul Spectacol Mutimedia Societate, activez în Compania de Teatru Passe Partout DP şi visez să fac ceva care să conteze în domeniul actoriei. Şi *totul* a fost scris cu *Litere*.

MULȚUMESC, CRP!

BIANCA COMAN
Promoția 2007–2010
Marketing Campain Specialist
IBM România

„Când studentul de odinioară își evocă profesorul, la ce anume se gândește el mai întâi? La gesturile acestuia? La intonația vocii? La cele spuse? La mimică? Pesemne că în chip spontan la toate laolaltă, pentru că altminteri cum s-ar alcătui în noi imaginea *profesorului, imaginea aceea cu care despicăm apoi timpul și îl impiedicăm să se așeze cu nerăbdarea și uitarea lui, peste personajul real?*"

Gabriel Liiceanu, în *Declarație de iubire*, descrie amănunțit frământările pe care le-am simțit și eu în redactarea acestui text. Cred în destin și în lucrurile care se întâmplă cu un scop în viață. La fel cum cred că oamenii care ne-o traversează au un rol în drumul pe care-l parcurgem. Pentru cariera mea, profesorii au fost cei care au avut rolul decisiv.

Ei mi-au ghidat de fiecare dată pașii. De exemplu, dacă nu aș fi făcut pregătire la gramatică, în clasa a XII-a, cu domnul profesor G. Ardeleanu de la Facultatea de Litere, probabil că nu aș fi ajuns să studiez niciodată la specializarea Comunicare și Relații publice. Întâmplarea a făcut să nu se mai dea examen de admitere la Filologie chiar în anul meu. Domnul profesor m-a îndrumat atunci să îl susțin, totuși, la una dintre celelalte secții ale facultății, povestindu-mi despre Relații Internaționale și Studii Europene și Comunicare și Relații publice: „De la RISE poți să lucrezi în diplomație, iar de la Comunicare poți să ajungi să lucrezi în publicitate, să fii purtător de cuvânt sau să creezi evenimente." Ideea de a fi creativă, de a putea spune că ceva a rezultat în urma a ceea ce am gândit eu mi s-a părut fantastică, așa că am ales pe loc: CRP.

Trebuie să recunosc faptul că primul an de facultate a fost derutant. Nu înțelegeam legătura cu ceea ce mi se povestise, nu vedeam conexiunile cu ceea ce studiasem până atunci, totul părea confuz. De-abia în anul al II-lea am înțeles că nu era nevoie să se lege, că intrasem într-o lume nouă care trebuia acceptată ca atare. Din nou, ca și cum mi-ar fi sărit cineva în ajutor, cursul de *Strategii de Relații publice* al doamnei profesoare Adela Rogojinaru m-a învățat ce înseamnă să *Învăț* (da, chiar cu majusculă!), ce înseamnă să fii pregătit oricând pentru neprevăzut și să-i faci față, ce presupune domeniul în care ajunsesem.

La un moment dat, am vrut să-mi măsor cunoștințele și am decis să mă înscriu cu echipa la Olimpiadele Comunicării. Pentru că eram abia la primul nostru proiect de o asemenea anvergură, am cerut ajutorul oamenilor aproape de noi, al doamnelor profesoare Raluca Moise și Alexandra Crăciun. Am trecut cu emoții de prima etapă și am

mers mai departe, de data aceasta pe picioarele noastre, dar alături de cei care ne-au ajutat să aflăm mai bine ce înseamnă să lucrezi în industrie: primii noşti clienţi, Kaspersky Lab. Am revenit victorioase, cele cinci fete din echipă, cu premiul I la secţiunea PR; era pentru prima dată când premiul ajungea la CRP. O mândrie mai mare nu putea să fie, atât pentru noi, cât şi pentru cei care ne-au susţinut de-a lungul celor două luni de concurs.

N-am cum să uit excursiile minunate organizate de doamna profesoară Cristina Bogdan. Au fost cele mai importante pentru mine, ştiam că aparţin acelui timp şi loc şi cred că toţi aveam acelaşi sentiment de fiecare dată când ne aventuram în autocarul vesel spre destinaţii încărcate de istorie şi de semnificaţii culturale.

Pentru mine, CRP va fi mereu locul de referinţă, unde am să mă întorc cu drag, ca acasă. Oriunde ajung povestesc cu mândrie despre prelegerile extrem de detaliate şi interesante ale domnului profesor Mihai Dinu, despre fascinaţia cu care ascultam toţi poveştile antropologice la cursurile doamnei profesoare Cristina Bogdan, despre cum am învăţat să vorbim în public la orele doamnei profesoare Laura Mesina, despre cum ne susţinea mereu doamna profesoară Ana-Maria Teodorescu să nu renunţăm la opiniile pe care le avem, despre seminarele extrem de utile şi practice ale doamnei profesoare Raluca Moise, despre calmul şi blândeţea doamnei profesoare Silvia Marin-Barutcieff, atunci când ne evoca sumbra lume a coloniilor africane şi despre câte altele pentru care, din păcate, spaţiul este aici prea limitat.

Astăzi am ajuns pe drumul unde mă visam în anul doi de facultate: profesez ceea ce am învăţat. Sub titulatura de Specialist în Campanii de Marketing creez campanii şi evenimente pentru sectorul public din Anglia, iar referinţele mele au rămas aceleaşi, pentru că am norocul ca IBM să aplice chiar ceea ce am învăţat la CRP.

Aşadar, mulţumesc, CRP, pentru un început de drum atât de frumos!

CRP – ÎNTRE *ATUNCI* ȘI *ACUM*

ROXANA SIMONA CONDRUŢ
Promoţia 2007–2010
PR Specialist, Hyundai Auto România

În rutina cotidianului, perioada studenţiei este o dulce amintire. Am început să mă gândesc cu nostalgie la tumultul acelor ani, deşi nu a trecut chiar atât de mult timp. Am fost studenta secţiei de Comunicare şi Relaţii publice din cadrul Facultăţii de Litere timp de trei ani, la care s-a adăugat un masterat de încă doi ani.

Îmi amintesc cu drag prima zi de cursuri, zarva din amfiteatru si curiozitatea fiecăruia dintre noi. Pe chipurile noastre se citea dorinţa vie de a cunoaşte şi de a experimenta. O ceremonie simplă ne-a marcat noul statut de studenţi. În faţa noastră se aflau profesorii ce aveau să ne fie alături în următorii ani, care ne-au prezentat această etapă din viaţa noastră ca pe o provocare.

Port încă în memorie unul dintre îndemnurile primite atunci. Am fost sfătuiţi să ne redefinim relaţiile pe care le stabilim, să construim mereu în jurul şi în continuarea lor şi întotdeauna să fim pregătiţi pentru neprevăzut. În anii de facultate, fără să ne dăm seama, am făcut acest lucru. Am construit constelaţii de relaţii interpersonale, care ne ajută şi în prezent.

În timp, am descoperit oamenii din spatele profesorilor care ne-au ghidat în toţi aceşti ani. Fiecare şi-a transpus experienţa în proiecte, studii de caz şi cursuri care au fost dezbătute de noi.

Entuziasmul primelor zile de facultate, al primului semestru îmi stăruie încă în minte. Alergam de la un curs la altul şi ne bucuram de fiecare persoană pe care o cunoşteam. Dar după prima sesiune am privit lucrurile uşor diferit.

Examenele ne marcau, ca pe fiecare student. Ştiam că în această perioadă fiecare dintre noi este disponibil, indiferent de ora din zi sau din noapte. Pierdeam nopţi la rând învăţând sau lucrând la câte un proiect individual sau în echipă. Sub presiunea timpului, ne mobilizam, iar randamentul creştea considerabil. Privind în urmă, aceste perioade aveau un farmec aparte. Într-un mod mai puţin vizibil, ele ne-au pregătit pentru job-ul prezent, dat fiind faptul că acum, ca şi atunci, ne confruntăm frecvent cu termene-limită pentru proiectele pe care le desfăşurăm.

Experienţa la CRP a însemnat cunoştinţe, oportunităţi, conexiuni, prieteni şi, nu în ultimul rând, întâlnirea cu *oamenii frumoşi* care ne-au modelat, ne-au dezvăluit din tainele domeniului şi ne-au pregătit pentru ceea ce aveam să devenim.

ÎN CĂUTAREA RĂSPUNSURILOR POTRIVITE

MIHAELA CORBEANU
Promoţia 2010–2013
Masterand SNSPA
Brand Management şi Comunicare Corporatistă

Se spune că amintirile pier odată cu timpul, eu spun că nu sunt amintiri decât acelea care rămân încrustate în sufletul nostru, dar mai ales cele care ne unesc iremediabil de persoane dragi. Şi totul porneşte de la dorinţa de a găsi răspunsuri.

Examene, tensiune, decizii importante, încurajări, sentimente amestecate ne aruncau pe toţi într-un vârtej al lumii celor mari. Priveam cu nedumerire zeci de broşuri informative, auzeam sfaturi de la cei iniţiaţi şi toate opţiunile păreau să aibă o doză de inedit, interesant şi necunoscut. De fapt, porneam cu toţii în căutarea unor răspunsuri, doream să ne regăsim şi să ne clădim ca oameni şi ca profesionişti.

De ce am ales să fiu studentă la Comunicare şi Relaţii publice? Paradoxal, comunicativă nu am fost niciodată, îmi ia ceva timp să construiesc relaţii şi curajul de a mă afirma nu s-a numărat niciodată printre calităţile mele. Cineva ar spune că am o problemă de orientare... profesională, dar se pare că alegerea am făcut-o mai mult cu sufletul. M-am avântat de mult în lupta cu ideile, cuvintele mi-au fost arme de preţ, iar atunci când sunetele nu se articulau, găseam mereu o frântură de imagine care să le ţină loc. Am ajuns la Comunicare şi, în acelaşi timp, la Litere, iar toate pasiunile mele au prins viaţă. Am învăţat că nu e de-ajuns să vorbeşti, ci să cântăreşti cuvintele, că relaţiile înseamnă complicitate şi afinitate şi că adevăraţii profesionişti în comunicare nu măsoară timpul în secunde, ci în idei autentice şi sclipiri de creativitate.

Trei ani au adus cu ei incursiuni prin istorii fascinante: comunicare, mentalităţi şi comunităţi, dar şi expediţii pe teritorii ştiinţifice sau strategice, ani în care am cunoscut idei provocatoare şi oameni frumoşi. Cum prima experienţă e trăită cel mai intens, cea mai puternică amintire şi unul dintre cei mai dragi şi mai apreciaţi oameni îmi rămâne doamna profesoară Laura Mesina şi, implicit, *Atelierul de construire a portofoliului de Relaţii publice*. Anul I, semestrul 2, curs opţional, vineri de la prânz şi, cu toate acestea, a devenit rapid cel mai aşteptat moment al săptămânii. Deşi săptămânile se scurgeau cu teme refăcute, comunicate de presă desfiinţate, strategii lucrate până în miez de noapte, cercetări de teren, toate mi se păreau adevărate şi simţeam că asta îmi doresc să fac. Ultimul curs, discurs în faţa colegilor, la fel de emoţionaţi, dar mai ales în faţa doamnei profesoare, un orator desăvârşit care cucereşte prin argumente şi pledoarii demne de agora grecească. Am vorbit zece minute despre axa de campanie şi conceptul strategic, având senzaţia că vocea o să-mi piară şi că toţii ochii aceia curioşi mă vor

judeca aspru la final. Am pus punct prezentării şi aşteptam turul nemilos de întrebări şi observaţii, dar au început aplauze şi zâmbete de mulţumire, iar eu am rămas nemişcată aşteptând evaluarea doamnei Mesina: „Un discurs excelent, iar conceptul de la care ai pornit dovedeşte că ai o minte de strateg". Nu, nu a fost răspunsul pe care îl căutasem, dimpotrivă a fost momentul care m-a învăţat să investighez şi să interoghez fiecare situaţie, în căutarea întrebărilor potrivite care declanşează procesul de gândire şi hrănesc mintea.

Au trecut trei ani de atunci, dar ştiu că mă pot întoarce oricând către oamenii frumoşi la minte şi la suflet care au rămas acolo sau care s-au îndreptat, la rândul lor, către alte orizonturi, purtând cu ei experienţele începutului. Eu ştiu că asta fac, iar pe lângă acest lucru, lucrez în calitate de Community Manager la o companie franceză, cu alte cuvinte îmbin pasiunea pentru comunicare cu o alta mai veche, pentru limba lui Voltaire. Să fie răspunsul de azi rezultatul întrebărilor din ultimii trei ani? Se pare că încă nu am epuizat întrebările.

CUM AM DEVENIT CRP-istă

ADRIANA COROIU
Promoţia 2007–2010
Specialist în Comunicare Internă
OMV Petrom S.A.

Voi de ce v-aţi ales Facultatea aceasta? Câţi dintre voi vreţi să faceţi publicitate? Dar Relaţii publice?

La întrebarea primită la primul curs din Facultate, de la doamna profesoară Laura Mesina, 80% din amfiteatru era cu mâna deja sus când s-a auzit publicitate, iar pe feţele tinerilor, printre care mă aflam şi eu, bineînţeles, apăruse un zâmbet larg şi ochii se deschiseseră mari, semn că ştiam toţi ce-i aia.

Când am ales specializarea Comunicare şi Relaţii publice de la Universitatea din Bucureşti ştiam prea puţine despre Relaţiile publice, dar mă încântau reclamele. În oraşul meu mic, de provincie, nu prea aveam contact cu domeniul, aveam însă vreo două broşuri la îndemână, nişte poveşti auzite şi câteva luni de pregătire pentru examen. Mai citisem pe undeva că noi, viitorii absolvenţi, vom fi punctul de legătură dintre companii şi public. Era suficient pentru mine, deşi nu aveam nicio idee despre ce va urma şi, cu toate acestea, a fost cea mai inspirată alegere pe care am făcut-o.

Am găsit aici nu doar informaţii, teorii şi multe cărţi de citit, dar multe alte lucruri, care au făcut ca facultatea aceasta să nu fie o simplă instituţie de învăţământ, ci o lume CRP-istă, cum ne plăcea nouă să spunem: profesori pe care ţi-ar fi plăcut să-i asculţi mai mult de două ore, poveşti şi plimbări antropologice cu unul dintre cei mai apropiaţi dascăli, adevărate lecţii necesare în domeniul nostru, lucrări de seminar unde deveneam critici şi la care puneam la cale campanii şi, cel puţin pentru mine, adevărate prietenii. Nu am să vă povestesc despre Platon, Aristotel, Foucault – autori care, poate surprinzător pentru mulţi (şi pentru noi la momentul respectiv!), se citesc aici, după cum tot aici se învaţă despre comunicarea animală şi feromonii care ajută la comunicarea dintre vietăţi, despre semnificaţii, despre pseudoevenimente, despre cum trebuie înţeleasă lumea prin culturile ei felurite sau despre cum poţi să priveşti o imagine, un obiect, un film. Toate acestea, pe lângă zecile de cărţi de specialitate, aveau un loc potrivit în bagajul nostru de cunoştinţe. Şi până la urmă trebuie să recunosc, nu am mai văzut niciodată materialele publicitare ca înainte, ca simplu spectator, căci începusem să le analizez ca şi cum aş fi fost în spate, cu echipa de campanie, iar împreună cu colegii descoseam în drum spre casă, seara, după ore, contexte, mesaje, culori, detalii.

Aşa au fost toţi anii studenţiei, plini de curiozităţi şi de uimire. Mi-aduc aminte cum stăteam, cuminţi, în primul an de facultate, lunea, în amfiteatrul de la Facultatea de

Chimie, de dimineaţa până seara, mi-a aduc aminte şi frânturi din cursuri, şi primul examen cu cărţile pe masă, la care cu greu am obţinut note medii, mi-aduc aminte şi cum am realizat primul scurt metraj pentru atelierul media şi de temele pe care le primeam la seminare. Dar cel mai mult mi-au folosit sfaturile; aici am auzit şi învăţat să nu mă mulţumesc cu ceea ce primesc de la Facultate, de la profesori, ci să caut mai mult, să merg mai departe. Citeam site-uri de publicitate şi comunicare, articole din reviste şi cărţi de specialitate, ştiam toate campaniile mari şi mergeam la atât de multe conferinţe organizate de asociaţii studenţeşti şi susţinute de experţi din domeniu încât ai mei şi alţi prieteni începuseră să mă întrebe uimiţi: „*Dar ce tot faci tu acolo, ce se întâmplă la evenimentele astea?*".

Venită din afara Bucureştiului, am locuit la cămin toată perioada facultăţii, înconjurată de colegele şi prietenele CRP-iste, şi sunt convinsă că experienţa facultăţii ar fi fost cu totul alta dacă anii aceia i-aş fi petrecut în alte condiţii. În sesiuni, de exemplu, cărţi şi foi erau înşirate prin toată camera, dar dacă vreodată apărea vreo nelămurire, aveam câteva variante, iar „*bate la uşa unui prieten*" era mereu printre primele opţiuni. Era imposibil să nu găseşti pe cineva priceput la o materie ori alta, care să te lămurească şi să-ţi povestească cum stau lucrurile. De fapt, momentele de pauză erau adunările în care nu povesteam ce film am vrea să mai vedem, pe unde ne-am dori să ne mai plimbăm, ci se desfăşurau adevărate repetiţii ale lecţiilor, cu sesiuni de întrebări şi răspunsuri. Plecam împreună spre facultate, cu inima în dinţi de cele mai multe ori şi ne gândeam, ca orice student, care ar putea fi subiectul de examen.

Cel mai greu examen, cel final, de licenţă, a fost o adevărată provocare pentru mulţi dintre noi. Dar nu mai contează munţii de texte trase la xerox, timpul care părea prea scurt şi termenul atât de aproape. Pentru mine, încă proaspăt în minte a rămas momentul de dinainte: grămada de emoţii felurite, informaţii zburând aleatoriu şi sentimentul cu care am ieşit pe uşă, cu toate speranţele înainte, în gaşcă, pe ritmurile unei melodii optimiste, puse de dinainte pe *repeat* cu volumul ridicat, căci ne încuraja să credem că momentele marelui examen reprezintă ziua reuşitelor noastre, *cea mai bună zi*.

În acea primă zi de facultate, doamna profesoara Laura Mesina ne-a zâmbit înapoi, cunoscând avântul studenţilor către mirajul publicităţii şi, mai ales, modul în care se schimbă raportul la terminarea studiilor. Şi iată-mă acum când lucrez în comunicare organizaţională şi, chiar dacă nu ştiu exact unde sunt toţi colegii mei, îi am încă pe unii dintre ei aproape, iar pe alţii îi văd activi în acest domeniu vast, participând şi vorbind la conferinţe şi evenimente, acolo unde ne străduiam în facultate să pătrundem ca voluntari.

CEREMONIE PENTRU SUFLET

OANA DUDA
Promoţia 2008–2011
EMEA Internal Events Administrator
Oracle University

Întotdeauna mi-au plăcut serbările, festivităţile de premiere şi, mai ales, cele de absolvire. Aşa că la sfârşitul anului trei de facultate am mers cu plăcere la aproape toate ceremoniile de absovire ale prietenilor mei. Rând pe rând, am fost alături de ofiţeri, de psihologi, de viitori economişti, contabili ş.a.m.d şi am împărtăşit cu ei emoţiile de sfârşit, bucuria realizării şi entuziasmul posibilităţilor ce se întrezăreau la orizont.

Şi apoi am urmat noi, generaţia Comunicare şi Relaţii publice 2011. Pe scurt CRP. Abia la sfârşitul celor câtorva ore am realizat că ceremonia de absolvire redă de fapt spiritul absolvenţilor, al profesorilor şi al facultăţii. Toate emoţiile pe care le-am trăit, apropierea pe care o simţeam faţă de profesori şi discursurile în sine au adunat toate orele de curs, toate examenele, proiectele şi discuţiile informale în drum spre amfiteatrele Bălcescu, Odobescu ori spre palatul de la Mogoşoaia.

Nu ştiam la ce să mă aştept în primele săptămâni de şcoală. Nici de la profesori, nici de la colegi. Eram curioasă să îi descopăr, dar nu îmi stabilisem anumite aşteptări. Mă gândeam mai mult că cei trei ani de facultate mă vor aduce mai aproape de o profesie care mă atrage şi care pare interesantă, aceea de specialist în relaţii publice. Cred că abia în momentul de sfârşit, când am ieşit din Aula Magna a Facultăţii de Drept cu diploma în mână, mi-am dat seama că parcursul m-a ajutat să cresc ca om înainte de toate.

Primele cursuri m-au speriat pentru că veneam de la integrale şi derivate şi deja mă gândeam că îmi trebuie un dicţionar de neologisme pentru prelegerile doamnei pofesoare Laura Mesina, un pix magic pentru a aduna toate cuvintele domnului profesor Mihai Dinu şi un abonament urgent la bibliotecă. Cel din urmă s-a dovedit a fi şi necesar şi o plăcere, însă pe celelalte nu le-am mai căutat. Uşor, uşor am ajuns să înţeleg şi cuvintele mari şi ideile filosofice şi mi-am mai revenit când am regăsit în doamna profesoară Cristina Bogdan imaginea dirigintei pe care o lăsasem acasă după opt ani petrecuţi împreună.

Atunci când subiectele abordate sunt puse în valoare de măiestria unor profesionişti este o plăcere să îţi iei locul în sală şi să aştepţi să înceapă cursul. La noi la facultate veneai fără să se facă listă de prezenţă, pur şi simplu pentru că îţi făcea plăcere să audiezi cursurile şi apoi încercai să le povesteşti colegilor de cameră, prietenilor şi familiei despre Amadeus sau dansul albinelor, despre cum Benetton şi-a

creat imaginea de brand ori să le explici de ce profa ta a umblat prin lume în căutarea dansurilor macabre.

Cei trei ani de facultate îi văd de la absolvire chiar mai frumoşi, îi apreciez mai mult pentru toate amintirile pline de savoare şi pentru oamenii deosebiţi pe care i-am întâlnit. Pentru că în primul rând profesorii sunt cei care dau tonul facultăţii şi o fac să fie atât de specială.

Am părăsit băncile facultăţii mândră pentru că am cunoscut dascăli care fac cinste meseriei şi pe care nu îi laşi în urmă chiuind de bucurie pentru că te-au pus să tocești în fiecare sesiune, ci te-au determinat să cercetezi mereu, să fii creativ şi să nu te opreşti la informaţiile primite în timpul cursurilor şi seminariilor. Asta şi-a dorit Ana-Maria Teodorescu să se întâmple cu fiecare dintre noi şi sper că promoţia 2011, indiferent pe unde este răspândită, să crească profesional şi uman urmând sfaturile doamnei profesoare.

Rămâne să aşteptăm revederea din 2021 ca să întregim cartea cu poeziile lui Mihai Eminescu, pe care Ana-Maria Teodorescu a rupt-o fâşie cu fâşie pentru noi la ultimul curs, ca să păstrăm mereu o parte din întregul care ne-a adus împreună: CRP-ul.

CÂND TIMPUL PARCĂ STĂTEA ÎN LOC

Anca DUDĂU
Promoţia 2008–2011
Stagiu de practică
Departamentul de Dezvoltare Organizaţională
Coloplast, Copenhaga

În 2008, eram elevă la unul dintre cele mai bune licee din Craiova, Colegiul Naţional „Fraţii Buzeşti". Într-o clasă de real. Cu alte cuvinte, matematică, informatică, fizică şi chimie pe pâine.

Ca mai tot liceanul de rând, nu prea ştiam eu ce vreau să fiu când o să fiu mare. Ştiam că vreau să merg la Bucureşti pentru că *acolo se face carte*. Dar parcă nu vroiam să mă alătur majorităţii din clasă – prea multă matematică necesară pentru a intra la ASE sau la Politehnică! Gândul de a mai învăţa încă 6 ani arhitectură sau medicină mă speria teribil. Cam acestea erau opţiunile în cercul meu de cunoştinţe.

Drept să spun, nici nu ştiu cum am aflat de acea specializare cu nume lung, ceva despre comunicare. Cum nici măcar eu nu ştiam exact ce urma să studiez, nu-i de mirare că, mult timp după, mai toate cunoştinţele au reţinut că vreau să dau la jurnalism. La urma urmei, cine ştia pe atunci diferenţa dintre *Relaţii publice* şi *relaţii cu publicul*? Nu prea mi-era clar nici mie ce fel de slujbă puteam să am la finele studiilor, dar visam să lucrez cât mai puţine ore în faţa calculatorului. A învăţa despre cum comunică oamenii între ei însemna, în mintea mea, că o să lucrez cu oameni, nu la birou (frumos vis, nu?). Şi uite că, din naivitate, sau, mai degrabă, din lipsă de informaţie, urmându-mi intuiţia, am luat una dintre cele mai bune decizii din viaţă.

Trebuie să mărturisesc că niciodată nu am avut o pasiune imensă pentru lectură (din păcate!), deci gândul de a studia la Facultatea de Litere mă înspăimânta teribil. Îmi închipuiam că voi fi singura venită de la un profil real, care nu se grăbeşte să deschidă cartea ascunsă în bancă, îndată ce profesorul iese din clasă. Mă aşteptam ca profesorii să fie enciclopedii în viaţă. Şi mulţi dintre ei chiar erau. Îmi amintesc spaima continuă din primul semestru al anului I că voi pica la toate examenele. Pe de-o parte, mă simţeam pierdută printre cursurile de *Introducere în…* sau *Istoria....* Pe de alta, foarte repede am aflat că acea comunicare se referea mai mult la corporaţii decât la comunicarea interpersonală. Am descoperit lanţul infinit de conferinţe despre campanii de PR şi advertising. Oameni interesanţi, cu cariere reuşite. Bucureştiul cu tot farmecul şi agitaţia lui. Fiind o fire pragmatică, nu puteam să nu mă revolt mereu, întrebându-mă pentru ce să-l citesc pe J. Habermas, când în jur se vorbea numai despre clipuri virale, guerilla marketing şi social media.

Şi totuşi, spaima de a pica examenele şi dezamăgirea unui posibil *ţi-am zis eu să dai la ASE* erau mult prea mari. Sute de pagini de notiţe – ca nu cumva să ratez ceva din ceea ce s-a explicat. Discuţii cu studenţii din ceilalţi ani pentru a învăţa din sfaturile lor şi a afla scurtături. În sesiune, ore întregi la telefon cu colegele pentru a desluşi împreună bibliografia. Şi acum îmi amintesc primul examen – spuneam într-una *eu pic, eu pic!*. Dar n-am picat niciun examen. Dimpotrivă.

Am avut mare noroc de dascăli care m-au învăţat să citesc printre rânduri. Au fost modele de viaţă care, prin pasiunea lor, m-au transformat din cea mai acerbă protestară împotriva sistemului mult prea teoretic, într-o persoană care a ajuns să iubească sincer Facultatea de Litere, ca fiind locul unde timpul parcă stătea în loc. Sau, mai bine zis, unde găseam răgazul pentru a ne întoarce în timp, să învăţăm despre trecut pentru a putea vedea noi perspective referitoare la viitor. Singurul loc unde puteam să amânăm pentru încă puţin gândurile despre business şi carieră. Timp pentru a analiza şi înţelege omenirea în ansamblu şi comportamentele individuale. Da, am fost norocoasă să întâlnesc profesori care ne-au învăţat să dedicăm timp pentru a reflecta la subiecte la care suntem acum mult prea ocupaţi ca să ne mai gândim. Care ne-au învăţat să apreciem originalul, autenticul. Cum ne influenţează limba modul în care gândim? Cum sunt reprezentate spaţiul şi timpul în diverse culturi şi epoci istorice? Care e diferenţa dintre spaţiul public şi spaţiul privat şi ce impact au acestea asupra comunicării?

Note mari? Era greu de crezut atunci că, după absolvire, nu o să mai valoreze niciun gram. Că acum reprezintă doar amintiri nostalgice ale nenumăratelor ore petrecute în faţa paginilor de cuvinte. Dar am realizat între timp că au adus totuşi nişte câştiguri incomensurabile. În primul rând, încrederea că pot reuşi orice îmi doresc, chiar dacă la început pare imposibil. Apoi, tot ce am învăţat reflectând şi încercând să aplic ceea ce citeam. Acest lucru m-a ajutat să mă descopăr pe mine ca om şi să înţeleg cine vreau să fiu în viaţa profesională.

Am absolvit Facultatea de Litere, specializarea Comunicare şi Relaţii publice, în 2011. Imediat după aceea, m-am mutat în Danemarca pentru a face un masterat în Comunicare Corporatistă la o Şcoală de business din Aarhus. Apoi, m-am mutat în Copenhaga pentru a lucra într-o agenţie daneză specializată în comunicarea internă în timpul schimbărilor organizaţionale. Acum fac un alt stagiu de practică în *employer branding* în Departamentul de Dezvoltare Organizaţională din Coloplast, o companie internaţională daneză cu aproape 8.000 de angajaţi.

Este adevărat că angajatorii nu întreabă niciodată despre Platon sau Simone de Beauvoir. De aceea mă bucur că am fost la toate acele conferinţe şi că am încercat şi să gust viaţa reală prin diverse voluntariate, proiecte şi stagii de practică. Cu toate acestea, pot spune că faptul că mi-am antrenat mintea cu acele texte – mult prea abstracte, pentru gustul meu de atunci – a făcut diferenţa şi atunci când am parcurs diversele etape ale masteratului şi acum, când trebuie să înţeleg complexitatea unei strategii organizaţionale sau provocările unei companii internaţionale. Mă bucur că am ajuns să lucrez cu şi pentru oameni, chiar dacă în zilele noastre calculatorul este inevitabil. Şi îi mulţumesc Facultăţii de Litere că m-a ajutat să îmi descopăr pasiunea pentru oameni.

UN PROFESOR CARE SCHIMBĂ VIEȚI

RALUCA DUȚĂ
Promoția 2007–2010
Digital Community Manager
GolinHarris București

Sunt într-un interregio care vine de la Comarnic spre București.

Vreau să mă apuc de scris și simt că mă mână ceva inspirație, doar că nu prea știu să pun punctul pe i. Aici ar trebui să scriu ceva despre departamentul de Comunicare și Relații publice, care mi-a schimbat radical viața sau viziunea asupra ei. Așa-mi tot zic de câteva stații încoace. Dar îmi mai iau un răgaz de gândire, pentru că nu poate ieși ceva bun decât dacă mă detașez de amintirile punctuale legate de anii de facultate și dacă reușesc să identific acel moment în care eu am devenit un alt om datorită CRP-ului.

Facultatea aceasta mi-a deschis cele mai neumblate drumuri pe care mi-a fost dat să ajung până la 20 de ani. Primul examen aici știu că a fost cea mai mare enigmă pe care o întâlnisem până atunci. Învățasem niște noțiuni teoretice, puțină istorie a relațiilor publice și niște soluții de campanii de relații publice, dar nu înțelegeam modul în care aveau să-mi folosească informațiile acelea vreodată. Și ce mă speria cel mai tare era că eu nu știam care va fi momentul când mă voi prinde ce înseamnă să faci PR și cum se va schimba viața mea și mai ales în ce direcție. Pentru moment eram acoperită – eram o studentă care învăța și eram sigură că pe parcurs îmi voi da eu seama de mersul lucrurilor.

Între timp, până să mă prind ce sunt Relațiile publice, mă îndrăgostisem de statul în bibliotecă și de citit din *Istoria Vieții Private*, în care descopeream în fiecare zi lucruri care mă uimeau legate de istoria noastră mai puțin cunoscută, închisă în jurnale și în scrisori, istoria omului obișnuit, dar și a civilizațiilor.

Era primul drum pe care eram încântată că mi-l deschid singură. Deja lecturile mele de plăcere luau o direcție mult mai umană și mai puțin teoretică, reveneam la cărțile pe care ni le recomandase profesorul de istorie în liceu și care aveau o mare componentă de viață privată a evenimentelor și personalităților istorice din diverse epoci. Deși preocupările îmi erau dominant orientate către PR, sufletul mi se întorcea permanent către antropologie și istoria mentalităților.

Aplecarea aceasta către istoria umanului, cu tot ce implică el prin atârnările de civilizație, cultură, limbă și credință, era una general valabilă pentru majoritatea colegilor din anul meu – toți eram îndrăgostiți de materiile conexe antropologiei și, uitându-mă înapoi, îmi dau seama că, de fapt, toți eram îndrăgostiți de o doamnă profesoară care nu mai știa ce să ne facă pentru a ne hrăni dorința de cunoaștere a omului, pe care o nutream cu toții. Toți voiam să ne înscriem la opționalele de antropologie, toți voiam să ne facem

lucrările de licenţă cu dumneaei şi toţi abia aşteptam să vină următoarea excursie antropologică. Au fost 4 în total, pentru generaţia noastră.

Deşi a primit multe aprecieri din partea studenţilor, deşi am reuşit să o declarăm simbolic unul dintre marii români care au schimbat vieţile şi modul de a gândi al multor generaţii şi a făcut parte dintre puţinii oameni care au purtat Torţa Olimpică în Anglia anului 2012, doamna profesoară Cristina Bogdan trebuie să ştie cât de mult a schimbat vieţile unora dintre noi. Sau, mai bine zis, cât de tare a contribuit la ajungerea noastră la statutul de oameni. La devenire emoţională mi-e gândul mai ales.

Eram o persoană superficială în liceu. Totul îmi era dat şi luam totul *for granted*, cum spun englezii. Eram cea mai bună din clasă şi aşa mă defineam ca om. Nu-mi cunoşteam istoria familiei, nu mă interesau poveştile bunicilor, pe care le vedeam doar ca o modalitate prin care ei încercau să-mi răpească din timpul de studiat şi credeam că eu sunt ceea ce prietenii şi şcoala îmi spuneau că sunt.

Transformarea nu a fost una bruscă, am simţit-o mai degrabă abia după ce mi s-a întâmplat. Îmi plăceau lecturile antropologice, îmi plăceau proiectele şi mai ales îmi plăcea că eram mici cercetători prin toate excursiile în care mergeam cu doamna profesoară Bogdan.

Iar acea *madeleine* a lui Proust, la care mă întorc de fiecare dată când vreau să-mi amintesc care a fost momentul transformării mele, a fost un cerc de mentalităţi şi antropologie pe care Cristina Bogdan l-a început pe când eram în anul al III-lea şi care mi-a modificat radical lumea interioară. În paralel, începusem să scriu şi pe blogul personal şi totul mergea mână în mână. La finalul proiectului, toţi studenţii implicaţi urmau să fie co-autorii unei cărţi despre *vârstele omului*. Fiecare grupă de studenţi avea o temă – de la copilarie, la adolescenţă, căsatorie, viaţă de cuplu şi până la moarte. Proiectul avea o secţiune teoretică şi o alta de cercetare pe teren.

Nu e greu să ghiciţi care parte m-a furat total şi m-a făcut să caut ca o nebună cele mai frumoase poveşti posibile. Exact partea de cercetare. Tema pe care mi-am ales-o era copilăria, iar persoana pe care urma să o studiez era mamaie. Sigur că nu m-am putut abţine să nu ciulesc urechile şi la poveştile lui tataie. Şi acolo a început marea călătorie în căutarea mea, cu ajutorul bunicilor.

Au urmat multe weekend-uri în care am mers acasă aproape doar pentru a afla cât mai multe despre copilăriile alor mei; au urmat multe aduceri aminte despre cum era când eram mică şi mamaie îmi povestea despre cum erau vremurile pe când ea îşi trăia copilăria.

Sunt amintirile pe care le-am accesat doar datorită acestui cerc pe care-l făceam cu doamna profesoară Bogdan. Mulţi îmi spun acum, când mai aştern pe blog câte o poveste de când eram mică sau câte un portret al copilăriei bunicilor mei, că am crescut tare frumos la Comarnic şi că am avut un început de viaţă minunat. Şi aşa este, dar înţeleg acest lucru abia acum.

După ce am trecut prin această experienţă am reuşit să-mi dau seama că eu sunt ceea ce am fost când eram mică şi sunt ceea ce am devenit când m-am făcut mare datorită grijii părinţilor mei. Sunt ceea ce sunt pentru că m-au crescut nişte oameni extraordinari, pe care i-am avut drept bunici, şi care, pe lângă lobodă cu lapte, mămăligă cu smântână şi ou, m-au hrănit constant cu multă poveste.

Iar acum sunt ceea ce sunt şi mi-am dezvăluit devenirea emoţională datorită unui cerc de antropologie şi unei profesoare care m-au marcat personal şi profesional şi care mi-au permis să mă întorc la ai mei, cei care m-au crescut, să le reascult poveştile din poziţia mea de om mare, care-şi doreşte repovestită copilăria şi ascultă cu drag despre copilăriile tuturor.

UN TIMID LA COMUNICARE ȘI RELAȚII PUBLICE

ALEXANDRA ENĂCHESCU
Promoţia 2009–2012
PR Executive, MakeSense PR

Aş putea să vorbesc la infinit despre timiditatea mea cronică, despre nehotărâri şi amânări, dar aceasta nu este o poveste a dramelor personale sau a monştrilor din dulap. Totuşi, nu pot separa felul meu de-a fi de experienţa pe care am avut-o în mediul universitar.

Nu ştiu nici astăzi ce procent dintre studenţii care sunt admişi, în fiecare an, la Facultatea de Litere, specializarea Comunicare şi Relaţii publice, chiar ştiu la ce să se aştepte sau înţeleg, într-adevăr, ce presupune domeniul pe care îl aleg, dar mărturisesc că eu am fost cu siguranţă unul dintre oamenii puţin dezorientaţi în momentul în care şi-au pus problema alegerii unei specializări. Cred că singura certitudine pe care am avut-o a fost alegerea Universităţii, poate pentru că Negrici, Manolescu, Ştefănescu şi toată critica literară cântăreau destul de greu din zilele nedormite pentru Olimpiadele la Limba română. Universitatea şi Facultatea de Litere păreau o alegere firească, aproape ca mersul încrezător al unui somnambul care, chiar şi în stare de transă şi inconştienţă, ştie în orice moment unde se află tacâmurile, întrerupătoarele, biblioteca.

Ce m-a adus la Comunicare şi Relaţii publice am ştiut mai puţin la început. Îmi aduc aminte că oscilam între Studii europene şi Comunicare şi că, din angoasa amplificată de examenul de admitere pentru acestea, dosarul meu s-a aflat pe cele mai diferite mese de evaluare: la Engleză-Rusă şi la Istorie. Ştiţi obiceiul acela chinuitor când strici o duminică frumoasă în care îţi bei cafeaua liniştit şi, dintr-o dată, îţi vine în minte un singur gând atât de stăruitor încât nu te mai poate scoate nimeni din melancolie pentru câteva zile? Am uneori tresărirea senină a unui „ce-ar fi fost dacă?" în legătură cu decizia mea. E ceva care mă aduce, însă, înapoi, fără regrete.

Am fost un om timid care a făcut Comunicare. Şi încă face. Nu ştiu dacă am văzut în Facultatea aceasta un leac pentru fricile mai sus amintite sau dacă mi se părea că ceva grozav e pe cale să mi se descopere, dar ştiu că am fost, iniţial, vorba cântecului, "an Englishman in New York". Primul duş rece a fost când am primit, din partea unui profesor, întrebarea fatală, ameninţătoare ca o gaură neagră a fiecărui student din anul întâi, „de ce aţi venit la specializarea aceasta?". Am auzit atunci cele mai diverse răspunsuri, dar ştiu că cele care îmi dădeau senzaţia unui junghi între coaste erau acelea care arătau o veşnică înţelegere naivă a comunicării ca domeniu profesional: „Eu am venit la Comunicare pentru că îmi place să vorbesc şi sunt sociabilă", spuneau câteva dintre colegele mele. În timpul acesta, eu îmi frământam

palmele transpirate, simţindu-mă deja pe jumătate proscrisă. Mi-am zis atunci că acesta trebuie să fie ori începutul calvarului pentru mine, ori sfârşitul tuturor speranţelor mele despre faptul că voi putea să demonstrez ceva fără să fie nevoie să socializez ca modalitate de a atrage atenţia. Mă gândeam că facultatea trebuie să însemne mai mult decât atât şi că a înţelege fenomenul comunicării presupune şi o tăcere semnificativă, de calitate.

Pentru mine, lucrurile s-au aşezat firesc în cei trei ani de facultate. Am aflat, am înţeles, m-am întrebat, am scris, mi-am imaginat, am admirat, m-am bucurat şi mi-am făcut prieteni. Şi mi-am spus că aş vrea să lucrez în domeniu, chiar dacă unele apucături introvertite încă îmi mai dau peste mână când mi-e lumea mai dragă. Apoi îmi aduc aminte că am avut un drum frumos şi că mi-am făcut un duşman fals din timiditate în legătură cu această specializare. Cei care îşi imaginează, aşadar, că ea se rezumă doar la a vorbi, nu şi la a gândi îndelung ceea ce vrei să spui, vor avea aşteptări nerealiste de la întreaga Facultate de Litere.

Sunt un om norocos, da. Sunt norocoasă pentru că lucrurile mi s-au întâmplat exact în ritmul în care au fost date să mi se întâmple. Mă bucur că nu am avut calculator înainte de clasa a noua, că nu am vorbit pe Messenger înainte de clasa a zecea, că nu am avut un cont de Hi5 înainte de clasa a unsprezecea, că nu am ştiut nimic până în momentul în care am aflat ce nu ştiam. Mă bucur că am ales Facultatea de Litere şi specializarea CRP, chiar dacă, pe atunci, cu un ochi nesigur şi necopt. Mă bucur pentru toate lucrurile care mi s-au întâmplat aşa cum mi s-au întâmplat, pentru că ştiu că acesta a fost singurul drum firesc pe care l-aş fi putut cunoaşte. Şi zâmbesc duminica dimineaţa, la cafea, când îmi aduc aminte de asta.

ÎNTRE FRUNTARIILE CRP-iste

PETRA GHERASIM
Promoţia 2008–2011
Manager PR, Quartz Media Production

Te-aş ruga, dacă vrei şi poţi, să scrii un textuleţ despre orice stare, întâmplare, visare legată de CRP. Poate fi o zi la facultate, întâlnirea cu un coleg sau cu un profesor, o întâmplare deosebită, un examen, o excursie, în fine ceva ce te-a marcat şi a dat sens existenţei tale între fruntariile CRP-iste.

Aşa suna propunerea doamnei profesoare Cristina Bogdan, pe care m-am bucurat să o onorez. Exact cum făceam în Facultate, stau în faţa acestei foi de hârtie încercând să scriu un eseu pe care l-am lăsat, după bunul meu obicei, pe ultimul moment. Singurul lucru pe care pot totuşi să îl invoc în apărarea mea este că de când am primit propunerea de a scrie acest text, m-am gândit de nenumărate ori despre care moment din Facultate să scriu. Şi nici acum, cu puţin timp înainte de a înmâna cele încă nescrise, nu mă pot decide. Schimbările radicale în viaţă, lucrurile care înseamnă cu adevărat ceva pentru noi, nu sosesc ca în filme – brusc, fără avertisment. Sau cel puţin în cazul meu nu se întâmplă aşa, ci se instalează pe nesimţite, fiecare zi adăugând ceva nou la noul eu care e pe cale să se clădească.

Aşadar sensul existenţei mele *între fruntariile CRP-iste* a fost dat de cei trei ani de facultate în ansamblul lor. Nu există întâlnirea cu un singur profesor, ci cu mai mulţi: magnificul profesor Mihai Dinu, care m-a făcut să descopăr lucruri asupra cărora aş fi rămas pe veci ignorantă, energica doamnă profesoară Monica Spiridon, care ne-a oferit un fir al Ariadnei ce a făcut ca semiotica să nu mai fie un labirint fără ieşire, generoasa şi calda Fernanda Osman, mereu alături de noi, gata să ne explice orice mic amănunt ce ne-a scăpat, Silvia Marin-Barutcieff care ne-a deschis ochii asupra altor culturi şi civilizaţii. Şi evident, cred că niciun CRP-ist nu ar putea să o uite pe doamna profesoară Cristina Bogdan, un om cu vocaţie reală, care într-un mod relaxat şi mereu inventiv, ne-a făcut să iubim antropologia şi istoria mentalităţilor. Nimeni nu are cum să dea uitării cursurile făcute la Muzeul Satului sau pe iarbă în Cişmigiu şi toţi ne vom aminti excursiile în care am fost cu dumneaei.

Pentru mine, Facultatea a însemnat o plimbare pe un domeniu nesfârşit – cu încăperi luminoase şi vaste, în care ţi-era mai mare dragul să stai, dar şi cu odăi mici, reci, înghesuite, în care intram fiindcă aşa trebuia (adevărul e că oricine pe lumea asta are cursuri preferate şi cursuri detestate). Treceam dintr-o încăpere în alta, descoperind o lume nouă la fiecare pas, crescând câte puţin după fiecare curs, repoziţionându-mă constant în raport cu lumea. CRP-ul a fost specializarea care mi-a permis să îmi iau ce

am considerat că era necesar pentru devenirea mea, lăsându-mi timp şi pentru alte activităţi, care m-au modelat la rândul lor. Nu am învăţat doar de la facultate, am avut timp să învăţ şi pe lângă ea.

Anii studenţiei mele s-au dovedit a fi total diferiţi de ceea ce îmi imaginasem. Înainte de a veni la Bucureşti, eram influenţată de lecturile pe care le făcusem în liceu. Îmi doream să ajung la Bucureşti pentru a întruchipa un personaj principal dintr-un roman scris de Mihail Sebastian sau Gib Mihăescu.

Însă paşii entuziaşti care m-au adus prima oară la Facultatea de Litere nu m-au purtat către acea lume boemă la care visasem, ci la ceva mult mai bun, după cum aveam să descopăr: la realitate. Iar *realitatea* a însemnat câţiva profesori dedicaţi, a căror întâlnire m-a schimbat profund. Ce am învăţat de la ei are o aplicaţie mult mai importantă decât cea practică. Chiar dacă ai şansa să faci ceva ce îţi place, existenţa de zi cu zi ajunge la un moment dat ceva aproape mecanic. Cursurile acestor profesori reprezintă pentru mine acea oază la care mă întorc de câte ori cotidianul ameninţă să învăluie totul în banal. Când traseul serviciu – casă mi se pare insuportabil, îmi amintesc fascinaţia cu care am descoperit, graţie profesorului Mihai Dinu, cum caracatiţele masculi au capacitatea de a-şi schimba culoarea doar pe o parte, în aşa fel încât să-şi impresioneze partenera, cealaltă jumătate având rol de camuflaj în faţa pericolelor. Un amănunt absolut fascinant, ce are darul să ne amintească de frumuseţea şi de secretele nebănuite ale acestei lumi. Când mi se pare că petrec ore în şir în faţa unui computer, cu senzaţia că nu fac nimic cu rost, îmi amintesc de cursurile de antropologie sau de mentalităţi şi de felul în care oamenii de odinioară încărcau de sens şi cel mai mărunt gest sau obiect. Când biroul mi se pare mult prea strâmt, mă gândesc la culturi exotice, la oameni care trăiesc după alte coordonate. Atunci când simt că înşir într-un text oarecare cuvinte care par goale, îmi amintesc de Ferdinand de Saussure, de Roland Barthes şi de multitudinea de sensuri pe care le poate căpăta un cuvânt. Asta mă impulsionează să merg mereu mai departe şi să găsesc în fiecare gest, întâmplare sau întâlnire un prilej de mirare şi de fascinaţie.

„NUMELE MARI SE SCRIU CU *LITERE*”

LOREDANA GHIMFUS
Promoţia 2004–2008
Coordonator al Biroului de Relaţii publice
Universitatea din Bucureşti
Cadru didactic asociat
Departamentul de Ştiinţe ale Comunicării
Facultatea de Litere

În mod ideal, toamna oricărui licean de clasa a XI-a începe cu gândul la alegerea viitoarei cariere şi, implicit, la identificarea facultăţii de urmat. În cazul meu, aceste gânduri au început să mă „bântuie” primăvara, în cel de-al doilea semestru. Recunosc că eram puţin nehotărâtă în ceea ce priveşte alegerea facultăţii, închipuindu-mă succesiv avocată, jurnalistă sau chiar poliţistă. Opţiunea pentru Facultatea de Litere s-a strecurat în gândurile mele după ce am vizitat sediul acesteia. Atunci, ca şi acum, arhitectura impunătoare a facultăţii, plină de încărcătură istorică, m-a impresionat prin somptuozitate.

Încă de la primele cursuri, am fost plăcut surprinsă de atmosfera prietenoasă, căldura sufletească şi erudiţia cadrelor didactice. Au fost darurile ce m-au însoţit pe tot parcursul studiilor şi m-au determinat să urmez şi cursurile masteratului de *Modele de Comunicare şi Relaţii publice*.

Ca absolventă a specializării *Limba şi Literatura Română – Comunicare şi Relaţii publice*, în sistem pre-Bologna, consider că am avut şansa să optez pentru două direcţii profesionale. Pe de o parte, aş fi putut alege profesia de dascăl. Urmasem cursurile modulului psiho-pedagogic şi, la un moment dat, mă visam profesoară de limba şi literatură română, învăţându-i pe elevi importanţa lecturii şi a conservării limbii române.

Desigur, cursurile şi oportunităţile de dezvoltare profesională şi personală ale specializării Comunicare şi Relaţii publice erau atât de variate încât cu greu te puteai decide spre ce direcţie să te îndrepţi. Alegerea finală s-a produs în urma unui stagiu de practică în cadrul unei agenţii de Relaţii publice. Mi-am descoperit atunci abilităţile organizatorice şi posibilitatea de a aplica ceea ce învăţasem în facultate. Oricât de obosită aş fi fost nu puteam să renunţ la cursurile de *Comunicare interpersonală şi interculturală*, *Media*, *Popular Culture*, *Strategii şi Tactici de Relaţii publice* sau

Comunicare organizaţională. Erau atât de aplicate, de actuale şi de conectate la realitatea cotidiană, încât era imposibil să nu înţelegi şi să nu le îndrăgeşti.

Dacă ar fi posibilă reîntoarcerea în timp, cu siguranţă aş alege tot Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, pentru că, aşa cum afirmă chiar sloganul de promovare al acestei instituţii de învăţământ superior, *numele mari se scriu cu Litere.*

SCRISOARE CĂTRE MINE CEA DE ACUM 3 ANI

ALINA IACOB
Promoţia 2010–2013
Consilier Autori
Self Publishing România

Dragă eu de acum 3 ani,

Vezi că iar ai luat metroul greşit şi o să întârzii chiar şi-n prima zi de facultate! Hai, nu mai căsca gura şi găseşte mai repede amfiteatrul ăla! O să ajungi în anul trei şi tot nu o să cunoşti sălile! Odobescu? La parter, pe dreapta. Repejor, că lumea a intrat deja!

Uită-te în stânga ta, pe rândul al doilea! Le vezi pe fetele alea trei? Decât să le mai arunci priviri pe furiş, ai face bine să le zâmbeşti frumos, fiindcă în curând veţi deveni prietene. Şi să nu-ţi faci planuri pentru la vară! O să petreceţi vacanţa împreună. Şi apoi weekend-urile. Şi revelioanele. Şi nopţile. Şi sesiunile. Şi proiectele. Şi dezamăgirile. Şi fericirile.

Şi acum, dragă eu de acum trei ani, fă cunoştinţă cu doamna profesoară Raluca Moise! Aşa, ascultă cu atenţie şi zâmbeşte politicos, e îndrumătoarea ta de an. Ce? Zice că are aşteptări mari de la voi, că trebuie să veniţi la consultaţii săptămânale şi că nu puteţi aduce adeverinţe de practică false? Înainte să te îngrijorezi fără motiv, află de la mine că o să-ţi placă atât de mult, încât pentru nimic în lume n-o să lipseşti de la seminariile de *Metode şi Strategii* şi bine o să faci. Aici vei scrie pentru prima dată un comunicat de presă şi ţi se va explica ce este acela un advertorial. Până atunci, învaţă şi tu să scrii cu diacritice! Am încredere că nu o mă faci de ruşine, dragă eu de acum 3 ani, rătăcitor pe cărările întortocheate ale PR-ului!

Mai la stânga puţin, doamna profesoară Cristina Bogdan. Vă citeşte dintr-o carte, aşa-i? Dacă o să mergi la cursuri, o să vezi că va veni mereu cu recomandări pe placul tău. Iar te uiţi la ceas? Stai să-ncepi *Istoria mentalităţilor*, când o să-nveţi atâtea despre timp. Şi despre spaţiu, diferenţe de gen, Şcoala de la *Annales* şi atâtea alte lucruri interesante, încât n-o să oboseşti niciodată să le împărtăşeşti prietenilor, părinţilor, fraţilor, cunoscuţilor şi necunoscuţilor. Ah, şi să nu ai emoţii atunci când va trebui să prezinţi o carte la seminar! Te sfătuiesc să alegi *Oscar şi Tanti Roz*. O să-i placă, ai să vezi!

Iar îţi sună telefonul, ameţito! Opreşte-l repede şi fii atentă! Cea care vorbeşte acum e doamna profesoară Adela Rogojinaru. În semestrul al doilea, la *Fundamentele Ştiinţifice ale Relaţiilor publice*, o să vă prezinte cu atâta pasiune un studiu de caz, încât o să ştii de pe atunci care va fi tema ta de licenţă. Şi că tot veni vorba, îţi spun de pe

acum că o să ai mari bătăi de cap cu crizele acelea de imagine. Poate te mobilizezi şi tu şi nu mai amâni lucrurile până în ultimul moment. Iar la susţinere, poartă fusta aia lungă, roşie! Îţi va purta noroc, pe cuvânt!

Prea multe feţe cunoscute pentru o singură zi, nu-i aşa? Prea multe emoţii, prea multe vise, prea multe frici, prea puţină încredere în tine. Te-a întrebat fata de alături dacă ai aflat orarul şi te-ai bâlbâit mai rău ca la probele orale de la bac. Ce mă fac cu tine? Nu am stabilit că păşeşti într-o nouă etapă, că o să încerci să devii cea mai bună versiune a ta? Că o să te bucuri de oameni, de experienţe, de învăţături, de stări?

Lasă-mă să te încurajez puţin! O să vină un moment când CRP nu o să mai însemne pentru tine doar o secţie a unei facultăţi pe care o urmezi, o specializare de trecut în CV. O să ajungi la vârsta mea, dragă eu de acum trei ani, când, uitându-te în urmă, o să ştii că CRP a fost, de fapt, una dintre cele mai bune alegeri din viaţa ta. Va veni vremea când o să constaţi că îţi place omul pe care îl vezi în oglindă şi asta pentru că în el se reflectă câte o părticică din fiecare profesor, coleg, experienţă, lecţie de viaţă, fericire şi tristeţe, reuşită şi dezamăgire, sfat, încurajare, zâmbet cald şi privire blândă.

Aşa că, dragă eu de acum trei ani, să nu uiţi niciodată ziua asta! Mai aruncă o privire în jur şi respiră uşurată! Eşti pe mâini bune!

Cu drag,
Tu, de peste trei ani.

EU SCRIU DESPRE PRIETENI

CRISTINA-OANA ION
Promoţia 2010–2013
Masterand SNSPA
Brand Management şi Project Management
Voluntar în Erasmus Student Network

Ştii cum unii oameni scriu despre mame atunci când sunt mici? Apoi uită de sânul belşugului şi scriu despre iubire – iubire virgină, pură, impulsivă, interzisă, fugită de-acasă, sălbatică, egoistă. Internetul este plin de confesiuni scandaloase, scopuri rătăcite şi diverse animale fără un picior, iar cititorul... cititorul este mai confuz ca niciodată.

Textul acesta nu îşi propune să ridice şi mai multe întrebări. Din contră, citind rândurile ce urmează ar trebui să ştii exact la ce mă refer.

Ce au toţi oamenii aceştia în comun?

Ce zici de nesuferiţii care îi trezesc din somn?

Sau de glumeţii care îi omoară cu o repriză de crampe stomacale?

De uitucii care îi fac să aştepte în frig?

De acei deştepţi care îi ajută să meargă până la capăt?

De enervanţii care insistă, insistă, insistă...?

De inconştienţii care îi fac să plângă?

De cei mai generoşi care, din nou, îi fac să plângă?

De frumoşii care îi ameţesc? Tonţii care îi ameţesc?

Eu despre asta scriu, despre persoanele care mi-au fost şi îmi sunt alături în continuare, fie că îmi fac lista de cumpărături sau pornesc într-o aventură pe meleaguri străine. Oamenii care m-au ţinut în priză cu afecţiune, umor şi nebunie în timpul, dar şi în afara cursurilor, mereu atenţi şi insinuanţi. Au multe etichete („CRP-iştii", „relaţioniştii", „ăia de la comunicare"), dar eu îi ştiu după un singur nume: „prieteni".

În anul I, ni se spunea că specialistul în Relaţii publice este un artist, un dirijor de orchestră. Un discurs atât de perfect în concordanţă cu realitatea, încât m-am trezit adesea punându-mi întrebarea: „cine sunt adevăraţii poeţi?". Cu oricine aş fi vorbit, oriunde m-aş fi dus, mă împiedicam de această idee. În jurul meu mă întâlneam cu interese atât de diverse şi, totodată, atât de adânc înrădăcinate în spectrul creativităţii, încât am început să nutresc un sentiment de admiraţie, aproape chiar de veneraţie, faţă de profesia care fura toate aceste talente.

Primăvara era anotimpul nostru preferat, când „CRP-ul" ieşea la soare, se întindea pe iarba din Cişmigiu, cântând din chitară şi zâmbind trecătorilor. Aşa s-au legat prieteniile pline de răsfăţul covrigilor cu susan şi al foilor xeroxate la subsolul Universităţii. Am privit cu emoţie cum acele legături au început să crească încă din momentul în care am intrat pentru prima oara în Amfiteatrul Odobescu. Când eu am păşit spre ei şi ei, la rândul lor, spre mine.

Trei ani mai târziu, tot aşa am păşit şi pe treptele absolvirii. Alături de *prieteni*.

AICI, LA CRP

DANIELA IVAN
Promoţia 2009–2012
Masterand anul II
Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine
Universitatea din Bucureşti

Aici găseşti *un Zeus* (a se citi profesorul Mihai Dinu) care te ancorează în istoria comunicării şi care te ajută să treci din ungherul ciberneticii în cel al artei şi din latura matematicii în aria lingvisticii într-un mod atât de simplu, logic şi captivant.

Aici păşeşti în sfera mentalităţilor prin intermediul unor poveşti captivante, iar lumea pare diferită după doar două ore de semiotică.

Aici cursul e ca un spectacol la care asişti, iei notiţe, iar de la un anumit moment mâna începe să scrie singură, iar mintea se bucură de bogăţia celor aflate. Interesat e că, la sfârşit, toate detaliile-s pe hârtie şi mintea-i fascinată.

Aici un subiect de licenţă te lansează într-o căutare care, după ce o parcurgi, te ajută să vezi lumea cu alţi ochi.

Aici disciplinele formează un întreg, iar o teorie învăţată la un curs îşi găseşte adesea ilustrarea şi într-un proiect de la o materie dintr-o altă sferă a cunoaşterii.

Aici se studiază şi subiecte aparent neserioase, tocmai pentru a-ţi arăta că multe detalii sau probleme se cuibăresc în locuri la care nici măcar nu te-ai gândi.

Aici secretarele au răbdare şi sunt apropiate de studenţi, vorbesc calm şi te ajută cu zâmbetul pe buze atunci când ai nevoie.

Aici profesorii nu îşi obligă studenţii să stea la cursuri, însă cu toate acestea sălile sunt cel mai adesea pline.

Aici profesorii nu citesc cursul de pe suport, ci îl îmbracă în straie de poveste într-un mod captivant şi concis, logic şi coerent, structurat şi fluent.

Pe scurt, profesionalism si eleganţă, atenţie şi implicare în lucrul cu studenţii, pasiune pentru meseria lor, mod exhaustiv de a pătrunde materia, dar, mai ales, modestie şi sinceritate care se citeşte în privire, în glas, în discurs. Aici aşa sunt profesorii.

Bibliografia-i mare, însă, odată parcursă, îţi şlefuieşte mintea, îţi conturează gândirea critică, îţi stimulează creativitatea, îţi hrăneşte setea de cunoaştere dar, mai ales, te face să vrei să ştii mai mult ca să înţelegi mai bine lucrurile din jurul tău, să fii mai bun, mai înţelept, mai profund şi mai modest.

PAGINA DE AMINTIRI

ANCUŢA LEBĂDĂ
Promoţia 2006–2009
Digital Communication Freelancer

N-au trecut decât 4 ani de când am terminat secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere, dar uneori îmi par să fi fost zeci şi mă cuprinde nostalgia. Îmi reamintesc în acele momente de lucrurile frumoase pe care le-am trăit, de amfiteatrele gălăgioase, de profesorii dragi, de emoţia dinaintea unora dintre examene, de încurajări şi dezamăgiri şi de colegii cu care împărţeam bănci, proiecte şi camere de cămin.

Îmi amintesc acum, scriind aceste rânduri, de serile târzii şi împovărate de lecturi pe care le petreceam repetând din cursuri şi de examenele matinale de a doua zi; de adnotările mărunte ale domnului profesor Mihai Dinu pe tabla din amfiteatru şi de graba cu care ne străduiam să nu pierdem nimic din esenţa povestirilor lui, fără să ni le fi notat în detaliu; de menţiunile de cărţi din cursurile domnului profesor Alexandru Ofrim, pe care şi porneam a doua zi să le căutăm prin librării; de explicaţiile lămuritoare ale doamnei profesoare Cristina Bogdan printre exponatele de la Muzeul Ţăranului Român; de întâlnirile informale pentru pregătirea licenţei cu doamna profesoară Silvia Marin-Barutcieff; de imaginile şi conceptele analizate cu doamna profesoară Laura Mesina; de cursurile energice de Relaţii publice ale doamnei profesoare Adela Rogojinaru.

Dintre toate, însă, poate că cel mai drag moment din studenţia mea a fost cel de la festivitatea de absolvire. Acela a fost, de departe, cel mai copleşitor moment, plin de emoţii pozitive şi de manifestări de afecţiune. Pentru prima dată, părinţii şi prietenii mei i-au putut cunoaşte pe profesorii despre care le povesteam adesea atunci când ne întâlneam. Pentru prima dată, i-am putut simţi pe unii dintre profesori şi altfel decât din spatele catedrei, deschişi şi emoţionaţi ei înşişi. Şi apoi cântecul personalizat pe care ni l-a dedicat domnul Mihai Dinu a venit neaşteptat, ca o încheiere frumoasă a anilor pe care i-am petrecut împreună. În acele clipe, am simţit deopotrivă mulţumirea de a fi dus la bun sfârşit un ciclu de viaţă, încântarea de a-mi fi trăit studenţia alături de astfel de colegi şi profesori, bucuria de a avea alături persoane dragi mie şi emoţia unui nou început.

După o astfel de studenţie nu poţi decât să te rogi ca în orice contexte să ai în preajmă oameni de calitate, pentru că doar alături de ei poţi parcurge fiecare drum, oricât de greu sau de plăcut ar fi el. În rest, rămân cu amintirile şi cu multe învăţături şi sper ca în fiecare zi să devin tot mai bună în profesia mea, astfel încât să nu îmi dezamăgesc nicicând profesorii, prietenii, oamenii dragi.

RELAȚII ȘI COMUNICARE

ANCA MANOLESCU
Promoţia 2000–2004
Actriţă

Asta crede tata că am terminat. Şi tot după spusele lui, nu sunt în stare nici de relaţii şi nici de comunicare.

Dintotdeauna am vrut să mă fac actriţă. Deloc interesant pentru părinţii mei. Trebuia să fac o facultate *serioasă*. În liceu, am făcut un profil uman, Limbi Străine. Dar am făcut şi teatru şi cor, am cântat chiar şi într-o formaţie rock. Publicam poezii. Era imposibil pentru mine să fac dreptul sau medicina. Crescând într-o familie de profesori, refuzam ideea de a face Limbi Străine şi de a deveni profesoară.

Circula însă un zvon prin cercurile de profesoare pe la care mă târam săptămânal la pregătire pentru BAC. Era mai mult un subiect trendy de discuţie, ceva foarte hush-hush, o poveste prea bună ca să fie adevarată. Se înfiinţase la Bucureşti Departamentul de Comunicare Socială şi Relaţii publice. La SNSPA? Nu, la Litere. Ah, deci Administraţie Publică, adică stai la ghişeu. Nu, DIPLOMAŢIE. Cuvântul acesta iradia o stare mesianică în glandele pienale ale părinţilor plătitori de pregătiri. Nimeni nu ştia cu ce se mănâncă, dar toţi ştiau că aveam să ajungem bine.

Din provincie fiind, doar cuvântul Bucureşti era suficient pentru a-mi declanşa un atac de panică, doar pentru că ar fi fost posibil să mă întâlnesc cu Mircea Albulescu sau cu Maia Morgenstern. Lucru care s-a şi întâmplat, de altfel. Diplomaţia, însă, era Omul Negru. Eu vroiam teatru, Grotowski, scenă, Naţional. Nu dosare, şedinţe, birouri.

M-am convins în secret că era bine, totuşi, să ajung la Bucureşti, unde m-aş fi putut angaja măturătoare de scenă într-un teatru.

Aşadar, am dat, am intrat, mama s-a aşezat în fotoliu şi a plâns. De bucurie.

Când am văzut orarul, mi-am spus că nu avea să fie chiar atât de greu: *Media*, *Publicitate*, *Istoria Culturii şi a Civilizaţiilor*, *Comunicare*. Doar *Istoria corporatismului* părea a fi o escaladă pentru care nu eram echipată corespunzător.

Aclimatizarea a fost destul de dificilă, deşi nu m-am lăsat nicio clipă descoperită. Total greşit. Pentru că asta a însemnat să nu pun întrebări atunci când nu înţelegeam. Aveam colegi din Bucureşti, care lucraseră deja în domeniu. Toată lumea părea să înţeleagă, doar eu nu. Auzeam expresii ca: briefing, casă de producţie, pitch, teasing, lobbying. Şi, cu toate că am ureche muzicală şi vorbesc trei limbi străine, mă simţeam cu totul *lost in translation*. Mai târziu, aveam să înţeleg că în PR, ca şi în teatru, practica este singura care poate declanşa epifania.

O întâmplare fericită a făcut ca eleva tocilară din prima bancaă, şefa de clasă din liceu, să fie cooptată în grupul, într-o oarecare măsură problematic, al studenţilor din ultima bancă, ce deranjează cursul, dezaprobă, bârfesc şi discriminează. Îngrozitor, desigur. Acest grup a însemnat eliberarea mea. Aşa am început să nu mă mai iau în serios, să nu mai cred tot ceea ce gândesc, să privesc lumea critic şi să-mi argumentez alegerile, să nu mă mai agăţ de trecut şi să îmbrăţişez schimbarea ca pe ceva necesar şi care se iveşte, pur si simplu. Sună foarte ZEN, ştiu. Foarte *Eat, pray, love*. Toate aţi văzut filmul, recunoaşteţi.

Şi uite aşa, PR-ul a devenit de comitet.

Târziu, dupa ce am terminat şi Actoria, m-am întors nostalgic la zicerile profesorilor mei de la CRP. Am învăţat să mă îmbrac bine cu bani puţini, cum domnul profesor Valentin Perciun povestea că ar fi posibil. Nu am înţeles cum, până nu am îmbrăţişat cultura second-hand-ului. Am descoperit ce este PR-ul abia după ce am înţeles ce nu este PR-ul, aşa cum spune primul curs din anul I al domnului profesor Cezar Tabarcea. Şi dacă nu ştiaţi că la cursurile doamnei profesoare Adela Rogojinaru nu trebuie să vă uitaţi pe tablă atunci când predă, sau că dacă aţi luat nota 7 la licenţă la Corporatism e de bine, vă recomand să vă mutaţi în ultima bancă.

Şi pentru că nu se putea altfel, domnul profesor Mihai Dinu ocupă un loc special în istoria mea. Profesorul care vine la facultate pe bicicletă, vorbeşte Esperanto, un gentleman simplu şi curat, o specie deosebit de rară, un dansator desăvârşit şi un dascăl complet, de care m-am temut cu o febrilă admiraţie până în ziua susţinerii lucrării de diplomă.

Ce trebuie să ştiţi despre domnul profesor Dinu este că simpla sa prezenţă este o forţă, că este un om care pare să aibă răspuns la orice întrebare. Din acest motiv, în anul al II-lea, după cursul de *Comunicare*, mi-am permis să îl abordez cu o întrebare personală. Un prieten de-ai mei, actor la Timişoara, căuta pe cineva în Bucureşti care să poată face pantofi de step. Ei bine, asta l-am întrebat eu pe domnul Dinu, dacă ştie pe cineva care face pantofi de step. Domnul profesor, uşor surprins, mi-a răspuns că nu ştie.

Doi ani mai târziu, mi-am susţinut lucrarea de licenţă, cu titlul *Comunicarea în teatrul ritualic*. Ştiindu-l un pasionat al teatrului, dar şi al formelor de comunicare arhaice şi ritualice, cel mai tare mă temeam de întrebările domnului Dinu. La prezentarea lucrării am purtat un costum împrumutat de la trupa de teatru a unor prieteni, cu care realizasem studiul de caz. Acest fapt a presupus ca eu să apar desculţă în faţa comisiei de examinare. După primele zece secunde din prezentarea mea, am observat un surâs pe faţa domnului profesor, care răsfoia bucuros şi, zic eu, fascinat, lucrarea mea. A urmat o discuţie extrem de relaxată şi de prietenească, în care domnul profesor nu mai contenea cu întrebările: şi ce spectacole au, unde pot să le văd, şi se susţin singuri, şi cine le face costumele? Am luat 10. Dar ce a fost cu adevărat minunat a fost întâlnirea mea cu domnul Dinu pe scările facultăţii, la sfârşitul acelei zile. M-a oprit şi m-a întrebat: Anca, ai găsit pantofi de step?

Ce putea fi mai hrănitor pentru o viitoare actriţă decât o tură în roller coaster-ul acesta iniţiatic, numit Departamenul de Comunicare şi Relaţii publice, o curăţire de prejudecăţi, o lecţie de relaxare şi de abandonare în creaţie, o şcoală în care calităţile principale ale studenţilor sunt umorul, creativitatea, empatia şi accesul la internet, o tabără de vară unde îţi faci relaţii pe viaţă şi unde comunicarea este liantul a priori, un loc în care eşti încurajat să faci greşeli, pentru a înţelege cum funcţionează mecanismul de bază al PR-ului, care este însăşi conştiinţa umană?

RINGUL, NU STRAPONTINA

MIHAI MARC
Promoţia 2000–2004
Consultant de Relaţii publice şi Politică
Ambasada Germaniei în România

Mă luam de multe ori de cap la CRP. Se încurcau săli şi orare, pe un exemplar copiat de *PR Strategies and Tactis* mă băteam cu alţi cincizecişinouă de colegi, iar secretariatul îmi părea un tribunal ad-hoc, în care trebuia să intri spăşit pentru dreptatea ta – adică vreo decontare de abonament sau propriile foi matricole. Însă asta nu m-a împiedicat să învăţ patru lucruri importante, de real folos, la CRP. Le aplic şi azi şi vi le împărtăşesc şi vouă, privind înapoi cu drag către anii mei de studenţie (2000–2004):

Citeşte! Comentarii sociologice, studii politice, analize media, tratate de psihologie şi, evident, simple comunicate de presă. Orice, dar de interes pentru tine sau instituţia pentru care lucrezi. N-are cum să-ţi iasă comunicarea, dacă nu găseşti timpul să te conectezi la conţinutul şi stilul altora. Asta în cazul în care te întrebi „la ce-mi trebuie mie atâta bibliografie?".

Pune în context! Meseria de mai târziu îţi poate cere să ştii câte ceva din toate. Când se întâmplă totuşi să te uiţi la lucruri ca viţelul la poarta nouă, lucru absolut firesc, mai sapă. Deschide un tab să te documentezi pe Wiki sau sună-l direct pe respectivul să-ţi explice „ce a vrut să ne spună autorul aici". Află şi găseşte-i un loc în imaginea de ansamblu. Asta în caz că te întrebi „la ce-mi folosesc mie istoria mentalităţilor, antropologia sau comunicarea interculturală".

Grăieşte! Pe lângă faptul că despre asta e vorba în toată facultatea, nu-i nimic greşit *per se* în a avea interese şi a le (re)prezenta activ în public, fie că ţi se cere la job sau o faci din proprie iniţiativă. Nu aştepta jurnalişti, alţi oameni de PR sau ca tine să te întrebe ce mai faci cu proiectul x sau iniţiativa y. Ei au interesele lor z. Piaţa trăieşte în şi din concurenţă. Ori faci primul pas în ring ori îţi iei un bilet la strapontină şi urmăreşti spectacolul de pe margine. Ăsta e un sfat de încurajare pentru cei care încă se întreabă „pentru ce atâtea metode, strategii de PR, teoria comunicării, retorică sau argumentare".

Critică! E foarte bine să reacţionezi dacă vezi lucruri care sunt prost exprimate, slab documentate sau pur şi simplu neadevărate cap-coadă. Indiferent dacă te privesc direct pe tine, instituţia pe care o reprezinţi sau numai vreun gând care nu-ţi dă pace, tratat „epic, gen" pe vreun blog. Structurează-ţi discursul, alege-ţi cuvintele şi spune public ce ai de spus. *Res publica*, deh. Asta în caz că te întrebi „ce pot face eu cu lingvistica, pragmatica şi tehnicile de comunicare?"

Mă opresc la aceste puncte. Să mai tot fie, dar la CRP am învăţat să mă rezum la maxim o pagină când am ceva de zis. Asta ca să şi citească cineva.

Sfatul meu, ultimul, este să nu vă lăsaţi descurajaţi de problemele de sistem din primul paragraf al expunerii mele şi să vă vedeţi de conţinutul următoarelor patru. Contactele, joburile, proiectul potrivit şi satisfacţia vin mai târziu de la sine în condiţiile astea. Şi nu vorbesc din reviste. Întâmplarea şi, îmi place să cred, ceva eforturi personale, fac că am avut joburi în domeniul studiilor: am lucrat din al doilea an de facultate în biroul de presă al TVR, după un masterat de studii media în Germania m-am ocupat de comunicarea unei şcoli private de meserii, iar de mai bine de patru ani sunt consultant de Relaţii publice şi politică în Ambasada Germaniei la Bucureşti.

O bună parte din meritele mele profesionale o dedic şi o atribui CRP-ului. Da, aşa „românesc" cum este el şi cum probabil câţiva dintre voi îl critică: „ca la noi, la nimeni, frate!" Linişte şi la treabă. Şi dup-aia mai vorbim.

Mă înclin.

CÂND O SĂ MĂ FAC MARE, O SĂ FIU PR-istă

ALINA MARCU
Promoţia 2006–2009
Senior Account Executive
Agenţia IMAGE PR

Cu toţii am primit într-un anumit moment al vieţii această întrebare, dar, din punctul meu de vedere, întrebarea îşi are rostul abia după vârsta de 18 ani. Atunci realmente trebuie să faci alegerea care te va urmări toată viaţa şi trebuie să cauţi, neîncetat, acea meserie care îţi va aduce mai mult decât banii de chirie, îţi va aduce împlinire. Da, desigur, putem să ne reorientăm chiar şi după facultate, putem să studiem automatică şi să lucrăm în PR, însă trebuie să avem în vedere două lucruri: niciodată nu vom fi la nivelul celor care au studiat PR şi, în plus, ne-am irosit ani buni din viaţă concentrându-ne într-o direcţie care nu ne aduce niciun *return on investment*, vorba englezului.

CRP a fost pentru mine drumul cel bun, alegerea potrivită şi mi-am dat seama de acest aspect prin anul doi de facultate, în timpul unui curs al doamnei profesoare Adela Rogojinaru. Cursul se numea *Relaţii Publice: Domenii şi Aplicaţii* şi, pe scurt, făcea referire la rolul Relaţiilor publice în diferite sectoare: privat, turism, divertisment etc. Ne-a fost prezentat un studiu de caz, un conflict pornit de la un ziar danez care a publicat caricaturi cu profetul Mohamed. Lumea arabă, revoltată, a boicotat toate produsele danezilor creând un dezechilibru la nivel internaţional. Ar fi putut PR-ul ziarului danez să reacţioneze rapid în faţa acestei situaţii de criză aducând astfel un alt deznodământ întâmplării? Dar PR-ul companiilor daneze boicotate? Mai există vreo şansă de supravieţuire a ziarului danez? Şi dacă da, oare va mai avea vreodată în ochii publicului imaginea de care se bucura înaintea conflictului?

Discutam toate acestea la curs şi am înţeles că PR-ul este important, căci poate preîntâmpina un conflict, poate reface o imagine, iar absenţa lui poate fi uneori fatală pentru orice industrie. Am înţeles atunci că prin PR se schimbă lucruri şi mi-am zis: când o să mă fac mare, o să fiu PR-istă... şi aceasta îmi este meseria, de mai bine de 3 ani.

IMPRESII DIN FACULTATE

COSTIN MARCU
Promoţia 2007–2010
Account Executive, Webstyler

Deşi nu a trecut mult timp de la absolvire, încă îmi amintesc cu drag de cursurile din amfiteatrele din Facultatea de Chimie sau de seminarele din sălile înguste din Facultatea de Litere.

În primele săptămâni, dincolo de cursuri până la ore târzii sau altele poate prea devreme pentru ca toată lumea să ajungă la timp, mi-am dat seama că sunt înconjurat de *oameni frumoşi*. Am avut şansa să-i cunosc bine pe o parte dintre colegi şi îmi doresc acum să fi petrecut mai mult timp cu alţii în cei trei ani de studenţie. Totuşi, perioada de după facultate mi-a adus aproape noi colegi, care mi-au devenit prieteni prin pasiuni şi hobby-uri comune.

Poate intervalul de care îmi amintesc cu cel mai mare drag este anul al II-lea de facultate, în care am fost şef de an – o provocare şi o binecuvântare în acelaşi timp. Nu cred că aş fi putut altfel să cunosc la fel de mulţi dintre colegii mei şi nici ei pe mine.

Examenele, sesiunile, proiectele predate la ore târzii din noapte ne-au antrenat pe toţi să facem faţă provocărilor de la joburile pe care le avem acum. Mai ales proiectele de grup (întinse până la ore tinere din noapte), care ne-au făcut să legăm prietenii ce altfel nu cred că ar fi apărut.

Mi se perindă prin memorie profesori care ne-au fost dragi, profesori pe care nu toată lumea i-a avut la inimă, dar acum, privind înapoi, par că nu mai contează micile intrigi sau supărări şi îmi place să cred că toţi am rămas cu cel puţin o amintire frumoasă din perioada în care ne ţineam rândul la coadă la copiatorul înghesuit în subsolurile facultăţii sau fugeam în pauze la chioşcul de peste drum cu comanda de cafea de la jumătate de an.

În faţa amfiteatrelor şi prin curte am împărţit zeci de pachete de ţigări, cine mai ştie câte sticle de cola, tot felul de pungi cu biscuţi şi alte gustări; eram un grup colorat în care am învăţat să dăruim şi să ne raliem, atunci când a fost cazul, la aceleaşi cauze.

O amintire dragă pe care o păstrez din facultate sunt cursurile domnului profesor Mihai Dinu. Unele dintre ele prinse mai mult printre gene, dar şi multe care te ţineau cu toate sinapsele aprinse, de nu-ţi mai dădeai seama când au trecut cele două ore de prelegere.

Cursuri, seminare, cozi la secretariat, proiecte predate pe ultima sută de metri, examene la care ne aşteptam notele cu inima în dinţi – toate ne-au rămas în minte şi

oricât de mult ne-am văicărit şi-au avut farmecul lor şi ne-au întărit răbdarea şi personalitatea.

Poate singurul regret cu care am plecat din aula Facultăţii de Drept după absolvire a fost absenţa unei petreceri strălucitoare alături de toţi colegii şi profesorii. Mi-ar fi plăcut să păstrez amintirea unei seri de gală alături de cei cu care am împărţit tot felul de momente colorate timp de trei ani. Am dovedit de atâtea ori că putem să facem lucruri minunate împreună: festivitatea de absolvire despre care s-a auzit în tot online-ul, buzz-ul şi voturile care au reuşit să trimită unul dintre profesorii noştri dragi la Jocurile Olimpice de la Londra din 2012, premiile şi prezentările ţinute la Olimpiadele Comunicării, dar şi eforturile comune pe care le-am depus în momente mai puţin vesele.

Aceaste paragrafe nu ar fi complete fără câteva rânduri despre excursiile cu *diriga* (a se citi doamna profesoară Cristina Bogdan) prin ţară sau în Bulgaria. M-am gândit destul de mult ce episod să amintesc în aceste rânduri, dar, până la urmă, cine a fost acolo ştie mai bine despre ce scriu aici. Cred că e suficient doar să amintesc despre Sibiu, Albota sau Veliko Târnovo şi mulţi dintre cei care citiţi acum zâmbiţi complice sau râdeţi cu gura până la urechi. Sau poate rândurile acestea v-au amintit să-l sunaţi pe colegul sau colega cu care aţi împărţit locul în autocar, camera de hotel sau poate un loc în banca din Prima Şcoală românească din Şcheii Braşovului.

Închei în această notă veselă şi abia aştept să mă aşez din nou cu voi în bancă, să ne bucurăm de visele împlinite sau să ne amuzăm de naivitatea noastră de tineri comunicatori.

DIN SCRINUL CU MEMORII

ALEXANDRA MUŞAT
Promoţia 2008–2011
Asistent, Departamentul de Comunicare şi Marketing
Titan Machinery Romania

Perioada facultăţii a fost cel mai frumos cadou oferit mie.

A fost ca un răgaz acordat pentru a privi în mine, apoi în jurul meu şi înapoi iarăşi în mine. În tot acest răstimp, m-am simţit ca un oaspete la banchetul Înţelepciunii, al Exigenţei, al Răbdării şi al multor altor virtuţi.

Am cunoscut valori cu chip de om care aveau puterea de a lumina asemeni unor torţe minţile crude ale unor copii, ce emanau vigoare şi vehemenţă. Multe dintre prelegeri erau despre miracole greu de pătruns de mintea omenească şi, cu toate acestea, castitatea ideilor şi socotelilor noastre era păstrată cu sfinţenie. Fiecăruia îi era permis să facă ceea ce ştie el mai bine: să fie el însuşi.

Am cunoscut miracolul întâlnirii cu o adevărată nobilime spirituală a oamenilor înalţi la sfat, cu feţe prietenoase şi cuvinte priitoare.

Am fost, pe rând, relaţionişti, lingvişti, compozitori şi regizori, semioticieni şi antropologi, cercetători şi strategi. Am rămas din toate, în diferite ponderi.

Am rămas din fiecare profesor câte puţin.

E multă poezie în perioada facultăţii si fiecare fost student are lirica sa. Nu ştiu cum să păstrez mai mult timp acea Alexandră din timpul facultăţii. O Alexandră a manierelor, a măsurii, a sensului. O Alexandră îndrăgostită de fiecare profesor şi sedusă de fiecare text.

Sute de pagini citite, mii de gânduri adunate, zeci de relaţii închegate şi de emoţii trăite, plus momentul de curată apoteoză al absolvirii când ne-am întâlnit, pentru ultima oară, cu toţii.

Ca de fiecare dată, după această magică întâlnire, a rămas ceva în mine din *celălalt*, care persistă chiar şi acum, când acela e de mult plecat. Şi chiar dacă timpul şi distanţa fac front comun cu uitarea, *celălalt* din noi ne strigă şi ne cheamă. Apoi se iscă dorul.

Eu simt că dorul este strigătul *celuilalt* în mine. Este strigătul acelei perioade, al acelor oameni, al acelor întâlniri.

KILOMETRUL 0

DAN-ANDREI PANDREA
Promoţia 2007–2010
Online Communication Manager
Sacramento Design Network

Kilometrul 0 are o însemnătate aparte în mentalul colectiv. Eu eram prea mic atunci ca să mă las marcat de ceea ce avea să fie un punct important al istoriei României. Aveam să mă întâlnesc cu el 18 ani mai târziu, numai că l-am privit mereu de vizavi, de lângă fântâna de la Universitate. Tocmai intrasem la specializarea Comunicare şi Relaţii publice, în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti.

Timp de 3 ani, kilometrul 0 a căpătat sensuri multiple. Era locul unde alergam să trag la xerox cursuri şi unde încercam să-mi dau seama unde este sala 305. Kilometrul 0 mi-a arătat că sunt de-a dreptul viteaz când făceam proiectele într-o noapte fără pic de somn şi smulgeam un 9 din partea profesorilor. Era o bătălie pe care o dădeam mereu cu mine şi, de fiecare dată, picam frânt, dar cu încă o victorie la activ.

Din Kilometrul 0 mi-au pornit atâtea drumuri. Fie că erau la câteva sute de metri sau de kilometri, destinaţiile m-au prins cu oamenii de la Kilometrul 0. Am rămas în relaţii foarte bune atât cu colegii, cât şi cu profesorii de la CRP. Vorbim la telefon, pe mail, uneori pe Facebook, iar atunci când reuşesc să-i sincronizez, ne vedem şi stăm la ore de ceaiuri. De fiecare dată când se întâmplă aşa ceva, îmi dau seama că, pe lângă diploma obţinută, contează cu ce rămâi după. Ai învăţat şi altceva în afară de materia de la cursuri şi seminarii? Eşti în stare să spui că investiţia celor trei ani de sesiuni, multă hârtie şi statul în camere de cămin sau apartamente obscure a generat un profit măsurat în experienţe şi oameni de neuitat? Atunci poţi spune că facultatea pe care ai absolvit-o a meritat fiecare secundă în care te prezentai la restanţe ca mielul la tăiere.

În cazul meu, CRP-ul a meritat din plin. Am avut de toate: examene uşoare, grele, proiecte la fel, restanţe, nişte excursii superbe, cafenele şi baruri, multă geografie locală, profesori dedicaţi şi oameni cu care mă mândresc că am fost coleg. Practic a fost un Kilometrul 0 din care am pornit în viaţă.

RECITIND PRIMUL ESEU DIN FACULTATE

BIANCA MARIA PANŢURU
Promoţia 2009–2012
HR Coordinator
Tremend Software Consulting

La ce bun să scriu un eseu la modul general despre relevanţa unei valori sociale, profesionale – de orice natură – în domeniul Relaţiilor publice, înainte ca eu, în calitate de studentă, să mă privesc pe dinăuntru şi să-mi analizez limitele, slăbiciunile, golurile?!

Poate părea prostesc, dar e normal – conştiinţa mă împinge – să mă întreb dacă pot să bifez ca aparţinându-mi acele calităţi din lunga serie care îl caracterizează pe specialistul PR: profunzime, curiozitate, sensibilitate – factori artistici îmbinaţi cu cei din sfera clasicismului curat – rafinament, echilibru, respect, diplomaţie, demnitate. În spatele colajului de cuvinte, îndrăznesc să spun, se află ideea de perfecţiune (aş spune totală şi îmi asum că sună pleonastic), nu *eu*! *Eu* am nevoie de cel puţin o valoare în plus, o supravaloare care să fructifice sâmburii celor amintite. Se numeşte *încredere în sine*. Aceasta este indispensabilă oricărei acţiuni întreprinse de un individ, fie ea cât de mică. Se asociază curajului şi devine un soi de putere personală viabilă chiar şi atunci cand se izbeşte de prejudecata (zic asta pentru că nu cred că există) aparenţei lipsită de substanţă. Practic, încrederea în forţele proprii reprezintă fix substanţa, punctul de pornire, cadrul. Scoate la suprafaţă dedesubturile fără excepţie, fie ele bune sau rele, în ordine morală, dar măcar îţi dă voie să te exprimi.

Specialistul PR are nevoie de încredere în sine ca să demonstreze receptorului (de orice fel) din faţa sa că: *Ascultă*, *Înţelege*, *Rezolvă*. Din ultimele săptămâni care au trecut am intuit că *a Rezolva* se învaţă, *a Înţelege* depinde de sistemul de valori asimilat (şi de cele care sunt în aşteptare să fie asumate), iar *a Asculta* pleacă din tine. Poate că eu nu întruchipez în mod ideal valorile pe care un specialist PR trebuie să le deţină. Dar ştiu că nu sunt nici foarte de departe de ele, la rece judecând. Sunt om, sunt colegă, sunt prietenă, sunt iubită, sunt soră, sunt mama surorii mele. Pot fi şi specialist PR dacă ţin minte să am încredere în mine.

În altă ordine de idei, valorile impuse teoretic studentului, absolventului, angajatului în domeniul Relaţiilor publice devin forme practice de atitudine şi comportament în momentul în care apare acest mic-mare detaliu: încrederea în forţele proprii.

Bianca Maria Panţuru, CRP, grupa IV

Recitesc cu blândeţe prima mea temă din facultate, din cadrul seminarului de *Relaţii publice. Istorie şi Context*. Are un aer de naivitate, dar păstrez de bune gândurile alea. Azi lucrez într-un domeniu conex, Resurse Umane, şi zău că n-aş da un cuvânt la o parte din tot ce-am scris.

Nu am fost vreun elev sau student strălucit. Nu am luat note mari uşor şi, de altfel, când mi se întâmpla asta, n-aş fi băgat mâna în foc că le meritam. Am dat admitere la Relaţii publice din boemie. Eu voiam Literatură, mentorul meu din liceu îmi repeta „tu eşti de Comunicare, ascultă-mă!", lumea întreagă zicea „din Limbi Străine faci bani". Cu o săptămână înainte de admitere, am ales să dau examen la Comunicare şi Relaţii publice, în speranţa că îl păstrez viu pe profesorul meu, care murise neaşteptat în perioada aia. Nepregătită fiind, am intrat la taxă.

În prima mea zi de facultate am minţit. Am zis: „Am venit aici pentru că mi se potriveşte". Eram sceptică, nu credeam cu adevărat acest lucru. Îmi amintesc perfect şi momentul în care am scris ce numeam eu mai sus „eseu". Era noapte şi îl scriam pe calculatorul unei vecine. Am pornit mai multe încercări, care mai de care mai frumoase, convinsă fiind că sunt la Comunicare şi Relaţii publice, deci trebui să reiasă că ştiu să mă folosesc de o serie lungă de neologisme... Înspre dimineaţă am obosit. Eram supărată pe mine pentru că nu reuşeam să adun rânduri cât să umplu o pagină – asta era cerinţa, iar eu voiam să o acopăr. Am şters tot şi mi-am făcut curaj să scriu ce mă frământa. Fireşte că n-aş fi arătat forma aia brută nici într-o mie de ani cuiva, era acolo ca să îmi vină inspiraţia – cea bună, asta era rea...

Am scris textul fără diacritice. Cu Times New Roman din întâmplare. Fără spaţiere gândită. Fără *Justify*. Nu ştiam să le pun. S-a făcut 9 dimineaţa şi m-am obligat să duc – în lipsă de altceva – foaia asta, aşa urâtă.

Am primit un zece plus neaşteptat. Care şi azi mă pune pe gânduri.

DE LA BIOLOGIE LA ENCICLOPEDIE: FRAGMENTE ALE UNEI DEZVOLTĂRI PERSONALE

IRINA PARASCHIVOIU
Promoţia 2006–2009
Ofiţer de Proiecte
British Council România
Co-fondator şi Preşedinte al Asociaţiei
Odaia Creativă
Bursier al London School of Economics
and Political Science

Cursul se ţinea în amfiteatrul de la etajul I. Cam toată lumea auzise câte ceva despre domnul profesor, circulau „informaţii utile" şi „ghiduri de supravieţuire" de la colegii din ani mai mari, sfaturi despre cum trebuie luate notiţele, cât trebuie reţinut (tot, absolut tot, ne-au confirmat mai multe surse). Mulţi spuneau că examenul e greu (mai ales că e oral!), că e musai să reţii tot şi să reproduci întocmai. În sfârşit, mi-am zis, cu optimismul caracteristic, nu poate fi aşa de rău; mi-am făcut curaj să intru în amfiteatru şi să mă aşez în primele rânduri, cum, de altfel, bine mi-a şezut, cam toată facultatea.

Când a intrat, îmi amintesc că m-a impresionat prin statura dreaptă, fruntea înaltă (semn de inteligenţă, mi-a zis, în şoaptă, Loredana, parcă precedând confirmarea) şi seninătate. Era cursul introductiv de *Istoria şi Teoriile Comunicării* şi domnul profesor Mihai Dinu a început să vorbească despre comunicarea între celule, un curs care semăna mai mult cu o lecţie de biologie şi cu o demonstraţie matematică: calmă, atent gândită, astfel încât să te aducă (convingător!) de la ipoteză la concluzie, prin demonstraţie. Şi în această demonstraţie care devenise un tur de forţă menit să ne convingă pe noi, bieţi studenţi în anul I, că nu există numai comunicare interpersonală, ci şi biologică, am uitat complet de sfaturile utile ale colegilor din anii mai mari şi mi-am dat seama, pe la jumătatea cursului, că nu am luat notiţe mai deloc. Din fericire, Loredana era alături şi nota cu fervoare, aşa că m-am mai liniştit puţin. Se pare, totuşi, că nu era cazul, căci iată, 7 ani mai târziu, îmi amintesc ca ieri aproape, demonstraţia şi desenul „biologic" al celulei de pe tablă. În următoarele săptămâni şi luni am învăţat despre comunicarea gestuală, sonoră, cromatică, despre comunicarea electronică şi tactilă şi diverse definiţii ale comunicării. Mai mult decât simple cursuri, au fost nişte felii de cunoaştere şi cunoştinţe care au trecut prin istorie, matematică şi biologie, aproape aşa cum ar face-o o enciclopedie. Şi uneori – cam atunci când ni se preda despre Egiptul antic, la cursurile

despre comunicarea scrisă – ni se părea că domnul profesor Mihai Dinu este o adevărată enciclopedie el însuşi.

În orice caz, pentru mine acel prim curs a fost suficient ca să mă convingă definitiv: în aceeaşi săptămână mi-am retras dosarul de la Facultatea de Limbi Străine (mă înscrisesem atât la CRP, cât şi la Limbi Străine, din nehotărâre) şi am rămas studentă „doar" la Facultatea de Litere, specializarea Comunicare şi Relaţii publice. Un „doar" care pentru mine a devenit o mare şansă şi care mi-a deschis orizonturile enorm, aducându-mă ceva mai aproape de ceea ce am devenit şi mi-am dorit să devin. Nu am profesat comunicarea şi relaţiile publice ca atare şi nu am lucrat în agenţii de publicitate după absolvire, deşi cam toate proiectele la care am participat au avut şi o astfel de componentă. Dar pentru mine, mai mult decât orice, formarea de care am avut parte a devenit o pregătire temeinică în ştiinţele sociale, care a trecut prin comunicare, relaţii publice, sociologie, media, antropologie, istoria mentalităţilor şi multe altele. Şi, întrucâtva, a pus bazele unui început de „enciclopedie", pe care cred că fiecare are puterea să o modeleze după propriile dorinţe şi idealuri.

TIMPUL BUN AL ÎNTÂLNIRII

CĂTĂLIN-MIHAI PECINGINE
Promoţia 2008–2011
Masterand CESI
Universitatea din Bucureşti

Uneori, acomodarea cu un întreg univers academic, cunoaşterea unui mediu educaţional, care vine cu idiosincrasiile sale inconfundabile, apte pentru a-l singulariza, începe cu întâlnirea unui om. Nu cu expunerea la o formă de promovare strategică sau cu participarea la discuţii interminabile cu privire la „cea mai fainã facultate" sau cu îndrumarea profesorilor din liceu. Ci cu descoperirea „la cald" a bucătăriei interioare a unui curs universitar. Pentru mine lucrurile aşa au început.

Am avut nebănuitul privilegiu de a asista la un moment inedit al activităţii academice, un moment care şi-a manifestat deplina putere de seducţie în faţa unui adolescent aerian venit din provincie. Deşi mă aflam în clasa a XI-a, la un liceu din Râmnicu Vâlcea, în acea zi păşeam în amfiteatrul Odobescu, parcă spre a fi martorul unei secvenţe care urma să mă aşeze pe o nouă traiectorie. Mai târziu, în calitate de student, am înţeles mai bine fascinaţia şi curiozitatea care puseseră stăpânire pe elevul din acea oră. Intrând în sală, chiar în mijlocul cursului de *Teoria comunicării*, susţinut de profesorul Mihai Dinu, nu aveam nici cea mai vagă idee ce mă aştepta. Eram oarecum sceptic, poate puţin reticent, fiind marcat de acel impuls de rebeliune propriu perioadei. Dar, în scurtă vreme, această neîncredere iniţială s-a risipit. Motivul ţinea de ipostaza persoanei din faţa noastră: un domn în vârstă, încărunţit şi rezervat, într-un anumit sens răbdător, vorbind cu fineţe şi lăsând impresia unei distincţii aparte. Însă aspectul hotărâtor, cel care mi-a atras iremediabil atenţia, pornea de la relaţia sa cu teoriile şi subiectele înfăţişate. Era ca şi cum ai fi urmărit un mare savant la lucru, în laboratorul său, doar că în acest context, obiectul asupra căruia se lucra era chiar procesul de comunicare.

După cum ne putem da seama, în condiţiile contemporaneităţii, se întâmplă de multe ori să percepem atitudini şi comportamente exemplare în registrul banalităţii. Şi atunci, se iveşte întrebarea: de ce ar fi atât de neobişnuită întâlnirea schiţată? De ce ar merita această intersectare atributul de *inedită?* Pentru mine, ea îşi păstrează acest statut, fiindcă a găzduit ceea ce s-ar putea numi *o experienţă kairotică*. Grecii foloseau cuvântul *kairos* pentru a indica acele inflexiuni ale curgerii cotidiene a timpului, în care individul are acces la o altfel de înţelegere a situării sale, în care surprinde un fel de oportunitate existenţială. În cazul oratorilor, clipele marcate de *kairos* presupun captarea atenţiei auditorului şi valorificarea diferitelor avantaje contingente. În limba

română, un echivalent aproximativ al termenului grec ar fi expresia „a te afla în locul potrivit la momentul potrivit". Sunt cuvinte care circumscriu până la un punct ceea ce am simţit când am descoperit, prin intermediul domnului profesor Mihai Dinu, *teoria comunicării ireversibile*. Conţinutul acestei teorii, conform căreia orice mesaj purtător de sens modifică ceva definitiv în noi, odată ce este receptat, a avut un efect tulburător asupra mea. Ascultând explicaţiile acestui om şi trecând peste faza de perplexitate, începeam să disting complicitatea de fond între dimensiunea teoretică şi cea practică a vieţii. Realizam că a credita o astfel de concepţie asupra comunicării este totuna cu asumarea virajului irepetabil care tocmai se petrecuse în cuprinsul traseului meu. Îmi amintesc că eram uluit de incidenţa directă a afirmaţiilor profesorului asupra propriei mele persoane. Pot spune, cu îndreptăţire teoretică şi fără să exagerez, că acel curs universitar mi-a schimbat viaţa.

Retrospectiv, în absenţa acelei întâlniri, eu nu aş fi ajuns să fac parte din lumea atât de vie a secţiei de Comunicare şi Relaţii publice. Şi, implicit, nu aş fi scris acest text. Iar aceasta nu din cauza unor alegeri individuale, ci pornind de la *ireversibilitatea comunicării*.

COMUNIC, COMUNICARE. CRP 2008–2011

RALUCA PETRE-ŞANDOR
Promoţia 2008–2011 IDD
Masterat în Comunicare Politică şi Socială
Universitatea Panthéon-Sorbonne (Paris 1)
Asistent comunicare evenimenţială
Sectorul Ştiinţe Umane şi Sociale, UNESCO Paris

Trei ani. Trei ani de cursuri, cafele, emoţii, metode, zâmbete, încercări, studii de caz, pauze, examene, întrebări, bibliotecă, termene limită, echipă, auto-depăşire. E frumos şi un pic înfricoşător să te uiţi în urmă la cei trei ani de licenţă care, vrei sau nu vrei, au adăugat piese în construcţia individului de astăzi: profesionist al comunicării, specialist în Relaţii publice, jurnalist sau publicitar. Cred că unul dintre atributele cu care aş descrie secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere este deschiderea: îţi deschide mintea, sufletul, orizontul. Şi, pe măsură ce îmi amintesc frânturi de zile CRP-iste, parcă mă aflu într-un vârtej de chipuri, de cărţi, de sentimente, de imagini.

Cursul. Primul curs la care am asistat ca studentă la CRP a fost unul magic, o *Istorie a reprezentărilor colective* asupra timpului, a morţii, a dragostei. Am să îmi amintesc mereu de emoţia cu care urmăream prezentarea doamnei profesoare Cristina Bogdan. Era emoţia unui început, parcă păşeam timid în viaţa de studentă şi mă simţeam mică (şi înfrigurată!) în amfiteatrul Odobescu, pe al doilea rând în dreapta. Cu multe chipuri necunoscute în jurul meu, la fel de curioase. Timpul, sfârşitul, dragostea. Pe măsură ce asistam la alte cursuri sau cunoşteam alţi profesori, povestea studenţiei mele începea să se contureze plin, luminos, cu Ortega y Gasset, cu Jacques Le Goff şi, mai târziu, cu Wilcox, Toffler şi Bauman. Timpul, sfârşitul, dragostea şi comunicarea. A pune împreună, a transmite şi a primi un mesaj. A comunica.

Examenul. Studenţia nu poate fi disociată de examene, din păcate... sau, poate, din fericire. Am trăit majoritatea examenelor de la CRP cu bucurie. Mi se dădea şansa de a construi strategii de comunicare, de a analiza campanii, de a propune soluţii de imagine. Sau mi se dădea şansa de a-mi prezenta perspectiva asupra unor obiecte şi idei. Orice examen reprezintă o probă, dar cred că unul dintre cele mai „surprinzătoare" examene de care îmi amintesc este cel din anul întâi de la *Istoria Relaţiilor publice*. De ce surprinzător? Pentru că era total diferit faţă de liceu, puteai consulta bibliografia pentru a-ţi consolida argumentele, pentru că era atât de frumos şi analitic subiectul, încât ţi se cerea să gândeşti. Iar mie mi s-a părut fantastică lumea studenţiei, cea în care trebuie să gândeşti, să susţii un punct de vedere, să convingi. Şi, în plus de toate, să comunici despre ceea ce ştii, despre ceea ce eşti.

Expoziţia. Mereu mi-au plăcut cursurile „în afara facultăţii". Iar mersul la BCU cu toată promoţia CRP pentru expoziţia Ilenei Florescu, *Biblioteca scufundată*, este o lecţie senină de care îmi aduc aminte cu drag. Scriam pe vremea aceea că expoziţia respectivă era o construcţie distructivă, întrucât cartea ţine de arta succesivă, în timp ce fotografia presupune simultaneitate. *O mie şi una de nopţi* este volumul scufundat şi fotografiat de care îmi amintesc extrem de bine şi acum. Efectul pictural al fotografiilor m-a purtat în ţinutul nisipurilor arăbeşti, nisipuri mişcătoare în care visul se confundă cu realul. Fiecare val schimbă sensul şi naraţiunea, fiecare absenţă oferă o altă perspectivă. Naşterea poveştii din poveste. Îmi pare cel mai frumos mod de a învăţa despre postmodernism.

Provocarea. Era o dimineaţă ploioasă de sâmbătă, undeva prin noiembrie 2008. Afişe albăstrui mi-au ghidat paşii mici prin Facultatea de Litere până sus, sus... la interviul de admitere în PRIME. Asociaţia studenţilor la comunicare şi echipa de tineri entuziaşti şi profesionişti m-au primit cu braţele deschise în visul meu de a deveni specialistă în PR. Puţin mai târziu, alte probe m-au condus spre organizarea Congresului Naţional al Studenţilor la Comunicare, din 2009. Eram cea mai mică din echipa de organizare şi îi priveam pe colegii mai mari cu dorinţa de a fi la fel de încrezătoare şi de cunoscătoare a domeniului când „voi creşte mare". *Media digitale – imperativ al comunicării contemporane* ne-a fost tema principală şi, timp de câteva luni, zilele şi nopţile se asemănau: căutam moderatori şi speakeri, scriam comunicate de presă, actualizam website-ul, mergeam la negocieri pentru sponsorizări şi locaţii. Iar cele trei zile de conferinţe şi de ateliere practice, la care au participat peste 150 studenţi din toată ţara, au fost unele dintre cele mai frumoase zile din viaţa mea de studentă. Era prima provocare pe drumul spre specializarea în Relaţii publice.

Licenţa. Ce ar fi rememorarea studenţiei CRP-iste fără menţionarea licenţei? În 2011, CRP-ul era una dintre puţinele specializări care necesita atât o teză de licenţă, cât şi susţinerea unui examen scris de finalizare a studiilor. Pe cât de mult îmi plăcea subiectul tezei de licenţă, pe atât mă temeam de probele finale. Mă simţeam ca un erou din basme: trebuia să trec prin foc pentru a ajunge pe tărâmul dorit, cel al absolvenţilor de comunicare. Fără să îmi dau seama cum, după multe cafele şi energizante, sfaturi de la cea mai înţelegătoare coordonatoare (domnişoara profesoară Fernanda Osman), încurajări şi nopţi nedormite, am reuşit. „It's the eye of the tiger, it's the thrill of the fight, rising up to the challenge of our rival": coloana sonoră din *Persepolis* şi cântecul zâmbetului meu după susţinerea tezei de licenţă.

Absolvirea. Cu toate că ordinea cronologică a evenimentelor derulate nu coincide cu vârtejul de amintiri CRP-iste, îmi place să mă gândesc la festivitatea de absolvire ca la suma anilor de studenţie, momentul înălţător când studenţia îşi lua la revedere pentru a lăsa loc altor provocări. Toţi împreună, studenţi şi profesori, părinţi şi prieteni. Împreună pentru a (sur)prinde clipa aruncării în aer a tocilor – momentul cel mai aşteptat şi totuşi cel mai „al fiecăruia".

Sunt mândră de a fi făcut parte din spiritul CRP, sunt mândră de tot ce am învăţat pe băncile Facultăţii de Litere. Şi sunt recunoscătoare pentru profesionalismul, determinarea, curiozitatea şi deschiderea pe care CRP-ul mi le-a dăruit.

PLATON, KUHN, REDUNDANȚA ȘI GRAHAM BELL? BUN VENIT ÎN RÂNDUL CRP-iștilor!

REBECA POP
Promoţia 2006–2009
Project Manager
PRIME Research

Când dai admitere la Facultatea de Litere, ultimul lucru pe care ţi-l imaginezi e că va veni o zi când vei vedea o formulă matematică scrisă pe tablă. Nu s-a scurs însă mult timp până când domnul profesor Mihai Dinu ne-a predat despre redundanţă. Ştiaţi că redundanţa absolută şi redundanţa relativă pot fi explicate prin intermediul unor formule?

Tot aşa, nu mi-am imaginat că la comunicare voi învăţa despre animale sau invenţii ştiinţifice. În primul an, aveam însă să aflu că peştii sunt extrem de gălăgioşi, iar Elisha Gray a fost de fapt inventatorul telefonului, şi nu Graham Bell.

Acum mai bine de 5 ani intram în rândul CRP-iştilor convinsă că aveam să învăţ despre relaţii publice, mass media şi comunicare interpersonală. Aşteptările mele nu au fost doar demontate, ci şi întrecute. În cei trei ani de facultate am învăţat că relaţiile publice pot fi explicate în aceeaşi propozitie cu Platon sau Kuhn, iar comunicarea există în tot ceea ce ne înconjoară.

Nu sunt o persoană melancolică. Prefer să privesc către viitor şi rare sunt momentele din trecut pe care mi-aş dori realmente să le retrăiesc. Însă dacă ar fi să dau timpul înapoi, mărturisesc că nu aş alege să îl petrec la vreo petrecere care e acum de mult uitată, ci în prima bancă a amfiteatrului Bălcescu. De ce? Pentru că acolo l-aş asculta pe nerăsuflate pe profesorul Mihai Dinu, ştiind că acelea sunt informaţiile şi momentele ce îmi voi dori să le duc cu mine mai departe în viaţă.

CONFESIUNEA UNEI FOSTE STUDENTE CRP

BOGDANA POPA
Promoţia 2007–2010
Freelancer

În anul al III-lea de facultate, mergeam într-o zi spre metrou alături de coordonatoarea lucrării de licenţă şi vorbeam tot felul de lucruri mărunte. Doamna profesoară îmi povestea despre o fostă studentă la Comunicare, plecată în străinate, care îi scria regulat despre noua sa viaţă. În acel moment, mi-am propus în gând să fac la fel, să ţin legătura cu toţi profesorii care mi-au fost dragi, să le scriu despre realizările mele, mulţumindu-le în acest fel pentru tot ce m-au învăţat. Până la urmă, reuşita mea era şi reuşita lor. Da, eram destul de convinsă că aşa voi face. A trecut mai bine de un an de la terminarea studiilor şi nu le-am scris nici măcar un rând.

Vedeţi voi, planul meu nu a ieşit exact cum mi-am propus în anul al III-lea de facultate. A fost o perioadă în care a funcţionat. Terminasem masteratul tot la Litere, aveam un job pe care îl iubeam, într-un domeniu de vis (PR cultural), şi mă gândeam că sunt exact răspunsul întrebării *Tu ce vrei să te faci când o să fii mare?*. Apoi ceva s-a schimbat. O rotiţă din mecanism n-a mai funcţionat şi m-am trezit peste noapte fără plan pe termen lung, nici măcar mediu, fără direcţie, într-o dezorientare cronică. Sufeream de un sindrom des întâlnit la Generaţia Y. Nu aveam nicio tragere de inimă să le scriu profesorilor. De ce aş fi făcut-o?! Nu aveam nimic grozav de povestit. Eram unul dintre cei care formau procentele grave din omniprezentele articole din presă despre tinerii absolveţi fără loc de muncă, din comunicatele Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă şi din rapoartele Comisiei Europene privind angajabilitatea la nivel european.

Simţeam că i-am dezamăgit pe toţi cei care un investit timp, cunoştinţe, bani şi efort în pregătire mea. Voiam să rămân închisă în camera mea, în compania laptopului, singurul ce mă putea consola prin supraexpunere la diferite produse mediatice, cu efect puternic de anesteziere.

Cum totuşi nu puteam continua aşa, am fost nevoită să o iau de la capat. Cu noi cercetări, aplicaţii, interviuri, brief-uri completate, proiecte de voluntariat, doze alternative de optimism şi descurajare. Apoi, în mijlocul repunerii planului în aplicare, m-am întâlnit întâmplător cu unii dintre profesorii mei dragi. Şi, cu fiecare ocazie, fie că eram la un târg de carte sau la un protest stradal, s-a întâmplat ceva incredibil. Profesorii mi-au aruncat un colac de salvare când aveam cel mai mult nevoie de unul. Mi-au arătat că au în continuare încredere în mine, că mă aflu într-adevăr într-o luptă, dar că eu deţin armele să înving – s-au asigurat ei de asta.

Da, profesorii salvează. Şi nu prin acte grandioase sau discursuri înflăcărate, ci prin gesturi mici, dar semnificative.

Îţi urează *La mulţi ani!* de ziua ta şi îţi mulţumesc că i-ai pomenit într-o postare pe Facebook. Îţi scriu o dedicaţie simpatică pe prima pagină a unui volum publicat:

Pentru Bogdana,

Cu multă simpatie, o cărţulie despre timp, cu care aş dori să nu regrete că şi-a pierdut timpul.

Sau te invită la deschiderea noului an universitar, ca să te laude în faţa viitoarei generaţii de absolvenţi.

Acum încerc să-mi adun curajul pentru a le scrie un e-mail. Ştiu sigur cum vreau să încep: *Vă mulţumesc!* Încă nu am continuarea, dar sunt convinsă că vor apărea fapte demne de scris. Nu peste mult, le voi povesti despre noul meu job, care mă provoacă şi mă motivează în aceeaşi măsură, despre premiul pe care l-am câştigat cu o campanie făcută ca la carte, despre noul intern pe care îl coordonez, student tot la CRP, care îmi aminteşte cum mai e pe la cursuri.

*

Profesorii ne pot fi de ajutor şi după ce am încetat să le mai fim studenţi, poate chiar mai mult decât atunci când i-am avut la catedră. Aceasta este lecţia pe care am învăţat-o la un an după terminarea studiilor. Acum, mai mult ca niciodată, îmi dau seama ce importanţi sunt cei pe care i-am avut dascăli, cât de privilegiaţi am fost să studiem sub îndrumarea lor la specializarea Comunicare şi Relaţii publice, în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti.

De-a lungul timpului, noi schimbăm statutul de student. Îl înlocuim cu cel de absolvent, de tânăr profesionist, iar apoi, dacă muncim mult, cu cel de specialist. Dar profesorii ne rămân mereu profesori. Şi, dacă avem noroc, prieteni.

Dragii mei Profesori, vă mulţumesc!

LIBERTATEA DE A FI TU ÎNSUȚI

CLARA POPA
Promoţia 2008–2011
Instructor de Yoga pentru copii
Yoga Bugs, Londra

Comunicare şi Relaţii publice. De fiecare dată cand mă gândesc la anii de facultate cuvântul-senzaţie declanşat este LIBERTATE. Poate sună straniu şi chiar radical, puţini ar alătura noţiunile „şcoală" şi „libertate" cu atâta uşurinţă, însă eu am avut întotdeauna un raport special cu tot ce înseamnă şcoala, de la instituţie la simplul proces de învăţare, care se desfăşoară în noi fără întrerupere. Poate şi din pricina faptului că nu mi-a plăcut niciodată să învăţ, în sensul acela de memorare a informaţiilor. Eu m-am bazat mereu pe intuiţie.

Intuiţia m-a şi adus la CRP şi tot intuiţia m-a ajutat să mă dezvolt acolo. Cadrul mi-a fost mai mult decât favorabil, iar oamenii… O, ce plăcere să vorbesc despre ei!

Oamenii aceştia nu au fost, aşa cum se întâmplă deseori, un grup de roboţi plasaţi strategic, cu pliante informative în mâinile întinse insistent, blocându-mi drumul spre viaţă. Aceşti oameni au fost, pentru mine, exact ceea ce sunt, şi stând nu în drum, ci alături, mi-au permis să fiu, la rândul meu, eu însămi. Dascăli-ghid de excepţie, cu ajutorul cărora mi-am amintit istoria, mi-am învăţat geografia interioară, am închegat relaţiile potrivite şi am comunicat experienţele acolo unde am considerat util.

Eu m-am format departe de băncile facultăţii, pe meleaguri unde auzeam limba română doar la telefon, dar am început acolo şi am purtat mereu cu mine privirile încurajatoare, îmbrăţişările de rămas-bun şi revedere, examenele date mai devreme sau mult mai târziu decât colegii mei, conversaţiile în parc sub formă de seminar (şi nu invers!), adunările învăluite în fum de pe Lipscani, Soylent Green şi Amadeus, cartea de poezii de Mihai Eminescu împărţită la o sută, momentul când mi-a fost citată o perlă dintr-un examen sau lungile nopţi alb-negru, de licenţă şi cafea, unele dintre cele mai frumoase nopţi din viaţa mea!

Nu voi lucra, poate, niciodată în domeniu; nici nu cred că am avut vreodată intenţia. Am învăţat cu sufletul multe alte lucruri în facultate însă, de la structurile de text la strategiile de comunicare interculturală, am pus totul în aplicare (cu succes!) în călătoria mea către mine, iar un exemplu este cartea pe care o citesc acum: ne-a fost recomandată în facultate. Se întâmpla acum 4 ani. În urmă cu o lună am simţit că am nevoie de ceva şi am ştiut exact ce să caut.

Vorbeam despre libertate. Libertatea de a funcţiona în propriul ritm, de a alege între aici şi acolo, de a intra în sistem sau de a găsi alternative. Pentru aceasta şi pentru multe altele, voi rămâne mereu recunoscătoare *Oamenilor* care fac CRP-ul să respire!

CE RePede AU TRECUT ANII ÎN CRP

CRISTINA POŞIRCARU
Promoţia 2007–2010
Marketing & PR Specialist
HR Management Club

Era dimineaţă. Somnul, adânc. Un glas mă trezeşte (destul de brutal) din visare. Era mama. Se afişaseră rezultatele. Intrasem la CRP.

Se spune că anii de liceu sunt cei mai frumoşi sau că te formează pentru tot restul vieţii. În cazul meu, nu a fost aşa. În schimb, cei cinci ani petrecuţi la CRP, o cincime din viaţa mea de până acum (dacă adun cei trei ani de studenţie şi cei doi ani de masterat la Modele de Comunicare şi Relaţii publice din componenţa aceluiaşi departament) au reprezentat cadrul perfect pentru a deveni ceea ce am fost, de fapt, întotdeauna: o persoană pasionată de ştiinţele umaniste, de comunicare în toate formele ei, de antropologie, de cultură şi mentalităţi. Deşi am urmat un liceu de matematică–informatică, mi-am dorit întotdeauna să îmbin cunoştinţele din domeniile reale cu cele din domeniile umaniste. Pentru mine, cele două arii nu s-au exclus niciodată reciproc, iar profesorii de la CRP mi-au demonstrat că sunt de aceeaşi părere.

Unde altundeva decât la CRP poţi învăţa în aceeaşi zi despre modalităţile de comunicare ale celor mai bizare insecte, despre cristalizarea opiniei publice, despre evoluţia mentalităţii cu privire la mare şi plajă, despre diferitele înţelesuri ale unui semn în diverse culturi sau epoci, despre paşii unei campanii de Relaţii publice de succes? Unde altundeva decât la CRP aş fi avut şansa de a-mi transforma pasiunea pentru tatuaje într-o lucrare de licenţă şi, mai apoi, de disertaţie?

Zeci de cursuri, sute sau mii de notiţe, ochi atenţi şi absorbiţi de explicaţiile profesorului. Şoapte în stânga şi în dreapta („Cum a zis că se numea fluturele?" „*Bombyx Mori*"), becul care s-a ars în noaptea în care învăţam pentru cel mai greu examen. Culoarele bibliotecii, lămpile mici şi verzi ale sălii de lectură. Pauzele dintre cursuri, prieteniile pe viaţă legate în aceste amfiteatre, drumul pe scări până la sala 408.

Ziua examenului de admitere la CRP a fost singura zi cu cod meteo roşu din acel an. Conform repartizării în ordinea alfabetică a numelor în sală, aveam o privelişte asupra a cel puţin două treimi de amfiteatru în jos. Am făcut o mică pauză de scris. Mi-am ridicat privirea din foaia de examen (una dintre cele mai importante foi) şi am surâs văzând imaginea din faţa mea: aproape toţi candidaţii la admitere din sală îşi luaseră, printr-o coincidenţă, o pauză în acelaşi timp şi îşi făceau vânt frenetic cu singurul obiect pe care îl mai aveau pe masa de examen, în afară de coli de scris şi pix:

cartea de identitate. Imaginea buletinelor într-o mişcare aproape sincronă îmi va rămâne pentru totdeauna în minte ca aripile unui roi de fluturi (poate chiar din specia *Bombyx Mori*, dar nu ştiam încă asta la momentul respectiv). Am zburat până la urmă aproape toţi cu aripile acestea mici de la început. Ele s-au transformat peste 3 ani (printr-o metamorfoză demnă de un fluture adevărat) în aripi mult mai mari: diplomele de licenţă, cu care ne-am făcut cu toţii vânt, la fel de frenetic, în ziua festivităţii de absolvire, o altă zi cu cod meteo roşu.

E dimineaţă. Somnul, adânc. Alarma mă trezeşte (destul de brutal) din visare. Mă pregătesc pentru o nouă zi în care am ocazia să aplic tot ce am învăţat la CRP, tot ce am exersat în zeci de proiecte de seminar şi examene de curs. Am terminat CRP, dar CRP nu s-a terminat pentru mine.

CINCI ANI

CARMEN RUSU
Promoţia 2007–2010
Strategic Marketing Manager
Agenţia Insight 360

De urcat–coborât împrăştiat treptele vechi şi-n spirală ale facultăţii de Litere, între Bălcescu–Odobescu–117–118–120–205–211–305–315–408, pe partea cu secretariatul-sau-nu, că şi-acum ţi se împleticesc picioarele între numerele pare şi impare ale clădirii, căutând săli mari în care să-ţi ascunzi oboseala în ultimul rând sau săli mai mici care să-ţi aducă aminte că-i bine să stai cu spatele drept şi stiloul în mână în faţa profesorilor pe care îi admiri. Toate sub privirile celor dintâi oameni de Litere, ca Vianu–Lovinescu–Gusti–Iorga–Rosetti–şi–atâţia care se odihnesc în tablouri ce-ţi aduc aminte mereu că trăieşti studenţia în plină istorie.

Gândul de sus e scris dintr-o suflare 1–2, de parcă l-a fugărit cineva afară din sertarul cu amintiri şi i-a uitat virgule şi puncte de respirat printre ele, în drumul către foaia virtuală. E doar un început de idei care ştiu că nu vor compensa nicicând intensitatea trăirilor, nici amalgamul frumos şi inconştient de stări afişate într-un *Atunci* de care mi-e atât de dor. E doar legătura mea cu toate momentele aşternute vreodată despre facultatea în care am crescut ca-n poveşti, printre litere, cu direcţii date de oameni care m-au învăţat să mă hrănesc din cultură.

În toamnă, împlinesc 6 ani de când locuiesc în Bucureşti. 5 dintre ei (3 de facultate şi 2 de masterat) i-am trăit la toate etajele facultăţii şi-n 4 cămine din campusul universitar. Doar într-un singur an am cunoscut peste 100 de oameni. Am avut 189 colegi de facultate şi încă 40 de master. M-am împrietenit cu peste 50% dintre ei, am ieşit împreună în peste 100 de ceainării, cafenele, pub-uri. Am văzut sute de filme, piese de teatru jucate pe scene ori înainte de examene, prin sălile de cursuri, am rupt tălpile tenişilor de la atâta fugă, doar pentru a învăţa să stau pe tocuri şi să mă bucur de pocnetele sonore ale pantofilor ce răsună pe marmura Operei, către care fugeam după ultimele cursuri.

Am organizat evenimente, ne-am jucat cu idei de conferinţe, pe care, mai apoi, le-am pus în aplicare, am câştigat olimpiade, am sărit în sus ca-n filme, ca-n momentele de fericire, ca-n cele mai frumoase visuri împlinite. Am învăţat peste 20 de kilograme de cursuri, am citit alte 30 de kilograme de cărţi, am ascultat zeci de discursuri ale profesorilor. Am făcut un scurt-metraj, am analizat sute de cuvinte, imagini, lumini, linii, culori, emoţii, triburi, dialecte, culturi, reclame, concepte, campanii, societăţi, strategii, filme. Am trecut prin emoţiile multor examene.

Am supravieţuit cu 2 ore de somn 3 zile. De multe ori. În urma mea au fost închise luminile din sala 4 a Bibliotecii Universitare, de cel puţin 6 ori. Uneori, am stat 24 ore în facultate. Alteori, m-am trezit la ora 5 pentru a ajunge la cursul ţinut la 8 dimineaţa. Din cauza unui troleibuz 91, am ajuns la 5 minute după închiderea uşii şi am petrecut, drept răzbunare, 6 ore citind într-un Cişmigiu aproape pustiu. Am mâncat cei mai mulţi covrigi cu susan şi am zâmbit cât am putut de des. Am fotografiat toate colţurile Lipscaniului. Am făcut de 2 ori insolaţie, aşteptând la fântâna de la Universitate. Am căzut de 5 ori pe gheaţă, în faţa uşii de la Litere. Am râs zgomotos. Am cunoscut oameni minunaţi. Am prieteni pe care sper să-i păstrez o viaţă întreagă!

Pot oricând povesti despre profesorii mei dragi faţă de care păstrez respectul atribuit doar oamenilor care m-au învăţat de-a lungul vieţii tainele bunătăţii, arta cuvintelor frumoase, a simţului practic, a liniştii interioare, posibilitatea de a atinge culori.

Încă aştept cu nerăbdare prima sâmbătă din iunie a anului 2020, când ne-am promis revederea cea plină de poveşti din 5 ani de zile trăite ca o viaţă!

COMUNICAREA, CARIERĂ PROFESIONALĂ ŞI ACADEMICĂ

MIRCEA SAVA
Promoţia 2005–2008
Responsabil Mass-media
Biroul de Relaţii publice al Universităţii din Bucureşti
Cadru didactic asociat
Departamentul de Ştiinţe ale Comunicării
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti

Îmi voi aminti mereu de momentul în care am luat hotărârea de a mă înscrie la admitere la secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere din cadrul Universităţii din Bucureşti, ca de unul care mi-a marcat profund existenţa viitoare. Facultatea modelează o persoană în feluri, pe care vârsta fragedă nu te lasă să le conştientizezi pe deplin. Cu fiecare curs, cu fiecare seminar, cu fiecare discuţie pe care o aveam cu profesorii, mi s-a confirmat însă repede că alegerea pe care am făcut-o mi se potriveşte şi că specializarea CRP îmi oferă chiar mai mult decât îmi imaginam ca elev de liceu, dezvoltându-mă pe acele axe pe care le simţeam deja că mă definesc.

Consider că un aspect caracteristic ce constituie, în acelaşi timp, unul dintre cele mai importante atuuri ale specializării CRP, este larga deschidere către o abordare culturală a comunicării. Departe de a încuraja doar căutarea unor distincţii de natură speculativă şi teoretică, o astfel de propunere de interpretare a fenomenelor comunicării este în egală măsură utilă unui practician al relaţiilor publice, cât şi unui teoretician al comunicării. Am avut în cei trei ani de facultate nenumărate momente, la cursuri sau seminare ale profesorilor mei, în care am conştientizat că viziunea mea asupra unor fenomene pe care le consideram de la sine înţelese se schimbă, atunci când sunt puse sub această lumină nouă. Privind retrospectiv, văd astăzi o integrare perfectă între cursurile de *Teoria Comunicării*, *Semiotică*, *Antropologie culturală*, *Istoria mentalităţilor*, dar şi cele de *Relaţii publice*, care mi-au dezvoltat împreună sensibilitatea pentru înţelegerea şi cercetarea diversităţii şi a diferenţei dintre culturi, dintre oameni, dintre moduri de gândire. De asemenea, am deprins în anii de facultate gândirea critică şi bunele practici ale argumentării în găsirea soluţiilor optime la întrebările ce pot fi ridicate în faţa acestor diferenţe.

Experienţa de student al specializării CRP m-a făcut să îmi doresc să continuu studiile masterale în acelaşi domeniu, la aceeaşi Facultate de Litere. Am aprofundat apoi cercetările mele în cadrul studiilor doctorale în domeniul Ştiinţelor comunicării, pentru care cunoştinţele şi schemele mentale dobândite în facultate s-au dovedit o bază extrem de utilă. Astăzi, acest parcurs pe care specializarea Comunicare şi Relaţii publice mi l-a deschis îmi permite să îmbin latura profesională şi cea academică. Sunt, de aceea, mândru de statutul meu de *alumn* al secţiei de Comunicare şi Relaţii publice!

ÎN AMINTIREA PROFESORILOR DRAGI

OANA SCĂRLĂTESCU
Promoţia 2006–2009
Program and Communications Assistant
Monitoring Learning and Research
Global Alliance for Improved Nutrition, Geneva

Soarele unei dimineţi senine de toamnă pătrundea prin ferestrele mari ale amfiteatrului. Înăuntru, peste o sută de voci şuşoteau, râdeau, se descopereau într-un nou început. *E printre cei mai iubiţi profesori ai facultăţii*, ne spune zâmbind şi uşor emoţionată o colegă pe care o cunoscusem de câteva minute. Nici nu a terminat bine de vorbit, că noi ceilalţi am asaltat-o cu întrebări: *Cum predă? Ai mai fost la vreun curs de-al dumnealui? Am auzit că ştie totul despre comunicare... e adevărat?*

Entuziasmul şi nerăbdarea noastră creşteau cu fiecare nouă întrebare, cu fiecare nouă informaţie despre profesorul devenit deja legendă. Dintr-o dată, o voce emoţionată sparge zumzetul amfiteatrului: *Vineee!* Liniştea se aşterne încet, urcă până la ultimele bănci, în timp ce toate privirile se întorc spre uşa masivă a amfiteatrului. Câteva zeci de secunde mai târziu, sala se umple de glasul puternic şi expresiv al unui bărbat înalt, cu părul grizonat şi privirea blândă, pe chipul căruia se citea emoţia întâlnirii cu o nouă generaţie de studenţi.

Bună ziua! Mă numesc Mihai Dinu şi vom face împreună cursul de Istoria Comunicării, şi-a început domnul profesor unul dintre multele cursuri memorabile, prin care ne deschidea mai mult decât orizonturi de cunoaştere – ne stimula gândirea liberă, pasiunea pentru a şti, încrederea că visele se pot împlini.

Pe parcursul următorilor trei ani, am urmat lecţiile de rigoare academică ale doamnei profesoare Adela Rogojinaru, susţinute în cadrul unor cursuri fundamentale pentru domeniul Comunicării şi Relaţiilor publice în România. Am participat la seminarele şi cursurile pline de dezbateri interesante ale doamnelor profesoare Silvia Marin-Barutcieff şi Cristina Bogdan, în care comunicarea, interculturalitatea, antropologia şi istoria metalităţilor se împleteau pentru a ne stimula pasiunea şi imaginaţia. Am călătorit în timp şi în culturi diferite asistând la cursurile pline de umor ale domnului profesor Alexandru Ofrim şi ne-am stimulat pasiunea pentru Relaţii publice la cursurile doamnei profesoare Laura Mesina. Am învăţat să privim lumea şi să re-citim cărţile într-o cheie complexă la cursurile de semiotică şi structuri narative ale doamnei profesoare Monica Spiridon, iar domnul

Valentin Perciun ne-a ghidat prin maratoane cinematografice pentru a înţelege sensurile ascunse din spatele imaginilor. Am trăit emoţia organizării de evenimente şi am învăţat despre dinamica relaţiei cu jurnaliştii prin intermediul cursurilor doamnei profesoare Ana-Maria Teodorescu.

Trei ani de la absolvire, îmi doresc adesea să îmi reiau locul în amfiteatru şi să fiu vrăjită din nou de toţi aceşti profesori extraordinari. Le mulţumesc pentru privilegiul de a le fi fost studentă si visez cu ochii deschişi. Visez că le voi călca cândva pe urme şi le voi vorbi unor generaţii viitoare de studenţi despre domeniul incitant al comunicării.

La mulţi ani, CRP !

CRP, ÎMI LIPSEȘTI!

ALEXANDRA SILAV
Promoţia 2008–2011
Junior Brand Manager
Snacks Pepsico România

Îmi amintesc cât de amuzată eram auzindu-mi prietenii, bârlădeni ca mine, povestind despre caznele la care îi supuneau zi de zi profii de la Automatică, Matematică sau Drept. Fiecare întâlnire cu ei, pe lângă „dulcele grai moldovenesc" de-acasă, mă aducea din ce în ce mai aproape de concluzia că oamenii ăştia de la Litere, majoritatea (asta ca să nu primesc telefoane de ameninţare de la foştii mei colegi), chiar sunt altfel: umani, deştepţi foc şi, cumva, tare frumoşi. Când am plecat de la ai mei, cu mare frică şi îndoială, nu-mi doream decât să nu mă înghită oraşul cel mare, să nu fiu singură şi să mă duc de drag la şcoală. Acum zâmbesc la dezorientarea din primele zile, la disperarea cu care notam fiecare cuvinţel pe care îl spunea proful de la catedră. Cred că în notiţele de pe semestrul I sunt măcar vreo două glume dintr-ale domnului profesor Mihai Dinu, scrise după dictare, pornită cum eram să nu ratez nici o informaţie de care ar fi depins mult râvnitul zece de la *Istoria Comunicării* (da, domnul Dinu chiar a fost dintotdeauna foarte subtil). În fiecare dosar al unei materii se aflau alte două dosărele, dosăraşe, curs şi seminar, toate notiţele impecabile, după cum vă puteţi deja imagina din descrierea uşor compulsivă de mai sus. Ce să mai, eram absolut absorbită de tot ceea ce se petrecea în jurul meu, în timpul acelor cinci, şase, şapte ore pe care le petreceam în fiecare zi în clădirea din strada Edgar Quinet, iar când lucrurile deveneau dificile, cauzele păreau a fi de fiecare dată aceleaşi: lunea, ora 8:00, *Pragmatica*, bibliografia de la *Semiotică*, Habermas, în general, şi… sesiunea. La sfârşitul anului al II-lea am ştiut că încep să pricep, cât de cât, brusc *Sfera publică* n-a mai părut a fi scrisă cu hieroglife şi mi-am spus că s-ar putea să mai am o şansă cu doamna profesoară Laura Mesina.

Cu drag şi admiraţie îmi amintesc de mulţi dintre profesori, oameni cu miez, care cu resurse uneori nelimitate de răbdare şi de dedicare reuşeau să ne strângă în efectiv aproape complet la fiecare curs. De doamna profesoară Cristina Bogdan, care m-a impresionat într-un mod atât de profund în primul an de facultate când, de ziua mea (despre care nu menţionasem niciodată în conversaţiile noastre), mi-a dăruit o carte şi promisiunea unei prietenii calde, care continuă şi astăzi. De doamna profesoară Silvia Marin-Barutcieff, pe care în primul curs nu am observat-o când a intrat în amfiteatru, iar apoi nu îmi venea să cred că urma să fie nu colega, ci profa

noastră (știu că o să-mi spună că sunt prea drăguță, dar chiar nu pot să mă abțin!). De domnișoara Fernanda Osman, care mi-a părut mereu un personaj misterios cu privire și sclipire de felină sau de doamna profesoară Adela Rogojinaru, în taioruri clasice și însoțindu-și fiecare parte a discursului de gesturi ample și precise.

Aș vrea să le mulțumesc tuturor (și celor menționați aici, dar și celorlalți) pentru grija pe care ne-au purtat-o de-a lungul celor 3 ani, pentru contribuția pe care au avut-o la formarea noastră, atât ca indivizi, dar și ca generație, și pentru că nu au uitat să ne arate, în fiecare zi, că doar acumularea unor cunoștințe nu ne transformă în specialiști. Munca, perseverența, curajul și pasiunea ne urcă pe treptele devenirii, atât ca oameni, cât și ca profesioniști. Mulțumesc!

RÂNDUL TREI DE LA FEREASTRĂ

ALEXANDRA SIMINIUC
Promoţia 2009–2012
Asistent manager
Golin Harris Public Relations

Îmi scormoneam mintea în căutarea unui răspuns. „De ce am ales să vin la această facultate?”. Îi ascultam pe ceilalţi cu o ureche în timp ce aşteptam să îmi vină rândul, încercând în acelaşi timp să formulez ce urma să zic. Era în timpul primului seminar de *Istoria culturii şi a mentalităţilor*. „Am ales Comunicare şi Relaţii publice la recomandarea verişoarei mele şi pentru că mereu mi-a plăcut să scriu...” şi cred că am mai adăugat ceva, dar, în esenţă, acesta a fost răspunsul. Mă hotărâsem să dau admiterea la CRP de la începutul clasei a XII-a. După o săptămână de la începerea cursurilor, am simţit că am ales bine.

În prima zi de facultate, am cunoscut-o pe una dintre cele mai bune prietene ale mele. La sfârşitul primului semestru, în timp ce aşteptam să predăm proiectele la seminarul de *Relaţii publice*, am intrat în vorbă cu o colegă, care acum îmi este şi ea prietenă apropiată. Aveam locul nostru în al treilea rând spre fereastră. Toţi ne respectam, aproape ritualic, banca din amfiteatru.

Din locul meu obişnuit am ascultat prelegerile unor oameni minunaţi, foarte bine pregătiţi, apropiaţi şi îndrăgiţi de studenţi. Fiecare curs s-a îmbinat perfect în imaginea de ansamblu a domeniului Comunicării şi Relaţiilor publice, un domeniu interdisciplinar în care e bine să ştii (pentru succesul unei campanii de Relaţii publice) ce e permis şi acceptat într-un anumit spaţiu cultural, noţiuni pe care le-am învăţat la *Comunicare interculturală*, la fel cum e bine să ştii nivelurile de semnificaţie ale unui mesaj, noţiune pe care am învăţat-o la cursul de *Principii de semiotică a culturii*.

Pentru mine, CRP înseamnă profesori buni, tradiţie, prestigiu, prieteni noi, proiecte în echipă (majoritatea făcute la ceainăria de lângă facultate), cunoştinţe, vizite în grup la muzee, dedicare, profesionalism şi o parte esenţială din ceea ce sunt astăzi.

PIANIST, NU PR-ist

CRISTIAN SIMION
Promoţia 2008–2011
Junior HR Consultant
ISG Personalmanagement

Revăd acele holuri. Vetustul lor parfum.
Petalele din jurul petelor de scrum.
Căci totul pare ceaţă şi început de drum
Iar clară amintirea nu o găsesc nicicum.

Mulţimea obosită cu gândul plictisit,
Bălcescu somnambulic prin geamul aburit.
Profesorul cu dar, temeinic pregătit,
Studentul fără har, pe bancă risipit.

Acoperiş de tablă, cu muncitori pe schele,
Slăvind nu facultatea, ci nelipsita bere.
Văd scările urcate cu oarece durere
Şi cele două lifturi, râzând senil de ele.

O curte interioară, rastel de biciclete,
Femei cu pasul tandru, privirile cochete.
Un suflet fără carte, un rocker fără plete.
Bărbaţi necopţi la minte cu vicii înţelepte.

Tocuri asurzitoare, parchet, ciocănitoare,
Profesorul se-nchină, prelegerea lui moare.
Dar ochii ei albaştri ca floarea de cicoare
Pot învia chiar patimi şi taine ancestrale.

Fântâna întâlnirii de revelaţii plină
Balanţa amintirii puternic o înclină.
Esenin dăruit de-o rază de lumină
şi presimţirea nopţii ce sigur va să vină.

Amurgul e pe cale să-nchidă pleoape grele.
În pură nostalgie, mă-nchid şi eu cu ele.
Voi mai avea vreodată rost de omagiere
ca farmecul pierdut al studenţiei mele?

SCRISOARE ADRESATĂ ANILOR MEI DE FACULTATE

GEORGIANA STAN
Promoţia 2010–2013
Co-organizator al unor evenimente cinematografice
Asistent de producţie, lungmetrajul *Love Building*

Dragii mei ani de facultate,

Mi s-a făcut dor de voi! Sunt mândră că fac parte din generaţia celor 20 de ani de la înfiinţarea specializării Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere, Universitatea din Bucureşti, şi că mă întorc spre facultate cu acelaşi entuziasm cu care am plecat din oraşul meu natal, Giurgiu, către capitală. Ce mai faci tu, dragă facultate? Dar profesorii? Amfiteatrele tot aşa de mari au rămas, cu aceeaşi distanţă de la catedră la bănci? Să-ţi mărturisesc o secvenţă care m-a marcat de fiecare dată când apăsam clanţa de la Litere, purtătoare de atâta istorie. Apăs cu putere, se deschide, iar eu, un om mic de altfel, atât fizic, dar atunci şi cu o încărcătură mai mică de informaţii şi sentimente, pătrund într-o altă lume. Stau în mijloc şi mă uit când mai sus, când mai jos, când la dreapta, când la stânga. Nu înţelegeam de ce este un alt zgomot faţă de cel din liceu, de ce nu mă salută nimeni, de ce este atât de impunătoare clădirea şi cum o să mai ies eu de acolo. Puteam oricând să mă întorc şi să părăsesc incinta, dar mi-am făcut ordine în minte, mi-am dat seama unde, când şi cum va trebui să ies din acea clădire şi am pornit la drum spre a-mi găsi o uşă cu care să mă identific. Apoi, când am găsit-o, iar m-am rătăcit, printre zecile de glasuri care încercau să se afirme, nemaiştiind cine sunt eu şi gândindu-mă că poate toţi ceilalţi sunt mult mai buni decât mine. Îi vedeam mai curajoşi, mai dornici de învăţătură, iar eu mă percepeam ca pe o provincială cu voce domoală, care a urmat până atunci doar un traseu clişeizat. Cam aşa au stat lucrurile prima dată când te-am cunoscut! Prea impunătoare de la prima întâlnire! Cam pe la a doua, a treia întâlnire, te-am mai descoperit. Ascundeai ceva frumos, cu care mă mai întâlnesc şi acum, după trei ani. E vorba de acel cuvânt minunat, compus din 9 litere: PRIETENIE. O stare de graţie pe care am descoperit-o în mijlocul acelui amestec de tineri, pe care i-ai adunat de prin toată ţara. Când îmi amintesc de tine, draga mea facultate, nu pot să nu mă gândesc cât de generoasă ai fost cu mine şi cum m-ai lăsat să descopăr treptat oamenii, care s-au dovedit a fi prieteni autentici şi dascăli inegalabili. La început, profesorii îmi păreau intangibili, dar un alt lucru pe care ni l-ai oferit treptat şi trainic a fost acela de a descoperi umanitatea şi căldura prietenului mai mare în fiecare dintre

profesorii noştri. Înțeleg abia acum că, de fapt, distanţa de la catedră la bancă este direct proporţională cu sentimentele, sfaturile şi învăţămintele cu care ei ne aşteptau, cu care îşi doreau să ne trimită mai departe în lumea profesională.

Mulţumesc mult, draga mea facultate, că ai făcut parte în acest fel din viaţa mea şi că acum păşesc zâmbind alături de oamenii pe care tu mi-ai dat ocazia să-i descopăr şi că îmi amintesc de tine cu atâta dragoste, nostalgie şi emoţie!

Cu cele mai sincere gânduri,
a ta absolventă,
Georgiana Stan.

BACK TO THE ROOTS

ADINA SURDU
Promoţia 2006–2009
Account Manager, Geometry Global

Mi-e aşa de drag de facultate încât, când am fost invitată să aştern pe hârtie câteva gânduri despre experienţa mea la CRP, n-am ştiut cu ce să încep. Tot încercam de câteva luni bune să mă adun şi să scriu un e-mail către toată catedra, în care să le mulţumesc tuturor celor care m-au îndrumat în cei 3 ani pentru startul fantastic pe care mi l-au oferit atât în industria asta atât de frumoasă şi de complicată, dar mai ales în *real life*.

Pentru că la CRP nu înveţi numai despre strategii de Relaţii publice, nu citeşti numai Kotler, Dagenais şi Habermas (o, Habermas!), despre cultura media, branduri, logo-uri, identităţi… înveţi despre mentalităţi, despre cum au evoluat, despre cum am ajuns să gândim şi să acţionăm într-un anume fel, despre bunici, despre comunicarea luminoasă între peşti, despre empatie, despre persoane şi cum comunică între ele. Despre ce înseamnă o comunicare corectă, nu numai din perspectivă organizaţională şi de brand, ci mai ales între indivizi, într-o societate, într-un cuplu, cu ai tăi (rude şi prieteni).

Uite-aşa, de fiecare dată când, inevitabil, mai apare un schimb de replici în contradictoriu între mine şi mama, argumentul ei final este: *Nu se poate să pui problema aşa, doar ai terminat Comunicare*! Şi mă închide cu fiecare ocazie, pentru că îmi dau seama că are dreptate. Că ar trebui să ştiu mai bine despre cum funcţionează o discuţie în contradictoriu, ce argumente sunt constructive şi ce ar trebui să nu fie deloc menţionat, pentru că problemele vechi, deja rezolvate, nu vor reuşi să aplaneze un conflict în care interlocutorii sunt deja *on fire*. Iar mama este doar vârful iceberg-ului.

Toate lucrurile astea care mi-au fost explicate cu atâta pasiune la fiecare curs şi seminar se aplică, la un cu totul alt nivel, într-o zi normală la birou. O zi în care, de la laptop-ul meu dintr-o mansardă de pe strada Frumoasă, **comunic** cu clienţi, colegi din toate departamentele – care sunt atât de diferiţi! – într-un fel se discută cu Creaţia în brainstorming, şi în cu totul alt fel la Financiar sau la DTP, unde lucrurile sunt destul de tehnice şi de straight-forward. Nu e deloc uşor, dar o fac cu multă pasiune, cu siguranţă şi pentru că această pasiune am furat-o în timpul facultăţii de la profesori şi colegi.

Când sunt întrebată ce lucrez, spun mereu cu mândrie că, dincolo de profesie, pentru mine e foarte important faptul că încă aplic, zi de zi, ceea ce am învăţat în anii de studenţie. Că uneori mă întorc la cursurile domnului profesor Mihai Dinu atunci când

trebuie să deblochez o situaţie la birou. Că am avut de scris o poziţionare de brand şi primul meu gând a fost să scormonesc prin casă după seminariile de publicitate, RP şi media – şi chiar m-au ajutat! Cumva, între toate site-urile de specialitate, blogurile şi cărţile care tot apar, prima linie de ajutor când trebuie să iau un proiect de la zero rămân cursurile din cei 3 ani de facultate. E ca un *back to the roots*, înapoi la ce-am învăţat, înapoi în timp la cursuri şi seminarii şi la toate lucrurile pe care le-am înţeles acolo.

Asta a făcut CRP-ul pentru mine (şi, *I have it on good authority*, nu doar pentru mine): mi-a dat rădăcini, încredere în mine, şi m-a trimis la luptă. Unde încă mă duc, zi de zi, cu zâmbetul pe buze[1]!

[1] Bine, recunosc, nu chiar în fiecare zi…

EU ÎMI DOREAM SĂ DEVIN DIPLOMAT. EL NU

DIANA ŞERBAN
Promoţia 2008–2011
General Manager
Social Responsibility Magazine

Omul şi destinul său reprezintă ceva inseparabil. Se provoacă şi se creează reciproc. Mi-am dat seama de acest lucru după câţiva ani de luptă împotriva lui. Eu am vrut sus, el mi-a arătat că trebuie să încep de jos, eu am vrut să scriu poezii, el mi-a descoperit plăcerea pentru proză, eu am vrut să devin diplomat, el nu.

Era un început friguros de septembrie când am pus prima dată piciorul pe strada Edgar Quinet. O străduţă îngustă şi atât de lungă încât aveam impresia că voi ajunge în celălalt capăt al Bucureştiului parcurgând-o. Dar era şi o străduţă spectaculoasă şi ternă, în acelaşi timp, pe care intrarea în Facultatea de Litere a dominat-o de la bun început. Era o dimineaţă răcoroasă care îmi sporea şi mai mult emoţiile dinaintea examenului. Câţiva nori stăteau să se reverse peste tot. M-am scufundat repede într-o mare de viitori studenţi şi de părinţi emoţionaţi cu singurul gând de a deveni diplomat. Venisem hotărâtă să intru la specializarea *Studii Europene*, dar pentru că eram, din fire, precaută, am decis că nu ar strica şi un plan B: *Comunicare şi Relaţii publice*. Admiterea mi s-a părut uşoară, dar ziua în care s-au afişat rezultatele a fost una pe care nu o voi uita niciodată. Intrasem la CRP.

Aflasem „fatidica" veste prin telefon de la tata care aproape că dormise pe treptele facultaţii de nerăbdare să afle dacă fata lui a intrat la facultate. Degeaba mă încuraja toată lumea. Visul meu de a deveni diplomat fusese ucis. Nu ştiam că de aici avea să înceapă alt vis.

Tot secretul vieţii se reduce la atât: ea nu are niciun rost, însă fiecare dintre noi îi găseşte unul. În căutarea noastră întâlnim câteodată un om care ne ajută să vedem calea mai clar, care devine apoi un model de viaţă, care ne inspiră, care ne face să ne stabilim ţeluri, care ne stârneşte admiraţia şi care va face parte din noi toată viaţa. Am intrat repede în hora marilor culturi şi mi-am dat seama că privesc lumea cu alţi ochi când am înţeles cum se construieşte, de fapt, un sistem cultural. Cursurile de *Comunicare*, cu domnul profesor Mihai Dinu, au fost o adevărată desfătare. Îmi aduc şi acum aminte când, în primul an de facultate, la sfârşitul cursului de *Istoria Culturii şi Mentalităţilor*, doamna profesoară Cristina Bogdan ne-a spus cu un aer compătimitor: „La domnul profesor Dinu trebuie să ştiţi la examen absolut toate informaţiile pe care vi le oferă dumnealui la curs". Aici s-a năruit toată intenţia noastră de a asculta, cu aer boem, poveştile unui om cu adevărat cult. Atunci m-am numărat şi eu printre cei care au amuţit

de uimire, dar nu peste mult timp, luasem deja, în interiorul meu, decizia de a intra în competiţie cu cel despre care auzisem că i se spunea Zeus. Şi astăzi mă găsesc tot în încercarea de a-l ajunge din urmă...

Mărturisesc că am înţeles de ce mi-a fost dat să fac CRP abia în anul al doilea, când am început cursurile de *Strategii de Relaţii publice*. Aveam nevoie, ca om, de o gândire ordonată, pe care nu aş fi putut să mi-o formez decât aici. Şi cine altcineva putea să mă ajute în acest demers dacă nu doamna profesoară Adela Rogojinaru? Nu numai eu, ci generaţii întregi şi-au găsit drumul în viaţă cu ajutorul ei. Parcă o văd vorbindu-ne despre lucruri pe care abia începeam să le înţelegem. Cum ne-a lăsat să ne apropiem de ea încet, încet: mai întâi cu câteva întrebări timide, apoi cu tot felul de alte nelămuriri legate de viaţă şi de tot ce avea să ne aştepte după ce terminam facultatea.

Era un fenomen. Îşi câştigase o reputaţie de profesoară exigentă, dar eu tocmai pentru acest lucru o apreciam. Dădea fiecăruia după merit. Examenele erau întotdeauna o provocare. Totul era un exerciţiu de gândire. Nici nu ţi-ar fi trecut prin cap să copiezi. Nu aveai ce.

Îi văd şi acum mirarea din ziua în care i-am prezentat teza de licenţă. Nu îi venea să creadă că m-am putut gândi la faptul că Responsabilitatea Socială Corporativă ar putea fi o soluţie de ieşire din criză a sistemului capitalist. Au urmat patru luni în care am stat, ore în şir, să discutăm pe această temă. Când plecam acasă, întotdeuna după zece seara, mi se părea că Universitatea mai are puţin şi ne înghite. Atât de mare şi de goală era.

Acum sunt jurnalist acreditat la Parlamentul României şi coordonez un site de ştiri atât la nivel editorial, cât şi din punctul de vedere al marketingului. Cu siguranţă, se poate pune întrebarea la ce mi-a folosit CRP-ul. N-aş fi înţeles niciodată mai bine cum funcţionează fluxurile de comunicare şi n-aş fi avut niciodată o gândire strategică dacă nu aş fi trecut pe aici. În viaţa reală aceste diferenţe se observă. Le văd şi eu la colegii mei jurnalişti care nu au avut norocul să facă această facultate, cu adevărat deschizătoare de minţi.

Câteodată stau şi mă gândesc oare ce aş fi făcut acum dacă eram diplomat... N-am nicio idee.

CU MINTEA LARG DESCHISĂ

ALICE TEODORESCU
Promoţia 2006–2009
Specialist Comunicare & FR
Fundaţia PACT

Primăvara lui 2005. Eram în clasa a XI-a şi ştiam că voi urma o facultate la care să studiez comunicarea, pentru că voiam *să scriu scenarii de reclame* (după cum îmi tot repetam din generală, probabil din clasa a VI-a sau a VII-a). Din ce citisem până atunci, ca un copil conştiincios sau poate doar foarte curios, specializarea Comunicare şi Relaţii publice era de mine, fără îndoială. Tocmai se anunţaseră Zilele Porţilor Deschise la Litere, prilej să intru la cursuri şi să văd frânturi din ce aş fi putut să învăţ. Nu îmi mai aduc aminte toate amănuntele, însă două momente sunt cât se poate de detaliate şi consistente încă – o discuţie informală (aproape la limita vocabularului cuviincios) cu un specialist în PR, care m-a făcut să mă întreb când voi fi în locul lui, şi un curs de comunicare non-verbală (primul contact cu domnul profesor Mihai Dinu) de la care nu mai voiam să plec – vorbea despre modalităţi de interacţiune şi de ceea ce spune despre tine *felul în care dai mâna*. Stăteam în ultimul rând şi mă convingeam tot mai tare că nu mai am de ce să caut, Literele erau locul unde voi reveni peste un an.

Primăvara lui 2006. Venise, din nou, momentul Zilelor Porţilor Deschise la Facultatea de Litere şi eram stresată pentru că se apropia admiterea – trebuia să ajung să îmi cumpăr *Ghidul candidatului*, să ştiu ce mă aşteaptă la examen. În holul facultăţii, însă, un alt moment de epifanie, pe care îl retrăiesc cu aceeaşi intensitate – primul contact cu PRIME, iar viaţa de student căpăta noi înţelesuri. Trebuia să ţin minte şi să mă înscriu la recrutări, dacă deveneam boboc oficial al Literelor, în toamna respectivă. Să fac evenimente, training-uri, conferinţe, să merg în teambuilding – o nouă lume de experimentat, pe care nu voiam să o ratez (doar eram veşnicul neliniştit, dornic de *mai mult*).

Am ajuns aproape de primăvara lui 2013. Au trecut 3 ani şi ceva de când am absolvit şi jumătate de an de când m-am reîntors pe holurile acum atât de familiare, în prag de disertaţie. De fiecare dată când cineva mă întreabă ce facultate am terminat sau unde am făcut Comunicare, răspund senin: la Litere. CRP înseamnă, pentru mine, o nouă viziune despre lume, un gând concentrat pe care îl am de fiecare dată când explic cu ce am rămas după anii de licenţă. Un mix de filologie şi ştiinţe sociale care m-a făcut, cu fiecare an trecut, să îmi pun mai multe întrebări despre mine şi despre universul în care trăiesc, despre lumi trecute şi posibilităţile unor lumi viitoare (fapt de care mi-am dat seama, mai mult sau mai puţin paradoxal, atunci când eram departe de ţară).

Întotdeauna mi-a plăcut să fac conexiuni, motiv pentru care a avea o viziune de ansamblu între *Republica* lui Platon, Gadamer şi Habermas, reguli de pragmatică, interculturalitatea şi paradoxurile ei, descoperirile lui Margaret Mead, ipoteza Sapir-Whorf, cultura vizuală şi naratologie a fost o adevărată provocare, una pe care am luat-o cât se poate de personal în fiecare an. Îmi aduc aminte de o perioadă intensă din anul I când nu mai puteam citi un ziar sau vedea o emisiune de ştiri, fără să nu derulez, din reflex, *agenda zilei* în cap. Aţi încercat să urmăriţi o ştire la cel puţin 3 canale de televiziune şi în 2–3 ziare? Realitatea nu mai arată la fel, cu siguranţă! Apoi, în anul II, când eram convinsă că lumea pe care o ştim şi înţelegem se datorează semnelor şi semnificaţiilor, limbii pe care o vorbim, timpului în care ne-am născut şi regulilor conform cărora am fost crescuţi (da, încă mai cred că sentimentul de iubire şi sentimentul de copilărie sunt constructe culturale, deşi acum convingerile s-au mai nuanţat cu teorii din biologia evoluţionistă), eram tot mai conştientă de cât de puţine ştiu şi înţeleg de fapt. Anul III, în schimb, a fost anul în care am descoperit că pasiunile mele literare şi filmice pot deveni subiect serios de studiu, moment care a transformat scrierea lucrării de licenţă într-o adevărată incursiune în cercetare – incursiune care, de altfel, mă entuziasmează la fel de mult acum, ca şi atunci.

Bineînţeles că, în tot acest timp, am experimentat şi dezvoltat şi latura profesională a poveştii: voluntariatul m-a adus tot mai aproape de internship-uri şi workshop-uri de specialitate, am gustat din viaţa de agenţie, am trecut prin activităţi de PR, organizare de evenimente, media relations sau management de proiect, însă tot mai puternic este sentimentul că Litere – CRP a fost acel punct (dacă ne imaginăm viaţa de până acum ca o traiectorie împărţită în segmente cheie) care mi-a deschis ochii şi mintea către lume, cu adevărat. O lume pe care am început să o înţeleg *puţin mai mult*, perspectivă cu perspectivă, în timp ce mă înţelegeam pe mine *puţin mai bine.*

CĂLĂTORIILE DE 5 ANI ALE GENERAȚIEI Y

LAURA TOMA
Promoţia 2006–2009
Sr. Account Executive
McCann Erickson

Și unde te vezi peste 5 ani?

Sinceră să fiu, nu mă aşteptam la întrebarea asta. Până în acel moment, discuţia se desfăşurase aşa cum îmi imaginasem că ar decurge un interviu la McCann: pragmatism, creativitate, testate într-un mod cât mai direct şi fără ocolişuri. Şi acum, *probably the worst question in the world*. Am decis să păstrez firul roşu al răspunsurilor şi să aplic sinceritatea:

Nu ştiu. Nu am în minte o poziţie anume, spre exemplu. Ştiu că vreau să cresc şi să învăţ şi că aici pare a fi locul ideal pentru a face aceste lucruri.

Povestea de mai sus se termină cu bine, dar prima parte a răspunsului surprinde un sentiment împărtăşit cu mare parte dintre colegii mei de generaţie, *Yuppies*-ii. Da, generaţia Y este în mare parte confuză şi nefericită şi momentan experimentează o criză mai cool decât cea economică, mai puţin serioasă decât cea a petrolului, dar la fel de intensă ca cea morală: criza de la 25 de ani.

Criză pe care o văd manifestându-se destul de des printre colegii mei de breaslă şi de vârstă. Poate părea amuzant, dar, de fapt, acest nou *issue* are substraturi complexe: context economic instabil, inovaţii tehnologice accesibile uşor, existente în secolul trecut doar în filmele lui Spielberg & Star Trek, posibilitatea de redefinire a propriei personalităţi în mediul social etc. Pe scurt, dacă ar fi să aleg doar două coordonate, aş spune că ţine de alegeri şi aşteptări.

Întrebată la un moment dat de ce *tinerii de vârsta mea sunt atât de confuzi*, am oferit următoarea metaforă: eu şi ceilalţi de vârsta mea avem numeroase opţiuni, poate prea multe. De când terminăm liceul, suntem asemenea unor copii care intră într-un magazin de jucării şi ne putem alege tot ce ne dorim noi de pe raft. Şi toate ni se par frumoase, interesante, am vrea-o pe cea de sus, dar şi pe cea de pe raftul celălalt, dar stai că mai sunt câteva încăperi. Şi pentru că e o cantitate limitată pe care o poţi duce în propriile mâini, începi să renunţi la unele dintre ele şi să aduni altele. Dacă jucăriile sunt înlocuite cu opţiunile de universităţi – în ţară, afară? –, de job – ceva ce îmi place sau ceva bine plătit?, confuzia devine evidentă. Într-o lume aparent deschisă nelimitat, în care zilnic citeşti despre oameni de vârsta ta care au atins deja performanţe rezervate până acum doar celor maturi, în care barierele informatice şi tehnologice sunt depăşite în mod constant, *sky is the limit* poate apăsa dureros pe umerii unui Yuppie. Nu trebuie

să te uiţi prea departe pentru a observa ambiţia nemărginită a celor de vârsta noastră. Este vorba despre una dintre cele mai importante valori ale unui om în general, însă, dacă nu este condusă într-o direcţie pe care să o construieşti în mod constant, în primul rând prin alegerile pe care le faci, te poţi pierde pe tine în călătoria pe care o parcurgi. Dacă ambiţia nu se transformă în perseverenţă, poate deveni, aşa cum li s-a întâmplat multor Yuppies, dăunătoare.

A doua variabilă este cea legată de aşteptări: generaţia Y a fost construită să gândească despre ea însăşi că este specială. Dar adevărul este că, prin definiţia cuvântului, speciali sunt doar câţiva, iar majoritatea comuni, non-speciali. Sau, privind dintr-o altă perspectivă, acest special se construieşte în timp. Un adevăr ignorat total de Yuppies. Din păcate, majoritatea celor din generaţia Y îşi construiesc o auto-imagine ideală, despre care se aşteaptă să fie îmbrăţişată imediat şi fără întrebări de către restul lumii. Iar acest lucru nu se întâmplă foarte des, mai ales atunci când se intersectează cu generaţia anterioară care a fost învăţată că pentru o carieră trebuie să munceşti mult. O generaţie care pune preţ pe stabilitate şi siguranţă. Noţiuni prea plictisitoare pentru Yuppies. Iar acest *clash* creează conflicte. Adaugă şi faptul că mai multă importanţă acordăm întâmplărilor de pe Facebook sau felului în care ele se petrec în *social media* decât în viaţa reală, tip de media în care doar 0,01% din cei care au cont şi-ar recunoaşte nefericirea, iar sentimentul de frustrare este maxim: joburile tuturor sunt perfecte, relaţiile sunt minunate, excursiile impecabile. Iar diferenţa sau, în cazul unora, prăpastia care se creează între aşteptări şi realitate induce o stare emoţională paralizantă.

Au trecut aproape 4 ani şi jumătate de când am terminat facultatea. Dacă m-ai fi întrebat în ultima zi unde voi fi peste 5 ani din punct de vedere profesional, aş fi răspuns foarte sigură pe mine: în domeniul relaţiilor publice. Felul în care am învăţat despre el în facultate şi în cadrul primului internship la L'Oréal România m-a convins că mi se potriveşte şi că îmi place. Studiile de caz, examenele, seminariile, activitatea de voluntariat din timpul anilor de studenţie îmi ofereau perspective dinamice şi un sentiment încurajator că nu mă voi plictisi (trebuie să recunosc, din acest punct de vedere sunt mai Yuppie decât oricine) şi că mi se potriveşte.

La câteva luni după terminarea facultăţii, am început o aventură de 3 ani şi jumătate la Graffiti PR sau ceea ce se numeşte, în termeni generici, *agenţie de PR*. Din fericire, procesul de învăţare a continuat, iar cărţile şi teoriile din facultate au fost înlocuite de cele mai noi studii *Harvard Business Review*, de *case studies* de campanii care se întâmplau *acum*, de *Contagious Magazine* şi, desigur, de experienţă reală, palpabilă. Un lucru a fost sigur: am început, asemenea copilului de care povesteam, să adun proiecte de pe rafturi: evenimente, conferinţe de presă, proiecte de *social media*, de digital (şi da, există o diferenţă între cele două), advertoriale, prezentări, CSR şi multe, multe altele. Îmi plăcea foarte mult să schimb, să alternez, să mă implic, să fiu peste tot.

Diversitatea este unul dintre atu-urile relaţiilor publice: subiecte, proiecte, dar în special în ceea ce îi priveşte pe oameni. Din fericire şi din păcate, se lucrează cu oameni. Iar dacă din perspectiva alegerilor, reuşeam să le fac în mod chibzuit, responsabil, putând să jonglez cu toate, aşteptările mele au fost date peste cap. Dacă ar fi să aleg un cuvânt pentru a descrie omul de relaţii publice, aş spune că este un Antropolog. (Sau Terapeut, PR-iştii ştiu de ce. Dar despre asta în alt eseu). De ce? Pentru că toate situaţiile incredibile în faţa cărora am fost pusă au necesitat explorarea şi negocierea cu Celălalt: Clientul, Copywriter-ul, Furnizorul, PR Manager-ul, iar gradul de

amabilitate/disponibilitate/ostilitate a diferit în funcţie de cât de bine am ştiut să echilibrez ascultarea cu empatia şi persuasiunea.

De nenumărate ori, înainte de a consulta ultimele tendinţe în strategie comunicaţională, mă întorceam cu gândul la alt tip de *basics.* În momentul în care eşti faţă în faţă cu Celălalt şi priviţi acelaşi lucru – el zice că e verde, iar tu ştii sau trebuie să îl convingi că este roşu – ai nevoie de mult mai mult decât cel mai recent articol scris de Kotler. Comunicarea interpersonală, decriptarea prejudecăţilor, disponibilitatea de a înţelege situaţia din perspectiva Celuilalt îţi oferă diplomaţia şi uşurinţa în a-ţi face treaba mai bine şi în a-ţi păstra integritatea.

Ca specialist în PR sau ca CS, vei fi întotdeauna la mijloc, prins între ciocan şi nicovală. Iar în astfel de situaţii, pentru tine ca persoană şi pentru a găsi o soluţie care să împace pe toată lumea, am ajuns la concluzia că cel mai mult ajută o anecdotă a domnului profesor Mihai Dinu sau Alexandru Ofrim. Principiile umane şi comunicaţionale sunt esenţiale, indiferent de domeniu. Yuppies resping conceptul de *regulă*, însă, aşa cum îi atrăgeam atenţia Cristinei, cea mai bună prietenă din facultate, când spui că regulile sunt făcute pentru a fi încălcate, îţi construieşti de fapt o regulă. Cred că generaţiei Y îi lipseşte predispoziţia pentru definirea unor principii. Aud destul de des în jurul meu: *Nu ştiu ce vreau, cine sunt, ce să fac* din cauza neputinţei de a face o alegere din infinitatea de opţiuni şi din cauza aşteptărilor prea mari. Iar un set de principii stabile ar duce tocmai, în primul rând, la o eliberare: criteriile clare ar ajuta la selectarea mai puţin haotică a unor jucării de pe raft şi la o setare mai clară a aşteptărilor.

Fără să îmi dau seama la momentul respectiv, mare parte din principiile pe care le aplic zi de zi, le-am învăţat în cadrul cursurilor *complementare* din timpul facultăţii, cele de comunicare şi antropologie, cele mai *flower power*, pentru care citeam seara, înainte să adorm, ca o plăcere mai mult beletristică şi nu ca să pot enumera a doua zi pe de rost ani, cifre, scheme şi strategii. Acele cursuri sunt echivalentul celor şapte ani din viaţa de adult, un concept destul de înfricoşător pentru orice Yuppie.

Şi acum, să răspund sincer la întrebarea de la început. Peste 5 ani, mă văd... nu, nici acum nu ştiu unde voi fi peste 5 ani şi nici nu vreau să decid, pentru că îmi place să mă întâlnesc cu *Neașteptatul* (printre citatele mele preferate pe care le-am învăţat la cursul de comunicare este acela că *Dumnezeu râde când îţi faci planuri*). Dar, un lucru e cert: voi continua să aplic aceleaşi principii pe care am început să le conturez în anii de facultate.

DINCOLO DE „ÎMI PLACE”

IOANA TRAISTĂ
Promoţia 2004–2008
Manager Comunicare şi Strângere de Fonduri
Fundaţia PACT

Am dat la secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere din dorinţa de a-mi demonstra că pot să intru. Pe atunci eram aproape 14 candidaţi pe loc şi părea un obiectiv greu de atins. Nu ştiam prea bine ce înseamnă, ce voi face când voi creşte mare şi voi termina facultatea, dar mă gândeam mereu că trebuie să fie de viitor, văzând competiţia acerbă care era.

Anul întâi a fost un fel de agonie şi extaz. Am avut parte de cursuri interesante cu termeni şi noţiuni din care înţelegeam prea puţin, dar care mi-au deschis drumul spre bibliotecă. Cu cât citeam mai mult, cu atât îmi dădeam seama că mai am multe de învăţat, mai ales că până atunci nu avusesem contact cu noţiuni de relaţii publice, media, sociologie, hermeneutică şi multe altele. Nu a fost genul de secţie unde să poţi continua materii din liceu, ci începeai de la zero, iar pe parcurs îţi dădeai seama că poţi face legături cu noţiunile sedimentate în liceu.

Îmi aduc aminte şi acum primul curs la care am fost – *Introducere în mass-media*, cu doamna profesoară Ana-Maria Teodorescu. Eram în sala 120, la etajul întâi vizavi de laboratorul de media şi stăteam pe un rând din partea stângă. Ne-am speriat cu toţii pentru că aveam mai mult de citit într-o săptămână decât într-un semestru în liceu şi eram convinşi că vom pica toate examenele. Dar, pe lângă toate acestea, mai eram convinsă că facultatea aceea era genul de provocare cu care mă obişnuisem în anul precendent, când mă pregăteam să intru. Iar după acest prim curs, nu-mi mai aduc aminte bibliografia kilometrică, dar am rămas cu cea mai bună lecţie care m-a însoţit de atunci: *Facultatea nu ne învaţă nimic nou, ci ne dă repere.* Aş adăuga acum că ne ajută să punem întrebările care trebuie, ne face să ne depăşim limitele gândirii şi să fim însetaţi de cunoaştere.

În general, viaţa este formată din momente de linişte, când ne bucurăm de ceea ce avem în jurul nostru, suntem mulţumiţi de rezultatele pe care le avem şi savurăm clipele frumoase cu cei dragi. Apoi sunt perioadele de tumult, când vrem să punem totul în ordine. Şi apoi mai sunt momentele pe care eu le numesc *aha-uri.* Acele momente în care, după o perioadă de căutare, vin nişte răspunsuri care produc schimbări majore în modul în care ne raportăm la facultate, la serviciul pe care îl avem, la familie etc. Un mare *aha* pentru mine a fost la seminarul domnului profesor Valentin Perciun, când *îmi place*, fără alte argumente, nu era (nu putea fi) un răspuns.

Era seminarul de *Introducere în mass media*, în timpul căruia ne uitam la filme sau la documentare şi le analizam. Simţeam mereu că scormoneşte în noi ca să spunem ceva inteligent. În timp, mi-am dat seama că ne învăţa cum să scormonim singuri şi să ne provocăm setul de credinţe, să fim deschişi la alte posibilităţi şi să nu consumăm *media* diverse ca atare. Un exerciţiu şi o lecţie de viaţă care astăzi mă ajută să văd atât imaginea de ansamblu, cât şi detaliile care fac diferenţa.

Secţia de Comunicare şi Relaţii publice mi-a oferit multe repere şi, în acelaşi timp, a pus bazele profesionistului şi omului de azi. Pe lângă cunoştinţele practice cu care am plecat, datorită profesorilor m-am alăturat organizaţiei studenţilor la Comunicare şi Relaţii publice (PRIME România), şi am avut tot sprijinul lor pentru proiectele implementate în cadrul PRIME. Am organizat împreună Colocviul secţiei trei ani la rând şi Zilele Porţilor Deschise la Facultatea de Litere timp de doi ani. Am învăţat de la profesorii mei în diferite ipostaze şi am simţit mereu că misiunea lor nespusă era să ne schimbe viaţa şi să-şi pună amprenta pe ceea ce vom face pe termen lung. În cazul meu, au reuşit.

Niciun loc nu este perfect şi mereu există modalităţi de îmbunătăţire. Tot ce pot spera acum este că şi eu, la rândul meu, am sfinţit locul, aşa cum locul şi oamenii lui mi-au schimbat reperele. La mulţi ani tuturor celor care au creat şi au crescut secţia în aceşti 20 de ani!

„ȘIIII... CÂTE PAGINI TREBUIE SĂ AIBĂ PROIECTUL?”

ADINA-FLORENTINA TUDOR
Promoţia 2006–2009
PR Assistant, Media XPRIMM

Întrebarea de bază, esenţială, şi, probabil, veşnic aceeaşi, indiferent de generaţie. Întrebarea după care se socoteşte mental minimul necesar şi care asigură, ulterior, standardul pentru comparaţia cu vecinul. „Voi cam câte pagini aţi scris, până la urmă?”. Pentru că, dacă nu ştiai câte pagini era de aşteptat să scrii la un proiect, erai pierdut – prea puţin ar fi fost un dezastru, prea mult ar fi fost exces de zel.

Anii de facultate sunt un şirag întreg de amintiri colorate – unele sunt ciobite pe alocuri sau aproape pe de-a-ntregul, de-a rămas din ele doar câte o fărâmiţă strălucitoare, un moment, o senzaţie, o imagine (rătăcitul pe coridor în căutarea unei persoane care ar fi putut fi în acelaşi an cu tine, amfiteatrul plin ochi de la primul curs). Altele sunt globuri întregi, rotunde şi complete, colorate de diverse sentimente (emoţia primului examen, încântarea noilor prietenii, profesorii extraordinari). Sunt atât de multe lucruri de spus, încât nu ştiu cu ce aş putea începe, pentru că ţin la fiecare amintire în parte. Dar există ceva ce am descoperit în facultate şi sper să am norocul să găsesc şi undeva în afara ei: proiectele de grup. Şi nu mă refer aici la încercările disperate de a pune cap la cap nişte pagini („câte a zis profa?”) pentru o notă bună şi o bifare fericită a încă unui examen din calendar. Ci la plăcerea de a te juca cu imaginaţia (pe marginea unei teme, desigur) împreună cu ai tăi colegi de echipă, care trag cot la cot cu tine.

Proiectele. M-am văitat, la vremea mea, la fel ca toată lumea. Le-am considerat (oarecum) bătaie de cap, am rămas de cele mai multe ori pe ultima sută de metri, am lucrat pe brânci în noaptea de dinainte (că nu degeaba era sesiune). Unele au fost obositoare, altele neinteresante, dar cele mai multe au fost ca nişte locuri de joacă. Prilej de întâlnire şi de pus mintea la contribuţie, de găsit idei creative (şi mai creative, cele mai creative!), de rezolvat o problemă, de găsit şi distribuit task-urile.

Toate proiectele erau ca un mic ritual: începeai cu o temă. De obicei, aveai şi o echipă, dar uneori te trezeai că nu aveai sau că cea pe care credeai că o ai nu era de fapt formată (uneori era tare complicat, se calcula în funcţie de număr de persoane şi de număr de grupă şi aşa mai departe). În fine, până la urmă se asambla o echipă. După care se punea la cale prima întâlnire de grup – fie că era Spring-ul de lângă Universitate sau o sală de clasă goală, locul nu avea atât de multă importanţă, atâta timp cât avea priză şi

Wi-Fi, pentru un laptop pe post de adjuvant (ca-n basmele cu Făt-Frumos). Şi se dezbătea şi se făcea brainstorming timp de câteva ore. Se ajungea la nişte concluzii şi se distribuia lista de task-uri. După care urmau conversaţiile lungi pe Internet, unde se redezbăteau concluziile şi se mai redistribuiau din task-uri. Uneori Yahoo! Messenger se încăpăţâna să nu funcţioneze la parametri normali (acest misterios fenomen se întâmpla numai la vremea proiectelor), uneori se pierdeau documente pe drum, se mai întârzia cu termenul de predare, se stătea la coadă la imprimat foi. După care urma prezentarea, dar nu înainte de a te lăuda puţin cu ideile tale şi de a te compara cu echipele „adverse". Şi abia apoi puteai să-ţi tragi sufletul.

Am avut un noroc incredibil, ştiu. Pur şi simplu, am avut norocul să fac parte din echipe minunate.

VÂRSTE, LOCURI ȘI OAMENI

RENATA TUDOR
Promoţia 2010–2013
Bursier ERASMUS
Artevelde University College
(programul MOCOMA)

Există locuri care îţi rămân întipărite în suflet şi către care memoria îţi ghidează paşii. Cred că memoria mă va purta întotdeauna pe coridoarele Facultăţii de Litere, cu ecourile studenţilor, şi în sălile cu pereţi deja „eruditi", martori tăcuţi ai evenimentelor generaţiilor trecute.

Există perioade sau vârste ale vieţii care te transformă şi care îţi rămân în amintire drept chintesenţa fericirii şi a libertăţii. Se spune că studenţia este una dintre aceste perioade: matură, dar puţin naivă, în care timpul, intens, goneşte până când parcă îngheaţă, în cele mai importante momente. Însă este doar o aparenţă: timpul nu îngheaţă niciodată, ci continuă să curgă chiar şi atunci când vrei să-l prinzi, măcar pentru o secundă. La specializarea Comunicare şi Relaţii publice, în timpul cursurilor care mi-au plăcut cel mai mult, aveam într-adevăr impresia că timpul stă în loc. Este o senzaţie care aduce aminte de experienţele copilăriei, atunci când toţi eram captivaţi de o poveste rostită ori citită.

Există oameni care devin mai mult decât modele: rolul profesorilor este, mai presus de toate, de a le insufla studenţilor pasiunea şi de a-i încuraja să gândească. Într-o societate postdecembristă agitată, chiar înfiinţarea secţiei a constituit o manifestare a libertăţii în gândire şi alinierea la modele academice europene şi americane. Astăzi, CRP-iştii se pot lăuda cu un spirit „Think outside the Box": pe de-o parte, îndemnul continuu al profesorilor de a experimenta noi strategii şi abordări, iar pe de alta, însăşi natura vocaţiei de comunicator. CRP-iştii se pot lăuda cu profesori pasionaţi, ce devin mentori pentru profesioniştii de mâine şi pentru viitorii profesori, gata să continue îmbunătăţirea sistemului educaţional.

Cred că alegerea specializării Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere din Universitatea bucureşteană m-a purtat pe un drum presărat cu realizări, dar, în egală măsură, şi cu multă muncă, oportunităţi şi momente de neuitat. Am plecat din ţară cu un bagaj de cunoştinţe de care acum sunt mândră, printre exigenţele mediului academic belgian. CRP înseamnă, pentru mine, mai ales diversitate, deschidere şi formare continuă. La fel aş putea spune şi despre propria persoană sau propria filosofie de viaţă. *CRP, c'est moi.*

OAMENI FRUMOȘI

ALEXANDRA TUDORAN
Promoţia 2007–2010
Social Media Executive, Webstyler

În urmă cu peste cinci ani îmi propusesem să învăţ bine, să fiu perseverentă, tenace, ambiţioasă şi să acumulez cunoştinţe care să mă ajute să intru în domeniul comunicării din poziţia specialistului. Şi credeam că toate cunoştinţele acestea se cuantifică cel mai bine în note. Note de nouă şi de zece.

Cinci ani mai târziu îmi dau seama, când mă gândesc la perioada facultăţii, că notele de nouă şi de zece nu înseamnă nimic, de fapt am câştigat un nou mod de a gândi. De la domnul profesor Mihai Dinu am învăţat una dintre cele mai importante lecţii: omul este suma interacţiunilor cu Celălalt, fiecare experienţă te redefineşte şi te face să evoluezi. Datorită lui am învăţat să valorific întâlnirea cu Celălalt, să-l descopăr şi să mă îmbogăţesc pe mine prin El.

De la doamna profesoară Cristina Bogdan am aflat ce înseamnă echilibrul între viaţa profesională şi viaţa de familie. Am căutat în sertarele antropologiei împreună, am pătruns în mintea lui J. Habermas şi în teoriile lui Thomas Kuhn, dar am şi râs, am glumit, am cântat, am ascultat poveşti de viaţă în excursiile organizate de *Diriga* (cum ajunsesem să-i spunem cu toţii).

Doamna profesoară Adela Rogojinaru ne-a demonstrat ce înseamnă pasiunea pentru profesie. A rămas în memoria mea şi, cu siguranţă, a colegilor mei, drept un model de profesionist în Relaţii publice. De la dumneaei am învăţat că e important să îţi placă ceea ce faci, să te dedici trup şi suflet unui proiect şi să nu renunţi atunci când îţi doreşti să reuşeşti. M-a impresionat şi am convingerea că va uimi şi generaţiile viitoare prin efervescenţa şi scânteia pe care o are în privire atunci când predă în faţa unui amfiteatru de aproape 200 de persoane.

Toţi sunt profesori la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, dar, în primul rând, sunt *Oameni Frumoşi*. Prin ei, mi s-a confirmat ceea ce părinţii mi-au povestit înainte să plec la facultate. Facultatea îţi pune la dispoziţie un mod de a gândi, dar nu îţi spune niciodată ce să gândeşti. Prin ei, m-am completat pe mine.

Îmi doresc să îi completeze şi pe cei din generaţiile viitoare, să îi inspire şi să le ofere resurse la care să se întoarcă atunci când se confruntă cu dileme profesionale sau poate chiar de suflet.

La mulţi ani buni şi frumoşi le doresc Profesorilor mei de la Catedra de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere!

AMINTIRI CARE NU S-AU SCURS DIN NISIPARNIȚĂ

MIHAELA VASILESCU
Promoţia 2007–2010
Account Manager
McCann Erickson România

În anii liceului ştiam că vreau să urmez cursuri de limbi străine, dar că nu e suficient, pentru că îmi place comunicarea şi mi-aş dori să mă implic în proiecte de voluntariat cu şi pentru tineri.

La momentul potrivit, am reîntâlnit o fostă colegă de liceu, plină de zâmbet, entuziasm şi dorinţa de a se pregăti temeinic la Limba română şi Engleză, pentru a intra la secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere, Universitatea din Bucureşti. Informaţiile oferite îmi clarificau că am găsit locul potrivit pentru mine, aşa că m-am pregătit temeinic şi am reuşit să trec cu succes de examenul de admitere. Din acel moment a început aventura numită studenţie, care a lăsat urme semnificative în devenirea mea profesională şi umană.

Fiecare curs şi seminar s-a dovedit a fi o oportunitate de a te provoca, testa şi educa prin însuşirea teoriei şi imaginarea practicii. Profesorii şi studenţii erau mereu activi în dialoguri incitante, ce te făceau să te implici, să te gândeşti mai mult la subiectele discutate, la cum ai acţiona în diverse situaţii, determinându-te să îţi doreşti să faci şi mai multă cercetare pe cont propriu. Atmosfera era când relaxată, când serioasă, într-un joc al învăţăturii care ne cerea parcă să ne străduim din răsputeri să excelăm.

În anul întâi, eram nelipsită de la şcoală şi nu dormeam aproape deloc înainte de examene; la finalul anului, prin intermediul unui anunţ primit de la doamna conferenţiar Laura Mesina (care, de altfel, încuraja venitul la şcoala şi participarea activă), am aplicat şi câştigat un *internship* de 3 luni în agenţia *Ogilvy & Mather* Bucureşti. Aflam astfel că publicitatea mi se potriveşte şi continuam să lucrez acolo pentru încă 3 ani. În anii II şi III de facultate am participat puţin mai rar la cursuri, dar mereu activ, inclusiv în pauze, în faţa clasei, organizând diverse activităţi interne. Din următorii 2 ani, inclusiv în prezent, mă puteţi găsi în frumosul sediu, plin de figuri creative, al agenţiei *McCann Erickson*.

În facultate, voia bună venea din glumele inteligente, din tinereţea şi energia fiecăruia, indiferent de vârstă. Şi, cel mai mult, din excursiile organizate de *doamna dirigintă* Cristina Bogdan, mustind de trimiteri culturale, care ne fixau locurile mai bine în minte şi în suflet.

Las spre sfârşit acest important detaliu, pentru că la viitoarea întâlnire cu alumnii CRP sper să am ocazia să vă povestesc cum va fi fost în excursia din primăvara anului 2014, pusă la cale de pe acum.

De la cea mai recentă întâlnire cu profesorii mei am primit cu drag cartea cu autograful Ralucăi Moise, *SMS-ul adolescentin: practici şi reprezentări culturale*, pe care abia aştept să o savurez, amintindu-mi de interesantele discuţii purtate cu autoarea în timpul seminariilor de *Relaţii publice*.

Alegerea făcută în anii liceului s-a dovedit a fi extrem de valoroasă, sunt mândră să mă aflu printre *alumnii* acestei facultăţi şi ţin să le mulţumesc profesorilor şi colegilor pentru tot ce au însemnat şi continuă să însemne în existenţa mea.

Viaţa mea este bogată când peste ani, intersectându-ne traseele, profesorii îmi spun zâmbind – *cunosc aceşti ochi, deşi cred că te-ai mai schimbat* – sau mi-au devenit, între timp, prieteni.

PRofesia VISATĂ DIN COPILĂRIE

CRISTINA-RUXANDRA VIŢĂLARU
Promoţia 2005–2008
Asistent proiecte
Unitatea Executivă pentru Finanţarea Învăţământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării şi Inovării

Zece ani. O vârstă la care ni se par fascinante diverse jocuri, cărţi sau locuri descoperite în excursii. Pentru mine însă, a reprezentat şi vârsta la care, în vacanţa de vară fiind, eram tot mai fascinată de profesia unei persoane foarte dragi. Pe-atunci nu cunoşteam semnificaţia cuvintelor relaţii publice, publicitate, dar ascultam cu emoţie poveşti despre agenţii, publicitate *below the line*, *brief-uri*, întâlniri cu clienţii... Atunci am făcut, fără să-mi dau foarte bine seama, o alegere extrem de importantă, în funcţie de care am urmat un anumit traseu educaţional. Ştiam foarte clar ce voiam să devin *când mă voi face mare* şi răspundeam cu mult entuziasm, chiar dacă răspunsul nu era specialist în comunicare şi relaţii publice.

În aprilie 2005, am participat cu emoţie şi curiozitate la unul dintre evenimentele organizate cu prilejul Zilelor Porţilor Deschise la Specializarea Comunicare şi Relaţii publice, în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii din Bucureşti, al cărui moderator era doamna conferenţiar Laura Mesina, ce urma să-mi fie un minunat profesor coordonator de an. Am fost captivată de acel univers şi aşteptam cu nerăbdare să îi cunosc şi pe profesorii Adela Rogojinaru, Mihai Dinu şi pe toţi ceilalţi care aveau să facă din următorii cinci ani (trei în ciclul de licenţă şi doi la masterat) unii dintre cei mai bogaţi, frumoşi, revelatori ani din viaţa mea. Oameni deosebiţi, care îmi sunt alături în continuare prin ceea ce mi-au dăruit, prin exemplul de moralitate, decenţă, discreţie, implicare, profesionalism.

Acum, la aproape trei ani de la finalizarea cursurilor de masterat, pot afirma că sunt foarte mândră de alegerea pe care am făcut-o încă din copilărie, atât datorită oamenilor extraordinari pe care am avut astfel prilejul de a-i cunoaşte (profesori, colaboratori, colegi), cât şi prin prisma experienţelor şi învăţămintelor care m-au îmbogăţit sufleteşte şi intelectual.

ANII DE FACULTATE CA LECȚIE DE VIAȚĂ

ANDRA LARISA ZAHARIA
Promoţia 2006–2009
Digital Communicator
How to Web and TechHub Bucharest

Experienţa facultăţii a fost pentru mine una atât de frumoasă, încât vorbesc cu drag oricând despre aceasta, ca şi când s-ar fi întâmplat ieri. De multe ori, am întâlnit priviri mirate când povesteam despre profesorii minunaţi, despre cursurile utile şi poveştile pe care nu le-am uitat niciodată. Mi-am dorit enorm să intru la secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere şi am muncit mult pentru acest scop, dar efortul a meritat din plin. Am avut parte nu doar de lecţii valoroase în materie de relaţii publice, comunicare şi multe altele, ci şi de lecţii de viaţă de la profesorii care m-au inspirat să fac ceva mai mult decât să-mi găsesc un job călduţ. Am păşit pragul facultăţii cu aşteptări mari şi am plecat de acolo cu o bază de cunoştinţe, care mi-a permis să mă adaptez în domenii noi, să fac faţă cu brio provocărilor şi să nu mă opresc niciodată din învăţat. Aceste atuuri şi principiile etice ale comunicării m-au susţinut în toate proiectele realizate, care, numărându-le, constat că nu sunt deloc puţine în cei 4 ani ce au trecut de la terminarea facultăţii. Şi acum retrăiesc din amintiri cu mare plăcere cursurile pe care le ascultam fascinată, în timp ce-mi luam notiţe cu viteza luminii. Şi acum aplic sistematic concepte şi tactici repetate şi simulate în proiecte realizate alături de colegii mei minunaţi. Facultatea e perioada în care te poţi dedica pe deplin învăţării şi tare mi-aş dori acum să am la dispoziţie încă 3 ani în care să descopăr lumi noi. Însă sunt convinsă că am ales bine, fiindcă în fiecare zi mă simt norocoasă să muncesc alături de o echipă pasionată care face lucruri ce contează cu adevărat. Dar n-aş fi putut face toate acestea dacă nu aş fi avut un fundament puternic de informaţii, filtre de informaţie şi moduri de învăţare care să mă ajute să mă orientez într-un domeniu care încă se formează (social media şi comunicarea online). Nu aş fi reuşit să depăşesc unele provocări fără exemplul dat de profesorii pe care-i port în inimă şi în prezent. Nu aş fi ajuns aici, dacă ei nu ar fi investit atât de mult în noi. Pentru toate acestea şi pentru 3 dintre cei mai frumoşi ani din viaţă, îi mulţumesc secţiei de Comunicare şi Relaţii publice din Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti.

FĂURITORI DE DRUMURI

ADRIAN ZĂBAVĂ
Promoţia 2007–2010
Consultant în Comunicare politică

Povestea mea nu e despre o întâmplare, dar porneşte de la una. E în schimb despre un drum, pe care cei trei ani de facultate mi l-au deschis.

Eram o sută şi ceva de tineri nerăbdători, îngrămădiţi într-un amfiteatru prin care se perindaseră multe *nume mari* de-a lungul timpului. Încercam să ne cunoaştem şi, în acelaşi timp, să aflăm ce ne aşteaptă în următorii trei ani. Era unul din primele cursuri, aşa că emoţiile nu dispăruseră, dar lucrurile au început mai abrupt decât mă aşteptam. A fost nevoie doar de o întrebare pentru ca liniştea să se aştearnă în sală: „Ce v-a făcut să veniţi la această facultate?". Se părea că doamna profesoară deja ne pregătise primul test. Pentru mine a fost unul de autocunoaştere, şi asta pentru că nu-mi pusesem întrebarea cu pricina până la acel moment. Însă n-am stat mult pe gânduri. Probabil că aveam răspunsul pregătit în subconştient, cu toate că nu mă gândisem niciodată la el. Am fost mai mereu lipsit de trac la începuturile de drum aşa că am decis să sparg gheaţa. Ridic mână şi răspund simplu: „Cartea *Vocile Puterii* a Adrianei Săftoiu".

Răspunsul n-a fost întâmplător. Citisem cartea cu câteva luni înainte de admitere şi, cu toate că ştiam deja că Departamentul de Comunicare şi Relaţii publice din Facultatea de Litere era una dintre opţiunile mele, rândurile Adrianei Săftoiu m-au făcut să-mi doresc cu adevărat o carieră în comunicare. Cartea era o înşiruire de interviuri cu purtătorii de cuvânt ai Preşedinţiei şi Guvernului, un reflector pus pe oamenii care mereu stau în umbra politicienilor. Paradoxal, m-a impresionat Bogdan Baltazar, un renumit bancher cu studii în inginerie mecanică, economie, drept şi relaţii internaţionale. A fost primul purtător de cuvânt al guvernului de după Revoluţie şi în comentariile lui am descoperit cât de importantă este comunicarea. Răspunsurile lui îmi transmiteau indirect o idee pe care mai târziu aveam s-o înţeleg şi mai bine, dar cu alte cuvinte: locul comunicării e în top management. În acele vremuri tulburi de după Revoluţie, Bogdan Baltazar stătea la masa celor mari şi le spunea ce poate şi ce nu poate fi comunicat în România acelor zile.

Suntem la 6 ani de momentul *Vocile Puterii* şi lucrez în domeniul comunicării politice. Mult timp am crezut că drumul meu a fost ales întâmplător, dar cu timpul mi-am dat seama că nu s-a întâmplat deloc aşa.

Veneam în 2007 într-un Bucureşti mult diferit de Piatra Neamţ-ul natal şi mai rău era că mă simţeam debusolat. După zece ani dedicaţi sportului de performanţă renunţam la lucrul care mi-era cel mai drag şi porneam pe un drum nou, iar de această

dată necunoscutul îmi stârnea mai multă nesiguranţă decât curiozitate şi nerăbdare. Îmi părea atunci că nimic nu va putea înlocui viaţa pe care sportul de performanţă ţi-o oferă. Dar m-am înşelat. E drept că acela care a spus „Prima iubire nu se uită niciodată" a avut dreptate, dar comunicarea politică mi-a oferit provocarea pe care, cu şase ani în urmă, nu mă aşteptam s-o primesc. Am găsit în comunicare, şi în special în cea politică, dinamism, analiză, originalitate, dar mai ales un caracter interdisciplinar pe care puţine domenii de activitate îl întrunesc.

Facultatea de Litere din cadrul Universităţii din Bucureşti împlineşte anul acesta 150 de ani de existenţă, iar Departamentul de Comunicare şi Relaţii publice 20. N-am cum să nu fiu mândru că viaţa mi-a fost legată pentru trei ani de zile de aceste două prestigioase unităţi de învăţământ superior. Iar prestigiul lor vine din miile de poveşti asemănătoare cu cea pe care eu am relatat-o aici. De la o simplă carte citită şi până la o carieră în domeniu a fost un drum pe care CRP-ul nostru drag mi l-a deschis şi pe care m-a călăuzit. Nu mă întrebaţi cum a făcut acest lucru pentru că nu ştiu. Însă ceea ce ştiu e că rândurile de mai sus nu sunt, aşa cum ar putea părea la o primă citire, despre mine. Sunt despre cei care formează secţia de Comunicare şi Relaţii publice a Universităţii din Bucureşti: *Profesorii*. Am spus de fiecare dată când s-a ivit ocazia că am avut norocul ca viaţa să-mi fie plină de profesori adevăraţi, oameni cu chemare pedagogică, iar anii facultăţii n-au făcut excepţie. Ei, Profesorii de la CRP, sunt adevăraţii *făuritori de drumuri*.

Urme ale întâlnirii
(chipuri, contexte, povești)

1. 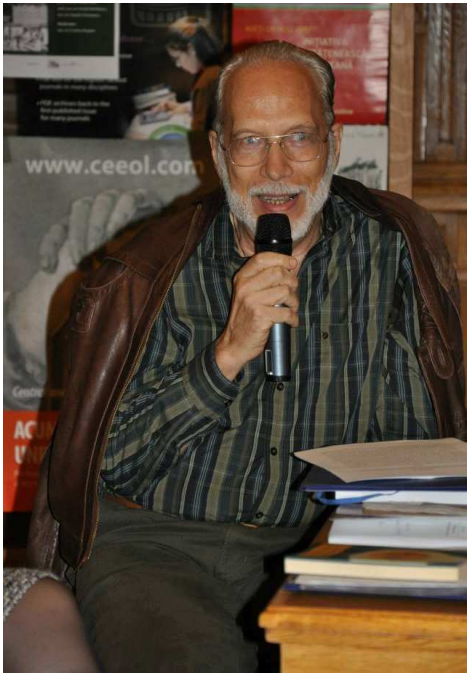

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8. 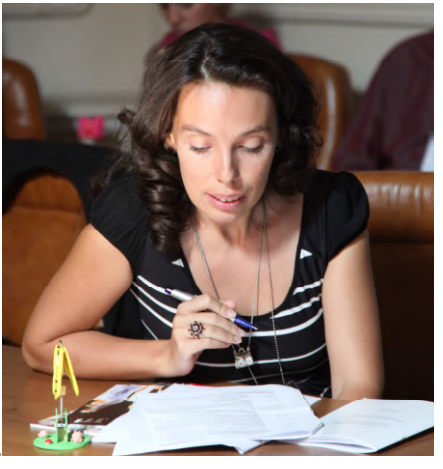

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18. 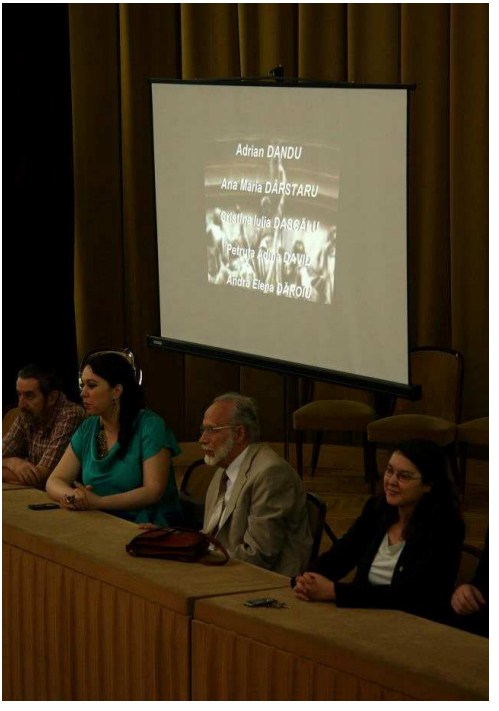
Adrian DANDU
Ana Maria DĂRSTARU
Cristina Iulia DASCĂLU
Petruța Anca DAVID
Andra Elena DĂROIU

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.
Comunicare și Relații Publice
Promoția 2006 – 2009
Festivitate de absolvire

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.
IX. INTERNATIONALER KONGRESS DER GERMANISTEN RUMÄNIENS
Bukarest, 4.-7. Juni 2012

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

LISTA ILUSTRAȚIILOR

01. Prof. univ. dr. Mihai Dinu, în timpul unei lansări de carte, Sala de Lectură a Facultăţii de Litere (2013);
02. Prof. univ. dr. Monica Spiridon;
03. Prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, Congresul EUPRERA, Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I" (2009);
04. Câţiva dintre profesorii CRP-ului la prezentarea secţiei, Săptămâna Porţilor Deschise la Facultatea de Litere (2012); de la stânga la dreapta: prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, lector univ. dr. Cristina Bogdan, lector univ. dr. Ana-Maria Teodorescu şi lector univ. dr. Raluca Moise;
05. Conf. univ. dr. Alexandru Ofrim, în timpul unei conferinţe susţinute la ICR Paris (2011);
06. Conf. univ. dr. Laura Mesina, alături de o absolventă a promoţiei CRP 2006–2009, Aula Magna a Facultăţii de Drept (2009);
07. Lector univ. dr. Ana-Maria Teodorescu, Conferinţa Alumnilor CRP, Sala de Lectură a Facultăţii de Litere (2012);
08. Conf. univ. dr. Alexandra Crăciun, Congresul EUPRERA (2009);
09. Lector univ. dr. Cristina Bogdan, alături de studenţi organizatori ai Săptămânii Porţilor Deschise la Facultatea de Litere (2012);
10. Lector univ. dr. Fernanda Osman, cu studenţi ai promoţiei 2008–2011, după festivitatea de absolvire din Aula Magna a Facultăţii de Drept;
11. Prof. univ. dr. Dennis L. Wilcox, în mijlocul studenţilor CRP-işti, Congresul EUPRERA, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I" (2009);
12. Profesori ai specializării CRP (prof. univ. dr. Mihai Dinu, lector univ. dr. Cristina Bogdan, lector univ. dr. Raluca Moise), alături de colegi din mediul universitar (prof. univ. dr. Rodica Zane, prof. univ. dr. Rodica Zafiu, lector univ. dr. Claudia Câmpeanu, prof. univ. dr. Vintilă Mihăilescu), cu ocazia lansării unui volum semnat de lector univ. dr. Raluca Moise (2013);
13. Asist. univ. dr. Anca Anton, alături de conf. univ. dr. Cristian Moroianu şi o echipă de studenţi, la standul Facultăţii de Litere de la Târgul Educaţiei, Facultatea de Drept (2011);
14. Conf. univ. dr. Laura Mesina, la una dintre prezentările Departamentelor Facultăţii de Litere, Săptămâna Porţilor Deschise (2012);
15. Profesori şi colaboratori ai specializării Comunicare şi Relaţii publice, festivitatea de absolvire a promoţiei 2006-2009, Aula Magna a Facultăţii de Drept (de la stânga la dreapta: conf. univ. dr. Alexandru Ofrim, lector univ. dr. Cristina Bogdan, prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, prof. univ. dr. Adriana Ichim şi lector univ. dr. Raluca Moise);
16. Lector univ. dr. Raluca Moise şi o parte dintre studenţii din echipa de organizare a Zilelor Porţilor Deschise la Facultatea de Litere (2010);
17. Lector univ. dr. Silvia Marin-Barutcieff, Congresul EUPRERA 2009, alături de lector univ. dr. Cristina Bogdan şi Gabriela Hagiu, alumn CRP (promoţia 1995–1999) şi cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării;

18. Profesori ai catedrei (de la stânga la dreapta: lector univ. dr. Cristina Bogdan, prof. univ. dr. Mihai Dinu, lector univ. dr. Raluca Moise), alături de prodecanul Facultăţii de Litere, prof. univ. dr. Emil Ionescu, festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2009-2012, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
19. Conf. univ. dr. Răduţ Bîlbîie, cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării;
20. Asist. univ. dr. Valentin Perciun, alături de Gabriela Hagiu (alumn CRP şi cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării), Congresul EUPRERA (2009);
21. Prof. univ. dr. Ioan Pânzaru (ex-Rector al Universităţii din Bucureşti), Colocviul bilateral Franco-Român în Ştiinţele Comunicării, Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I" (2013);
22. Prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, Congresul EUPRERA, Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I" (2009);
23. Gilda Lazăr, Director Corporate Affairs, JT International, şi cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării, Congresul EUPRERA (2009);
24. Conf. univ. dr. Costin Popescu, FJSC, cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării, Colocviul bilateral Franco-Român în Ştiinţele Comunicării (2013);
25. CS II Nicolae Perpelea, Institutul de Sociologie al Academiei Române, cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării, Colocviul bilateral Franco-Român în Ştiinţele Comunicării (2013);
26. Gabriela Hagiu (alumn CRP şi cadru didactic asociat al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării), Săptămâna Porţilor Deschise la Facultatea de Litere (2012);
27. Prof. univ. dr. Mihai Dinu şi lector univ. dr. Fernanda Osman, alături de studenţi CRP-işti, la festivitatea împlinirii a 150 de ani de existenţă ai Facultăţii de Litere, în faţa Aulei Magna a Facultăţii de Drept (2013);
28. Câţiva dintre profesorii CRP-ului la balul promoţiei 2009–2012; de la stânga la dreapta: asist. univ. dr. Valentin Perciun, lector univ. dr. Raluca Moise, asist. univ. dr. Adela Toplean, conf. univ. dr. Laura Mesina;
29. Conf. univ. dr. Cezar Tabarcea, în mijlocul studenţilor anului I CRP (promoţia 1995–1999), cocktail inaugural (23 noiembrie 1995), Foaierul Teatrului Naţional din Bucureşti (foto: Vasile Blendea);
30. Prof. univ. dr. Dan-Horia Mazilu, în mijlocul studenţilor anului I CRP (promoţia 1995–1999), cocktail inaugural (23 noiembrie 1995), Foaierul Teatrului Naţional din Bucureşti (foto: Vasile Blendea);
31. Studenţi din promoţia CRP 2000–2004, după susţinerea unui proiect de echipă;
32. Conf. univ. dr. Alexandru Ofrim, alături de studenţi ai promoţiei CRP 2006–2009, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
33. Profesori ai catedrei (de la stânga la dreapta: conf. univ. dr. Alexandru Ofrim, conf. univ. dr. Laura Mesina, prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, prof. univ. dr. Adriana Ichim şi lector univ. dr. Raluca Moise), festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2006-2009, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
34. Studenţi ai promoţiei CRP 2007–2010, după festivitatea de absolvire, Facultatea de Drept;
35. Festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2007–2010: la prezidiu, de la stânga la dreapta: prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, prof. univ. dr. Liviu Papadima, lector univ. dr. Ana-Maria Teodorescu;

36. Lector univ. dr. Cristina Bogdan, alături de absolvente ale promoţiei CRP 2007–2010, Facultatea de Drept;
37. Prof. univ. dr. Adela Rogojinaru, în mijlocul unui grup de absolvente ale promoţiei CRP 2007–2010, Facultatea de Drept;
38. Absolvenţi ai promoţiei CRP 2008–2011, finalul festivităţii de absolvire, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
39. Studenţi din promoţia CRP 2008–2011, în vizită la Palatul Cotroceni, însoţiţi de lector univ. dr. Cristina Bogdan şi asist. univ. dr. Valentin Perciun;
40. Seminar de antropologie culturală, cu studenţii promoţiei CRP 2008-2011, în Muzeul Naţional al Satului „Dimitrie Gusti" din Bucureşti (2010);
41. Prof. univ. dr. Mihai Dinu, festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2008–2011, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
42. Conf. univ. dr. Alexandru Ofrim, festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2008–2011, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
43. Prof. univ. dr. Liviu Papadima (Decanul din acea perioadă al Facultăţii de Litere, în prezent Prorector al Universităţii din Bucureşti), festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2008-2011, Aula Magna a Facultăţii de Drept (alături conf. univ. dr. Alexandra Crăciun);
44. Lector univ. dr. Ana-Maria Teodorescu, festivitatea de absolvire a promoţiei CRP 2008–2011, Aula Magna a Facultăţii de Drept (alături lector univ. dr. Fernanda Osman);
45. Promoţia CRP 2008–2011, Facultatea de Drept;
46. Promoţia CRP 2009–2012, după festivitatea de absolvire (între studenţi, conf. univ. dr. Alexandru Ofrim, lector univ. dr. Cristina Bogdan, asist. univ. dr. Valentin Perciun şi lector univ. dr. Ana-Maria Teodorescu), pe treptele Facultăţii de Drept;
47. Balul de sfârşit de ciclu de licenţă al promoţiei CRP 2009–2012 (alături de studenţi, câţiva dintre profesorii secţiei: conf. univ. dr. Laura Mesina, lector univ. dr. Cristina Bogdan, asist. univ. dr. Adela Toplean şi asist. univ. dr. Valentin Perciun);
48. Intonarea imnului *Gaudeamus igitur* în timpul festivităţii de absolvire a promoţiei CRP 2009–2012, Aula Magna a Facultăţii de Drept;
49–51. Absolvenţii promoţiei CRP 2010–2013, după festivitatea de absolvire din Aula Magna a Facultăţii de Drept;
52–55. Balul tematic (anii '20 ai secolului XX) al promoţiei CRP 2010–2013 (în fotografii apar şi două dintre cadrele didactice ale specializării): lector univ. dr. Cristina Bogdan şi lector univ. dr. Raluca Moise;
56. Lector univ. dr. Cristina Bogdan, împreună cu studenţi din promoţia CRP 2008–2011, în curtea Palatului Mogoşoaia (2009);
57. Lector univ. dr. Silvia Marin-Barutcieff şi lector univ. dr. Fernanda Osman, alături de studenţi din promoţia CRP 2008–2011, în curtea Conacului de la Goleşti (2009);
58. Studenţi ai promoţiei CRP 2007–2010, în excursie de cercetare antropologică la Veliko Târnovo, Bulgaria (2009);
59. Studenţi ai promoţiei CRP 2007–2010, în excursie de cercetare antropologică la Braşov (2010);
60. Studenţi ai promoţiei CRP 2007–2010, în excursie de cercetare antropologică la Arbanassi, Bulgaria (2009);

61. Studenţi ai promoţiei CRP 2007–2010, în Turnul cu Ceas (Muzeul de Istorie) din Sighişoara (2008);
62. Un grup de studenţi din promoţiile CRP 2007–2010 şi 2008–2011, în curtea mănăstirii Râmeţ, judeţul Alba (2009).

Fotografiile fac parte din arhiva de imagini a Secţiei de Comunicare şi Relaţii publice a Facultăţii de Litere, Universitatea din Bucureşti; din arhivele private ale promoţiilor CRP 1999, 2004, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 şi din arhiva personală a Cristinei Bogdan.

Fotografiile au fost făcute de: Vasile Blendea, Valentin Perciun, Dan Pandrea, Claudiu-Alexandru Maxim, Alexandra Jitariuc.

Profesori și Colaboratori (de ieri și de azi) ai specializării Comunicare și Relații publice Facultatea de Litere Universitatea din București

PROFESORI TITULARI AI SPECIALIZĂRII COMUNICARE ȘI RELAȚII PUBLICE FACULTATEA DE LITERE UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

† Conf. univ. dr. Cezar TABARCEA (întemeietorul Specializării Comunicare şi Relaţii publice)

Prof. univ. dr. Mihai DINU (profesor emerit)
Prof. univ. dr. Adela ROGOJINARU (Director al Departamentului de Ştiinţe ale Comunicării)
Prof. univ. dr. Monica SPIRIDON
Conf. univ. dr. Alexandru OFRIM
Conf. univ. dr. Alexandra CRĂCIUN
Conf. univ. dr. Laura MESINA
Lect. univ. dr. Ana-Maria TEODORESCU
Lect. univ. dr. Olga BĂLĂNESCU
Lect. univ. dr. Cristina BOGDAN
Lect. univ. dr. Silvia MARIN-BARUTCIEFF
Lect. univ. dr. Fernanda OSMAN
Lect. univ. dr. Raluca MOISE
Asist. univ. dr. Valentin PERCIUN
Asist. univ. dr. Adela TOPLEAN
Asist. univ. dr. Anca ANTON

COLABORATORI AI SPECIALIZĂRII COMUNICARE ȘI RELAȚII PUBLICE DIN MEDIUL ACADEMIC
(în cei 20 de ani de existență)

Prof. univ. dr. Ioan PÂNZARU, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine, UB
Prof. univ. dr. Antoaneta TĂNĂSESCU, Facultatea de Litere, UB
Prof. univ. dr. Liliana RUXĂNDOIU, Facultatea de Litere, UB
Prof. univ. dr. Maria CĂTĂNESCU, Facultatea de Litere, UB
Prof. univ. dr. Adriana ICHIM, Facultatea de Litere, UB

Prof. univ. dr. Andra VASILESCU, Facultatea de Litere, UB
Prof. univ. dr. Lucia POPA, Facultatea de Istorie, UB
Prof. univ. dr. Gheorghe ZBUGHEA, Facultatea de Istorie, UB
Prof. univ. dr. George LĂZĂRESCU, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine, UB
Prof. univ. dr. Vasile MORAR, Facultatea de Filosofie, UB
Prof. univ. dr. Augustin FUEREA, Facultatea de Drept, UB
Prof. univ. dr. Paul MARINESCU, Facultatea de Administraţie şi Afaceri, UB
Prof. univ. dr. Nicolae MIHĂIŢĂ, Facultatea de Cibernetică, Statistică şi Informatică Economică, ASE
Prof. univ. dr. Poliana ŞTEFĂNESCU, Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială, UB
Prof. univ. dr. Cristian Florin POPESCU, Facultatea de Drept, Jurnalism şi Ştiinţele Educaţiei, Universitatea Hyperion
Conf. univ. dr. Elena MAZILU, Facultatea de Litere, UB
Conf. univ. dr. Gabriel MIHĂILESCU, Facultatea de Litere, UB
Conf. univ. dr. Răduţ BÎLBÎIE, consilier, Direcţia Generală Învăţământ Superior, Ministerul Educaţiei Naţionale
Conf. univ. dr. Costin POPESCU, Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării, UB
Conf. univ. dr. Valentina MARINESCU, Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială, UB
CS II dr. Nicolae PERPELEA, Insitutul de Sociologie al Academiei Române
CS II dr. Valentina PRICOPIE, Insitutul de Sociologie al Academiei Române
Lector univ. dr. Mircea CONSTANTINESCU, Facultatea de Drept şi Administraţie Publică, Universitatea „Spiru Haret" din Bucureşti
Lector univ. dr. Mihail DUMITRACHE, Facultatea de Litere, UB
Lector univ. dr. Camelia COJOCARU, Facultatea de Administraţie şi Afaceri, UB
Lector univ. dr. Mihaela APOSTOL, Facultatea de Ştiinţe Politice, Universitatea „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti
CS III dr. Liliana HOINĂRESCU, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" al Academiei Române
Dr. Loredana GHIMFUS, Coordonator al Biroului de Relaţii publice, UB
Dr. Mircea SAVA, Referent, Biroul de Relaţii publice, UB.

COLABORATORI AI SPECIALIZĂRII COMUNICARE ŞI RELAŢII PUBLICE DIN MEDIUL DE AFACERI (în cei 20 de ani de existenţă)

Victor CROITORU, Planning Director, BV McCann Erickson
Alina DOLEA, Consultant comunicare, Infineon Technologies Romania (VON CONSULTING)
Vladimir EPSTEIN, Manager de proiect în cadrul Direcţiei de Comunicare şi Marketing, Radio România
Sabina FATI, Redactor şef, „România Liberă"
Gabriela HAGIU, Director general, Delphis Management

Vasile HODOROGEA, Director general, S.C. Salonul 7 S
Gilda LAZĂR, Director Corporate Affairs, JT International (ROM) SRL
Andreea LEONTE, PR Director, McCann PR
Radu MĂLUREANU, Director general, Lamard S.A.
Horia MIHĂLCESCU, General manager, MIND Communication
Mihaela MUREȘANU, Freelancer
Despina PASCAL, Expert de curriculum în proiectul Partener Activ și Implicat, Academia de Advocacy
Marin PREDA, Sales Manager, Blue Idea/IQads
George SURUGIU, Consilier superior, Secretariatul General al Guvernului
Dragoș TUDOR, Expert comunicare (redactor șef), MECHEL România
Iulian VEGHEȘ, Consultant, Freelancer
Imola ZOLTAN, Managing Partner, McCann PR

Tiparul s-a executat sub c-da nr. 3390/ 2013
la Tipografia Editurii Universităţii din Bucureşti